

KATECHETICKÉ KNIHOVNY ČÍSLO 1.
.....

DR. BEDŘICH VAŠEK:

K JEŽÍŠI!

EXHORTY
PRO STUDENTY
STŘEDNÍCH ŠKOL.

V OLOMOUCI 1919.

NÁKLADEM MATICE CYRILLO-METODĚJSKÉ V OLOMOUCI.
TISKEM KNIHTISKÁRNY JAR. STROJILA V PŘEROVĚ.

Nr. 21.703.

Olomucí, die 9. Decembris 1918.

IMPRIMATUR.

Henr. Beleler,
vicarius generalis.

Dr. Leop. Preton,
cancellarius.

Na vysvětleňou.

Promluvy tyto jsou určeny v první řadě pro studenty středních škol. Odhodlal jsem se je vydati, ne že bychom neměli dobrých exhort. Máme je. Ale je nutno, aby katecheta měl výběr co nejširší, by mohlo býti zadost učiněno všem náboženským potřebám studentů, a ty bývají vzhledem k různému prostředí místnímu, časovému a sociálnímu a vzhledem k individualitě studentů velmi rozmanité. Jednotlivci byť sebe obezřetnějšímu bývá těžko vycítili všechny potřeby a reagovat na ně. To platí zvláště dnes, kdy stojíme uprostřed velikých změn, jež v náboženských a mravních potřebách způsobila válka.

Je možno použítí promluv těchto i před nestudenty? V kázání vůbec? Je-li posluchačstvo vyspělejší, mnohých promluv lze použítí beze všeho, protože zdůrazňují pravdy a povinnosti, jež platí pro každého křesťana. Stačí provéstí několik formálních změn. Některé exhorty přiléhají arci výlučně k náboženským potřebám studentů; avšak těch promluv není mnoho. Ostatně i když není možno použítí exhorty úplné, lze použítí myšlenek z ní a upravit je dle místních poměrů.

Rádil jsem se zásadou, že by nebylo správné připsati exhorty jen na perikopy. Tyto musí sice býti velmi často východiskem, protože obsahují vzácné pravdy. Ale kdyby se z nich každoročně vycházelo, to by mělo za následek, že by studentům poněkud sevšedněly (a necht rozšířili by možná i na slovo boží vůbec); kdežto jiné velkolepé zdroje, na př. partie Písma sv., liturgika, životy sv. a j. by zůstaly nepoužity. A přece jest i v těchto pramenech vzácný, nevýslovně vděčný materiál homiletický. — V této řadě exhort podávám pro neděle po sv. Duchu několik životopisů svatých a několik promluv na náměty z Apokalypse. V roce příštím mohou zase homileticky býti zužitkovány ty perikopy, jichž nebylo použito v roce první; v neděle pak, v nichž v prvním roce byly pro promluvy východiskem periskopy, může býti použito v příštím roce sujetů jiných, na př. ze Skutků ap., z knih Makkab., proroků, z liturgie, z dogmatiky, ascetiky, jiných životů svatých a j. — Zpracovávali se homileticky nějaké místo, zvláště je-li delší, z Písma sv., není třeba se učití celému tomu místu zpaměti; doporučuje se je zřetelně přečísti z Písma sv. Výborné služby při tom konají lahodné překlady dr. Sýkory a dr. Hejčla.

Že jsem použil i hojně pramenů, to se rozumí samo sebou. Bylo to zvláště Písmo svaté. Pak oficiální knihy liturgické, missál a breviář. Pak spisy našich velikánů ascetických, sv. Alfonse, sv. Františka SaL, Ponteho, Rodrigueza a j. Komentářů zvláště Sušilových a Knabenbauerových. Dogmatik zvláště Scheebenovy a Pohleho. Ascetických prací od Mutze, A. M. Weisse, Meschlera, T. Pesche, Ot. Procházsky, Scheebena-Nierenberga atd. K životopisům svatých zvláště Joly, La psychologie des saints a Kirch,

Helden des Christentums. K výkladu Apokalypse velmi dobré orientační poznámky při překladu Sýkorově, komentáře Tielenthalův, Calmetův, sv. Bedy Vener., ale především komentáře sv. Alberta Vel. a Sušilův, z těchto promluv bylo již otištěno dříve, a to v „Kazatelně“, roč. XIV. — XVI.

Mezi exhortami není ani jediné, která po písemném zpracování doma by nebyla bývala s kazatelnou přednesena a po přednesu dle dojmů na kazatelnu nabytých poopravena, po případě v některých částech úplně přepracována.

„K Ježíši!“

Dnes, kdy pozemské smýšlení, znající jen světské cíle a světský úspěch, ignorující život nadpřirozený, se jako vysoké závěje rozkládá na duších a hrozivěji a hrozivěji vniká i do duší studentských, dnes odchází tato kniha do světa, aby pomáhala duším mladým ve velikém díle: aby se vyprostily z těch závějů, jež na ně v hustých mracích ve dne v noci padají, a dospěly tam, kde jediné najdou svého štěstí:

K Ježíši!

Dr. Bedřich Vašek.

V Opavě, ve svatvečer Zvěstování Panny Marie 1918.

I. Úvodní exhorta.

Na počátku školního roku.

Po opavských ulicích zněly v r. 1915 opět jednou — již po kolikáté — rázné zvuky vojenské hudby. Zas setnina mužů, oblečených v nové šaty, nesoucích si na bedrech věci, jichž budou za dešťů a za nocí tak potřebovati, tato nová setnina zas odcházela k nádraží, na bojiště. A mezi vojáky mladý desátník, tvář krev a mléko, na rukávech žluté pásky jednoročního dobrovolníka. Jde řízným krokem dle zvuků vojenského pochodu. Je zamýšlen. Tolik let ztrávil v Opavě jako student. Ještě před několika měsíci sedával se svými druhy ve třídě. Teď odchází na bojiště. „Vrátím se ještě? Uvidím ještě Opavu? Jak Pán Bůh chce!“ — Řízným vojenským krokem směřuje průvod k nádraží. Setnina sedá do vlaku. Již vše hotovo. Padne znamení k odjezdu. Vlak se hýbá. Napřed zvolna, pak rychleji a rychleji. Na nádraží hraje mohutnou silou vojenská hudba. A z mizérního vlaku vychýlí se hlava mladého desátníka dobrovolníka, kyne rukou svým bývalým spolustudentům, kteří na nádraží stojí, kyne jim rukou, jako by pravil: „S Bohem! Modlete se!“

Studenti! Když jste zde byli při mši sv. při zahájení školního roku, vstoupili jste též na bojiště. Vaším bojištěm je škola. „Militia est vita hominis super terram,“ praví Duch sv. v Písmě sv. (Job 7, 1). Bojem je život člověka na zemi. Bojem, opravdovým, nepřetržitým bojem musí býti po celých deset měsíců studia život každého z vás, jak zde sedíte. A to bojem, jenž vyžaduje napětí všech sil, v němž každá nedbalá chvíle může mít následky pro celý život nedozírné, bojem, jenž žádá po člověku oběti, sebezapření, jenž velí kolikrát šlapati pohodlí, zřeknutí se leckteré radosti. Studenti! Kéž by se teď na počátku roku v každém z vás probudil hrdina, kéž by teď ve vás ze spánku procitl otužilý, pracující, nebojácný rek! Kéž na všechny své práce, úlohy, povinnosti, jež vás v tomto školním roce čekají, se vrháte s chutí a vervou, kéž podaří se vám vytlačit ze srdce všeku línost a netečnost a nechuť ku práci a jakousi nedbalou, nijakou polovičatost a jakousi zbabělou pohodlnost, která studenta, jenž se jim oddal, potom tlačí jako těžká můra na prsou spícího člověka, jako těžké, olověné závaží na paty se mu věší. Studenti, když se budete učit třeba věcem, kterých hned napoprvé nebudete moci pochopiti, nebo když nějaká snad věc zadaná bude vás méně zajímati, nebo když se vám nebude právě chtít do učení, pak nesmíte a nesmíte povoliti těm lenošným choutkám zmalátnělého těla. Vaším heslem nesmí býti: „Nejde mi to. Tož co nadělám. Tak toho nechám a začnu zas něco jiného.“

Vaším heslem musí být: „Nejde mi to. Ale musí to jít! A nevstanu od toho, až to půjde. Nepovolím!“ — Z vás musí být jednou mužové železných, žulových vůlí, a abyste jimi mohli se stát, musíte už od nejtěššího mládí pomáhat vůli k vítězství nad choutkami těla! Proto nebojte se námah spojených s učením se: „Generosos animos labor nutrit; labore si recuses, parum esse potes. Non est viri timere sudorem.“ „Lidi velkodušné žijí práce. Štěl-li bys se práce, málo co může z tebe být. Není to známkou mužnosti báti se práce.“ Tak již Seneka (ep. 13) prohlásil. A Pán Bůh z nás nechce mít lidi mdlé, jaksi duševně ospalé, nepodnikavé, bázlivé; chce z nás mít lidi v dobrou sílu, a proto píše sv. Pavel: „Bůh nám nedal Ducha bázlivosti, nýbrž Ducha síly, lásky a rozvahy.“ (II. Tim. 1, 7.) A na jiném místě: „Ve všem tom vítězíme skrze toho, který nás miloval.“ (Řím 8, 37.)

Aby však nitro naše dovedlo v sebe pojmouti moudrost, musíme se pečlivě chrániti hříchů. Kdyby někdo si nevědomky přelízl nějakou důležitou žílu, povál mu krev a červeně bude barviti mu ruku a téci k zemi. A s krví jako by mu valila se ven i síla a zdraví a snad i život. Jak bývá mdlý, malátný, bezvládný člověk, jenž ztratil mnoho krve! Tak každý těžký hřích, jenž lže na naši duši, jest jako otevřená rána, ze které valí se životní síla ven. Necítili jste ještě nikdy, vy studenti starší, když jste chtěli něco studovati a měli jste snad něco nedovoleného v úmyslu nebo když vás trápily výčitky svědomí, jak se vám práce nedařila? U knihy jste seděli, oko hledělo na písmena, ale duch nevěděl o ničem. A pravda, seděli jste třeba dvě hodiny, a rvali jste se v duchu sami se sebou, a vyčítali jste si v duši, a přece stále jste ještě byli tam, kde jste začali, až omrzele zavřeli jste knihu, a trápení výčitkami svědomí ani jste nevěděli, kam máte jít. Může sice mít často tato roztržitost stupňovaná i příčiny, jež námi nejsou zaviněny. Ale mnohdy bývá zaviněna námi, chybami a hříchy, jichž jsme se dopustili anebo jichž se dopustiti máme teprv v úmyslu. Studenti, chcete-li plnými doušky pít svatou moudrost, již můžete si získati v tomto roce, ó chraňte se hříchu! Ani hyena neřádí tak na kořisti, již vyslídila za noční tmy v poušti, jako hřích — kdybyste jej vpuštěli do svého nitra — by okrádal ducha vašeho o chuť k práci, o myšlenkovou sebranost v práci, o rozmach a vzlet schopností. Teď již asi víte, proč Duch sv. mluví v Písmě sv.: „Do duše zlovolné nevejde moudrost a nebude bydleti v těle podrobeném hříchům.“ (Sap. 1, 4.) — Studenti drazí, krváceli tak srdce vaše, ó prohlédněte si ty rány, a až budete při sv. zpovědi, a ještě před sv. zpovědí, třeba hned teď, až budete mít tichou chvíli času volného, vzbudte lítost nad svými hříchy, ucpěte ty rány duše, z níž valí teplá, červená vaše krev, abyste veškerou energii svého ducha, všemi mohutnostmi své bytosti mohli dostátí té těžké úloze, se kterou nyní stojí před vámi a již vám vykazuje váš Bůh a Pán!

K tomu malá poznámka praktická. Co myslíte, proč zrovna náš Zeyer miloval tak Vodňany? Proč Dvořák sedával tak rád v tichém kostele v Emauzích? Proč Cicero, by tvořil práce své, odcházel do zátíší na své Tusculum? — Chtěl mít pro svoji tvorbu klid. V tichém ústraní nic neplašilo a nerozhánělo jejich myšlenek a klidně mohli mezi nimi takřka chodit a prohlížeti si je a sestavovati. V zátíší klidu rodí se největší myšlenky, daří se nejlepší práce. Chcete-li též úspěšně pracovati, musíte

si též vytvořiti své Tusculum, své ústraní. Bylo by vám možno vážně studovati, kdybyste seděli ve veřejném, hospodském průjezdu, kterým stále procházejí a se hemží noví a noví lidé, a hovoří hlasitě, a hlas lidí stále se střídajících rozléhá se v té nevysoké chodbě průjezdu? Mohli byste tam seděti na židli a studovati? Je vůbec naděje na nějaký opravdový úspěch u studenta, jehož duch je též takovým průjezdem, kterým stále se hemží rozčilující myšlenky z napínavých románů, z malicherných osobních klepů aneb udržuje-li se ve stálém rozčilení zprávami válečnými a politickými? Studenti, každý z vás ví sám o sobě nejlépe, které to byly věci, jež vašeho ducha vloni připravovaly o sebranost a tím i o úspěch. Buďte stateční, poručte sami sobě, vysvobodte svého ducha z těch překážek, abyste získali času, místa i chuti, naplniti nitro své drahocenným zlatem vědění a moudrosti.

Ale k žádnému studiu nestačí jen mít pevnou vůli k práci a mít čistou, sebranou duši. Potřebí ještě té věci, o níž radostně ohlašuje starozákonní svatopisec: „Invocavi, et venit in me spiritus sapientiae.“ (Moudr. 7, 7.) „Vzýval jsem, a přišel ke mně Duch moudrosti.“ Potřebujeme všichni, všichni ducha moudrosti. Studenti, prosím vás, modlívejte se, a bude-li vám možno, přicházejte i ve všední dny na mši sv. a při ní se modlívejte k Duchu sv. o osvětlení a o pomoc ve své práci. Jako perlolovec u Ceylonu spouští se dolů na dno mořské a tam hledá drahocenné mušle perlové a vynáší je na loď a námořníci diví se drahocennému pokladu, jež perlolovec odkryl v hlubinách mořského dna, tak Duch sv., budete-li jej prositi, vhroutí se do hlubin duše vaší a bude vynášeti na povrch síly, o nichž jste sami nevěděli. Ó vzývejte a modlete se, a přijde k vám Duch moudrosti, abyste svědomitě a čestně provedli to, co čeká tento rok jednoho každého z vás. Amen.

II. Exhorty z Apokalypse.

I. Ježíše Krista mějme stále na mysli.

Již jste někdy hleděli do čisté vody, vroubené keři a zelenými stromy? Pravda, viděli jste v té hladině svůj obraz a patřili jste naň. A viděli jste též, jak se v ní zračí i stromy, i jejich větve, rozrůstající se nad rybník, i slunce, jež na nebi září na blankytné obloze — vše, co nad tichým rybníkem jest, zrcadlí se v jeho tůni. Jako by si byl rybník nachytal a v sebe ukryl všechny ty předměty. — A byly doby, kdy sv. Jan, miláček Páně, byl vypovězen na ostrov Patmos. Kol dokola zuřilo tehdy pronásledování křesťanů, a jako zlověstné mraky vystupují v letní den v šedé dálce, tak ještě strašnější budoucnost pro křesťany se z dálky temně ohlašovala. A jako stromy a slunce a postava zrcadlí se v hladině rybníka, tak všechny ty krvavé budoucí osudy církve zrcadlily, obrazy se v tiché hladině duše sv. Jana. Bůh mu tu budoucnost zjevil, a proto sv. evangelista zde v osamělé jeskyni prožil, pročítal v hlavních rysech vše, co velkého čekalo církev, ale i co ji čekalo holestného, tam v duchu prožíval veliké doby její požehnané působnosti, slavné chvíle jejího rozvoje, ale též krvavé dny jejího pronásledování a útrap. Jak budou ty útrapy církve strašné! Jak se sv. Jan lekal a chvěl při vzpomínce na ně! Ježíš Kristus na hoře Olivetské cítil tíži hříchů celého světa, protože byl beránkem, který snímá a na svá bedra bere hříchy celého světa a pod tou nesmírnou tíží úzkostí až téměř omdléval a krví se potil. Tak sv. Jan trpěl chvíslemi na ostrově Patmu při myšlence na hrůzy, jež křesťany na všech místech a ve všech dobách čekalo: v duchu viděl jich mučení, jich žaláře, jich popravy, v duchu slyšel jich vzdechy, viděl svůdný příklad světa, tušil i úpadek horlivosti mezi mnohými křesťany, předvídal zkrátka všechny hrůzy, jimž měla být jednou církev vystavena na pospas. A tu potřebuje útěchy a posílnění v důvěře. Potřebuje jí však zvláště, aby mohl těšiti a upevňovati i ty, již budou jednou trpěti pro víru. A proto mu Pán Bůh dává Zjevení na ostrovu Patmu a nařizuje mu, aby je napsal.

Ó té svaté knihy Zjevení sv. Jana! Jsou v ní místa tak krásná, že by v nich člověk každou písmenku zlábal, že by ty věty na svém srdci nejraději ve dne v noci nosil, že by se jim nejraději nazpaměť naučil, aby vždy zůstala v jedno spojení s jeho bytostí. Dobře stojí psáno v té knize: „Blahoslavený, kdo čte a poslouchá slova proroctví toho a zachovává, co v něm jest napsáno.“ (Zjev. 1, 3.) — Připouštím, čísti a porozuměti této knize Písma sv. není snadné; připouštím dále, že nejedno její místo, nesprávně byvši pochopeno, zavdalo i podnět k bludu, na př. k chiliasmu.

Avšak jsou v té knize ukryty nevýslovně vzácné perly životní a náboženské moudrosti: „Blahoslavený, kdo čte a poslouchá slova proroctví toho.“ Proto dnes a v několika příštích nedělích vybereme si aspoň některé části Apokalypse za předmět exhort.

Dnes si dle ní vysvětlíme, jak Krista Pána musíme stále mít na mysli. — Hned v I. hlavě píše sv. Jan:

Přišel jsem u vytržení ducha v den Páně a uslyšel jsem za sebou hlas veliký . . . I obrátil jsem se, abych se díval po hlas, který se mnou mluvil, a když jsem se obrátil, ušel jsem sedm svícňů zlatých a uprostřed svícňů kohol, jenž byl podoben synu člověka, oblečen v řízu a opášen na prsou pásem zlatým; hlava a vlasy jeho byly bílé jako vlna bílá a jako sněh, a oči jeho jako plamen ohně a nohy jeho podobny žhavému kovu, jako v rozpálené peci, a hlas jeho byl mohutný jako hukot veliké vody. A měl ve své pravici sedm hvězd, a z úst jeho vycházel meč dvojblitý a obličej jeho jako když slunce svítí ve své síle. (Zjev. 1, 10–16.)

Viděl sv. Jan Krista Pána uprostřed sedmi svícňů zlatých. Svícny se myslí obce křesťanské. Uprostřed sedmi svícňů zlatých Kristus Pán stál: vždyť Spasitel je králem veškerých vzorných obcí křesťanských. Oči jeho byly jako plamen ohně: oheň osvětluje vše a nic nedovede vzdorovati jeho moci; tak i Kristus Pán je vševědoucí a nic nedovede vzdorovati jeho moci. Hlas jeho byl mohutný jako hukot vody veliké; vždyť hlas evangelia, hlas to Kristův, široko rozlehl se světem a přese všechny překážky jako vody veliké valil se vpřed. Měl ve své pravici sedm hvězd — v jeho rukou jsou osudy církve. Obličej jeho jako když slunce svítí ve své síle: tak velebnost a sláva Krista Pána přesahuje slávu a moc i dokonalosti všech tvorů.

Ale myslíte, že sv. Janu se podařilo v plné kráse zachytiti pérem, co před duchem svým viděl? Že to, co napsal, je tak velebné jako to, co viděl? Vezměte vylišovanou macešku v herbáři: jak je seschlá, mrtvě zbarvená, neživá proti tomu, jaká byla, když květa na záhonku v zahrádce. Kde je její svěžest? Její hebkost? Její syté, živé barvy? A to, co sv. Jan zaznamenal, je proti tomu, jak viděl Krista Pána ve skutečnosti, jen seschlou, vybledlou vylišovanou květinou v herbáři. Viděl Syna Božského v takové oslňující vznešenosti, že cítil v té chvíli veškerou svou lidskou ubohost, nedostatečnost a bídu, že padl k nohám jeho jako mrtvý. I položil Spasitel pravici na sv. evangelistu a pravil k němu: „Neboj se, já jsem první a poslední a živý; a byl jsem mrtev, a hle, živ jsem na věky věkův, a mám klíče od smrti a od místa zemřelých.“ (Zjev. 1, 17–18.) Ano, jest Pán Ježíš první; byl dokud ještě nic nebylo. Je poslední: Kdyby vše zaniklo, on bude ještě stále. Je živý: on daroval život tobě, daroval jej mně, je dárce života pro veškeré tvorstvo a pro celý svět. Byl mrtev: jásalí Židé, že už se ho zbavili, a hle, je živ na věky věků. Posmívají se mu, jdou přes něj k dennímu pořádku, odstrkují ho, zneuznávají ho: a on má přece klíče od smrti i od místa zemřelých. Je divné, že sv. Jan, cítě tuto velikou moc Ježíše Krista, padá k jeho nohám jako mrtvý? A Spasitel sklání se k němu a klade naň dobrotivě svou pravici . . .

To je to, čeho je nám tak potřebí; aby Spasitelův obraz stál svěží a velebný před naším duchem, abychom myšlenku na něho stále nosili v sobě. Když na to pamatujeme, kdo je Kristus Pán, jak mocný a svatý jest a jak nás soudit bude, když na to pamatujeme, pak rádi zachováváme vše,

co nám velí naše povinnost a naše svědomí. Ale když ta myšlenka na Spasitele, na věčnost nám lidem tak snadno se vytratí z duše! — Možná jste již někdy též to viděli u silnice neb u dráhy: na telegrafním drátu seděla hustá řada vlaštovek. Udeřil právě někdo do drátu kamenem, drát se rozkomíhal a rozezvučel a na všechny strany se rozletěly polekané vlaštovky. Tak my, drazí posluchači, zde v kostele neb doma v samotě máme v sobě plno svatých myšlenek; ale vyjdeme ven, udeř nám do nich též kámen, nějaká kniha, kterou jsme přečetli, nějaký výjev, který jsme na ulici neb ve výkladní skříni neb na plakátu spatřili, nějaká řeč, při níž jsme stáli, takový nějaký tvrdý kámen přiletí, a teď běž a chytej ty prchající, bojácně pištící vlaštovky! A pravda, drazí posluchači, to mi potvrdíte: se všech stran na nás přes den ty kameny letí a vyhánějí z nás myšlenku na Krista Pána a na věčnost a na povinnost! — A šel jsi už někdy, studente, za deště proti prudkému větru? Pravda, to jsi musel držeti deštník, aby ti ho vítr nevyrvál, to jsi si musel držeti klobouk, to jsi se musel skláněti a tak sehnut jít, abys se aspoň trochu dostal kupředu v té vířivici! Všecko, deštník, klobouk, všecko chtěl s tebe ten divoký vítr strhat! — Nejdeme my, co se týká myšlenky na Krista Pána a na své spasení, též tímto světem jako proti prudkému větru? Nechtějí nesčetná pokušení — hned bouřlivá a násilná, hned úlisná a svůdná a lstivá — s nás servati vše, co je na nás vyššího a svatého? — — —

Jako sv. Jan v jeskyni na ostrově Patmos živě vštípuje si do duše obraz Spasitelův a tento obraz pak jej doprovází životem a chrání jej před vinou a vybízí jej stále k větší horlivosti a vytrvalosti ve všem dobrém, tak musí i každý z nás zasaditi do svého srdce obraz Krista Pána. A nestačí, abychom si ležmo a jen povrchně někdy na Spasitele vzpomněli. Musíme si jeho obraz do svojí duše vrýti, vtěsati, zacementovati, musíme jej v sobě upevniti tak silně, aby nám ho žádné pokušení, žádný ani sebe silnější vítr světa nevyrvál. Ale nesmí to býti jen obraz mdlý a bezvýrazný a bezkrevný. Musíme se přičiňovati, abychom pořád více poznávali, kdo je Kristus Pán, jaká jest jeho velikost, moc, svaťost, láska, spravedlivost. Musí státi před naším duchem tak velebný a nedotknutelný, jako jej viděl před sebou sv. Jan. Pak přijdou sice zase pokušení k lenosti, nedbalosti v modlitbě, svárivosti, neposlušnosti k pochybnostem ve víře, k nepočetným myšlenkám; ale vzpomínka na Krista Pána dodá nám síly, abychom nepodlehli. A jestli jsme ve své křehkosti přece zase se provinili, pak vzpomínka na Krista Pána nás nenechá v tom blátě hříchu, ona nás potáhne pryč a pryč k nové horlivosti. Jako ona řežce nemocná žena v evangeliu si řekla: „Dotknu-li se jen roucha jeho, budu uzdravena“ (Mt. 9, 24), a dotkla se a uzdravena jest od své dlouholeté bolestné nemoci, tak když my se dotkneme ve svých pokušeních Krista Pána, když naň si vzpomeneme, k němu se utečeme, uzdravena, zachráněna bude duše naše! Amen.

II. Vidění sedmi listův.

„Znám tvé skutky.“ Apok. 2, 2.

Měl jsem kdysi v rukou zápisky jistého člověka. Zaznamenal v nich, co kdy hýbalo jeho duši, co jej uchvacovalo, děsilo, úsnlo, co miloval, co zažil, po čem toužil, čeho se lekal. Byla to jeho životní zpověď jakás. Jeho duše jako otevřená kniha ležela přede mnou; mohl jsem nahlédnouti do nejskrytějších jejích záhybů. Jak mi byly ty zápisky drahé! — Už jste též měli někdy v rukou dopis, jenž vám otvíral hluboký pohled do duše pisatelovy? Už jste četli nějakou knihu, nějakou báseň, v níž vyznával spisovatel své nitro a odkrýval své přesvědčení a city nejtajnější? — Jak rádi si přečteme takové vyznání, odpovídá-li pravdě! A čím příbuznější tóny odkrýváme mezi duší jeho a nitrem svým, tím dražší jsou nám jeho řádky.

Hned II. a III. hlava hnihy Zjevení sv. Jana otvírají nám též rozhled podobný. A nikoliv pouze do jediné duše. Do duší mnohých. Načrtává se tam stručně vnitřní život v mladých křesťanských obcích v Malé Asii v létech devadesátých prvního století. Kristus Pán velí sv. Janu, aby napsal listy jejich biskupům, a v listech těch je Bohem samým vyjádřen tehdejší stav obcí. V nich naznačeny jsou obtíže, za jakýchli křesťané víru svou drželi a šlii uprostřed světa pohanského. V nich jsou zmínky o rekovných ctnostech, jimiž se vyznamenával život tehdejších křesťanů a jimiž si křesťané vynucovali úctu i nevěřících a pro něž křesťanství pronikalo pořád dál a pořád hlouběji i do rodin a do vrstev, kde by nikdo toho nebyl předvídal. Jakou sv. radostí byl naplněn na př. představený církve theatirské, když mu Bůh skrze sv. Jana vzkazuje: „Znám tvé skutky a tvou lásku a víru a službu a trpělivost i to, že posledních skutků tvých je více nežli prvních.“ (Zjev. 2, 19.) — V těch dopisech varuje Kristus Pán i před chybami, jež již tehdy se začaly mezi křesťany vkrádati. Jak lekl se představený církve sardské, když v listu pro něho bylo psáno: „Znám tvé skutky, že máš jméno, jako bys žil, a jsi mrtev. Probuď se a utvrd ostatní, již jsou na umření; neboť neshledávám tvých skutků dovršenými před Bohem svým. Proto pomni, kterak jsi přijal a uslyšel a zachovávej to a učiň pokání.“ (Zjev. 3, 1—3.) A jak dojemně a důtklivě varuje Spasitel před stykem s lidmi zkaženými! A jak povzbuzuje, jakou odměnu v budoucnosti ukazuje těm, kdož chtějí vytrvat!

Kolik dobrého vykonalo těch sedm listů v mladých křesťanských obcích maloasijských! Kolika lidem jiným ukázalo jich vlastní pravý stav, jehož si dosud neuvědomili! Kolik lidí malátných bylo jimi vyburcováno k nové horlivosti! Kolik duší obětavých utvrzeno v dobrých úmyslech a rozohněno pro další práci! V kolika duších křesaly ty listy jiskry, jež vysoko létaly, jež všecko ozařovaly a všude, kam dopadly, novou horlivost zapalovaly! — Ale těch sedm listů vykřesává z duší dosud jiskry, jiskry tak silné, že létají jak jiskry za mocného požáru, létají však a zapalují i nikoliv aby ničily a hubily, nýbrž aby duše zapalovaly k velikým a svatým činům! — Drazí posluchači, když člověk ty listy pozorně čte, slovo za slovem a uvažuje, a čte po druhé, a čte po třetí, a myslí na svoje vlastní nitro, ó, jak tu vidí svoji ubohost a svoje chyby a svoji úzkoprsost! Jak dle rad Kristem Pánem daných pro obce reformuje svoje nitro,

jak vidí, co jeho duši ještě schází, v čem zvláště musí pracovati, jakým směrem se rozeznati v jarý běh!

Vzpomeňte si na noc, kdy vás velmi bolely zuby. Ach, to jste vystáli! Spáti jste nemohli, čísti jste nemohli, s místa na místo jste hlavu od bolesti překládali, dlaň jste na tvář tiskli, tvář byla jako k pláči od bolesti stažená, a zub nechtěl přestati boleti, bolet, bolet, ach, tak krutě bolet! A ráno vás maminka vedla k lékaři zubnímu. Slyšeli jste o něm, jak opatrně a bez bolesti trhá zuby. Přišli jste na řadu. Vstoupili jste do pracovny. Rozhlédli se po nástrojích. Lékař vás posadil, pohladil, potěšil: „Jdi mi, neplač přece! Už tě to nebude bolet!“ Zavřeli jste oči — ještě několik okamžiků, zub byl venku. Krev sice se valila, ale bolest přestala. Ach, to vám bylo lehké! A zas se vrátila veselost a v nocích spánek! — I naše duše má své bolesti, své chyby. Ale ten bolavý, vyhlodaný zub musí ven! A oněch sedm listů na počátku Apokalypse je jako zkušený lékař, jenž zbavuje nás nemoci a bolestí: když čteme, co v listech těch je napsáno, a podle toho své srdce upravíme, tím srdce svoje vyprostíme z vin a výčitek!

Všimněte si podrobněji aspoň jediného z těch listů. Na př. posledního, jenž jest určen představenému křesťanské obce v Laodicei. Zní:

Znám tvé skutky, že nejsi ani studený ani horký. Ó, bys byl studený aneb horký; takto však, poněvadž jsi vlažný, a nejsi ani horký, ani studený, vyvrhnu tě z úst svých, neboť pravíš: Jsem bohat, ano zbohatl jsem a ničeho nepotřebuji; a nevíš, že ty jsi nešťastník a ubožák, chudý a slepý a nahý; radím ti koupit si ode mne zlato ohněm zkušeno, abys zbohatl, a roucha bílá, abys oblekl se a neukázala se hanba tvé nahoty, a masť na oči ku pomazání očí svých, abys viděl. Já kárám a trestám ty, kteréž miluji; buď tedy horlivý a utiš pokání. Hle, stojím u dveří a tluku; jestliže kdo uvolí hlas můj a dveře mi otevře, vejdu k němu a budu večeřeti s ním a on se mnou. Kdo zvítězí, tomu dám seděti s sebou na trůně mém, jakož i já jsem zvítězil a posadil jsem se s Otcem svým na trůně jeho.“ (Zjev. 3, 15—21.)

„Znám tvé skutky, že nejsi ani studený ani horký.“ „Jsi vlažný.“ „Pravíš: Jsem bohat, ano zbohatl jsem a ničeho nepotřebuji; a nevíš, že ty jsi nešťastník a ubožák, chudý a slepý a nahý.“ Nejedou ta slova do živého také nám? Nejsme i my vlažní a mdlí? Nedomníváme se, že jsme už dobří a vzdělaní dost, že není třeba více se snažiti? Neprožírá tato vlažnost, netečnost, malátnost, nehybnost, neprožírá jako zhoubná rez veškeru naši bytost a veškeren náš život?

Býváme vlažní k Bohu. Modlitby své zkracujeme, odkládáme s nimi na poslední chvíli, snad je i vynecháváme. Nudí nás snad kázání, neradi snad čteme o věcech náboženských, nedbáme snad o milosti, jež nám Pán Bůh ve mši sv., ve sv. svátostech nabízí. Jsme jako oni hosté v evangeliu (Luk. 14, 18 n.), kteří byli pozváni k hostině, ale měli plno výmluv, že přijíti nemohou. Jak jsme k Bohu vlažní! Nejsme studení, nejsme horcí! A při tom si ještě namlouváme, jaké zásluhy o Boha máme, a že máme lepší víru než mnoho jiných!

Býváme vlažní v práci: Jak se jí vyhýbáme! Jak nám připadá těžká! Jak ji zkracujeme! Jak věci obtížné pořád dále odkládáme! Jak býváme při práci, při studiu lenošní a těkaví! Jak ubíjíme často hodiny v lenošném nenamáhavém hovoru nebo v lehké četbě, při níž nepotřebujeme přemýšleti a tak duševně těžce pracovati!

Býváme vlažní celou svou povahou. Nedovedeme si přísně přiznati, co nám chybí, spokojujeme se tím, když jen na venek nikdo nic o nás neví, chodíme jako oblétný hrob, který je na venek čistý, ale uvnitř je plný hniloby a nepravosti.

Ano, jak jsme vlažní! Jak jsme lhostejní, neteční, malátní, ztrnulí, lenošní! Zrovna jako by pro nás a jen pro nás byla napsána slova Krista Pána: „Ó bys byl studený aneb horký; takto však, poněvadž jsi vlažný, a nejsi ani horký, ani studený, vyvrhnu tě z úst svých.“ A při tom si ještě namlouváme, jací jsme dokonalí, a při tom se samolibě ve svých přednostech kocháme a sami sebe obdivujeme! A nevíme, že jsme nešťastníky a ubožáky, chudí a slepí a nazí! I k nám může říci Pán: „Znám tvé skutky, že máš jméno, jako bys žil, a jsi mrtev!“ (Zjev. 3, 15.)

Smíme tak zůstat? Můžeme někde najít pomoc? Najdeme ji u Spasitele. Vždyť i pro nás platí jeho rada: „Radím ti koupit si ode mne zlato ohněm zkušeno, abys zbohatl, a roucha bílá, abys oblekl se, a mast oční ku pomazání očí svých, abys viděl.“ Když u něho budeme hledati pomoci v modlitbě, ve mši sv., ve sv. přijímání, on duši naši obohatí zlatem ohněm přepalovaným, to jest velikou věrou, která je prosta veškeré přetvářky, láskou, která je plná dobrých skutků. Přiděje duši naši bílými řízami cností. Dá nám moudrost pravou, abychom dovedli poznati hodnoty všech věcí, abychom plnou láskou zamilovali si to, co plné lásky a námahy zasluhuje, abychom podřízenou jen cenu přisuzovali věcem, jež jsou hodnoty podřízené, on nám takřka dá mast ku pomazání očí, abychom prohlédli, jako kdysi prohlédl staříček Tobiáš, když mastí rybí na rozkaz andělův potřel svůj zrak.

Ale smiluje se tak nad námi Spasitel náš? Pomůže nám, abychom se sebe setřáslí, shodili onu vlažnost, jež se všude na nás lepí? Pomůže nám odstraniti chudobu a bídu duše? — Hochu drahý, už jsi viděl večer u zavřeného již domu státí pocestného, an toužebně tluč na dveře a prosí, aby jej venku stál v zimě nenechal, nýbrž aby mu popřáli místečka a vpustili jej dovnitř? Nuže u dveří tvého srdce stojí Spasitel, v náručí plno nebeských darů, a tluč na dveře srdce tvého, zda uslyšíš hlas jeho a dveře mu otevřeš. Ó otevři, hochu drahý, otevři, on, veliký Bůh, vejde a večereti bude s tebou a ty s ním! Večereti bude s tebou, popřeje ti účast na té horlivosti, vroucnosti, podnikavosti, obětavosti, zbožnosti, pracovitosti, na veškerém tom božském životě, jaký sám má, popřeje ti účast i na svém blahu a štěstí! Jak veliké a jak sladké tajemství vyjádřeno je těmi prostými slovy: „et coenabo cum illo et ipse mecum,“ a večereti budu s ním a on se mnou!

Drazí posluchači, pryč s vlažností k Bohu! Pryč s vlažností v práci! Pryč s vlažností v povaze! Otevřeme dveře Kristu Pánu, ať nám pomůže zvítěziti nad veškerou netečností a loudavostí a nedbalostí a nehybností! Slyšme jeho povzbuzující slova: „Kdo zvítězí, tomu dám seděti s sebou na trůně svém, jakož i já jsem zvítězil a posadil jsem se s Otcem svým na trůně jeho.“ (Zjev. 3, 21.) Amen.

III. Kniha sedmi pečeti uzavřená.

Všimli jste již soch a obrazů a řezb na oltářích? Jistě jste viděli již na některém z nich nad svatostánkem nahore beránka s hlavou tiše položenou, jako spícího. A viděli jste — snad ve vašem farním kostele, snad v jiném — také knihu zapečetěnou a když jste počítali pečeti, zjistili jste, že jich je sedm. — Kdo má hýti ten beránek? Pravda, na tuto otázku není odpověď těžká. Beránek Boží, který snímá hříchy světa. Ale co má znamenati ta kniha? Co má znamenati jejích sedm pečeti? Proč je tato myšlenka na oltářích tak oblíbená? Odkud je vzata?

Je vzata z Písma sv. z Apokalypse. Tam popisuje sv. Jan v hl. V. své zjevení:

„I viděl jsem na pravici toho, jenž seděl na trůně, knihu popsanou uvnitř i vně a zapečetěnou sedmi pečeti. A uzel jsem anděla silného, an provolává hlasem velikým: „Kdo jest hoden otevřít knihu a rozlámati její pečeti?“ A nikdo ani na nebi, ani na zemi, ani pod zemí nemohl knihu otevřít ani do ní nahlédnouti. I plakal jsem velice, že nikdo nebyl shledán hodným, aby knihu otevřel, ani aby se díval do ní. Ale jeden ze starců mi řekl: „Neplač, hle, zvítězil lev z pokolení Judova, kořen Davidův, aby otevřel knihu i sedm pečeti jejích.“ I spatřil jsem mezi trůnem a čtyřmi živočichy a mezi starci Beránka, an stojí jako zabítý, máje sedm rohů a sedm očí, to jest sedm duchů božích poslaných na všecku zemi. I přišel a vzal knihu z pravice toho, jenž seděl na trůně. A když vzal tu knihu, nebesané padli před Beránkem, majíce každý citeru a misky zlaté, plné věci vonných jsou to modlitby svatých), a zpívali píseň novou říkajíce: „Hoden jsi, Pane, vzít knihu a otevřít pečeti její, neboť jsi byl zabit a vykoupil jsi krev svou pro Boha (lidí) z každého pokolení a jazyka a lidu a národa a učinil jsi nás Bohu našemu královstvím i knížími a budou kralovati na zemi.“ I viděl jsem a uslyšel hlas mnoha andělů kolem trůnu a nebesantů: počet jejích byl tisíce tisíců; a ti volali hlasem velikým: Hoden jest Beránek, ten, jenž zabít byl, aby vzal moc a bohatství a moudrost i sílu a čest a slávu i chválu.“ A veškeré tvorstvo, které jest na nebi i na zemi a pod zemí i na moři, a co jest v nich, všechny jsem uslyšel praviti: „Tomu, jenž sedí na trůně, a Beránkovi chvála a čest i sláva a moc na věky věkův.“ (Zjev. 5, 1—13.)

Ještě jednou se táží: Co se myslí tou knihou tajemnou se sedmi pečeti? Co znamená, že Beránek boží bere ji do své moci, aby on pečeti rozlomil a knihu otevřel? Proč ta oslava, již tvorstvo veškero jásavě vzdává Beránkovi?

a) Knihou onou myslí se kniha, v níž jsou zaznamenány veškery osudy církve sv. a veškery osudy jednoho každého z nás. A není divu, že sv. Jan plakal, a velice plakal, když viděl, že kniha je sedmi pečeti uzavřena a nikdo ani na nebi ani na zemi ani pod zemí nemohl ji otevřít ani do ní nahlédnouti. Není divu, že plakal a že velice plakal. Když za horkého léta 1917 celé dlouhé týdny nepršelo a louky a role i pastviny byly již vypáleny, a pořád ještě nepršelo, kolik lidí upíralo mnohokrát za den svůj zrak k nebesům a vzdychalo: „Jak to jen dopadne? Přijde déšť?“ A jak za sv. a pánem věrný pes nemohý všude se vláčí, kašlající, hlava k zemi svěšená, tak za hospodářem chodila všude tísnivá myšlenka: „Když ani teď ještě nepřijde déšť, co potom? Zaschne všecko? Bude hlad? Jak to jen dopadne?“ — Anebo když se konají volby, a výsledek je pochybný

a od toho, jak volby dopadnou, velmi mnoho⁶ závisí, tu lidé, kteří před volebním domem napiatě na výsledek čekají, jsou rozčleneni a nervosně pozorují každé hnutí okna, zda snad již jim odtamtud nebude řečeno rozhodné slovo. Jak vše jen dopadne? A když zpráva pořád nejde, tu netrpělivost zmocňuje se čekajících a každá minuta prodlévání zdá se jim věčností. Vždyť běží zde o věci tak veliké! Vždyť je v sázce jich vlastní osud! Jak to jen dopadne?

„Jak to jen dopadne?“ Ta otázka mučila sv. Jana na ostrově Patmu. Kolikolem zuřilo pronásledování křesťanů. A sv. Jan sám již poznal, na jaké obtíže naráží šíření víry. Teď sám je za to ve vyhnanství na skalnatém odlehlém ostrově. Bože, jak to vše dopadne? Co bude z církve Kristovy? Jak se udrží? Ona se udrží, Kristus Pán jí to slíbil a Kristus Pán je vševědoucí a nejvyšší pravdomluvný. Ale jak z toho vyvázne, když brodí se tak hluboko, tak hluboko ve své vlastní krvi? Jak dlouho budou ještě za ni musiti prolévatí krev její dítky? Budou navždy proti ní zvedati své meče její protivníci? Bůh vševědoucí to vše ví, on zná veškerou budoucnost církve, on jako by ve svých rukou držel knihu hustě zevně i uvnitř popsanou, v níž jsou zapsány osudy církve. Avšak kdo bude moci nahlédnouti do té knihy? Kdo bude moci ji otevřít a rozlámati její pečeti? Ach běda, nikdo ani na nebi ani na zemi ani pod zemí nemohl jí otevřít ani do ní nahlédnouti. Ach, jaká bude, jaká jen bude budoucnost církve? Jak obstojí dílo Kristovo? Jak se udrží to svaté dílo, Jemuž miláček Páně zasvětil všecek svůj život, všechny své schopnosti, všecku svou lásku, pro něž je zde o hladu a v chudíčkém šatu a v skalnaté chladné jeskyni ve vyhnanství, pro něž má dosud mučenické rány nezahojené na svém těle? Jak obstojí dílo Kristovo? Ale běda, kniha osudů církve je zavřená a zapečetěná sedmi pečeti! I plakal Jan, plakal velice, protože nikdo nebyl shledán hodným, aby knihu otevřel ani aby se díval do ní.

Dnes zase, zdá se, jest jedna z těch čas od času se vracejících dějinných chvil, kdy jako by z dálky temným dunivým hučením ohlašovala své blížení bouře, která kdykoliv se přiblíží, otfásá církev jako otfásá rozzlobený muž malým dítětem. Dnes zase starostlivě hledí křesťan do budoucnosti: „Co přinesou příští dny? Jak vše dopadne?“ O kdybychom mohli nahlédnouti do té knihy osudů církve! Ale je zavřená a zapečetěná sedmi pečeti.

A pak ještě jedna otázka páří na duši: „Jaká budoucnost čeká mne? Co jest pro mne nachystáno v životě příštím? V mém příštím životě pozemském? V mém příštím životě posmrtném?“ — Kniha zavřená a zapečetěná sedmi pečeti...

Teď už, myslím, rozumíte těm slovům sv. Jana: „I plakal jsem velice, že nikdo nebyl shledán hodným, aby knihu otevřel ani aby se díval do ní.“

b) Kdo otevře knihu úradků Božích? Zpívají nebesťané Beránkovi: „Hoden jsi, Pane, vzít knihu a otevřít pečeti její, neboť jsi byl zabit a vykoupil jsi krví svou pro Boha lidí z každého pokolení a jazyka a lidu a národa a učinil jsi je Bohu našemu královstvím a kněžstvími a budou královati na zemi.“ A Beránek, Jemuž hleděla z očí nebeská láska, ale z něhož také sálala nebeská nepřemožitelná síla, vzal knihu do své moci.

Kniha našich osudů je v rukou Ježíše Krista. Jaká to útěcha pro nás! Je v rukou Ježíše Krista, který nás tak miloval, že krví svou nás vykoupil.

pl, abychom Bohu plně náleželi, který pro nás obětoval daleko více, než kdokoliv jiný udělati dovede a chce. Je v rukou Ježíše Krista, který nás lidi tak chce povznést, že nás chce udělati královstvím božím, kněžstvími božími. „Budou kralovati na zemi.“ Jako král má své poddané a ti ho poslouchají, tak co je v nás nižšího, všechny nižší touhy, všechny nižší naše náklonnosti, to vše má býti ovládnuto a podrobno účelům vyšším, velikým, svatým. Ježíš Kristus nese nám moc, abychom byli v jistém smyslu králi sami nad sebou a nad zemí. Nuže, v rukou tohoto Ježíše Krista, který nás nesmírně miloval, který nás tak povznese, v rukou tohoto Ježíše nejvyšší dobrotivého a všemohoucího jest osud církve i osud náš! Proč bychom se ještě báli? Proč bychom se lekali? Proto si praví křesťan: „A když i nad hlavou mou strašná bouře hřmí, v rukou Ježíše Krista nejvyšší dobrotivého a všemohoucího jest osud můj! A když i kolem mne děsná nebezpečí řádí, když kol dokola propasli pokušení lačně otvírají proti mně svůj jícen: beze strachu jdu vpřed, vždyť v rukou Páně jest osud můj! A když rána za ranou do mne bije, nemoc za nemocí a zklamání za zklamáním, mne navštěvuje a neštěstí za neštěstím se na mne vrhá a mne dusí a škrtí: zoufati nebudu, v rukou Krista nepřemožitelného je osud můj!“ — A o církev se, křesťane drahý, lekáš? A kdyby jí nějaká doba tísnila, jako hrozivě třese rozzlobený muž malým dítětem: neboj se, nezhyne, v rukou Kristových jest osud její! — Jen povinností svým musíme dostáti, musíme vykonati vše, co v naší moci jest, a pak se báti nepotřebujeme: V rukou Beránka nejvyšší mocného, nepřemožitelného, nejvyšší pravdomluvného, nejvyšší dobrotivého, nejvyšší milosrdného jest osud náš!

Nevíme co budoucnost nám chystá. Jest kniha osudu našeho a kniha osudů sv. církve knihou pro nás sedmi pečeti zapečetěnou. Ale přece bez bázně a pevně hledíme budoucnosti vstříc, vždyť osud náš je v dobrých a mocných rukou. Kéž by nám ta pravda se stala plně jasnou! Dnes svět snad ještě se vzpírá jí uznati. Ale jednou dostane se Ježíši Kristu skvělého zadostiučinění, jednou přece vyznáme: „V nejlepších rukou byla vložena kniha osudů mých!“ Drazí posluchači, až nahlédneme jednou plně a jasně, čím Ježíš Kristus pro nás jest a býti mohl, co pro nás vykonal, kam nás chtěl povznést, pak budeme volati též jako tisíce andělů ve Zjevení sv. Jana hlasem velikým: „Tomu, jenž sedí na trůně, a Beránkovi chvála a čest i sláva a moc na věky věků.“ Pak budou i duše naše jako citery, jež hrají rozkošné písně díky Pánu. Pak budou i duše naše jako misky zlaté, plné věcí vonných, i z našich duší budou stoupati modlitby chvály a radosti, jež vůni líbeznou budou šířiti. Amen.

IV. Ž obsahu knihy o sedmi pečetích.

Mluvíli jsme posledně o tom, jak sv. Jan viděl knihu sedmi pečeti uzavřenou, a že je to kniha osudů církve. Ale co je řečeno na jednotlivých jejích stránkách? Jaká předpověď jest ukryta pod jednotlivými pečeti? Vyberme si z těch proroctví pouze dvě, a to:

1. o konečné záhubě hříchu,
 2. jak vítězně bude duší dobývati Kristus Pán.
1. Vypráví sv. Jan:

„A když otevřel pečeť pátou, ušel jsem před oltářem duše těch, kteří zabiti byli pro slovo Boží a pro svědectví, které měli. I zvolali hlasem velikým krouce: „Až dokavad, Pane svatý a opravdový, nesoudíš a nemstíš krve naší nad obyvateli země?“ I bylo jim dáno každému roucho bílé a řeklo se jim, aby odpočinuli ještě čas krátký, až se naplní co do počtu spoluuzábníci a bratři jejich, kteří mají býti usmrceni, jako i oni. A viděl jsem, když otevřel pečeť šestou; a hle, zemětřesení veliké nastalo a slunce zčernalo jako šat žitný a měsíc stal se celý jako krev, a hvězdy nebeské spadly na zemi, jako strom líkový shazuje nedozrálky své, když se klátí větrem velikým... A králové pozemští a velmoži a plukovníci i boháči a siláci a každý nevolník i svobodník ukryli se v jeskyních a ve skalách horakých a pravili k horám a skalám: „Padněte na nás a ukryjte nás před tím, jenž sedí na trůně, a před hněvem Beránkovým, neboť přišel den ten veliký hněvu jejich, a kdo bude moci ostáti?“ (Zjev 6, 9—17.)

Víte, na kterém místě v oltáři se uschovávají ostatky svatých? Tak sv. Janovi jest, jako by viděl v oltářích duše mučedníků, a ty teskně a toužebně volají: „Až dokavad, Pane svatý a opravdový, nesoudíš krve naší nad obyvateli země?“ „Až dokavad, Pane svatý a spravedlivý!“ Drazí posluchači, to nemluví ze zabitých mučedníků msta, to z nich mluví teskná starost o budoucnost církve. Vždyť vědí, že bude-li dále trvati pronásledování, že mnoho duší bojácných se nechá zastrašiti; že tím sebevědoměji a troufaleji bude se šířiti království hříchu. Z duší sv. mučedníků mluví touha, aby Bůh ukázal, kde je spravedlnost a kde je nevinnost a kde je pravda, mluví z nich svatá touha, aby postaveny byly hráze dalšímu šíření se království hříchu a království zhouby, aby se lidé závčas ještě ulekli a obrátili.

„Až dokavad, Pane svatý a opravdový, nesoudíš!“ Kolikrát již slova ta sjela se s duší lidí těžce zkoušených.

Kolikrát po dlouhá století křivdy trpěl národ některý, a ten, jenž svůj národ trýzněný všele miluje, pak bolestně nařká: „Až dokavad, Pane svatý a spravedlivý!“ Kolikrát po dlouhá staletí ústrky trpěl nějaká třída společenská, a její příslušníci pak bolestně lomí rukama a nařkají: „Až dokavad, Pane svatý a spravedlivý!“ Kolikrát člověk prázdný a špatný, ale panovačný a bezohledný domohl se velikých úspěchů ve světě, a jiný, mnohem lepší a důkladnější, klidí jen neždar a v úzkostech duše své sténá: „Až dokavad, Bože svatý a opravdový, nesoudíš krve mé!“ Kolikrát vidíme, že zlo a křivda a lež a hřích jsou na světě vítězem, že v hrdém hávu pyšně chodí světem, že všechno zaplňají do svého vítězného vozu, že lákavě nás zvou: „Pojď, tady ti bude dobře! Tady tě čeká veliká budoucnost Zde budeš mít úspěchy!“ A láká nás tak, že nás svým lákáním až téměř opíjí, že se nám až hlava skoro točí ze všeho, že až

še takřka s námi točí celý svět! Jak je ten hřích svůdný a krásný a mocný! A zatím ctnost a pravda neuznány jdou často životem, ba často jsou i bity a sílnány na popravišti.

Slyšel sv. Jan duše, jak z oltáře velikým hlasem volaly: „Až dokavad, Pane svatý a spravedlivý, nesoudíš krve naší nad obyvateli země!“ Ale nezní ten hlas pouze od onoho oltáře. Ze všech koutů země, ze všech stran světových, ode všech národů, ze všech dob bolestně zaléhá k našim uším!

Až dokavad? Nějakou dobu ano. Ale navždycky nikoliv! Hřích a lež a podvod a křivda mohou mít doby úspěchů, a ty doby mohou trvati i dlouho, snad celá staletí. Ale pak dostaví se chvíle, kdy o nich platí slova Písma sv.: „Běda, běda, běda obyvatelům země!“ (Zjev. 8, 13.) I oni jednou se octnou mezi těmi, na něž se budou sypati hrůzy a kteří od strachu se ukrývají v jeskyních a ve skalách horských a kteří volati budou k horám a skalám: „Padněte na nás a ukryjte nás před tím, jenž sedí na trůně a před hněvem Beránkovým, neboť přišel den ten veliký hněvu jejich, a kdo bude moci ostáti?“ —

Hoši zřízenců cukrovaru vloudili se proti zákazu do skladiště, v němž byly nastaveny do výšky naplněné pytle. Hoši svévolní chtěli zkusiti, zda pohnou trochu spodním pytle, na němž všechny ostatní spočívaly. Tahali, smýkali, tlačili se kolem stohu, a již se pytle s vrchu hřtily a pod jejich tíží byli zmrzačeni rozpustili hoši, někteří přímo rozmačkáni. Nepotřebovali trestu už. Potrestali se sami. — Hochu drahý, kdykoliv se dopouštíš hřichu, pryč, hochu, od toho hřichu, pryč! A kdyby pokušení bylo sebe silnější, kdyby hřích se ti zdál sebe nevinnější, kdyby výhody, jež hřích a křivda a lež a podvod s sebou nesou, se ti zdály sebe většími, jen pryč, hochu drahý, co nejrychleji pryč! Nehýbej tím nebezpečným pytle, veliká část trestů se jednou na tebe zříti a rozmačká tě pod svou tíží, uvidíš, rozmačká! Pýcha, nečistota, lenost, vzdorovitost, lživost, odcizení se Bohu a všechny jiné hříchy nesou si trest samy v sobě! Někdy se následky hřichu dostaví hned, někdy až po letech; někdy již na světě, jindy až po smrti. Ale jednou se dostaví jistě. Již na světě jsou mnohé tresty strašné, že se pod nimi až prohýbáme a omdléváme: hlad, požár, nemoc, zemětřesení, povodeň, smrt, válka, válka, válka. Strašné tresty. Ale kromě těchto trestů viditelných jsou ještě i tresty neviditelné, a jsou-li již ony tresty pozemské strašné, oč strašnější jsou ještě tresty, jež duši člověka mučí. A tyto tresty se dostaví jistě, a dostaví se tak, že všichni lidé, i ti, kteří se v hřichu cítili nejspokojenějšími a nejbezpečnějšími, budou volati k horám a skalám: „Padněte na nás a ukryjte nás před tím, jenž sedí na trůně, a před hněvem Beránkovým, nebo přišel den ten veliký hněvu jejich a kdo bude moci ostáti?“

Ne, nebudou věčně jásati hřích a křivda a lež! Shrouť se děsně jejich vítězství! Zvítězí přece pravda a spravedlnost a ctnost! Volání duší z oltáře bude splněno, udeří jednou chvíle, kdy zjeveno bude vítězství pravdy! —

Drazí posluchači, i vás bude lákati hřích. Bude vám ukazovati svoje úspěchy, své krásy, svou moc. Bude vám ukazovati nádherný ráj a slibovati: „Hleď, toto všechno tobě dám!“ Posluchači drazí, nenechejte se másti jeho zdánlivým vítězstvím! Jen vytrvejte při Ježíši Kristu! Jen zachovejte si zbožnost, poslušnost, pracovitost, pokoru, laskavost! Pak ne-

budete jednou musít volat k horám a roklím: „Padněte na nás! Ukryjte nás!“

2. Vypráví dále sv. Jan:

„I viděl jsem, když Beránek otevřel první ze sedmi pečeti, a ušlybel jsem . . . jako hlas hromový: Pojd a viz.“ I viděl jsem, a hle kón bílý, a ten, jenž seděl na něm, měl luk a byla mu dána koruna a vyšel vítězně, aby zvítězil.“ (Zjev. 6, 1–2.)

Ten jezdec na koni bílém jest Ježíš Kristus. Na bílém oří jede: barva bílá jest odznakem velebnosti a slavnosti, a Spasitel jest Bůh nejvelebnější. Měl luk ve své ruce. Spasitel překoná všechny překážky, jež mu zastoupí cestu, aby ho zadržely. Na hlavě jeho koruna — odznak důstojnosti: Ježíš Kristus je pánem naším, je králem všech králů a králem veškerého světa. Vyšel vítězně, aby zvítězil — nic nedovedlo zastaviti evangelia Ježíše Krista, pořád nových a nových duší dobýval, pořád více přibývalo těch, kdož jemu se cele zasvěcovali, pořád dále na východ i na západ, na sever i na jih, pořád hlouběji do duší lidských pronikala láska k němu.

Takový je Ježíš Kristus: Vyšel vítězně, aby zvítězil. Je pravda, bylo a je mnoho krajů, jež k jeho evangeliu se chovaly netečně. Bylo a jest a bude mnoho, mnoho lidí, kteří víru v něho nesli jen jako obtížné, nepřijemné břímě, jemuž není možno se vyhnouti. Bylo, jest a bude vždy hodně lidí, v nichž láska k Ježíši jen slabě doutnala a čmoudila. Ale bylo vždy též dosti lidí, kteří milovali Ježíše Krista z celého srdce svého, z celé duše své a ze vši síly své. Myslím na vás, vy nesčíslné duše všech dob a všech zemí, které jste z lásky k němu přinesly v obět své mládí nejlepší, svou budoucnost a své statky i schopnosti, které jste jen pro něho a z lásky k němu pro bližního žily. Myslím zvláště na vás, sv. Františku Xaverský, sv. Cyrile a Metoději, sv. Patriku, sv. Bonifáci a vy nesčíslné jiné duše veliké, které jste neměly dosti na tom, že samy jste hořely láskou k Bohu, nýbrž kteří jste chtěli i šířit lásku k němu na všech stranách, kteří jste vyšli do světa jako rozsévači a na všechny strany rozhazovali zrní evangelia a zrní lásky k Bohu a za nimiž vzrůstala mnohonásobná úroda! Opravdu, vyšel Pán Ježíš vítězně, aby zvítězil! —

Zvítězil, posluchači můj, Ježíš Kristus i v tobě? Je tvá víra v něho radostná, že jí není nic těžkého, žádná modlitba, žádný článek víry, žádná obět, žádná povinnost? Je tvá láska k němu veliká, že z lásky k němu vše vykonáš? Či je tvá víra jen jako konf. nemocný, jenž s hlavou svěšenou, s okem zamhouleným znaveně stojí? Je tvá víra jen jako orel churavý, jenž jen s námahou a mdle a nízkou vzduchem se loudavě vleče? Posluchači drazí, i naše víra musí býti jako orel, který vesele a bleskurychle v závratných výšinách krouží! Musí býti jako bujný oř, který s větrem o závod vpřed se žene! Musí býti víra naše radostná a láska naše veliká, abychom se nebáli boje proti žádnému hříchu, aby nám žádná modlitba nepřipadala příliš těžkou, žádná úloha, žádná práce, žádná povinnost, žádná obět příliš obtížnou. Vše z lásky k Ježíši Kristu! Musíme býti horliví jako On byl, aby se i o nás mohlo aspoň částečně říci: „Vyšel vítězně, aby zvítězil.“ Aby zvítězil proti hříchu a proti malomyslnosti a obtížím! Amen.

V Odměna věrných.

Neslýchaná muka vystáli mnozí mučenici. Tak nelidsky s nimi nakládali, že na př. do otevřených ran těch, kteří byli do krve na zádech bičováním rozsekáni, nalévali octa a nasypávali soli, aby celé tělo nejen bolelo, nýbrž i štípalo a páliło. Nebo natřeli tělo jejich medem a svázali je na ruku a nohou a položili na místo, kam svítilo nejparněji slunce, aby hmyz a červi byli přilákáni medem na tělo, jež se ani hnouti nemohlo, neřku-li aby odehnalo obířný hmyz -- všte, jak bolí často přichnutí jedině jen mouchy neb vosy -- tak mučedník za živa musel hníti, a často i sešlel v bolestech svých. — Bolestné doby prodělalo křesťanství. A ne pouze jeho jednotlivci. Kolikrátě zuřilo pronásledování po všech zemích a trvalo celá desítiletí. A u mnohého národa křesťanského byl život po celá staletí jediným nepřetržitým mučenictvím pro víru. Byl národ ten jako svázán na ruku i nohou a povalen na slunce a hmyz přilétal po celá staletí a bodal a bodal. Kolik různých utrpení prodělali již křesťané za těch 19 století v různých zemích! Kolik utrpení krvavých, kolik nekrvavých, kolik vnějších, kolik vnitřních!

V takových dobách potřebuje každý útěchy. Požehnán buď každý, kdo jí může poskytnouti! — Jeden z nejznamenitějších lékařů operatérů naší doby byl T. Kocher, zemělý 27. července 1917 v Bernu. Kolika lidem, kteří by jistě předčasně smrti propadli, zachoval ten muž život! Kolika lidem ulevil v nesnesitelných bolestech! Člověk by nejraději zlíbal a svými slzami smočil požehnanou pravici takovou, jež úlevu zjednává trpícímu lidstvu. — A zrovna tak je v Písmě sv. místo, jež je smočeno tisícerými slzami děků těch, kdo svíjeli se v bolestech pronásledování, místo potěšné, které na kolenou si čítávali ti, kteří na světě měli jen útrapy a posměchy, místo, jež velkou novou silou a velkou novou vytrvalostí plnilo všechny trpící. Je to místo ve Zjevení sv. Jana, kde popisuje se odměna těch, kdož v dobrém vytrvají až do konce. Zní:

„Potom jsem viděl zástup veliký, jehož spočítati nikdo nemohl, ze všech národů a pokolení a kmenů i jazyků, ani stojí před trůnem a před Beránkem oděni v roucha bílá a mají palmy v rukou svých, a volali hlasem velikým tkouce: „Spása Bohu natemu, jenž sedí na trůně, a Beránkovi.“ A všichni andělé stáli kolem trůnu a starců a čtyř živočichů; i padli před trůnem na své tváře a klaněli se Bohu tkouce: „Amen, chvála a sláva a moudrost a dík a čest i moc a síla Bohu natemu na věky věkův, amen.“

I promluvil jeden ze starců a řekl ke mně: „Tito, kteří jsou oblečeni v roucha bílá, kdo jsou to a odkud přišli?“ A řekl jsem jemu: „Pane můj, ty to víš.“ I řekl mi: „To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a umyli roucha svá a zbilili je v krvi Beránkově. Proto jsou před trůnem Božím a slouží mu dnem i nocí v chrámě jeho, a ten, jenž sedí na trůně, bude přebývati nad nimi. Nebudou již lačnėti ani žizniti a nebude bítí na ně slunce aniž jaké horko, neboť Beránek, který jest uprostřed trůnu, bude je pásť a dovede je ku prameni vod živých, a Bůh setře velikou slzu s očí jejich.“ (Zjev. 7, 9–17.)

1. To místo je docela prosté. Jak mohlo tedy působiti tak mocně na duše všech těch, kdož trpí? Když utrpení je veliké a trvá dlouhou dobu, člověk jím skoro až otupne. Pak jde životem bez naděje a bez radosti a jako by těžká můra jej ve dne v noci dusila. Ani se neodvážl mysleti, že

by někdy bylo zase lépe. Pak si praví: „Je ještě úsměv na světě? Možná je. Ale já se už smát neumím; pro mne jsou jen slzy a trápení. Je ještě někde štěstí na světě? Možná je. Ale pro mne nikoliv. Svítí ještě nějaké hvězdy na nebi? Možná svítí. Ale pro mne už poshasnaly všechny.“ Jak je trudný stav v takové duši! — A kolik je lidí, kteří trpí! Kolik je těch, co již trpěli! Kolik je těch, co trpěti budou! — A teď čte taková duše týraná: „Viděl jsem zástup veliký, jehož spočítati nikdo nedovedl... ani stojí před trůnem a před Beránkem a oděni v roucha bílá a mají palmy v rukou svých; a volali hlasem velkým krouce: „Spása Bohu a našemu Beránkovi.“ A slyší jásat nebesťanů: „Chvála a sláva a moudrost a dík a čest i moc a síla Bohu našemu na věky věkův.“ Tak čte duše sklíčená a protírá si udiveně oči a praví si: „Tedy jest ještě štěstí na světě? Tak jásat, jak to teď čtu u sv. Jana, dovedou jen duše plně šťastné! Tedy jest ještě štěstí pro lidi! A nejásá to jen duše ojedinelá, to jása zástup veliký, jehož spočítati nikdo nemohl, ze všech národův a pokolení a kmenů i jazyků. Tak bude možná ještě štěstí i pro mne!“ — Ano, duše týraná, i pro tebe jest ještě štěstí!

A jakou cestou dospěli ke svému štěstí? Nebo-li slovy Písma sv.: „Tito, kteří jsou oblečeni v roucha bílá, kdo jsou to a odkud přišli?“ Zní odpověď: „To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a umyli roucha svá a zblili je v krvi Beránkově.“ A s údivem zase se táže duše trpící: „Tedy utrpením, velikým utrpením zjednali si lidé spasení svou šťastnou věčnost? To obávané utrpení že by mělo takovou cenu?“ — Ano, má utrpení cenu nesmírnou v sobě! Mnozí dříve chudí rolníci ve Vítkovicích stali se bohatí. Přišlo se na to, že snad i pod jejich pozemky budou uhelná ložiska, a proto zakoupily závody ta pole za ohromné peníze. Předkové rolníků těch neměli nikdy ani tušení, že tento kus půdy bude jednou mít cenu tak ohromnou. Tak s úžasem si opakují duše trpící: „Tedy tak nesmírnou hodnotu mají útrapy? Ó pak už se tě, utrpení, nebojím, pak tě už unesu snáze!“ A poslouchá člověk trpící dále, co ještě musili šťastní vykonati, aby dosáhli své spásy. „Omyli roucha svá a zblili je v krvi Beránkově.“ Omyli roucha svá, to jest duše své, omyli je sv. křtem, omyli je svatou zpovědí, omyli slzami lítosti. A zblili je v krvi Beránkově — musíme my lidé duše své bliti modlitbou, bliti účastí při mši sv., bliti rozjímáním o umučení Páně, bliti zvláště častým sv. přijímáním. To jsou ty tři cesty, jež vedou k slávě nebes: přijít z velikého utrpení a omýti roucha svá a zbliti je v krvi Beránkově

Stručně se pak popisuje ono štěstí: „Nebudou již lačněti ani žízniti a nebude bít na ně slunce aniž iaké horko, neboť Beránek, který jest uprostřed trůnu, bude je pásti a dovede je ku prameni vod živých, a Bůh setře všelikou slzu s očí jejich.“ Nebudou lačněti. Nebudou žízniti. Přestane všechno utrpení. Setře Bůh všelikou slzu s očí jejich. A teď by popisoval sv. Jan rád obšírně blaho, jímž oplývají lidé spasení, rád by nás vyvedl jako na vrch vysoké hory, abychom se odtamtud po tom blahu porozhlédli — ale v půli cesty najednou se zastaví, jako by nemohl dále a místo obšírného líčení blaha jen tiše obrazně praví: „Beránek, který je uprostřed trůnu, bude je pásti a dovede je ku prameni vod živých.“ Když sv. Petr Chrysologus kdysi ohnivě kázal a chtěl vyjádřiti velikou jakousi myšlenku, najednou selhal mu hlas a nemohl mluvit dále a veliká myšlenka

nemohla být plně a pro všechny vyláďena. Tak sv. Jan chtěl popisovati štěstí nebesťanů, ale naednou selhává mu takřka péro, hledá a hledá, ale nenalézá, a proto jen tiše, hlasem od úžasu zlomeným, tiše praví: „Beránek bude je pástí a dovede je ku prameni vod živých.“ — Jak nesmírné blaho Bůh přichystal duším, když každý lidský hlas před nimi oněmí v radostném úžasu!

Rozumíte již, proč před těmito větami zjevení sv. Jana s pláčem klekávali křesťané v nejvyšším utrpení? Proč z nich čerpali nejvyšší útěchu? Ta slova byla jim zárukou, jaké odměny se jim dostane za jich utrpení. Byla jim zárukou, že po dobách slz přijdou doby nejvyššího a nevýslovného štěstí. Byla jim zárukou, že i pro ně přijde chvíle, kdy též budou státí v zástupu velikém, jásavém, oděni šatem bílým, držíce palmy v rukou svých. Opravdu, tyto řádky sv. Jana byly požehnanou studnicí, ze které křesťané ve všech stoletích si nabírali útěchy.

2. Avšak ty řádky jsou studnicí útěchy i pro nás.

a) Zdává se nám často, že málo je těch, kdo myslí na spasení své duše; žije svět tak, jako by starali se o duši bylo starostí poslední a nejzbytečnější; zdává se nám, že jsme načisto osamoceni, když řídíme se slovy Spasitelovými: „Hedejte nejprve království Božího.“ (Mt. 6, 33.) Ale ze slov sv. Jana poznáváme, že nebudeme osamoceni, že těch, kteří na spasení své duše myslí, myslí i a mysliti budou, je více než tušíme, že těch, kteří chtějí co nejčestněji vyplniti svou pozemskou úlohu na světě, ale při tom i o svou duši co nejoprávdověji a ze všech sil se starají, je mnoho, vždyť viděl sv. Jan „zástup veliký, jehož spočítati nikdo nemohl, ze všech národů a pokolení a kmenů a jazyků“. Hochu můj drahý, když posvěcuješ duši svou a blíšíš ji v krvi Beránkově, hochu můj drahý, neboj se, nejsi sám!

b) Snad trpíš, posluchači můj, snad bídou, snad nemocí, snad nějakou rodinnou záležitostí, snad nějakým utrpením vnitřním, a nikdo nemá ani tušení o tvých nesmírných útrapách, a snášíš to trpělivě a pravíš si: „Ježíši můj, tys na kříž byl přibit hřeby. I já jsem přibit na kříž utrpení. Ach, bolí, bolí, velice bolí! Ale z lásky k tobě to, Ježíši můj, snesu.“ Posluchači můj, myslíš, že tvoje vzdechy a bolesti jsou pro tebe ztraceny? Nejsou! Pamatuješ si, kdo jsou ti, kdo stáli v onom zástupu blaženém? Qui venerunt ex tribulatione magna — kdo přišli z velikého soužení!

c) Zdává se nám, že to, co Beránek nachystal duším spaseným po smrti za odměnu, je jaksi prázdné. Prázdné? Studenti drazí, vždyť tam bude zástup veliký, a bude žítí s elitou lidstva, s dušemi nejslechetnějšími, nejvyspělejšími, nejobětavějšími, nejideálnějšími, nejzasloužilejšími — není to jedno z největších štěstí, kterého může se dostat člověku? A co je vyláďeno těmi slovy: Beránek bude je pástí a zavede je k prameni vod živých? Toto: Beránek dá nám účast na novém životě. Když mladý, schopný obchodník, kterému se nedostávalo odborného vzdělání, když pozná, jakou cenu by proň mělo účetnictví, peněžnictví, zbožšznalství, pak kupuje knihu za knihou a v noci u níh sedá a hltá je a jásá, protože nový svět se před ním otevírá. Tak před námi otevře Ježíš Kristus nový život, a bude to pramen vod živých, pořád nový a nový život bude prýštlí, pořád nové a nové světy se otevíratí, nová a nová radost vyvěratí, ten život bude tak složitý, tak bohatý, tak milování hodný, jako je Bůh sám!

Chápete, přátelé drazí, ten jásot zástupu velikého? Chápete jeho štěstí? Ó kéž mezi ním jednou stojíme! my! Kéž i o nás jednou platí: „I. on přišel z velikého soužení a umyl roucho své a zblílil je v krvi Beránkově.“ Amen.

VI. Žena sluncem přiloděná a boj draka proti ní.

Jednou z nejkrásnějších ozdob města Lince jest jeho nádherný dóm, zasvěcený úctě Neposkvrněného Početí Panny Marie. Biskup lincecký Rudigier chtěl projevit i na venek hlubokou úctu, již lid hornorakouský chová k Panně Marii. Chtěl vybudovati pomník, který by mohutným hlasem na všechny strany hlásal velikost a slávu té, jež byla bez poskvrny hříchu dědičného počata. A proto začali v r. 1862 stavěti tento nádherný dóm, a co měli nejdražšího, všechno snášeli; a takřka ze země vyrůstal pilř. za pilřem, oltář za oltářem, obraz za obrazem; a dnes jako by každé okno, každá socha, každá vížka, každý obraz v tom chrámě, jako by celý ten mohutný chrám, zpívaly do světa chválu Matky Boží bez hříchu dědičného počaté.

Avšak milují Pannu neposkvrněnou jenom v Linci? Nemilujeme ji my též? Nemiluje ji vroucně národ náš? Nemilují ji všichni křesťanští národové? Neozývá se dnes celý svět její chválou? Drazí posluchači, jako v Linci kámen na kámen kladli a cihlu na cihlu a sochu vedle sochy a barvu vedle barvy, aby vybudován byl velkolepý chrám Matky Boží, tak dnes my křesťané klademe píseň vedle písně, lásku vedle lásky, slib na slib, dnes ze svého srdce vynášíme každý takřka stavební materiál svých nejlepších ctitů a z nich budujeme velkolepý chrám své lásky ke královně bez hříchu prvotného počaté. A stavíme ten chrám své lásky a úcty rádi a stavíme s nadšením, vždyť tak vznešená a tak ctihodná je Matka neposkvrněná, že žádný jazyk lidský nedovede ji dostatečně oslaviti, žádné srdce dostatečně milovati, žádný stavitel, žádný sochař, žádný malř, žádný básník, žádný skladatel nedovede vytvořiti dílo, jež by dostatečně vyjádřilo její velikost!

I ve Zjevení sv. Jana přichází místo, jež se vztahuje na velikost Panny Marie. Čteme tam:

„I ukázalo se velké znamení na nebi: Žena oděná sluncem a měsíc pod nohama jejíma, a na hlavě její koruna z dvanácti hvězd. A ukázalo se jiné znamení na nebi, a hle, drak veliký, rudý, se sedmi hlavami a deseti rohy, a na hlavách jeho sedm korun, a ocas jeho stáhl za sebou třetinu hvězd nebeských a hodil je na zemi. A drak ten stál před ženou... aby pohltil dítě její... chlapečka, jenž měl spravovati všechny národy žezlem železným, a to dítě její bylo vzato k Bohu a k trůnu jeho. A žena utekla na poušť, kdež měla místo připravené od Boha, aby ji tam živil po tisíc dvě stě šedesát dnů.“ (Zjev. 12, 1–6.) A pak výstražně volá Písmo sv.: „Běda zemi a moři, neboť ďábel sestoupil k vám se zlostí velikou, věda, že málo má času.“ A ještě jednou popisuje se obrazně bouřevnaté úsilí ďáblovo: „A když drak viděl, že je svržen na zemi, pronásledoval tu ženu, která porodila chlapečka. Ale ženě byla dána křídla orla toho velikého, aby letěla na poušť na místo své, kde je živena po 1/4 roku vzdáli od hada. I vychrlil had ze své tlamy po ženě vodu jako proud, aby ji utopil. Ale nemohl ji ublížiti. I rozzlobil se drak na ženu a odešel, aby bojoval s ostatními z pokolení jejího, kteří zachovávají přikázání boží a mají svědectví Ježíšovo.“ (Zjev. 12, 12–18.)

Trojí věc můžeme poznati z těchto slov sv. Jana: Jak je Matka Boží vznešená, jak ji Bůh ochránil před útoky pekla, jak ochrany Boží potřebujeme i my.

1. Třemi rysy je vyjádřena vznešenost Panny Marie: je sluncem přioděna, měsíc je pod nohama jejíma, na hlavě její je koruna ze dvanácti hvězd.

Sluncem je přioděna. Slunce je všechno rozžhaveno svým zářem, ba nespouští svého světla a tepla ien pro sebe, nýbrž i do širého vesmíru na všechny strany je rozestírá a všem svítí a všechno zahřívá až do nesmírných dálek. Tak duše Panny Marie je všechna takřka rozžhavana milostí Boží a dary Ducha sv. Ani jediné temné skvrny, ani jediné hořčičky není na ní. Ba svítí ještě i jiným jako slunce, svítí příkladem a rozdává milosti, svítí do daleka. A jako teplo sluneční na jaře všude nový život křísí, tak přímluva Panny Marie všude nový život budí. Opravdu, žena sluncem přioděná!

A měsíc pod nohama jejíma. Měsíc jest obrazem nestálosti a proměnlivosti, protože jeví se nám na nebi často v jiné podobě: dnes jako uzounký srp, jindy jako srp širší, jindy jako srp obrácený, někdy všecek tmavý, někdy zas jako koule úplně osvětlená. Proto je měsíc též obrazem pozemských statků, krásy, mládí, slávy, přízně lidské, bohatství; ty jsou též nestálé a proměnlivé. Dnes nás hladí přízeň lidí; bude nás hladiti ještě i zítřa? Dnes se směje na nás štěstí. Bude se na nás smáti i za půl roku? Dnes kypíme zdravím. Budeme jím kypěti i zítřa? Jsou statky pozemské proměnlivé a nestálé jako měsíc. Nuže, Panna Maria stojí na měsíci, t. j. ona nelpí svým srdcem na pozemských věcech, nedbá na krásu, na slávu, na peníze, na všechno to, čím nás láká svět, to všechno je pod nohama jejíma, ona touží po věcech vyšších, nehynoucích, věčných, ona ještě větším právem může říci než sv. Pavel: „Všecko jsem obětovala a pokládám za nic, jen abych získala Krista!“ (Filip 3, 8.)

Na hlavě její koruna ze dvanácti hvězd. Nejenom že sluncem je přioděna Matka Boží; hvězdy tvoří korunu kolem hlavy její, a to hvězdy zářící krásou nebeskou. Její láska k Bohu, pokora, láska k lidem, čistota a ctnosti ostatní nejsou to zářící hvězdy okolo hlavy její? Není to novou, nebesky krásnou hvězdou, že Bůh Otec zvolil ji za Matku svého Syna? Že Duch sv. zahrnul ji milostmi neslýchanými? Že Ježíš Kristus, jenž je králem všeho světa, jenž je Pánem přítomnosti, minulosti i věků budoucích, ji nazývá svou matkou? Plo božských tajemství je kolem života Panny Marie, koruna nebeských zářících hvězd je kolem hlavy její!

Věru, veliké znamení vystoupilo v dějinách světa: Žena přioděná sluncem, měsíc pod nohama jejíma a na hlavě její koruna z dvanácti hvězd. —

2. Avšak již v ráji bylo prorokováno, že ďábel bude bojovati proti ní. Znáte ta slova: „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a jejíma; ona potře hlavu tvou a ty úklady činiti budeš patě její.“ (Gen. 3, 15.) Věděl ďábel, že se jedná o vykoupení nesčíslných duší, a proto všechnu svou zlobu, všechnu svou chytrost, všechnu svou moc, všechnu svou krutost vynaložil, aby zahubil ženu a dítě její. Právem volá Písmo sv., myslíc na zlobu a mstivost ďáblova: „Běda zemi a moři, protože ďábel sestoupil k vám se zlostí velikou věda, že málo má času.“ Dobře napsal sv. Jan, že ďábel takřka vychrlil po ženě vodu jako proud,

aby ji utopil. Jen jedinou má myšlenku: Zmařit dílo vykoupení! Zničit ty, kteří je měli provést! Upevnit moc svoji nad lidmi a strhnout je do neštěstí tak, jako strhl anděly padlé! Nepovolí prý, musí býti zmařeno dílo vykoupení stůj co stůj! — Ale marné tvé vzteky, satane! Tu ženu a dítě její ochraňuje Bůh! Ty úklady činíš její, ale potřebu hlavu tvou! Té ženě neublížíš! Bůh ji i dítě její vezme do své ochrany, vezme je takřka k sobě na poušť, a tam ji živiti bude všemohoucností svou, na místě, které jí sám připravil! Bůh vystavěl kolem ní takřka hradbu nedobytnou, které ty nikdy překročiti nedoveďš!

3. I my býváme vystaveni podobnému nebezpečí jako Panna Maria a její dítě. Jako ona plně žila pro dítě své a na dítě myslila a pro dítě své pracovala a milovala jej celou svou duší, tak my milujeme své plány do budoucnosti a své spasení. Ty naše plány jsou jako milované dítě duše naší. Jak jsme si slibovali, jací budeme, co vykonáme, že se nepřízpůsobíme všednímu světu, že chceme jednou duševně plně rozkvést. Ale jak jsme spustili se svých úmyslů! Jak jsme poklesli! Jak padáme pořád níže! Jako by nějaká neviditelná moc číhala na nás a na ta díška duše naší, na naše svaté úmysly, a jako by nás chtěla zhubiti! A když v nás začne se rozhořčovat nějaký lepší ohýnek, jako by nějaká nepřátelská moc vychrlila na nás vodu jako proud, aby utopila nás i naše úmysly! Jaký je rozdíl mezi tím, jací jsme býti chtěli a jací dnes jsme! Jak nás zkazil svět, jak z nás orval a olámá, co bylo na nás dobrého! Připadáme si jako suchý, smutný třešňový strom u silnice, na kterém každý bezmyšlenkovitý pocestný, který šel vedle, beztravně větve lámal a házel do bláta silnice. Připadáme si jako marnotratný syn v evangeliu, který stojí otrhaný a vyhladovělý a s bičem u stáda vepřů na pastvišti a vzpomíná, jak žíti mohl u otce a jak žije teď, čím kdysi býti chtěl a čím teď je. — Opravdu, jako by nějaká neviditelná moc nás pronásledovala, jako kdysi Pannu Marii s dítětem a jako by tato neviditelná moc chtěla zničiti nás i naše dobré, svaté, veliké úmysly!

Jak se zachráníme? Jak zachráníme si své cíle veliké a vyšší snažení? A zachránit se musíme, děj se co děj! Nuže, jak? Jako dítě bylo vzato k Bohu a tak bylo zachráněno, tak musíme i my prchnouti k Bohu a jemu do rukou odevzdati své úmysly a jej prositi: „Bože, ty mně je zachraň!“ V Bohu se musíme skrýti, jej musíme prositi, aby naší duši takřka živil na poušti, abychom v dobrém vytrvali! A máš-li nějakého nedobrého druha, máš-li knihu nějakou, která tě kazí, chodíš-li vedle místa nějakého, které je tvé duši nebezpečno, ó prchni odtamtud, prchni do samoty, k Bohu! Pros Matku boží o přímlovu! O svých plánech s Bohem rozmlouvej, v jeho ruce si je ukryj, jej každodenně pros, abys se jim nezpronevěřil, nechej si je takřka od Pána Boha živiti, jako byla od Boha živena žena, když prchla na poušť! Studenti, netepte si toho: Naše duše, naše spasení, naše vyšší snahy jsou v nebezpečí. Ale Bůh nás i proti němu dovede zachrániti. Vždyť Bůh je všemohoucí. A je-li Bůh s námi, jsme-li ukryti v Bohu, ať si blýje do nás pokušení! My přece nebudeme zde stát jako u silnice mladá třešně, uschlá a olámaná od chodců. Nebudeme zde stát jako marnotratný syn, otrhaný, vyhladovělý, pokořený. Bůh ochránil Pannu Marii a její dítě: ochrání i nás a naše úmysly! Bůh, který pomohl královně bez hříchu prvotního počatí, že stojí před světem jako sluncem

přiloděná a měsíc pod nohama jejíma a kol hlavy její koruna ze dvanácti hvězd, tento Bůh všemohoucí dopomůže i naší duši k vítězství nad hříchem a k spasení a Matka neposkvrněná bude se za nás přimlouvati. Amen,

VII. Strašná moc hříchu.

1. Pln růžových nadějí a radostných snů je student ve svém čtrnáctém, šestnáctém roce. Jak se na budoucí život těší! Jaká jará, podnikavá, bezstarostná, mnohoslibná nálada v něm hraje! Vždyť byla mu vstřípěna láska k vlasti: jak ji miluje, jak buduje si plány, aby ji oslavil, jak postaví své síly do jejích služeb! Byla mu vstřípěna úcta k mravnosti: jak se mu protiví vše, co je hříšné, jak je rozhodnut pro celý svůj život chrániti se každého činu, každého slova, každé myšlenky, jež ponižují člověka! Byla mu vočkována láska k vědě: jak lne ke svým knihám, jak v něm zraje předsevzetí, že na těch nezměrných polích lidského vědění též aspoň kus zábona chce ve svém životě zorati! Byla mu vstřípěna láska k bližnímu: jak prahne po chvíli, kdy bude moci též přispěti k zlepšení životních podmínek svých bližních. Byla mu vstřípěna v první řadě láska k Ježíši Kristu: jak jest on mu všele oddán, jak chce jeho vůli plniti po celý život svůj. — A nač bych dále vypočítával, po čem srdce vaše touží? Přiložte ucho, studentí, ke svému vlastnímu srdci a naslouchajte. Cítíte, jak ve vás klokočí ta touha býti užitečným pro bližního, zůstatí dobrým, mravně bezúhonným, oddaným vlasti, církvi, Ježíši Kristu? Cítíte, jak vám ta touha stoupá do hlavy, vás jako zvedá ve svatém rozloučení výš a výše, vás sladce okouzluje a opájí? A pravíte si: „Vytrvám v dobrém! Vytrvám! A provedu, co jsem si předsevzal!“

Ale před vás a před vaše růžové naděje najednou jako by se postavil sv. Jan a jako šedivý poustevník s laskavým zrakem, ale vážně a výstražně k vám hovořil:

„I viděl jsem z moře vystupovati šelmu, která měla sedm hlav a deset rohů, a na rozích jejích bylo deset korun a na hlavách jejích jména rouhavá. A ta šelma, kterou jsem viděl, byla podobna levhartovi, a nohy její byly jako nohy medvědi a její tlama jako tlama lvi. I dal jí drak svou sílu i trůn svůj a moc velikou. A jednu z jejích hlav jsem viděl jako zbitou na smrt, ale smrtná rána její byla zahojena. I podivila se celá země za šelmou, a poklonili se draku, jež dal tu moc šelmě, říkáce: Kdo jest podoben šelmě a kdo může s ní bojovati?“

A byla jí dána ústa, aby mluvila věci veliké a rouhání, a byla jí dána moc působiti po 42 měsíce. I otevřela ústa svá k rouhání se Bohu, aby se rouhala jménu jeho a stánku jeho i těm, kteří přebývají v nebi. A bylo jí dáno vésti válku se světcí a přemoci je, a byla jí dána moc nad každým pokolením a kmenem i jazykem a národem. I klaněli se jí všichni obyvatelé země, jejichž jména nejsou napsána v životní knize Beránka, toho zabitého, od počátku světa.“ Pak popisuje sv. Jan jinou moc, která lidi lákala a nutila, aby klaněli šelmě a jejímu obrazu, a která způsobila, „aby zabiti byli všichni, kteří by se neklaněli obrazu šelmy. I působila k tomu, aby všichni, malí i velcí, bohatí i chudí, svobodníci i otroci učinili si znamení na pravé ruce své neb na čele svém, a aby nikdo nemohl koupiti neb prodati, leč kdo by měl znamení, buď šelmy nebo čísla jména jejího.“ (13, 1—8, 15—17.)

2. Co se myslí šelmou vystupující z moře? A jaký je vztah mezi ní a ideály studentskými? — Ta šelma je moc zla a moc hřichu ve světě. Ta šelma jsou ony snahy světa, které se staví proti vši ctnosti a všem dobrým úmyslům, o které se rozrážejí a třští naše svaté záměry; toť ona neurčitelná moc, která chce rozdrtit všechna zařízení, jež mají v lidech udržovati náboženský a mravní život. Když ve tmě letí někdo plnou rychlostí a narazí hlavou do tvrdé zdi, tu odrazí se prudce a možná i s roztržitou lebkou klesá k zemi. Tak když mladí lidé jdou ohnivě do života s velkými a čistými úmysly, narazí též často na jakousi tvrdou zeď a odrazí se prudce a možná s roztržitou lebkou klesnou k zemi. — Kdyby zde stály jako zeď dlouhé řady nepřátelského vojska, a řada za řadou, vojska výtečně vyzbrojeného a nachystaného k boji, kdyby nějaký bezbranný vesničan pojal šlenou myšlenku: „Proklestím si svojími lokty a pěstmi cestu těmito pluky,“ chudák, než udělá pár kroků, klesne k zemi kouř skolen. Chudák, proti takové ozbrojené moci chtěl bojovati pouhými pěstmi a lokty! Tak jakási neviditelná a neprorazitelná moc jako by stála v cestě všemu, co je dobré, spravedlivé, co se snaží k nebi. A nikdo neví, odkud se vzala; jako by z moře vystoupila, v jehož vodách byla dosud ukryta. — Už rozumíte, kdo je ta šelma, již viděl z moře vystupovati sv. Jan?

a) Veliká je moc této šelmy. Deset rohů měla a v rozích je nejnebezpečnější síla rozzučeného býka a roh byl u Židů odznakem síly. Deset rohů měla. A na nich deset korun. Koruna je odznakem slávy, a deset korun měla ona šelma, vždyť nesmírnou důstojnost a slávu rozvíjí moc zla ve světě! Jaká důstojnost, jaké řády, jaké tituly, jaká vyznamenání slibuje hřích těm, kdo se k němu přidají! Jak poťásá nám svůdně před očima hřích zlatými hávy, jimiž nás chce přioděti, ztekne-li se Boha a ctností! Jak nám svůdně ukazuje své zlaté koruny a dotěrně nám nabízí: „Dám ti též jednu, když ctnost a víru opustíš a půjdeš za mnou!“ Ta šelma, jež vystoupila z moře, byla podobna levhartovi a nohy její byly jako nohy medvědí a její tlama jako tlama lví. Byla podobna levhartovi, protože jako levhart krvelačně a zákeřnický vrhá se na kořist. A jako medvěd pádnou tlapou svou k zemi přiráží a rozdrť svou obět, tak tato moc zla má heslem: „Nikoho nešetřit! Žádných ohledů nedbat!“ A jako tlama lví je nachystána, aby na kusy trhala svou kořist a srkala dychtivě její krev, tak moc zla je odhodlána na kusy roztrhat všechnu ideálnost a všechnu víru. — Strašná, strašná, strašná je síla té šelmy, moc hřichu!

Že není strašná? Vidím vás před sebou, vy duše mladé všech uplynulých dob, které jste si chtěly zachovati svoji nezkaženost, svoji mravnost, svůj jazyk, svoji víru — vstoupily jste do života bezstarostně se rozhlížejíce, ale zvedla proti vám hrozivě svou tlapu ta moc zla a hřichu, začalo svádění, lichocení, sliby, peníze, peníze, peníze, násilí, násilí, násilí — a kolik mladých lidí zradilo své ideály, zradilo svou národnost, za kus chleba a pěkné slovo zapřelo řeč svého otce a své matky, zradilo svou nezkaženost, zradilo svou víru, zradilo i Ježíše Krista!

b) Sedm hlav měla šelma vystupující z moře. Sedmi hlavami má býti naznačena veliká chytrost moci hřichu. Všude si hřích hledá a nalézá pomocníky a prostředky, aby oťásl naši ctnost: nalézá pomocníky a náhončí v živých lidech, kteří nás kazí, v divadlech a představeních

v kinematografu, předvádějí-li se tam věci všeho a mravnosti zhooubné, ve statisčích hříšných knih a novin, které se ukrádají i do rukou a do chalup nejdolehlejších. Ba i v nás samých hledá si moc zla najítí spojence, vnitřního zrádce: zlé náklonnosti, které ve vhodné chvíli otevrou neočekávané hříchu dveře i do našeho srdce. Kolik těch pomocníků a náhončích dalo se najmouti do služeb moci zla! Jako majitel obrovské továrny nepracuje všeho sám, nýbrž má svými dělníky obsazeno každé místo v továrně a všichni ti zřízcenci pracují v jeho službách a v jeho prospěch, tak nesčíslnými pomocníky a prostředky, veřejně i potichu, s neuvěřitelnou chytrostí pracuje mezi lidmi říše hříchu. Opravdu, ne jednu, sedm hlav má ta šelma dravá, jež vystoupila z moře!

c) A její úspěchy? Praví evangelista: „A bylo jí dáno vésti válku se světci a přemoci je, a byla jí dána moc nad každým pokolením a kmenem i jazykem a národem. I klaněli se jí všichni obyvatelé země, jejichž jména nejsou zapsána v životné knize Beránka, toho zabitého.“ Chce, aby všichni se jí klaněli. Kdo se nechce klanět, pro toho není pardonu. Buď se poddati, nebo zhynouti! Buď se přizpůsobit, nebo dolů s ním! Tak krutá je její moc, že když dva mužové, jak píše Zjevení (11, 9 – 10), se opovážili veřejně posrati její moc a odhalovati její zlobu, že přemohla a zabila je a na ulici velikého města ležela jejich těla, a nesměla býti pochována! Ne, u moci zla není pardonu pro ty, kdo nechtějí se poddati!

3. Proč jsem vám to vše říkal, studenti? Abych na vás spouštěl prázdnou hrůzu? Nebo abych vás naplnil chorobným vědomím malomocnosti? Abych vám vmluvil myšlenku: „Marné pokusy proti moci zla; zde se nedá nic dělat!“? — Nikoliv! Proto jsem vám to pravil, abyste si uvědomili, že vaše ctnost, vaše víra, vaše věrnost k národu, k Bohu budou často vystaveny velikému nebezpečí. Proto jsem vám to pravil, že jste nastávající mužové, a muž nerad se skrývá před pravdou a skutečností, i když je to skutečnost trpká, nýbrž chce se dívat i trpké pravdě a nebezpečí velikému pevně z očí do očí. Proto jsem vám to mluvil, že jste budoucí mužové, a když muž zavčas ví, že ho čeká nebezpečí, to v něm neseslabuje odvahy, nýbrž ji stupňuje a nutí, aby záhy sbíral všechny své síly. Studenti, řekněme si to tváří v tvář, vás čekají v životě nebezpečí velika. A proto již nyní sbírejte své síly. Žijte co nejbezušonněji, potřebujte v sobě všechny náklonnosti zlé, vystřihujte se všech míst, všech knih, které by mohly vás zkaziti. A pak ve jménu Božím vpřed! Pak možná někdy narazíte též do té zdi zla, narazíte tak silně, až se vám v očích silně zalíská a v hlavě zahučí, ale nebojte se! Bůh Trojjediný vás padnouti nenechá! Uvidíme v jiné exhortě, jak ztroskotá se nakonec přece moc zla! Bůh Trojjediný vás padnout nenechá, když sami vyplníte, co na vás jest. A proto ve jménu Páně v ctnostném životě vpřed! Amen.

VIII. Tresty nečistoty.

Mluvili jsme naposledy o strašné moci, již má hřích. Představili jsme si ji jako šelmu plnou síly, moci, zloby, chytrosti, úspěchů. Ale již tehdy jsme si řekli, že Bůh nedovolí, aby se hřích rozpínal až do nekonečna; že najednou jej zastaví a řekne neúprosně: „A teď ani krok dále!“ A pak ukáže Bůh světu veškeru hnusnost hříchu a přísnými tresty jej ztrestá.

Jak strašně Bůh hřích ztrestá, ukažme si dnes na nečistotě. Je nečistota edním z hříchů nejčastějších: Kolik se za den pronese od různých lidí nemravných slov! Nepočetné myšlenky má mnohý člověk v hlavě; na ulicích, na plakátech, na stěnách v hostinci a v holičských dílnách, ve výkladních skříních zahlédneme často věci urážející stydlivost; mnohá kniha a mnohé noviny mají hojně míst nemravných. Je nepočetnost z hříchů nejúlisnějších: Jak nám ty myšlenky hledí se vloudit do duše! Jak ty žerty dvojsmyslné a poznámky nemravné chtějí si vynutit naši zálibu a náš úsměv! Jest z hříchů nejneodbytnějších: A kdybychom padesátkrát nepočetnou myšlenku zapudili, najde si zas nějaká zadní dvířka do naší duše a znepokojuje nás opět. Jest nepočetnost z těch hříchů, kterým je smutno a teskno, mají-li býti v duši samy, které se hledí šířiti, a proto člověk se přičiňuje, aby, jak praví Písmo sv. (Zjev. 18, 3), „z vína smilství jeho pili všichni národové“, svými řečmi kazí i jiné. Jest z hříchů nejsebevědomějších: Člověk nepočetný je pyšný na to, že dovede, jak on tomu říká, lidi vesele baviti a rozesmáti svými řečmi, se zálibou se kochá ve svých zlých myšlenkách, cítí se šťastným a povznešeným nad jiné lidi a hrdě hlásá: „Sedím jako královna a vdovou nejsem a zármutku neuzřím“ (Zjev. 18, 7); t. j. jako se královna hrdě rozhlíží se svého trůnu po podřízených, tak i já pyšně patřím na lidi a nevím, co je zármutek, protože ve stálém veselí a smíchu plyne můj život. Nazývá Písmo sv. nečistotu Babylonem, jenž sám je zkažen a jiné kazí.

Cítí se šťastným a veselým člověk nepočetný vzdor svým hříchům. Cítí se tak šťastným jako boháč, který hraje na burse a který se kochá ve svém bohatství. Ale najednou přiběhne posel: „Prohrál jste, vaše papíry padly, jste žebrákem!“ A včerejší šťastný boháč vyťeší zoufale oči. A jako k němu ten posel, tak přistupuje k člověku, nemravnému neočekávaně sv. Jan a ohlašuje mu hroznou budoucnost.

„Potom jsem viděl jiného anděla, an sestupuje z nebe a má moc velikou, a země se osvětila od slávy jeho. I vzkřikl hlasem velikým řka: „Padl, padl Babylon, ten veliký, a stal se obydlím duchů zlých a vězením všelikého ducha nečistého, i vazbou všeho plactva nečistého a odporného, neboť z hněvného vína smilství jeho pili všichni národové . . . A uslyše jsem jiný hlas z nebe, an praví: Vyjděte z něho, lidé můj, abyste se nezúčastnili v hříších jeho a nedostali z ran jeho, neboť hříchy jeho dostihly až k nebi a Bůh se rozpomenul na nepravosti jeho . . . Kolik se oslavoval a rozkoštil, tolik mu dejte muk a zármutku. Poněvadž praví ve svém srdci: „Sedím jako královna a vdovou nejsem a zármutku neuzřím,“ proto v jeden den přijdou rány jeho, smrt a zármutek i hlad, a bude spálen ohněm, neboť silný jest Bůh, jenž ho bude souditi. — I budou plakati a kvíliti nad ním králové země . . . když

užl dým požáru jeho, stojíce z dále pro strach před mukami jeho a říkájce: „Běda, běda, město to veliké, Babylone, město to silné, že v jedné hodině přišel soud tvůj.“ (Zjev. 18, 1—10.)

V těchto verších je naznačen trojí trest lidí, kteří se provinili proti počestnosti: zpusťlost duše; opovržení u lidí; tresty Boží po smrti.

a) Opravdu zpustošena, až k pláči je zpustošena duše studenta, který se oddal nemravným myšlenkám a snad i nemravným činům. Směje se sice vesele na venek. Ať se směje. Ale jak hnusné je jeho nitro! Dobře to praví sv. Jan, taková duše stala se obydlím duchů zlých a vězením všelikého ducha nečistého. A jako zlomyslný vězeň, když se ho zmocní zuřivost, všecko ve svém vězení rozbíjí a tříská v kusy, a pořád ještě slídí po stěnách, je-li tam ještě něco, na čem by mohl uleviti svému vzteku, tak nepočestné myšlenky rozbíjejí v člověku všecek stud, všecku ušlechtilost, všecku cnost, všecek jemnocit, všecku lásku k Bohu. Nenašel jsem v životě lidí krutějších, nesvědomitějších, nespravedlivějších než ti, kteří ve svém srdci přechovávali nemravnost! Stává se duše taková vězením všeho ptactva nečistého a odporného. Jako ptáci nečistí ve své kleci poskvírní svými drápy všecko, na čem se zastaví, a všecko rozeškrabou, tak ty myšlenky nepočestné poskvírní a rozdrápají a rozškrabou v našem duchu časem vše, co je v nás lepšího. Opravdu, oddáme-li se nepočestnosti, pak stává se naše srdce obydlím duchů zlých a vězením všeho ptactva nečistého a odporného!

b) Člověk nepočestný stává se odporným u všech lidí. Dítě stydlivé těžší se vážnosti u všech lidí; jinoch počestný, dívka počestná vynucuje si úctu i u svých nepřátel. Vždyť čistota je ctnost, která dodává lidem zvláštní důstojnosti nadpřirozené a Písmo sv. samo volá: „Ó jak krásné je plémě čisté ve stkvělosti své; nesmrtelná je památka jeho, poněvadž u Boha známo jest i u lidí.“ (Moudr. 4, 1.) Ale zrovna tak odsuzují lidé člověka nemravného a opovrhují jím. A kdyby se do očí i smáli jeho dvojsmyslným řečem, kdyby do očí i lichotili, tož na dně své duše jej přece odsuzují a až odejdou a budou stranou, možná i slovo hlubokého opovržení pronesou. Proč jím tak opovrhují? Protože kdo je nemravný, ten nechává v sobě vládnouti nízké pudy. Protože jenom mravnost je pro lidi základem štěstí a nemravnost otřásá společností lidskou až v samých základech. Člověk, který jiné svými řečmi nemravnými, svými knihami nepočestnými kazí, je hrobařem, je lupičem štěstí těch lidí, které kazí. Je jejich škůdcem, travičem, vrahem. Když kdysi Sodoma páchala své hříchy, a trest Boží již již měl přijíti, tu nutil anděl Hospodinův Lota a manželku a jeho dcery: „Vstaňte, vyjděte odsud, neboť zahladí Hospodin město toto.“ (1. Mojž. 19, 14.) A když váhali, za ruku Lota chopil a úzkostlivě vybízel a táhl pryč od místa hříchu. A kdo vyhledává hochy, lidi zkažené a v jejich společnosti se baví a sám ještě zkažený není, na toho volá hlas z nebe: „Jdi pryč od nich; hochu můj, abys se nezúčastnil v hříších jejich a nedostal z ran jejich, neboť hříchy jejich dostihly až k nebi a Bůh se rozpočetl na nepravosti jejich.“ (Zjev. 18, 4)

Člověk takový vydává v nebezpečí své spasení. Dobře praví učitelé duchovního života, že veliká část nešťastníků v pekle dostala se tam pro nečistotu. Splní se na nich slovo Boží: „Kolik kdo rozkošil, tolik mu

dejte muk a zármutku." (Zjev. 18, 7.) Kdy to nejméně čeká — možná již na tomto světě, možná však až po smrti — v jeden den, jak praví Písmo sv., přijdou rány jeho, smrt a zármutek i hlad, a bude spálen ohněm, neboť silný je Bůh, jenž ho bude souditi. (Zjev. 18, 8.) Kdysi oheň a sfra padaly na Sodomu, a za chvíli malou stálo město v plamenech a dým z něho vysoko se valil a rudé plameny vysoko k nebi šlehaly a všechno hořelo a dusilo se a svfjelo se a křičelo a hynulo v ohni. Tak kdysi hrůza za hrůzou, trest za trestem budou padati na hlavu člověka nepočetného a jako v plamenech rudých a vysoko šlehajících bude státi v mukách duše jeho. A jako lidé, kteří stojí při ohromném požáru, stojí od strachu jen v dáli, poněvadž je až sem páli v tvář nesnesitelný žár a neodvážejí se ani basiti, protože vše je marné a jen pláč a kvílí, tak plakati a kvíliti budou lidé, až uvidí, do jak ohromného neštěstí se dostal člověk nepočetný. — Rozumte teď již slovům sv. Jana: „I budou plakati a kvíliti nad ním . . . když uzzí dým požáru jeho, stojíce v dáli pro strach před mukami jeho a řkajíce: „Běda, běda, běda, . . . v jediné hodině přišel soud tvůj!“ —

Oddávali jsme se též někdy myšlenkám nemravným? Čítávali jsme rádi knihy a články a zprávy takové? Mluvívali jsme též někdy řeči takové? Nebyli jsme opatrní na svůj zrak? Byli jsme lehkomyšní vzhledem k tomuto hříchu? — Ode dneška vzchopme se k lepšímu životu. Či chtěli bychom i my proměnití svou duši v obydlí duchů zlých a ve vězení plactva nečistého a odporného? Chtěli bychom se i my státí škůdci, traviči, vrahy duší jiných? Připustili bychom, aby i naše duše se proměnila v hořící Sodomu, aby i naše duše jednou stála ve šlehajících plamenech věčných muk, v nichž bychom sami kvíleli a nařkávali, až by i jiní nad námi se rozplakali? Teď máme ještě čas k polepšení. Co svádělo nás nejvíce k těmto myšlenkám? Které místo? Která osoba? Která kniha? Toho místa, osoby, knihy, pohledu se varujme, aby naše duše zůstala vždy čistá, jako byla duše 12 letého Ježíše v chrámě. K Panně Marii se též modlívejme, aby nám pomohla, by duše naše zůstala vždy čistá, neboť mravní čistota bude pro nás zdrojem štěstí, zdrojem síly a zdrojem zásluh. Amen.

IX. Pojímejme život vážně!

Je to jednou z nejhorších výtek pro člověka, když se o něm musí říci: „Ten nepojímá života vážně. Ten není opravdový v plnění povinností svého stavu. Je příliš lehkomyšlný, a proto není schopen důkladné a namáhavé práce.“ Jest lehkomyšlnost, jest nedostatek opravdovosti životní jedna z nejosudnějších chyb, jež může mít člověk. A přece je tak častá, tak nesmírně častá! Zamysleme se nad svou vlastní minulostí a přísně a s bezohlednou přímostí si posvíme na svůj uplynulý život: Kolik v něm objevíme prací, které jsme mohli vykonati mnohem lépe! Kolik v něm odkryjeme vzácných příležitostí, kde jsme mohli vykonati dobro, příležitostí, kdy jsme se mohli dostat na nové, lepší dráhy, ale my pro svou lehkomyšlnost nechali jsme je přeletěti vedle sebe a nezachytili jsme jich, a přeletěly a

už se nevrátily a nevrátí nikdy! Kolikrát jsme měli důležité povinnosti před sebou, měli jsme snad v rukou osud svůj neb osud jiných lidí a my jsme si s nimi jen nedbale pohrávali! Jsme jako motýl, který jen bezstarostně od místa k místu létá a létá a na sluníčku si lenošně hoví. Jsme jako dítě, kterému se do práce nechce, které chce jen ze všeho, co uvidí, mlsati.

Necítíte jste, studenti, na sobě často takové lehkomyšlnosti? Nebyli jste někdy dohněvaní sami na sebe pro ni? Nevyznávali jste o lehkomyšlnosti již bezpočtukrát plni lítosti: „Má vina, má největší vina?“ Nevyznávali jste snad někdy již slov těch i s pláčem? Neumínili jste si, neslíbili jste rodičům neb představeným již mnohokrát, že teď se již polepšíte? — Co zla, co škod se již nám natropila naše lehkomyšlnost!

Ale jak se jí zbavíme? Vždyť tak v nás sedí! Tak nám vězí v krvi! Jak se donutíme, abychom jako na veliký poklad hleděli na každou minutu času, na každou příležitost, kde se můžeme něčemu dobrému přiučiti, na každou vložku svého nadání, na každou výhodu, již nám Pán Bůh poskytl? Jak v sobě vychováme velikou opravdovost životní, bez které bychom provždy zůstali v životě jen motýlem, který si chce jen hrát a mlsati? Jest jedna myšlenka, a když ta bude jako anděl strážný chodit ve dne v noci vedle nás, ta nás k opravdovosti donutí. A jako moudrý hospodář dovede obezřetnými moderními prostředky vypěstiti ze svého pole úrodu nebývalou, tak dovede i ta myšlenka z našeho života vyvolat požehnanou úrodu dobrých skutků. Sv. Jan tu myšlenku vyjadřuje ve Zjevení takto:

„Viděl jsem trůn veliký, bílý a toho, jenž na něm seděl; před jeho oblíbeným utekla země i nebe a nenalezlo se pro ně místo. A ušel jsem mrtvé, veliké i malé, ani stojí před trůnem; i otevřely se knihy, též jiná kniha byla otevřena, to jest kniha života, a mrtví byli souzeni z toho, co bylo napsáno v knihách, podle skutků svých. Moře totiž vydalo mrtvé, kteří byli v něm, a smrt i místo zemřelých vydaly své mrtvé, kteří byli v nich, a ti byli souzeni každý podle skutků svých... A kdo nebyl nalezen zapsán v knize života, byl vržen do jezera ohnivého.“ (Zjev. 20, 11—15.)

Sedá návštěvník v divadle v hledišti, a před ním opona spuštěná, a nevidí, co se děje na jevišti. Opona se zvedne a veškeré jeviště se objeví a výjev za výjevem se rozvíjí před divákem. Zrovna tak sv. Jan zvedá v uvedených teď verších oponu před naším zrakem a kus naší budoucnosti, kus budoucnosti lidí lehkomyšlných stojí před námi.

a) Především zdůrazňuje mláček Páně, že my všichni lidé a ze všech svých skutků budeme souzeni. Jako když tyran nějaký vězní ve svých žalářích zajatce, ale na rozkaz vyšších musí propustiti svou kořist, tak i ten tyran největší, smrt musí na rozkaz Hospodinův propustiti vězně své a místo zemřelých i moře musí propustiti mrtvé své, a my všichni lidé, lidé všech národů, všech dob, všech stavů budeme státi před trůnem Božím. A otevrou se knihy naše. Ne, že bychom si přinesli knihy skutečné. Ale jako v knize obchodní bývají zaznamenány příjmy i vydání, pohledávky i dluhy a vidíme v otevřené té knize jasně před sebou jednotlivé položky, tak bude v oné chvíli svědomí naše jako otevřená kniha, kterou nám vševědoucnost Boží ozáří a my rozpomeneme se na všechny své činy, na svá slova, na všechny hodiny a minuty, jak jsme je ztrávili. Zdaliž si i v obyčejném životě nevzpomeneme často náhle na událost nebo na jméno, na něž jsme již dávno nemysleli? Nuže vševědoucnost a všemo-

houcnost Boží osvětlí veškeren uplynulý život náš a všechny jeho minuty a skutky, naše svědomí promluví a jako kniha otevřená bude před námi naše veškerá minulost. Ba i to, co jsme si na světě sami přiznali nechtěli, co jsme takřka sami před sebou pečlivě ukrývali, to budeme vidět v plné pravdivosti před sebou.

b) Před kým budeme státí? „Viděl jsem trůn veliký, bílý, a toho, jenž na něm seděl; před obličejem jeho utekla země i nebe a nenalezlo se pro ně místo.“ V nesmírné velebnosti zjeví se Pán Bůh. Když hoch vidí otce svého rozněvaného spravedlivým hněvem, tu mění od úzkosti až barvu v tváři a prchl by nejraději, neví ani, kde by se ukryl před přísným okem otcovým. V takové velebnosti bude Pán, tak rozvine před lidmi svoji božskou moc, že země jako přestrašená se mění a jako prchnouti by chtěla a všechno mění v hrůze posvátné svou tvář. A tento Bůh třikrát svatý, všemohoucí, bude souditi nás lidi podle všech skutků našich! Jak nám oněmí na rtech všechny výmluvy, jimiž jsme na světě ospravedlňovali svou lehkovážnost! Jak vyhanými se nám ukáží všechny námitky, kterými jsme chlácholili své svědomí i lidi, kteří nás kárali pro naši nedbalost, jak nám ty námitky a vytáčky se zjeví ve veškeré své ubohosti, lživosti a prázdnotě! Už jste se dívali na sešitek papírový, vhozený do silného ohně? Jak se ty listy hned vzňaly! Jak zrudly! Jak plápolají! Jak se krouť! Málo okamžiků, a již shořely. Tak před soudcem věčným v okamžiku v nic se obrátí všechny naše omluvy a vytáčky, kterými jsme hájili svou lehkovážnost před světem! Budeme souzeni spravedlivě podle skutků svých! Ne podle vytáček, kterými si pomáháme ve světě!

c) A na soudu tom Pán Bůh „odplatí každému podle skutků jeho“ (Zjev. 22, 12; sr. 20, 12.) Již zde na světě skutkům dobrým dostává se odměny. Je to radostnou chvílí pro studenta, když po 5 měsících pilné práce přijede domů s krásným vysvědčením a s radostí je odevzdává rodičům a vidí, jak rodičům, když čtou známky, vstupují slzy do očí, když matka vše je políbí na čelo, když otec dojat je pohládí po vlasích a chvějícím se hlasem praví: „Pán Bůh tě odmění, hochu, za radost, kterou jsi nám způsobil.“ Za nic na světě by hoch nedal toho blahého citu, jenž v té chvíli jej hřeje. — Je to radostnou chvílí, když člověk svojí přičinností dopracuje se na světě čestného postavení a může si říci: „Chvála Bohu, stálo to práce, ale přece dosaženo!“ Již na světě býváme často odměněni za svoji vážnost v pojmání života. — Ale co je ta odměna proti odměně, již dá soudce spravedlivý lidem opravdovým na věčnosti? Jednotlivé odměny pozemské — to jest jako bych voněl k ojedinelým kvítkům, jako bych pozoroval krásu osamocených, opuštěných květů. Odměna na věčnosti — jako bych stál uprostřed zahrady a kolem plno vonných a krásných květin a všechny vydechují a opájejí mne rozkošnou svou vůní a všechny okouzlují mě svou krásou! Hochu drahý, ty se namáháš při studiu? Máš tušení, jak tě Pán za tvoji opravdovost odmění?

A což ti, kdo si s životem jen pohrávají? Kdo jen jako motýli poleťují lehkomyšlně od místa k místu, od povinnosti k povinnosti? „Kdo nebyl nalezen zapsán v knize života, byl uvržen do jezera ohnivého.“ (Zjev. 20, 15.) „A dým trapeň jejich bude vystupovati na věky věků, a nebudou mít odpočinku ve dne ani v noci.“ (Zjev. 14, 11.) Byl uvržen za živa do jezera ohnivého! Jaká bolest! Jaká muka ve všech údech! Jaké svíjení!

Jaké sténání! Jaký výkřik od bolestí! A ve dne v noci neustanou bolesti, a na věky věků bude vystupovati dým trápení jejich! A neřkám to jen já, neřká to jen pouhý člověk, řká to sám apoštol Páně: „A dým trápení jejich bude vystupovati na věky věků, a nebudou mít odpočinku ve dne ani v noci.“ Ó, do jakých muk zavedla je jejich lehkomyšlnost!

Smíme si ještě pohrávati se životem? Smíme lehkomyšlně ubíjeti minuty a hodiny a dny? Smíme bezstarostně ve vyhýbatí svým povinnostem nebo je jen lehkomyšlně odbývati? Bůh nám posílá odpověď ve slovech, jež jsem před chvílí z Písma sv. předčítal. Všecky naše činy, všecky minuty života našeho budou jednou souzeny soudcem vševědoucím a nejspravedlivějším! Vydá moře jednou mrtvé své a smrt a místo zemřelých propustí kořist svou, a tak naše svědomí vydá jednou zprávu o každém činu našem, o každé chvíli života! S největší důkladností a vážností konati vše, i každou nejmenší úlohu, to musí býti naší zásadou při všem jednání našem. Amen.

X. Nový Jerusalem.*)

Bývají chvíle v našem životě, kdy se nás zmocní hluboká neuspokojenost se světem i se sebou samými. Býváme rozmrzení na sebe: dopustili jsme se činů, za které se stydíme a o kterých ještě před půl hodinou nebyli bychom věřili, že jsou u nás možné; cítíme, jak kolísáme mezi pracovitostí a lenošností, mezi pravdomluvností a lží, mezi nábožností a pochybovačností, čistotou a nepočestností, cítíme, jak v nás hned ctnost je nahofe, hned hřích, hned dobro, hned zlo, jako když dvě dítky na trámu na návsí se houpají; známe sami sebe, kolika hříchy je zraněna naše duše, do krve a smrtelně zraněna, a to naší vinou. Řekněte mi: nebyli jste již mnohokrát hluboce neuspokojeni, když jste přemýšleli o své vlastní duši? — Býváme jindy zarmoucení bolestmi, jež nás navštíví, chorobou, jež nám znemožňuje práci, obtížnými poměry, v nichž žijeme, neštěstím, jež sílí naši rodinu. — Býváme neuspokojeni, když pozorujeme svět kolem sebe; když vidíme na př., že lidé, kteří nejsou hodni, aby je země nosila, stojí vysoko nad ostatními, a lidé šlechtí i nadaní zakrňují v ústraní a v bídě. — A mnoho jiných je ještě příčin, které působí, že býváme neuspokojeni, že netěší nás svět, že pálí nás všechno pod nohama. V takových chvílích rozumíme bolestným slovům Písma sv.: „Ó smrti, jak dobrý je tvůj rozsudek pro muže chudého, jemuž již ubývá síl.“ (Sir. 41, 5.)

Avšak máme naději, která nás nenechá klesnout ani v takové chvíli. To naše utrpení a nynější poměry nebudou trvati navždy. Přestane neuspokojenost. Přestanou útrapy a křivdy. Přijde nový, lepší život, nová země a nové nebe. Vítězoslavně a pln neochvějných nadějí prohlašuje sv. Petr (II. list, 5, 13): „Nového však nebe a nové země očekáváme podle zaslí-

*) Poněvadž cena této exhorty by utrpěla, kdyby byla látka roztržena ve dvě promluvy, je exhorta poněkud delší. Kde není možno získati času jinak, může se vypustiti předčítání nedělní perikopy a ospravedlniti to tím, že se v průběhu exhorty bude předčítati jiný výňatek Písma sv.

„A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly, a mote již není. A viděl jsem město svaté, Jerusalemem nový, an sestupuje s nebe od Boha, je připraven jako nevěsta ozdobená pro muže svého. A uslyšel jsem hlas veliký s nebe, an mi praví: Hle stánek Boží s lidmi a přebývatí bude s nimi, a oni budou jeho lidem a on, Bůh, s nimi bude jejich Bohem: a Bůh setře velikou slzu s očí jejich, a smrti nebude již: ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude již, neboť první věci pominuly. A řekl ten, jež seděl na trůně: „Hle, obnovuji všecko. A řekl mi: Napiš (to), neboť tato slova jsou spolehlivá a pravdivá. I přišel jeden z těch sedmi andělů, . . . a mluvil se mnou říkaj: „Pojď, ukáži ti nevěstu, manželku Beránkovu. I odvedl mě v duchu na horu vysokou a velikou, a ukázal mi město svaté, Jerusalemem, ano sestupuje s nebe od Boha, majíc velebnost božskou. Lesk jeho byl podoben kameni nejdražšímu, jako kameni jaspisovému, jasnému jak křišťál. Mělo hradbu velikou a vysokou, s dvanácti branami a na branách dvanáct andělů, a jména napsaná, totiž jména dvanácti pokolení izraelských; od východu tři brány, od severu tři brány, od jihu tři brány a od západu tři brány. A hradba městská měla dvanáct základův a na nich dvanácte jmen dvanácti apoštolů Beránkových.“ Veliké, rozsáhlé bylo to město. A jak nádherné! Stavba hradby jeho byla z jaspisu, město pak samo bylo čisté zlato, podobné čistému sklu. Základy hradby městské byly ozdobeny velikým drahokamem: základ první byl z jaspisu, druhý ze safíru, třetí z chalcedonu, čtvrtý ze smaragdu, pátý ze sardonyxu, šestý ze sardisu, sedmý z chrysolitu, osmý z berylu, devátý z topasu, desátý z chrysoprasu, jedenáctý z hyacinthu, dvanáctý z ametystu. A dvanáct bran bylo dvanáct perel; každá brána byla z jedné perly, a ulice města byly čisté zlato jako průhledné sklo. — Chrámu jsem v něm neviděl, neboť Pán Bůh všemohoucí je chrámem jeho, a Beránek. A to město nepotřebuje slunce ani měsíce, aby mu svítily, neboť velebnost Boží je osvitila a svíci jeho je Beránek. I budou choditi národové ve světle jeho a králové země přinesou alávu a čest svou do něho. A brány jeho nebudou se zavíratí za dne, neboť noci tam nebude; a přinesou do něho alávu a čest národů. A nevejde do něho nic nečistého, ani kdo páše ohavnost a lež, leč jen ti, kteří jsou napsáni v Beránkově knize života.“ (Zjev. 21, 1—5, 9—14, 18—27.)

Co zde slibuje Pán? Především, že pro ty, kdož plní vůli Boží, přijde chvíle, kdy přestane zármutek a staré trudné poměry. Jerusalemem nový, pobyt v církvi oslavené, bude pro ně místem ničím nezkaleného blaha. Ale tu myšlenku jsme si rozvedli již jindy. Dnes položíme si otázky nové. Co má znamenati, že nový Jerusalemem se líčí jako místo vybudované z drahokamů a zlata? Z drahokamů čistých a zlata ryzího? Z drahokamů rozmanitých? Proč se líčí nový Jerusalemem jako město veliké? Proč se praví, že má brány na východě i západě, na severu i jihu?

Ze samých drahokamů a ze samého zlata a z nejdražších perel je vybudován Jerusalemem, ne z hrubozrnného kamene a všední malty — tím má být řečeno, že jen duše šlechetné tam budou, duše nízké nebudou mít do něho přístup. Z ryzího zlata a z čistých drahokamů je vybudován — ty povahy, jež k nebeskému Jerusalemu patří, měly na světě též své nedokonalosti a své hříšné příměsky, ale tam ty příměsky již z nich budou odstraněny, budou ryzím zlatem a čistými drahokamy. Z rozmanitých drahokamů byl vybudován Jerusalemem nebeský. Má svou zvláštní krásu tvrdý diamant, svou zvláštní krásu blankytný safír, zamodralý chalcedon stínovaný jinými barvami, zelený smaragd, zlatožlutý topas. Tak budou svými zvláštními krásami v nebesích zářiti pokora, láska, trpělivost,

odvaha, poslušnost, víra, čistota, naděje; svou zvláštní krásu bude mít každý jednotlivý svatý. A co je na světě velikého a úctyhodného, to vše bude v nebeském Jerusalemě; praví sv. Jan: „Přinesou do něho slávu a čest národů.“ To jest: co bylo mezi lidmi největšího, před čím jsme se na světě nejvíce skláněli, co jsme zde nejvíce obdivovali, všechna láska, moudrost, víra, naděje, krása, nadání, čistota, ctnost, co mělo lidstvo na sobě a mezi sebou nejlepšího, to vše tam bude snešeno, a to snešeno v netušené míře: „Přinesou do něho slávu a čest národů.“ A nebudou tam mítí přístupu pouze lidé jediného národa neb jediné společenské vrstvy: nebeský Jerusalema má brány k východu i k severu, k západu i k jihu; je pro všechny národy a všechny vrstvy. A je rozsáhlý, takže může pojmouti všechny spravedlivé celého světa a všech dob.

Ještě jednu a to nesmírně sladkou věc vypovídá sv. Jan o nebeském Jerusalemě: „Chrámů jsem v něm neviděl, neboť Pán Bůh všemohoucí je chrámem jeho, a Beránek.“ Chrámů tam tedy nebude? Proč ne? — S bo-
lestí často uvažujeme zde na zemi: s lidmi se stýkati musím, se světa prchnouti nemohu, a přece styk s lidmi mě často poskvřňuje, to, co kolem sebe vidím, mě kazí. Je to tak. Svět nás často kazí, naši duši táhne dolů, často i do bláta, nás připoutává k hříchu, nás plní nízkým, svěťáckým smýšlením. A proto prcháme do chrámu, abychom se tak aspoň na chvíli vydělili světské nízkosti, abychom otevřeli zde na místě božím okna své duše, aby do nás mohl prouditi čistší, lepší vzduch, aby ten proud nebeského vzduchu nás očistil a zvedl do výšin. V nebeském Jerusalemě chrámů nebude, tam vše, co bude kolem nás, bude nás zdokonalovati a povznášeti, vždyť tam velebnost Pána Boha všemohoucího a velebnost Beránkova budou naplňovati vše. — „A to město nepotřebuje slunce ani měsíce, aby mu svítily, neboť velebnost Boží je osvětila a svíci jeho je Beránek.“ Dokud je noc, rozžeháme si lampu neb svíce, abychom viděli; když slunce září jasně na obloze, jest nepotřebno rozžehati svíce; slunce nahradí jich sta a sta. Zrovna tak dokud žijeme na světě, svítíme si četnými svíčkami. Když knihu nějakou důkladnou dychtivě čteš, tu jest spisovatel její jako svíce, která svítí tvému duchu. Když mistra, učitele moudrého ve světě si hledáš a u jeho nohou tiše posloucháš, on svíci jest pro tvého ducha. Když přítele dobrého si hledáš a jeho vlivu podléháš, on svíci jest, jež tobě ve tmách svítí. Když na krásné krajiny se pohledem svým kocháš, když duch tvůj krásné hudbě s přivřeným okem naslouchá, ta krása je zase pro tebe novou svíci. Věru, kolik svíci jsme si již rozžehli v životě! Kolik hořících svíci neseme si v ruce, když jdeme temnotami světa! Ale v nebesích nebude třeba žádných takových světel. Tam vyjde slunce, a proto stanou se nepotřebnými svíce, tam bude duším zářiti Boží krása, Boží moudrost, Boží láska, Boží moc, Bůh dárce veškerého života! — Co by ještě chybilo duším, když Boha mají? Čeho by si ještě přály, když v Bohu mají všechno? Ó blažené, třikrát blažené duše, jež přijdou do Jerusalema nebeského!

Když svatá Cecilie měla býti popravena, litovali jí služebníci její: „Jsi tak mladá. Jsi tak krásná! A máš umřít, ubohá!“ Odpověděla: „Ubohá že jsem, když musím mladá umřít? Umřít, to není mládí ztratiti, nýbrž nové mládí obdržeti. Umřít, to je bláto dávatí a vzítí za ně zlato, dáti chatrč a vzítí skvostný hrad, dáti kámen, po němž šlapeme, a vzítí kamení drahé,

teré na koruně královské se třpytí. Nelitujte mne! Závídte mi, vždyť jdu do nebeského Jerusalema." — Ó, kéž budeme do tohoto Jerusalema přijatí jednou i my! Kéž je jednou i naším sluncem Bůh a náš svící Beránek! Kéž i s našeho oka setře jednou Bůh všelikou slzu! Kéž i my jsme jedním z těch čistých drahokamů, z toho ryzího zlata, z něhož je vybudován nebeský Jerusalema! Amen!

XI. Umyjme roucha svá v krvi Beránkově.

1. Dnes ukončujeme řadu exhort o knize Zjevení sv. Jana. Ještě jednou si představme miláčka Páně ve vyhnanství na ostrově Patmu. Jaké protivy! Na ostrově kolem jeskyně, jež mu vykazána za přibýtek, mrtvé ticho jako v hrobě — a v duši jeho plno nebeských myšlenek, jež všechny o závod chtějí s ním takřka mluvit. Kolikolem holé skály, na nichž jen zde a onde hubená malá travička se zelená — a ty nebeské myšlenky v jeho duši kvetou a voní, jako když sad růžový je v nejbujnějším rozkvětu. Kolikolem jen chudičká skaliska a bezcenné rokle — a duše jeho je jako klenotnice, plná nejdrahocennějších skvostů, jež kdy měl svět, plná pravd, jež z úst Krista Pána kdysi v Palestině slyšel, plná zjevení, jež mu Pán zde na Patmu ve vyhnanství dal. Živé duše není na blízku jeskyně, člověka tam neuvidíš — a přece světec nesedí zde sám, před jeho duchem stojí křesťané všech obcí, zvláště těch obcí maloasijských, ve kterých sv. Jan působil. A jako matka, která má jediného syna svého v dálce v nejvyšším nebezpečí života, jako ta matka doma sedí a ruce křečovitě na klíně sepiaté a jen na to myslí, co asi je se synem, a najednou jí slzy vyhrknou z očí a na kolena padne a k Bohu úpěnlivě volá: „Bože mocný, toho syna mého v dálce opatruj!“ — tak svatý Jan sedí u své jeskyně a duše plná úzkostí, vždyť všechny jeho dítky, všechny křesťanské obce jsou v nebezpečí, vždyť zuří po Malé Asii kruté pronásledování Domitianovo. A sv. Jan hledí ještě dále, patřít i do budoucnosti, vzpomíná na pronásledování, jež předpovídal církvi již Ježíš Kristus: Vě miláček Páně, že jako vojáci Herodovi vydírali a rvali matkám betlemským dítky z rukou a vraždili je, tak že budou různí pronásledovatelé rvátí církvi duše a vražditi je. Vě, že svět bude před dušemi vystupovati s veškerou svou okouzující nádherou a že bude rozvíjeti veškery své šalebné vnady, jen aby křesťany od Boha odlákal, odloudil a k sobě připoutal. S hrůzou na to myslí sv. Jan, že tato protivenská a lákání budou tak mocná, že zakolísají i četné povahy silné, že přeběhnou nakonec i mnozí lidé pevní. A až chladný pot mu vystupuje na čele, když vzpomíná, že tak na zmar přijde přesvatá krev Krista Pána a že duše se lehkomyšlně hltá do záhuby věčné. Opravdu sv. Jan sedící u své jeskyně na ostrově Patmu je jako matka, která se třese o svého syna na bojišti.

Ale sv. Jan neodává se hrůze. Vždyť teprve několik týdnů uplynulo od chvíle, co sám byl mučen, a přece nepovolil, Krista se nezřekl, víry nezradil. Bylo to teprve před několika týdny, co jej mučitelé vhodili do vroucího oleje, a přece víry nezapřel. Sem jej vyhnali na pustý ostrov, aby

samota a bída zlomily odpor; ale marné naděje, mučitelé, sv. Jana nezlomíte! Sv. Jan ví, jakou cenu má víra, jak zhoubný je hřích, jakou cenu má věčné spasení. Ba sv. Jan přestává se lekat i o křesťanské obce. Vždyť zde mu Kristus Pán zjevil, že hřích nebude se vypínati navždy, že říše zla a hříchu nakonec za strašných hrůz se zřítí, že ctnost a dobro a spravedlnost a pravda a Ježíš Kristus nakonec že zvítězí a nepřemožitelně zvítězí a na věky věkův že trvati bude jejich vítězství. Zjevil Bůh sv. Janu i odměny, jež Bůh dá duším, které věrně zůstanou, vidí, jak splněny jsou všechny jejich touhy, jak jsou splněny v míře netušené, vidí, jak bohatý, jak složitý, jak úchvatný je život věčný. Čeho by se tedy ještě měl báti?

A křesťanské obce? Ne, ani ty nesmějí zakolísati. Nesmějí zakolísati ani tehdy, kdyby v nich vztekly zúfily meče a mučidla. Sv. Jan chce naplniti nepřemožitelnou silou křesťany, aby v dobrém a při Ježíši Kristu vytrvali děj se co děj. Chce je poučiti, aby se nenechali pomásti lákáním světa. Chce je nadchnouti, aby v životě svém dobré skutky kolem sebe šířili, jako vydotrysk svou vodu na všechny strany kolem sebe vrhá, jako rozséváč na všechny strany rozhazuje rukou své sítě. Chce je rozhniti, aby žili bez hříchu, aby věru si zachovali neporušenou bez příměšků. A proto ta vidění, jež mu Pán Bůh dal, zaznamenává sv. Jan v knize Apokalypse. Už dávno je mrtev apoštol. Ale jeho kniha ještě pořád po světě rozsévá dobro, a bude rozsévati i dále, i když my již v hrobě hníti budeme. Dobře praví Sušil: „Čtenář (Apokalypse), ač by nerozuměl jednotlivým obrazům a podobenstvím, vždy ze čtení knihy té posvátnou horlivost a nadšení odnáší.“

2. Z poslední hlavy Apokalypse hodí se zvláště tři místa k ukončení této řady promluv:

a) Jsou to především slova, jež mluví Kristus Pán k sv. Janu:

„Nezapečetuj prorockých slov knihy této, neboť čas blízko jest. Kdo škodí, uškodí ještě; kdo je poskvrněn, poskvrní se ještě, kdo svatý, posvěť se ještě. Hle přidu brzy a odplata moje se mnou, abych odplatil každému podle skutků jeho. Já jsem alfa a omega, první i poslední, počátek i konec. Blahořečení, kdo umývá roucha svá v krvi Beránkově, aby měli právo ke stromu života a vešli branami do města.“ (Zjev 22, 10–14.)

„Kdo je spravedlivý, ospravedlniž se ještě, kdo svatý, posvěť se ještě.“ Smysl těchto slov je jasný. Ale co znamenají věty předcházející: „Kdo škodí, uškodí ještě; kdo je poskvrněn, poskvrní se ještě.“ Co tím chce Pán Bůh říci? Mluví zde Pán Bůh k lidem, jako když mluví otec k nepolepšitelnému synovi: „Tak dobrá. Dělej si, co chceš. Je marno tě napomínati. Nenecháš si říci. Víš dobře, co tě čeká. Řekl jsem ti to bezpočtukrát. A jsi plnoletý. Tak teď s krvácejícím srdcem umílám. Na mou hlavu vlna nepadá.“ Zrovna tak Pán Bůh v Apokalypse zjevuje lidem, jaké následky má hřích, jakou odměnu má ctnost. Nemá zapečetiti sv. Jan této knihy, všichni mají jasně věděti, na čem jsou. Jako noviny roznášejí do světa celého zprávu o důležité události, která se právě sběhla, a za několik dní v ní oní Evropa i Amerika, tak Pán Bůh oznamuje všem dobám a všem národům, co je čeká, budou-li nebo nebudou-li zachovávatí přikázání jeho. I k nám to Pán Bůh mluví. O kéž bychom pochopili! Kéž se pořád více posvěcuje a zdokonaluje! Kéž umýváme duši svou v krvi Beránkově!

b) Blahoslavení, kdo umývají roucha svá v krvi Beránkově, aby měli právo ke stromu života a vešli branami do města (nebeského). Co se myslí nebeským městem Jerusalemem a jeho branami, to jsme si vysvětlili v poslední exhortě. O stromu života píše sv. Jan ještě podrobněji, a to: „I ukázal mi proud vody životné bělostkvoucí jako křišťál, který vycházel z trůnu Božího a Beránkova. . . (Tam také) byl strom života, kterýž přinášel dvanáctero plodů, vydávaje každého měsíce plod svůj, a listů stromu toho (slouží) k vyléčení národů.“ (Zjev. 22, 1–2.) Stromem života myslí se věčná blaženost. Listům stromu toho mohou se mysliti přikázání a rady Boží i milosti, jež Bůh lidem dává, aby mohli spořádaně žít. Opravdu, listů stromu toho slouží k vyléčení národů. Ó kdyby lidé se chránili vin, před nimiž nás vystřihá Hospodin, kdyby žili tak, jak on žádá, kdyby se všude zachovávala vůle Boží, jak krásný by byl život na světě! Vyléčení by byli národové ze svých béd! A tážete se, co je oněch dvanáctero plodů, jež dává strom života? To jsou jednotlivé radosti, jichž se dostává spaseným. Drazí studenti, přál bych Vám čísti u sv. Alberta Velikého výklad k těmto veršům! Hluboce byste byli dojati. Nemohu, bohužel, zde vykladu toho uváděti v celém rozsahu a ve veškeré kráse; mohu jej podat jen v chudém, suchém výtahu. Plodem prvním, jež blaží vyvolané, je to, že vidí, že jsou již dokonali bez vady. Plodem druhým je plnost bez nedostatku. Plod třetí — duše bude uspokojena a pořád nové uspokojení bude přicházeti. Čtvrtý — duše bude znáti tajemství božská a lidská a přestane nedostatek. Pátý radost bez zármutku, šestý bezpečnost beze strachu, sedmý vnitřní pokoj bez zneklidnění, osmý svoboda bez otroctví, devátý radost ze spravedlnosti Boží, desátý chvála boží bez přerušení, jedenáctý radost, že svatých je tak mnoho, dvanáctý blaho z patření na Boha. — Chutná zřiznému osvěžující, lahodné ovoce jabloně. Jak chutnatí bude teprve duši každý plod stromu života! Kéž i my těch dvanáctero plodů můžeme jednou požívat!

c) Téměř na posledním řádku Apokalypse je napsáno, jak Kristus Pán ujišťuje sv. Jana: „Ano, přijdu brzy.“ A sv. Jan toužebně nato volá: „Amen, přijď Pane Ježíši!“

Přijď, Pane Ježíši! Veni, Domine Jesu! Když básník pracuje a najednou mu přijde veliká myšlenka, tu zapomene na vše, ta myšlenka jej strhne, ovládne, a jí se oddá básník úplně. Tak sv. Jan jest úplně překonán tou radostnou nadějí, že přijde Kristus Pán a roztouženě si opakuje: „Amen, Veni Domine Jesu!“ Přijď, Pane Ježíši, a rozboť moc zla a království hříchů! Přijď, Pane Ježíši, a vybuduj a upevni mezi lidmi ctnost a spravedlnost a pravdu! Přijď, Pane Ježíši, vezmi nás k sobě, abychom požívatí mohli těch plodů stromu života, abys nám udělil těch darů, jež jsi nachystal lidem, kteří tě milovali. Amen, Veni Domine Jesu!

Ale i my teď, když ukončujeme úvahy o Apokalypse, můžeme si povzdechnouti: Veni, Domine, Jesu! Přijď, Pane Ježíši a pomoz i v mém nitru rozbourati říši zla a říši hříchů! Přijď, Pane Ježíši, a upevni i mne v ctnosti a rozohň mne pro vše dobré! Přijď, Pane Ježíši, a vezmi i mne jednou do svého Jerusalema nebeského, bych věčně tam požíval lahodných plodů se stromu života. Amen, přijď Pane Ježíši! Veni, Domine Jesu! Amen!

III. Neděle adventní.

I. adv.

Adventní touhy.

„Ejhle, Hospodin přijde!“ Tak budeme zpívatí nyní každodenně v adventě. Budeme toužebně voláti: „Rosu dejte, nebesa! Oblakové, dšněte spravedlivého! Otevři se země a vypuť Spasitele!“ Proč voláme tak prosběně, tak důtklivě, tak toužebně po Vykupiteli? Pravda, posluchači drazí, časem, když se nám vše daří, když se vyhříváme a si hovíme na výsluní štěstí, to si připadáme tak velcí a tak vynikající: připadáme si jako bohové a zdá se nám, že nikdo a nic nás nezkrotí. Ale zas máme chvíle, kdy cítíme a vidíme svou ubohost: vidíme, jak okolnosti a poměry jsou mocnější než naše úmysly, jak jsme jen bozmocnými trpaslíky proti vlivu jiných, jak jsme jen míčem, jímž si hraje svět. Vidíme, jak ani sami na sebe nemůžeme spoléhati, jak stáváme se nevěrnými svým nejlepšímu úmyslu, jak ponenáhlu se zaplétáme do chyb, které jsme ještě před nedávnem odsuzovali, jak zapomínáme na to, co jsme teprve krátce před tím slavnostně slibovali. Jako když město pohraniční je metou nepřátelských děl, a za několik hodin je v něm dělovými koulemi všecko roztrháno a spáleno a zničeno a obyvatelé z povzdálí pozorující pláč, jak jich majetek hoří a je ničen, tak my ve chvílích nezdaru a nespokojenosti vidíme ze sebe jen spáleniště a hromadu zřícenin. Připadáme si, jako by všecko v nás bylo nemocno, jako by byl oslepl rozum náš, že nevidí již východiska ze tmy neúspěchů, že ochromena je vůle naše, takže se jí nechce a ani nemůže se vzchopiti k rázným činům dalším, že malomocné a bolavé od hříchů a nevyhoiditelné je celé naše nitro, že mrtvý a tupý a němý je veškeren náš cit, jenž kdysi námi tak mohutně hýbal. Věru, máme všichni přčinu, abychom volali: „Rosu dejte, nebesa!“ Kdo nám přinese pomoc? V takové chvíli voláme tak roztouženě, jako kdysi lidstvo před Messiasem: „Otevři se země! Vypuť Spasiteli!“ A teď v adventě můžeme se modliti s církví sv.: *Aspiclens a longe, ecce video Dei potentiam venientem* — Patře z dálky, ejhle vidím moc Boha přicházející a mihu, jež veškeru zemi zahluje; vstříc mu jděte!“ (I. resp.) Teď v adventě vyzýváme Hospodina: „Zapřisáhám tě, Pane, pošli toho, jež poslati chceš, viz sklíčenost lidu svého. Jakož jsi slbil, přijď a vysvoboď nás!“ (Respon. po VI. lekci.) Teď vyzývá nás všechny církev sv.: *Omnes sitientes, venite ad aquas* — všichni žíznící pojďte k vodám: hledejte Pána, pokud je možno jej nalézt.“ (IV. antifona k laudám.) Opravdu, teď v adventě jako by nám slibovaly všechny hvězdičky třeptající se na nebi v přitlmělém ranním: „Ejhle, Hospodin přijde!“ Jako by nám to šeptaly všechny rorátní písně, jako by

nám to hlásali všichni starozákonní proroci, jakoby teď v adventě všechno k nám volalo: „Ejhle, Hospodin přijde! A bude v onen den světlo velké! Alleluja!“

Ale pozdríme se u té myšlenky. Proč se máme tolik těšit na příchod Vykupitelův? Proč se slibuje, že nadějí, radostí, pokojem oplývati a přetékatí bude srdce naše? Co je to světlo velké, jež bude v onen den? Vůbec v čem záleží příchod Krista Pána mezi nás? —

V tom předně záleží ten příchod, že Spasitel přináší nám sflu, bychom mohli v sobě vyhledati, odkryti a zašlápnouti všechny nebezpečné jiskry, z nichž by jednou mohly v nás vzniknouti zhoubné, vše ničící požáry vášní.

Záleží dále v tom, že přináší nám Kristus Pán i nový život. Viděli jste již někdy planou jabloňku? Viděli jste její plody? Pravda byly tak drobné, nečetné, nepříjemně zelené. Kousli jste do těch plodů? Pravda, byly kyselé, trpké. A váš otec jabloňku zaštěpil ušlechtilým roubem. Jak potom za několik let měla ovoce bujné, četné, velké, žluté a tak chutné a tak lahodné! Tu změnu udělal roub vašim otcem zasazený. Tak Kristus Pán, drazí, když do našeho srdce přichází, duši naši štěpuje nebeským roubem, abychom mohli nésti bohaté plody lahodné, záslužné pro věčnost, aby každý den našeho života byl jako nová větev, plná chutného, bujného ovoce záslužných skutků. Když Kristus Pán tobě přináší nový život, tu — jako kus železa položeného do ohně se rozžhaví a až vydechuje teplo a žár ze sebe — tak duše tvá jako by byla položena do ohně božského života, jenž rozžhaví tajemně tvé celé nitro. Jako když vůně z fialek do okolí se šíří, tak vloží Spasitel do duše tvé nebeskou, nadsvětlnou vůni, jež vábí a táhne k sobě Boha, anděly i lidi, protože je to vůně tvých dobrých skutků. Je potom duše tvá jako velkolepý, půvabný obraz plný úchvatných krás, obraz od Boha všemohoucího a nejvyšší dobrotivého malovaný, a ty si ten obraz nosíš v srdci svém. Který jazyk dovedl kdy dle zásluhy vylíčiti ten nový život, jež Spasitel přináší nám?

Ale Spasitel činí ještě více. Záleží ten jeho příchod za třetí v tom, že sám Bůh velebný tajemně přichází k nám. Jak šťastným se cítil Josef Egyptský, když byl vyveden z nízké společnosti, v jaké musil žít v žaláři, před šlechtěného krále a za přítele byl od krále vyvolen a část jasu královského padla i naň! Jak šťastná teprve musí býti duše tvá, když Bůh tajemně přebývá v nás! A přebývá v nás, nejvyšší pravdomluvný Syn Boží sám nám to oznámil: „Miluje-li mne kdo, Otec můj bude jej milovati a k němu přijde a přibytí u něho si učiníme!“ (Jan 14, 23) Studenti, cítíte to dobře, co je obsaženo v těch slovech: Bůh tajemně přebývá v nás? Přebývá v nás: Bůh otvírá nám srdce své a tiskne nás na své srdce nejsvětější, udílí nám svou milost, bere nás do zvláštní ochrany, působí, že s rozkoší lneme ke svatým pravdám a máme zálibu na jeho tajemstvích a udílí ten mír duše, jenž převyšuje všeliký smysl. A zase s druhé strany srdce naše jakoby žilo potom stále ve sladkém obcování s Bohem, sladkým zvukům jeho hlasu propůjčujeme stále svého sluchu, s radostnou ochotou přijímáme všechna jeho svatá vnuknutí a popudy, od Boha býti odloučenu nám připadá tvrdší než sama smrt. (Schoeben, Herrlichkeiten 141 n.) Opravdu, zavítá-li Kristus Pán k nám, pak je srdce naše jako chrámem, v němž Bůh bydlí, schránkou, v níž si Boha nosíme, klenotnicí, v níž si Ducha sv. a jeho dary ukrýváme. Nosíme si v sobě takřka kus nebe. —

A to vše je jen závdavek skrovný oproti plné ceně, již nám chce za naši lásku jednou vyplatiti v nebesích, až se to smě božství, které v nás je, plně rozvine, až naše mdlé předtuchy změni se v plné vidění oslňující skutečnosti, až sliby budou splněny, až budeme viděti Krista tvář v tvář, až Kristus všecek odevzdá a daruje se nám! Sflu proti chybám, nový život, sama sebe nese Kristus Pán do našich duší, otevřeme-li mu srdce své, vyčistíme-li je od hříchů a nabídneme-li mu je za přibyték.

Co ještě více učiniti má pro nás? Co více ještě smíme si žádat? Není to opravdu světlo velké, jež on sám přináší? Nemá radost, pokojem, nadějí oplývati, přetékatí nitro naše?

Studenti, otcové a předkové vaši milovali roráty, s lucernami v ruce v přímí ranním v prosincové zimě chodívali do vzdálených kostelů na roráty, aby při nich zpívali toužebně: „Rosu dejte, nebesa!“ Studenti, i vy přicházejte na roráty a modlívejte se z celé duše k Hospodinu: „Zapřisahám tě, Pane, pošli toho, jež poslati chceš: viz skříčenost lidu svého: jakož jsi mluvil, přijď a vysvobod nás!“ Amen.

II. adv.

Chraňme se závisti!

Vypráví o sobě český spisovatel dr. Novák, že se cítil vždy tak šťasten, když se směl přiblížiti ve Vídni, kde žil, k největším učencům Rakouska a s nimi se dáti do rozhovoru o základních životních otázkách a ohlíati se aspoň na chvíli při ohni vědy, jež oni v sobě nosí. Jsme již my lidé takoví: když přijdeme do blízkosti člověka, jehož si opravdu vážíme, k němuž jako k čemusi vyššímu a posvátnému vzhlížíme, v těch chvílích pocit jakési tajemné úcty se nás zmocní. — Teď ve Vánoce Kristus, Syn Boží, chce přistoupiti k nám a zůstatí s námi. Kristus Pán! Kde je na světě učenec, který by se jemu vyrovnal? Jeho vědění obepíná celý svět a není pro něho žádných tajemství. Věda i nejvyspělejší má na svých dlouhých chodbách i komory, jichž železných, těžkých dveří dosud nikdo neotevřel a dovnitř nenahlédl, komory, na jichž dveřích věda smutně křídou nadepsala: „Ignoramus.“ „Nevíme.“ Kristus Pán nikde nemusí psáti toho slova. Ale jeho vědění neovládá jen přítomnosti, zná i všechny záhady minulosti, záhady, jež marně snažil se rozhlodati člověk věků minulých, zná i všechny problémy, jež přinese budoucnost a o něž si bude marně lámati hlavu století přští. Ještě jednou, kde je na světě učenec, který by v sobě nosil odpověď na všechny otázky života a přírody, jako ji v sobě nosí Kristus Pán? A dále, kde je člověk, jehož vůle by šla za cíli tak vysokými a čestnými jako vůle jeho? Jehož vůle by se těm cílům oddala s takovou nerozdělenou silou jako jeho vůle? Kde je na světě duše, v níž by vříllo tolik tak jemných a hlubokých citů, kolik jich vříllo v duši jeho? Zkrátka, kde je na celém světě bytost, jež by byla na vnitřní život tak bohatá, tak nekonečně bohatá jako On? Jak jsme proti němu malí! A tento Syn Boží chce se k nám přiblížiti, chce se nám dáti, chce býti s námi a v nás! Onen český spisovatel cítil se šťastným v blízkosti lidí učenců. Ó, kdyby Bůh v naší hlavě roztrhal mraky naší nechápavosti, abychom prohlédli a

pochopili, co to znamená pro nás, když Kristus chce být opravdu s námi a v nás!

Ale aby Spasitel mohl k nám přijít, musíme řádně na to připravit duši svou. Dnešní epistola vyjadřuje, v čem tato příprava záleží: „Bůh pak dej vám jednotejně smýšleli vespolek podle Ježíše Krista, abyste jednomyslně jedněmi ústy oslavovali Boha.“ (Řím. 15, 5—6) Jednota musí nás vespolek spojovat a v lásce mezi sebou musíme žít, toť podmínka, kterou musíme splnit, má-li Messias zavítat do našich srdcí. A protože mezi hlíchy, které jednotu mezi lidmi trhají, je jedním z nejčastějších a nejnebezpečnějších závist, uvážíme teď:

1. jak se závist projevuje,

2. proč se jí musíme chránit.

1. Stává se často na Moravě, že v jiných krajinách neprší, jen ve východní její části, na Valašsku, kterým protéká Bečva, jsou velké lijáky. V takových případech bývá voda v řece Moravě čistá až po Přerov. Ale tam vtékají do ní kalné, hlinité, jakoby pěnamí zlosti pokryté spousty rozvodněné Bečvy, a v čisté vodě Moravy začnou se tvořit široké, špinavě žluté pruhy a o něco níže je již celé řечиště zakaleno. —

Tak je to i s naší povahou. Je čistá. Ale najednou vleje se do ní kalný přítok závisti, jako pěnamí tajené rozmrzlosti pokrytý. A špinavé proudy závisti všecko proniknou, všecko zakalí, a už je po čistotě povahy. — Vidí student třeba, že jiný má vědomosti větší než on a že prospívá lépe než on, že jeho paměť je věrnější a jeho úsudek pohotovější; jak se při tom skrytě trápí! Vidí, že jinému dostalo se uznání od učitelů, vyznamenání před ostatními; jak hořký, od závisti až zachmuřený je pohled, jímž pochváleného spolužáka sledoval, když se vracel od tabule na místo! Pozoruje, že jiný má výše postavené rodiče, větší krásu, větší vyškolenost společenskou, větší majetek, větší vliv, krásnější šaty, vyhlídky na lepší postavení; jak jej ta myšlenka naplňuje trpkostí! — A zase vidí, že ten, jemuž záviděl, měl neštěstí, že padl s výše, na níž dříve stál; jak se z toho raduje, jak mu toho neštěstí škodolibě přeje! Nepozorovali jste ještě nikdy, drazí posluchači, jak i do vašeho srdce ústí ty kalné, hlinité proudy závisti, pokryté pěnamí a bublinami tajené zlosti?

2. Chránit se musíme závistí, poněvadž jí a) o t r a v u j e m e předně ž i v o t s o b ě. Ne nadarmo mluví náš lid o z e l e n ě závistí. Kdo ji v sobě nechal zmohutněti, ten si sobě vyhýčkal a vychoval kata, jenž jej stále trýzní a drží v mukách, který jako kdysi mytické Erinye jeho srdce ve dne v noci, ve společnosti i v samotě až do krve šlehá svými dítkami, který jej pronásleduje a do něho stále stíhá svými šípy, až — jako jelen uštváný lovcem a jeho šípy — člověk utrápen svou závistí bez dechu klesá k zemi. — A zaujatí ničivou, bouravou závistí nemáme ani kdy ani chuti, abychom těžili z toho postavení a z těch statků, předností a dobra, kterých nám Pán Bůh propůjčil, a z nichž by se dalo tolik vyzískati pro nás i pro jiné. Má pravdu Hospodin, když k nám volá: „Co se skličuješ žalostí,“ (Mich. 4, 8) to jest závistí? Dobře praví Písmo sv.: „Hnis kostí jest závist.“ (Přisl. 14, 30.) Opravdu, jako kostižer ničí naše kosti, tak závist ničí naši spokojenost, naši chuť k práci, náš život!

b) Závistí o t r a v u j e m e i ž i v o t j i n ý m. Když cítíme v sobě nepokoj při zprávě, že jiným se něco zdařilo, když zmocňuje se nás zármutek

při pohledu, že jiní se něčeho domohli, když chceme jiným zlomyslně zkazit jejich štěstí, to jednáme jako závistiví Filistini, kteří ze závisti, že Isákovi žehná Hospodin, zasypali všechny studny, jež pro stáda svá a svých potomků dal vykopati Abraham. Jsme jako od závisti pobledlý a přepadlý Kain, jenž své náruživosti úplně povoliv láká svého bratra do osamělých polí, aby se tam nelidsky zbavil nepohodlného soka. Jsme jako Saul, jenž z levnosti chce svým kopím ke stěně přiraziti nevinného Davida. Jsme jako krtek, jenž vyhledává tmu pod zemí a potichu ryje, a ničí tak výsledky práce lidem. Není to, drazí studenti, hrozné: před námi tak široké pole práce nevzdělané leží ladem; pralesy volají k nám: „Pojďte nás proměnit v úrodnou půdu;“ nevytěžená ložiska volají z lůna země k nám: „Pojďte nám odebrati bohatství, jehož tíže nás až dusí;“ tisíce lidí nešťastných volají prosebně k nám: „Necháte nás tak? Neujmete se nás?“ A my ke všemu tomu jsme neteční a nemáme na to kdy, protože závist, kterou jsme si vychovali v srdci, nám tyransky nadiktovala něco jiného a zapláhlá si nás do práce jiné, totiž abychom přemýšleli, jak bychom jiným podráždili nohy! To z nás dělá závist!

c) Závistí konečně stáváme se ničiteli úmyslů božích. Bůh je dobrota sama. On volá ústy proroka Isaiáše ke každému člověku: „Láskou věčnou miloval jsem tebe.“ Vše, co je na světě zraněné, Bůh vyhledává, vše, co je slabé, posiluje, vše, co je od lidí odkopnuto, povznáší, co má nedostatek, naplňuje svými statky, na pomoc přispívá všem, kdož se snaží vzhůru, chce nás přesaditi jednou z této říše zkoušky do království svého, za dítky své, abychom s ním, se zřídlem všeho dobra, dleli, žili a sekočili. Nuže, tento Bůh lásky buduje lidem domy štěstí, a naše závist jim je chce bourati. Bůh staví lidem na hlavu korunu úspěchu, a naše závist jim ji chce sraziti. Povznáší je do výše spokojenosti, a naše závist chce je dolů svrhnouti. Bůh posílá štěstí, aby mezi lidmi co nejvíce se rozneslo a proniklo; závist staví se mu v cestu, přepadá je a chytá a nechce ho pustiti k jiným. Svou závistí stáváme se ničiteli díla a úmyslů božích. „Kde je Abel, bratr tvůj?“ volal kdysi rozhněvaný Hospodin ke Kainovi, jež závist až k vraždě svedla. „Kde jsou ti, jež zničila závist tvá?“ tak zahřmí Hospodin jednou k nám, necháme-li závist panovati v srdcích svých!

Jak to zaříditi, aby se závist nezmohla v nás? Předně musíme v sobě potlačovati každý i sebe slabší její hlásek a každé její hnutí. Dále musíme uvést v činnost své paže, svůj rozum, své schopnosti, abychom si svou příčinlivostí opatřili vše, čeho potřebujeme, a nemusili záviděti jiným. A konečně musíme v sobě pěstiti smýšlení tak velikomyslné, abychom se dovedli i upřímně radovati s radujícími. Musíme se dopracovati takové duševní výše, takového mravního heroismu, abychom bližnímu přáli jeho štěstí, i když nám třeba takové štěstí bylo odepráno. Když toho docílíme, pak se křivé cesty v naší povaze změní v přímé, a pak budeme hodni, aby ve Vánoce navštívil naši duši Pán a zůstal u nás. Amen.

Proč nesmí student lháti.

Jaká křiklavá protiva je načrtnuta ve dnešním evangeliu! Na jedné straně fariseové, ti fariseové, jež vrstevník nazývá „plemenem ještěřčím“, vychytralí, s okem lstivě těkajícím, s hadími úmysly v srdci. Chtějí se zdát na venek svatými, ale uvnitř svatí nejsou; předstírají, že zastupují zájmy boží, a nezastupují jich; stavějí se, že mají na zřeteli ve všem konání blaho národa, a nemají ho na zřeteli, protože ve všem chtějí dostat do předu jen sebe, a všechny ostatní ohledy jsou jim jen záminkou a přiležitostí, aby tím více zasvítilo jejich „já“. Tedy na jedné straně fariseové, vtělené pokrytectví, přetvářka, lež a lež a lež. Na druhé straně muž, muž tak veliký, že i sám Syn Boží se o něm vyjádřil: „Není většího muže mezi syny lidskými nad Jana Křtitele,“ a přece muž tak pokorný, že otevřeně, stručně, jasně vyznává přede všemi, jak je maličký proti Kristu Pánu. Kdo čte kratinké, určité odpovědi sv. Jana, ten si bezděčně řekne: „To je sloh pravdy. Tak může mluvit jen pravda.“ Věru, vtělená, upřímná pravda je ten přímý poustevnick jordanický. Jaká to tedy protiva: na jedné straně fariseové — přetvářka a lež; na druhé sv. Jan Křtitel — poctivost a pravda.

Jest dnes úmyslem sv. církve nám dnes tímto výňatkem evangelia také připomenouti, že i my musíme býti pravdivými a pravdomluvnými. A abychom tím lépe pochopili, jak správný je její požadavek, uvážíme:

1. jak je náchylný člověk ke lži,
2. jak je lež škodlivá,
3. jakými prostředky se jí můžeme ubrániti.

1. Jsme náchylni ke lži. Již malé dítě, trpěl-li se mu to, navykne si lháti. Ono prý nic neudělalo, ono prý ani o tom neví, ono je vždy nevinno, to všechno udělal ten druhý. Již i malé dítě dovede přeháněti a nadsazovati. — Kolikrát dopustí se lži i jinoch ne jeden! Kolikrát selže rodičům! Kolikrát představeným! Kolikrát obelže spolužáky! A proč lže? Někdy aby se dostal z nepříjemné sítě, do níž se zamotal. Někdy z povídkavosti. Někdy ze ziskuchtivosti. Někdy z přenáhlení. Někdy aby druhému uškodil. Někdy aby jiné rozesmál. Někdy lže a se přetvařuje, aby svými velikými slovy dělal efekt a sensaci, aby upoutal na sebe pozornost. — Ale nelže se jen ústy, lže se i skutky, když člověk chce se jeviti na venek jiným, než uvnitř jest; když předstírá cty, přátelství a upřímnost a lásku, kterých nemá; když lže na venek horlivost, zájem o nějakou věc, která je mu uvnitř lhostejná; když s důrazem a s pathosem úplně přesvědčeného diplomata a z plných plic pronášá a hájí věci, jež sám u sebe uznává za nesprávné neb aspoň nejisté. — Věru: Co je ve světě lži a neupřímnosti! Kolik je na světě lidí, kterým stačí, aby se bezúhonnými zdáli, a kterým je jedno, zdali bezúhonnými jsou! Nebo jdete po náměstí. Kolik chodí tam pravdy, úctyhodné pravdy kolem vás. Ale kolik jde tam i lži! Lže mnohý svým šatem bohatství, kterého nemá. Lže společenskými, hladkými úslovími hlubokou úctou, a v srdci má opovržení a odpor! Chce budit lepší dojem člověka vzdělaného, a jeho nitro je úplně nepropracované. Chce dělati dojem člověka kulturního, a nejnižší a neidivočejší pud vesele hárái v jeho nitru. Vystupuje časem jako křesťan, a čistě protikřesťanské jsou

zásady, podle kterých jedná. Namlouvá světu, že ve službách velkých zásad pracuje a mluví, ale pracuje a mluví z pohnutek čistě sobeckých.

Jak je to ovzduší, ve kterém žijeme, prosyceno bacilly lži a přetvářky! Jak tyto bacilly poletují ve vzduchu, jako saze v blízkosti komínů velkých továren, hledí se snést i na naši duši! I každý z nás, nedáme-li na sebe pozor, může dospět tam, že i nám pak platí slova Spasitelova: „Vy, fariseové, čistíte povrch poháru a misky, ale vnitřek váš je plný loupeže a nepravosti.“ (Luk. 11, 39.)

2. Zhoubná je lež. Jí škodíme sobě, jí škodíme bližnímu, jí urážíme Boha.

a) Lži škodíme sobě. Ani rez nehubí tak železa, ani hnliba nehubí tak jablka, jako hubí lež povahu. Může mít sám sebe v úctě, kdo ví o svých lžích a o své přetvářce a o svém farisejství? Nedostaví se u něho odpor proti sobě samému? Nebude takový člověk schopen každé špatnosti a každé bezcharakternosti? Dobře to praví Duch sv.: „Ústa lživá zabíjejí duši.“ (Moudr. 1, 11.) A když se i takový člověk směje radostí, že lež se mu podařila, že pokrytectví dosáhlo účelu, ó, v tom smíchu je přimícháno čehosi natrpkého, nahořklého, v tom smíchu se ozývají ze srdce ještě i jakési nevolané a nechtěné tóny, tóny nespokojenosti se sebou samým, tóny výčitek svědomí, možná i tóny opovržení vůči sobě. A pak člověk ví, věčně ukryty ty mé lži přece nezůstanou, jednou to přece praskne. Nálada lháře, toť — dříve nebo později — nálada Jidáše, kterého páli v kapse střelnáky a v hrudi svědomí. Dobře to praví Písmo sv.: „Sladký je chléb lži, ale po ní má v ústech jako plno písku.“ (Přsl. 20, 17.)

b) Lži škodíme bližnímu. Kdo lež nějakou pouští mezi lidi, ten jako by dával do oběhu padělané peníze a tyto padělané bankovky kolují a obíhají dále. Ale konečně se přece pozná, že jsou padělané. Možná, že nebude možno již odhalit pachatele, ale kolik kleteb bude proneseno od podvedených proti němu! A což když svůj lži jiné poškodil? Což když je svou pomluvou připravil o existenci? Což když způsobil, že se uvěřilo jeho pomluvě a pomluvený nedostal místa, jež by mu bylo jinak jistě připadlo? Což když svou pomluvou zničil bližnímu jednou pro vždy čest, obchod, řemeslnický závod? Když rodině pomluveného způsobil tolik bezesných nocí? — Ale toho všeho lhář a pokrytec a pomluvač nedbá; klidně si pískaje nebo bezstarostně si odfukuje dým cigarety, kráčí přes mrtvoly lidí, jež jeho lež povraždila, a bude chladnokrevně vraždit dále, a svědomí mlčí, poněvadž je hned v mládí drobnými lžemi a drobnými přetvářkami utloukal a utloukl!

c) Lžeme-li, protivíme se Bohu. Když lžeme, podobáme se ďáblu, jenž první přinesl lež mezi lidi, když Adamovi a Evě namlouval: „Nikoliv, nezemřete.“ Ďábel je otcem lži, život jeho je lež a podvod, když lže, ze svého mluví. Kdykoliv lžeme, to přebíháme do tábora ďáblova a prcháme od Boha. Naopak Bůh jest pravda sama, „pravda Hospodinova zůstává na věky“ (Ž. 116, 2), a naše srdce má být odleskem srdce jeho. Proto protiví se až do duše Hospodinu lež, proto prohlašuje Pán: „Ústa dvojího jazyka v ošklivosti mám“ (Přs. 8, 13), proto stojí jinde v Písmě sv.: „Ohavností před Hospodinem jsou rtové lživí.“ (Přsl. 12, 22.)

3. Jakými prostředky se ubráníme lži?

b) Ačkoliv je naše doba již spokojena pozlaceným plechem a netouží po ryzím zlatě, hledme vždy spíše na vnitřní obsah než na zevnějšek. Chraňme se ješitné samolibosti, abychom na venek zdáli se více než ve skutečnosti jsme.

c) Nikdy nepromluvíme ani jediného slova lživého a vždy dostojme danému slovu. Buďme jako Boží slunce! Jde po obloze, a vím, že o polední dostoupí nejvýše na obzoru. A i když večer zapadá, vím jistě, že ráno půjde svojí cestou zas, a zas že o polední bude stát nejvýše. Tak bezpečně se mohu na ně spolehnouti. Tak spolehlivé musí být každé naše slovo. Musíme tak daleko dospět, aby u nás bylo nemožným a nemyslitelným selhat, aby každý mohl o nás říci: „Bude to pravda. Ten a ten to řekl a ten neřekne nic, co není pravda a o čem není přesvědčen; na jeho slova můžeš bezpečně se spolehnouti.“

d) Pravdy se držíme, i když pro ni trpět musíme; i kdybychom musili trpět pro ni sebe více. A kdybychom pro pravdu měli i život dát jako sv. Jan Křtitel v Herodově žaláři, když nechtěl nazvat černé bílým a hřích ctností, kdybychom i umřít musili za pravdu, bude se nám trpět a umírat sladko jako se sladko umíralo sv. Janovi, protože jako je ponižujícím pro člověka, je-li nestálým lhářem a farisejem, je naopak pro něho ctí, je-li poctivým, přímým, pravdomluvným Janem Křtitelem a je ctí pro muže trpět za pravdu a trpět s pravdou. Amen.

IV. adv.

Proč je dobrá kajcnost.

„Ničeho si nejsem vědom, ale tím nejsem ospravedlněn; ten však, jenž mě soudí, je Pán.“ (I. Kor. 4, 4.) Těmito slovy dnešní epištoly vyznává sám veliký světec apoštol Pavel, že s bázní a třesením myslí na to, jak bude souzen Bohem. A dle jeho příkladu modlí se s bázní a třesením křesťané v litaních ke všem svatým: „My hříšníci, Tě prosíme, uslyš nás! Abys nám odpustiti ráčil, Tě prosíme, uslyš nás! Abys nám milostiv býti ráčil, abys nás k pravému pokání přivésti ráčil, Tě prosíme, uslyš nás!“ Jako když hoří veliký dvoupatrový dům, a vše je již v plamenech, a najednou v oknech druhého poschodí objeví se ještě jakýsi člověk a prosí: „Zachraňte mne! Nenechávejte mě zde shořeti!“ tak v oněch skroušených prosbách jest obsaženo bolestné vědomí vlastní viny, vědomí, které úpěnlivě volá k Bohu a v prsa se bije a prosí: „Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!“

Vědomí vlastních vin. Volání o odpuštění těchto vin. Jak zní slova ta cize člověku dvacátého století! Vždyť ne jeden člověk dnešní nechce uznati, že má na sobě nějaké viny, a když je i uzná, nechce připustiti, že by se měl Pána Boha doprošovati o odpuštění, o vykoupení, on prý si pomůže sám, bude sám svým vykupitelem. On že již nepotřebuje rady Krista Pána: „Proste, a bude vám dáno“, on že si již dobude svou vlastní

silou všeho, co potřebuje, jeho svědomí že naprosto nemá příčiny volati: „My hříšníci, Tě prosíme, uslyš nás!“

Jak se nám stalo smýšlení kajčcné cizím! Jak jsme se vzdálili těm ctnostem, jež tolik doporučoval Spasitel! A přece jak jsou ty ctnosti pro lidi důležitý! Jak je důležitá i kajčcnost, i tato opovrhovaná kajčcnost! Vždyť kajčcnost

1. odpovídá pravému stavu věcí,
2. chrání nás před sebepřeceňováním.

1. Kajčcnost je důsledkem pravého stavu věcí. Kde je na světě člověk, který smí říci: „Já jsem nikdy nějakou vinou své duše nezatěžil.“ Kde je na světě člověk, který smí prohlásiti troufale: „Vše, čím jsem kdy Boha zarmoutil, to vše jsem již odčinil. Všecky mé účty u Boha jsou již splaceny. Všecky mé dluhy jsou vyrovnány. Ano, kdyby byl Pán Bůh jen člověk konečný jako jsme my, pak bychom mohli svou vlnu odčinit; ale Pán Bůh je nekonečný, urážka Boha obsahuje též vlnu nekonečnou, dluh, který hříchem činíme, je též dluhem nekonečným, — jak smíme potom říci: „Mé účty u Boha jsou vyrovnány?“ Arci, přiznatí upřímně, že jsme chybili, zadívat se těm chybám tvář v tvář, k tomu je třeba kus upřímnosti, přísne poctivosti, veliké mravní síly. Je nám takové poznání konkrátně nepřijemné, protože víte sami dobře, studenti, jak my máme sami sebe rádi, jak jsme, co se týká naší osoby, nedůtkliví, jak nám bývá nepřijemné, když máme přiznatí svá pochybení. Ale není to bláznovstvím, chtít si zakrývatí skutečnost proto, že je nám nepřijemná? Není pro nás čestnější, když si poctivě přiznáme pravý stav věcí?

Ostatně již i naše svědomí samo nám vyčítá naši vlnu. A kdyby nás třeba odpoledne svět i vychvaloval a nám lichotil a nás oslavoval v novinách i jinde, a kdyby nám odpoledne ze široka vypočítával naše zásluhy, když večer je člověk ve světnici sám, a v přístí večerním opře si hlavu o ruku a pustí myšlenkám volně opratě, tu naše lepší „já“ začne najednou též vypočítávatí; ale už ne zásluhy, nýbrž naše hříchy z minulého života. Jak se lekáme jich počtu! Viděli jste, když po polední z brány obrovské kasárny začnou ve čtyřstupu vycházeti vojní odcházející na cvičiště? Co jich je! Jaká je ta řada dlouhá! — A kolik je těch hříchů, které ve chvíli tichého přemýšlení nám staví naše vzpomínky před oči! Jak si připadáme malí, bídní! Jak si v té chvíli opakujeme: „Lidé, lidé, kdybyste věděli, koho jste to odpoledne oslavovali! Kdybyste znali všecky dny mého života! Kdybyste znali všecky záhyby mého srdce!“

Znal jsem mladého sedláka. Byl pracovitý, hodný. Ale nedovedl zacházeti s penězi. Stavěl, a pořád stavěl, a pouštěl se do podniků, jimž nerozuměl. Půjčoval na výplaty od bohatého vesnického věřitele. Cí mu často šeptalo, aby si sedl a spočítal dluhy a udělal pořádek. Ale mladý sedlák tu myšlenku od sebe vždy odháněl, jako by se jí byl bál, a stále se chlácholil: „Vždyť to nebude tak zlé!“ Ale přišel rok 1914 a s ním válka, a rolník musil na vojnu. Než odešel, přišel věřitel: „Slyšíš, podívej se. Je toho tolik a tolik tisíců. Zaplat!“ — „Tolik tisíců? Na to pomalu celý můj statek nestačí!“ — Pak byl mladý sedlák na vojně. Ale kam šel, všude mu svědomí vyčítalo, proč byl tak nepořádný, proč odkládal s poznáním pravého stavu věcí, co si počne, prodal-li mu po válce statek ve veřejné dražbě, bude-li zde státí bez majetku on, žena a pět malých dětí, volajících o chléb.

Všude s ním chodily výčitky svědomí: s ním na lůžko lehaly, s ním se ráno probouzely a s lůžka vstávaly, s ním stály přes den na stráži, s ním zasedaly k vojenskému obědu.

Zrovna tak viny naše. Neirápí nás sice stále, ale čas od času se ozvou a připomínají nám, co jsme udělali, nechají nás cítit, že nad námi je nedotknutelný zákon vyšší a my že jsme ho nedbali, nad námi že vládne svatosvatý, nejvyšší velebný, nejvyšší spravedlivý Bůh a my že jsme jeho přikázání lehkomyšlně přestoupili. — Drazí studenti, kdykoliv se bijeme v prsa a voláme: „My hříšníci, Tě prosíme, uslyš nás, abys nám odpustil náčil, Tě prosíme, uslyš nás,“ ta slova můžeme se modlití plným právem!

2. Kajfcnost nás dále chrání před přeceňováním sebe. Tažte se, studenti, lidé, kteří se dobře vyznají ve dnešní době; ti vám řeknou, jaké škody působí dnes sebe přeceňování všeobecné. Mnohý člověk, který teprve vstupuje do života, touží jen po tom, aby byl obdivován, aby měl slavné jméno, aby se o něm psalo, aby se o něm vykládalo, aby byl předmětem rozhovoru nejen ve své rodné obci a ve svém působišti, nýbrž i daleko za jejích hranicemi. Zda opravdu něco dobrého koná, to je mu vedlejší; jen obdivován býti chce. Svých chyb nevidí, ale zvětšovací sklem dívá se na své přednosti a na své zásluhy. A protože toto zvětšovací sklo sebeklamu zvětšuje tak silně, proto si připadá tak veliký, tak mimořádně veliký. — Všude nalézáme takové sebe přeceňování, v soukromém životě, v písemnictví, v umění, ve vědách, v politice. Ale běda národu, běda století, běda lidstvu, rozmohou-li se v něm silně lidé, kterým na opravdové, užitečné práci, na opravdovém pokroku věd a umění, na opravdovém zlepšení života nezáleží, kterým záleží jen na tom, aby se domohli slávy, kteří mají heslem, jako kdysi pyšní andělé: „Nejvyššímu chceme podobni býti, nade hvězdy povýšíme svůj trůn“ — Jsou továrny a jiné podniky průmyslové, které nic nenesou a které jsou téměř na mizině. Tak občan nějaký, který si koupil za 30.000 K akcií takového podniku, má sice papír, který říká na 30.000 K, který však ve skutečnosti nemá ceny ani 1000 K; takový může býti rozdíl mezi hodnotou skutečnou a hodnotou zdánlivou. Tak každý člověk, který se přeceňuje, je akcií, která ani zdaleka neplatí tolik, kolik je na ní napsáno. Běda každému z nás, kdybychom též jednou byli akcií, která hluboko klesla v ceně! Běda nám, kdybychom si navykli přeceňovati se, připisovati si větší cenu, větší důležitost, než jaká nám patří!

Studenti drazí, jaké dobré služby koná člověku kajfcnost! Má-li ji, pak uznává rád své chyby, pak cítí v sobě touhu, aby tyto chyby novou horlivostí napravil, pak bázeň před novým možným pádem nutí jej k opatrnosti a pečlivému použití všech dobrých příležitostí, jež se naskytanou. Ó svatá kajfcnost! Z kolika velikých hříšníků nadělala jsi již velikých světců! Z kolika lidí lehkomyšlných, ze kterých by se bývali stali jen pusí darmochlebové, Ty nadělala lidí tak zasněných, tak obětavých, že šlepeje jejich jako šlepeje svých dobrodinců nesčetné zástupy vděčně líbaly! Svatá kajfcnost! jaký obrat Ty již provedla v srdcích, do nichž ocnotně jsi byla přijata! — — —

„Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.“ Máme přčinu tak volati, máme přčinu odprošovati Pána Boha za své hříchy. Návštíví-li vás nějaké utrpení, příkoří, ústrk, nedostatek, nereptejte, vzpomínejte si na své viny a říkejte si, jako si říkal ve svých utrpeních sv.

Dominik: „To je mé pokání.“ Lépe je, když uplatíme si aspoň část svých dluhů již zde na světě, než když bychom musili platit všechny až po smrti. Když přijde na vás nemoc nějaká nebo bolest, i tuto bolest strpte, abyste jí včas uplatili část účtů svých a opakujte si v ní slova sv. Vincence z Pauly: „Kdybychom znali drahocenný poklad, který je ukryt v nemocích, přijali bychom je právě s takovou radostí, s jakou přijímáme největší dobrodiní!“ Hledte si zachováti, drazí studenti, ducha kajcnosti, neboť kajcnost zjednává nám Pána Boha, a o Pánu Bohu dobře pravil mučenský sv. Bazil císaři Liciniovi, když jej vyzýval, aby se zřekl křesťanského Boha, že mu dá za to první místo mezi pohany. Tehdy sv. Bazil pravil — a to může říci i každý z nás: „Císaři, a kdybys mi dal celou svou říši, to není nic proti tomu, co mi uloupíš, způsobíš-li, abych Boha ztratil.“ Amen.

IV. Neděle po Zjevení Páně.

Zjevení Páně.

Veníte, adoremus!

„Vstaň, osvět se, Jerusaleme: nebo přišlo světlo tvé, a sláva Hospodinova nad tebou vzešla.“ (Is. 60, 1.) Co uvedlo proroka Isaiáše do takového vzrušení? Proč budí spící, ve tmách nočních pothřazený Jerusaleme, aby se probudil, aby vstal a se osvětlil? Jakou divnou, velikou budoucnost odhaluje Pán Bůh před jeho nitrem, že je tím, co vidíš, tak opojen, že svého blaha v sobě ani zdržeti nedovede, tak že otvírá pln radosti prorocká svá ústa, aby i jiní kochati se mohli v štěstí, v němž se kochá on? — Jako když cestovatel vystoupí na horu, s níž je divukrásný rozhled, a vidí před sebou zelené lučiny, modravé lesy, drobné i větší vesničky a města, a vidí s hory krásu zapadajícího slunce i červánky barvící oblohu, a tak je uchvácen rozhledem, že rád by pořád hleděl na ty krásy, tak prorok Isaiáš vidí v duchu Krista Pána, vidí světlo, které z Krista Pána nad Jerusalemem vzejde a nad okolní národy se rozšíří, vidí požehnání a štěstí, jehož se lidem od Vykupitele dostane — to vše prorok vidí, a rozradostněn vybuchne v jasot svatý: „Vstaň, osvět se, Jerusaleme, neboť vzešlo světlo tvé a sláva Hospodinova nad tebou vzešla . . . Synové tvoji z daleka přijdou a dcery tvé odevšad blížiti se budou . . . Tu uvidíš a oplývati budeš i diviti se bude a rozšíří se srdce tvé.“ (Is. 60, 1, 4, 5.)

Splnilo se proroctví jeho? Spěchají lidé se všech stran k Vykupiteli? Oplývají tou radostí, jakou jim předpovídal?

1. Spěchají lidé k Vykupiteli! Prorokoval dobře Isaiáš: „Synové tvoji z daleka přijdou a dcery tvé se všech stran se budou blížiti!“ Správně prorokoval. Je dnes sv. třetí králů. Z daleka přišli, aby se poklonili Novorozenému králi. Vidíme je v duchu, jak klečí u jesliček. Jak je jim dobře! Praví si: „Jak jsme šťastni, že jsme zde u svého Pána! Tak blaze nám ještě nikdy nebylo v srdci, co jsme na světě. Je pravda, byla ta cesta naše daleká a obtížná. Ale našli jsme svého Pána, a kdybychom byli měli jíti ještě dále, byli bychom šli, jen abychom s ním mohli býti! Jak je nám, Novorozený králi, u tebe dobře! Vždyť to, co ty teď dáváš našim duším, jest mnoho větší než těžkost, jež jsme na cestě vystáli!“ — A jako tito mudrcové z daleka přišli a klečí před Vykupitelem, tak u Novorozeného krále se scházejí lidé všech stavů a každého věku. Klečí před ním malé dítě, hlavička plných dětských snů, a modlí se za sebe a svoje rodiče. Klečí před ním rozkvétající student a prosí o pomoc ve svých studiích a o ochranu v neznámé budoucnosti. Klečí tam mladá bezstarostná dívka, prosí o splnění svých svatých tužeb. Klečí matka, jež úzkostlivou starostí

doporučuje Božskému dítku děti své. Klečí sestárly otec s tvář snědou, vrásčitou, do níž jsou vryty hluboké stopy těžkých útrap života. Klečí před Novorozeným králem muž se samostatným postavením a prosí o sflu, aby neklesl pod břemenem, jež mu na bedra kladou poměry, v nichž žije. Kleká před něho venkovan, jenž žije své klidné práci v odlehle, tiché vesnici, kleká i učenec, aby si vyprosil světlo v záhadách, jichž rozřešiti nedovede jeho duch. Nalézáme před Novorozeným králem našeho slavného krajana, hudebního skladatele Antonína Dvořáka, který, byv tázán, proč v pražském klášteře emauzském tak často sedává se svou modlitební knihou, odpověděl: „Já jsem syn prostého řezníka, nějakého obzvláštního vzdělání jsem neměl, a přece mám něco v hlavě. Ten dar jest určitě jen od Boha, a proto mu chodím děkovat.“ Nalézáme u nohou Vykupitelových velikého hvězdáře Keplera, který ke konci svého velikého díla „O harmonii světové“ roztoužen se modlí: „Děkuji Tobě, Stvořiteli a Pane můj, že sis mi popřál těchto radostí na mém tvorstvu, toto nadšení nad skutky rukou Tvých! Ukázal jsem lidem velebnost skutků Tvých, pokud byl můj omezený, konečný duch s to, Tvoji neobmezenost a nekonečnost chápat. Kde jsem něco řekl, co jest Tebe nehodno, to odpusť mně milostivě, Pane můj!“ — Nalézáme tam slavného lékaře Bergmanna, který vykonal mnoho a mnoho operací, a který před svou operací se jako dítě modlil.^{*)} — Ano, jako sv. tři králové, tak nesčíslní jiní lidé všech národů, všech věků, všech stavů přicházejí k Vykupiteli, a plní se předpověď Isaiášova: „Synové tvoji z daleka přijdou a dcery tvé odevšad blížili se budou.“ A ke všem křesťanům, k celému světu volá příklad sv. tří králů: „Venite, adoremus!“ Pojďme, klanějme se iemu!

2. Ale prorok Isaiáš předpovídá dále:

„A uvidíš a oplývatí budeš, a divíš se bude a rozšíří se radost srdce tvé.“ Nalézají lidé u Vykupitele to štěstí, které jim prorok Hospodinův těmito slovy slibuje? Oplývá, diví se, šíří se radost naše srdce, když povází, co mu Novorozený král dává?

Myslete si nějakého člověka, který musí konati nějakou těžkou práci, o které myslí, že není na nic, že nemá žádného smyslu, leda aby on se jí trápil. Jak se mu do ní nechce! Jak mu jí pomalu ubývá! Jak je na ni dohněván! Praví si: „Kdyby ta moje námaha aspoň nějaký smysl měla, ještě bych si nechal říci. Ale tak? Nač to všechno? Nač se namáhati? Škoda času! Škoda síly!“ — Ale myslíte si jiného člověka, který pracuje na velikém díle, od něhož si mnoho slibuje. Na př. studenta, který se chystá ke zkoušce, jež mu otevře v línou budoucnost. Jak se učí! Jak nastavuje l noci! S jakou chutí studuje! Nebo představte si mladého, snaživého řemeslníka, který má naději, že bude moci sílsněný svůj závod značně rozšířiti, a který le již blížek svého cíle. Jak pracuje, jak ho těší práce, jak šetří, aby měl jen hodně brzo takovou jistinu pohromadě, aby mohl ono rozšíření provést a opatřiti si stroje, na něž se tolik natěšil! Nebo myslíte si učence, který pracuje na velikém díle, které bude pro národ mnoho znamenati. Co se naiezdí, napřemýšlí, nabádá, nanamáhá, co peněz vynaloží, chvilu oddechu si odepře, a všechno to činí rád, vždyť myslí na svoje budoucí veliké, užitečné dílo. Představte si rodiče, kteří ve dne v noci

^{*)} Tyto tři příklady vzaty z Nejezchleba, Na cestu životem, Olomouc 1912, str. 126, 127, 131.

pracují, aby zajistili lehčí chléb svým dětem a lepší budoucnost, než oni sami měli. A rádi se obětují, vždyť je to pro jejich děti. — Představme si vůbec člověka, který pracuje na velkém, účelném díle. Ani skoro necítí námah; práce mu není břemenem, nýbrž radostí; ba je mu skoro až líto, že den má pouze 24 hodiny, a z těch že ještě několik musí být věnováno spánku, je mu až líto, že týdny, měsíce a roky tak rychle utíkají. Práce mu v rukou jen hraje, a horlivost a chutnost rostou s překážkami. Jak je to možno? Představuje si pozeňnané následky, jež bude mít toto dílo pro něho i pro jiné. A čím větším je dílo naše, tím více rostou naše síly, tím více roste horlivost a radost z práce, tím lehčeji vítězíme nad překážkami, tím dražším stává se nám život.

Ale kde je dílo tak veliké, jako je spasit duši svou? Pomoci spasit duše jiným? Cíhodným je a veliké vděčností zasluhuje člověk lidumil, který k lidem jde do přibytků, aby mřnil zimu a hlad a stíral slzy s tváří. Úcty zasluhuje lékař, který zbavuje nemocí a zachraňuje pozemský život. Úcty zasluhuje, kdo lidem napomáhá, aby vzrůstal pozemský blahobyt mezi nimi, kdo hájí jejich pozemských zájmů. Úcty zasluhuje, kdo jiné učí a rozvíjí a vědomostmi obohacuje jejich rozum. — Ale Kristus Pán přichází, aby nám pomohl k dílu ještě většímu: abychom sobě i jiným mohli zjednat království nebeské, ty statky, které nikdy nehynou a neztrácejí na ceně, ta dobra, která přesahují veškerou naši chápání, která ukojí všechny svaté tužby našeho srdce, takže si budeme moci říci se žalmistou Páně: „Nasyčen budu, když se zjeví síla Tvá.“ (Ž. 16, 15.) Spasitel nám nese život, proti němuž je náš život pozemský jen pouhým stínem. Představte si oheň, který mdle čmoudí a doutná. Ale začne do něho dýchat silný vítr: jak se rozhoří! Jak se rozplápolá! Zrovna tak, dokud jsme na světě, náš život duševní jen mdle doutná. Ale Kristus Pán přichází na svět, aby nám zajistil život věčný, aby v okamžiku smrti naši zadýchala do nás všemohoucnost boží, aby oheň života našeho se rozhořel netušeným plamenem, ale nikoliv, aby jen na chvíli hořel a pak shasl, nýbrž aby byl jako hořící keř na poušti, který hořel, ale neshořel!

Víte, proč jsou svatí tři králové tak blažení, když klečí před Pánem Ježíšem? Bůh osvětlil jejich rozum, že věděli, kdo toto dítě jest a co lidstvu nese. Věděli, že nese spasení, nese život věčný, cítili, jak nesmírnou cenu život věčný má. Viděli Spasitele, a oplývali, a divilo se a šířilo se radostí srdce jejich. Drazí studenti, kéž by i nás Pán Bůh osvětlil, abychom poznali, kdo jest toto dítě, které nás k sobě zve, abychom poznali velikost darů, jež nám chce dát. Veníte, adoremus! Pojďme, klanějme se jemu! Padněme i my před ním na kolena, klanějme se mu s takovou vroucností, láskou, poslušností a vděčností, jako se mu klaněli sv. tři králové, a i my zkusíme jednou, že se na nás splní zaslíbení Isaiášovo: „A uvidíš a oplývatí budeš, a diviti se bude a rozšíří se radostí srdce tvé.“ Amen.

Povinnosti a zodpovědnost studentova.

1. Je možno si představit ušlechtilejší dítě, než je tento dvanáctiletý Kristus Pán, o němž dnes mluví Písmo sv. Je možno mysliti si duši zasněženější, horoucnější, po všem dobrém a vznešeném roztouženější, je možno si mysliti srdce ideálnější než měl on? Jak veliká budoucnost ho čekala! Měl býti reformátorem, měl opravit lidstvo a všecky jeho řády až hluboko, až v samých základech. Měl býti lékařem, měl vyhojiti hluboké rány veškerého lidstva, jež v bolestech se svěřence čekalo chvilie smilování. Měl býti světlem, jež mělo oslňujícím jasnem zasvětit všem budoucím věkům a lidem dání odpovědi i na první a nejtěžší otázky veškerého života, totiž od koho a nač zde na světě jsme, proč trpíme a co je naším cílem. Měl býti zachránitelem, jenž s výšin nebes vrhá se dolů na svět mezi nás, aby nás a miliony jiných lidí zachránil pro nový, lepší, plnější život, pro život věčný, proti němuž je život pozemský jen vybledlým, chudičkým předobrazem. — Vyskytují se v dějinách dobrodín ci, kteří se zapsali svými velikými, šlechtnými činy nezapomenutelným písmem do letopisů člověčenstva. Ale kde je dobrodinec, který by byl pro lidi tolik vykonal, kolik vykonal Kristus Pán? Žili již na světě lidé milové, kteří všechen svůj majetek rozdali na zmírnění bídy trpících. Ale kde je lidumil, který by se byl trpěcímu lidstvu tak obětoval, jenž by se mu tak nezištně a se vším, co měl, věnoval, jako Kristus Pán?

Opakuji: Kdo by si dovedl vymysleti vyšší úlohu, velkolepější poslání než to, jež čekalo dvanáctiletého P. Ježíše? Před kterým mladistvým jinochem stála kdy budoucnost větší a do vývoje lidstva více zasahující než ta, která stála před ním?

2. Ale dvanáctiletý božský hoch nebyl jako my, pouzí lidé. Před námi je neproniknutelnou rouškou zahaleno, co nám Prozřetelnost Boží v budoucnosti nachystala. Můžete mi, studenti, nebo aspoň jediný z vás jistě říci, čím jednou budete, co všechno vykonáte, jaký bude váš osud? Pravda, jak bychom my lidé to mohli věděti? Ale před vševědoucím zrakem božského dítěte stála ta veliká jeho budoucnost jako potištěný list knihy rozložené před námi na stole, jako pestrá, podrobná mapa, visící před námi na stěně. Spasitel věděl o každém kroku, jež jednou vykoná, o každém slovu, jež jednou promluví, o každém nemocném, jež uzdraví, o každém člověku, jež byt až po létech ve sv. přijímání svým tělem nasytí, o každém jinochu, jenž k němu bude volati o sflu a vytrvalost, o každé duši, již spasí. On byl si plně vědom velikého významu svého poslání, těch neocenitelných změn, jež jeho vystoupení v lidstvu vyvolá, byl si plně vědom, že on je tím měděným hadem vysoko vztýčeným, k němuž bude toužebně vzhlížeti lidstvo všech věků a všech národů, aby při pohledu naň mohlo býti uzdraveno, že jest onou vodou na poušti od Boha ze skály pro všechno lidstvo zázračně vyvedenou, již mají hasiti svou žízeň duše žíznivé. Zkrátka celá jeho veliká budoucnost stála před jeho zrakem, vykreslena do nejmenších podrobností.

A teď přichází rys nejúchvatnější: „Zdali jste nevěděli, že já v tom,

co jest otce mého, musím býtí? Po lidsku řečeno, jej cosi nutilo, aby šel ještě blíž k P. Bohu, aby se mohl ještě sebraněji a nerušeněji oddatí rozmluvě s ním. Ty veliké, svaté ideály, jež si v srdci choval, jež si v srdci choval ještě s větší láskou, než chová na loktech svých matka svého miláčka, ty své ideály si přinesl v chrám Páně, aby si je zde zase takřka nechal od Boha požehnati a posvětití, aby duch jeho se mohl takřka ještě výše vznést a vyšvihnout až do závratných výšin nebes a tam přibrati ještě nových milostí k provedení životní úlohy. Chtěl ukázat, že Otci patří život jeho, že Otci chce náležeti každým dechnutím svých úst, každým krokem nohy své, každou myšlenkou svého ducha, Otci že patří vždy, se vším a všudy. „Zdali jste nevěděli, že já v tom, co jest Otce mého, musím býtí?“

3. Milovaní studenti! I vy, jako kdysi dvanáctileté božské dítě, stojíte na prahu svého životního povolání. I vás čeká úloha, kterou vám božská Prozřetelnost v budoucnosti určila. Chcete i vy plnit již teď a vždy všechny povinnosti své tak, jak je plnil Ježíš Kristus? Nemyslete si, že váš život je bezcenný. I vám chce světití Pán Bůh poslání důležité. V této chvíli, když nyní přede mnou sedíte a zamyslili jste se nad svou budoucností, jest mi, jako by váš otec a vaše matka přistoupili k vám a hladili vás mozolovitou svou dlaní po hlavě vaší a mluvili: „Synu, buď hodný! Připravuj se svědomitě na svůj příští život! Popatř na mozoly našich rukou! Rozpomeň se na naše úmorné práce! To vše obětuujeme pro tebe. Kéž ty jsi jednou naší chloubou, abychom aspoň v tobě měli náhradu za své starosti!“

Teď v této chvíli jako by před vás, studenti, předstoupila milovaná naše vlast a pohledem tak dojemně prosebným na vás hleděla a vám šeptala: „Nezapomínej na mne! Chystej se na život, abys i ty jednou mohl mi sloužiti, plň svědomitě své povinnosti den jak den, hodinu za hodinou, vystříhej se chyb a vln, jež zatemňují lesk vlasti, nevstupuj v řady těch, kdož svým životem hanobí její jméno!“

Teď v tuto chvíli jako by Pán Bůh sám se postavil před tvoji tvář a hleděl ti do oka tvého, ale hluboko, až do dna duše, a pravil ti: „Studente, tebe jsem si vyvolil před jinými. Tebe sytím drahocennou stravou vědy, jež jiným jest odepřena. Vytrvej! Zůstaň mi věrný! Pamatuj, že mně patříš, že mně patříš vždy se vším a všudy!“

Studenti! S tajemnou úctou dívám se teď na vás. Jako Josef Egyptský v letech úrody stírádal obilí do stodol nejen pro sebe, nýbrž i pro jiné, tak i vy vědomostí a ctností sbíráte nejen pro sebe, nýbrž i pro ty, kdož vám budou jednou svěření. Váš život, vaše vědomosti budou jednou zásobárnou, z níž bude ukájeti svůj duševní hlad tolik lidí jiných. A proto pravím, že s tajemnou úctou dívám se na vás. Kolem vás vidím v duchu všechny ty, kdož budou vám jednou svěření, a mezi nimiž budete působiti. Váš příklad bude pro ně rozhodující. Budete-li vzorně v každém ohledu žítí vy, půjdou snad za vámi i oni. Zapadnete-li dolů do hlubin hříchu vy, sáhnete bezpochyby i je. Váš pád bude i pádem jejich. Váš vzorný život, vaše snaha po všem svatém a vznešeném bude i vzorným životem a ušlechtilou snahou jejich. Studenti drazí, nebojím se to říci: Do vašich rukou klade Pán Bůh osud tolika lidí! Na vaše bedra klade štěstí a blaho tolika lidí!

Budou držeti vaše ruce dosti pevně? Budou vaše bedra dosti silná?

Cítíte již podobnost, jež je mezi vámi a velikým posláním dvanáctiletého Pána Ježíše, modlícího se v jerusalemském chrámě?

Avšak možná i jistá úzkost vkrádá se vám teď do srdce. Jakou velkou zodpovědnost máte! Po vás bude jednou Pán žádati přísné účty za všechny účinky, jež vaší vinou neb zásluhou budou vyvolány ve společenském prostředí, v němž budete působiti. Chvějete se před tou zodpovědností. Můj Bože, kdo by se nechvěl? Když s bázní a třesením bude se blížit k soudu Božímu již i ten, kdo bude jen sám za svoji osobu odpovídati, s jakým strachem půjde teprve ten, kdo ponese zodpovědnost i za tolik lidí jiných? Ale pryč s malomyslností! Což neměl Kristus Pán úlohy ještě těžší? A přece ji zdolal! Dnes v evangeliu ukazuje nám cestu.

Kdykoliv jste, milovaní studenti, v neděle neb ve všední dny přítomni při mši sv., ó podejte též ty ideály, jež tak úzkostlivě si ukrývá srdce vaše, tam nebeskému Otci, jako mu podával své ideály v chrámě jerusalemském mladistvý Pán Ježíš. Proste též, aby vám všemohoucí ty vaše touhy požehnal a posvětil, aby to, co snad lpí na nich hříšného nepřekonatelného, dobrotivě očistil, aby vám dal sílu, byste jim, vzdor všem pokušením a útokům světa, věrní zůstali. Zde, v tichu kostelním, s Pánem Bohem o svých plánech rozmlouvejte, Paně Ježíši srdce v modlitbě otvírejte, aby on ve vás přebýval, a bude-li Pán Ježíš s vámi, bude-li On vás slyšet, pak zdoláte úlohu sebe těžší. Amen.

Neděle II. po Zjevení Páně.

Jeden z prostředků k dosažení vytrvalosti.

1. Hodní, ale chudí byli snoubenci, na jejichž svatbu byli pozváni Panna Maria a Syn Boží. Chudý byl jejich přibýtek, chudý byl jejich stůl. Uprostřed svatby pozorují snoubenci, že se jim nedostává vína. Jak jsou zaraženi! V jakých jsou rozpácích! „Co si o nás pomyslí hosté? Co si řeknou v městečku? Lidé zlomyslní si budou jistě šuškat: Pěkná svatba! Ani neměli na konec hostům co předložit!“

Má i duše naše se zaopatřiti jistými zásobami, a to zásobami horlivosti v dobrém, aby s nimi mohla vystačiti až do smrti. Vždyt máme nejen ve svém dětství býti ohniví v modlitbě, v práci a v bázni Boží. Máme takovými zůstat bez přerušení po celý život svůj, ba máme se státi stále lepšími. Máme býti jako ony moudré panny v evangeliu, které měly ještě dosti oleje pro svoje lampy, i když hodně se opozdil příchod ženichův. — Pravda, studenti, byly doby v našem dětství, kdy jsme byli nevinní, kdy jsme se hříchu báli, kdy nás páčila na duši každá vina, již jsme se dopustili, kdy jsme měli upřímnou touhu Bohu se líbiti a jeho vůli plniti. Však ten čas minul. Rostli jsme. Naše horlivost možná ochabovala. Naše modlitby stávaly se vlažnějšími. Bránili jsme se proti hříchu, ale pořád slaběli a slaběli, pak už jen tak na oko. A zapomínali jsme možná na Pána Boha pořád více, až volali jsme na hřích: „Ty, pojď. Už s tebou půjdu. Už se mi neošklivíš. Dej mi ruku, půjdeme spolu.“ Vzdali jsme se hříchu. Víno naší věrnosti k Bohu, naší horlivosti již bylo spotřebováno.

Ó, kdyby všichni, kteří dobře začali v dětství, zůstali hodnými po celý život svůj! Kdyby všichni vytrvali v dobrém až do konce! — Uznáváme,

je to těžké, neboť i kdyby duch byl ochoten, je tělo mřlé. A pokušení bývají tak lákavá, svádění jiných hývá tak vášlivě, náklonnosti zlé v nás bývají tak mocné! Ne bez příčiny nařká sám sv. Pavel: „Já nešťastný člověk, kdo mne vysvobodí z těla smrti této?“ (k Řím. 7, 24). Ne bez příčiny nazývá církev sv. vytrvalost „magnum illud usque in finem perserverantiae donum“, (Trident. VI. 16) veliký onen dar vytrvalosti v dobrém až do konce. A přece vytrvatí musíme! Nesmíme připustiti, aby náš anděl strážný nad námi nařkal: „Už není takový, jaký býval. Už se spustil. Už je lhostejný v modlitbě, nedbalý v práci. Už mu došly zásoby horlivosti. Chudák, už nemá vína, vína duší.“

Lekáte se, drazí posluchači, při myšlence, zda zůstanete vždy hodnými? Chvějete se strachem, zda vytrváte v dobrém až do konce? Je vám úzko, když si rozvažujete, kolik lidí pěkně začalo a nešťastně skončilo? Je vám až do pláče při myšlence, jak mocně nás pokušení láká a jak nedostatečné jsou naše síly? Věru, máme čeho se lekat! Má proč nám být úzko!

2. P. Maria postřehla úzkost snoubenců. A protože pravá láska nečeká, až je prošena, až vidí v prachu před sebou toho, jenž je v bídě, proto obrací se Matka Boží na svého Syna s vroucí přímlovou: „Nemají vína.“ Nemluví mnoho. Nevykládá dlouho. Řekne jen dvě slova. Ví, že stačí, když Synu nejvyšší dobrotivému požaluje bídu. A ačkoliv neobdržela určitého slibu, přece plná důvěry praví k služebníkům: „Cokoli vám řekne, učiňte.“

Již tehdy cítila P. Maria soustrast s lidskými potřebami, ač ještě žila na světě. Oč větší je jistě soustrast její nyní, kdy je již v nebi, kdy jest svatost její mnohem větší, kdy jest tedy i mnohem láskyplnější, soucitnější, milosrdnější. Již v Kaně se přimlouvala, ač tehdy ještě její znalost lidských potřeb nebyla tak veliká jako nyní. Oč účinnější bude přímlova její dnes, kdy již poznala veškeru bezednou propast lidské bídy a lidského hoře! Již tehdy měla důvěru k svému synu, ač do té doby ještě žádného zázraku nevykonala. Oč mocnější je důvěra její v něho dnes, když viděla již tolik činů všemohoucnosti jeho, když byla svědkem podivuhodných, nespočetných zázraků, jež konal na nemocných i na přírodě neživé, když poznala jeho neuhasitelně žízňivou touhu, jež chce lidem zjednávat štěstí, a vše v oběť přináší, jen aby lidé šťastnými se stali. Již tehdy se ujímala lidí zarmoucených, ač běželo jen o to, aby chudí snoubenci byli zachráněni před společenskými, světskými nepřijemnostmi. Oč více se bude lidí ujímat, když běží o naše spasení, o věčné štěstí nebo neštěstí našich duší?

Přátelé drazí, prosíme Matku Boží, aby byla hostem i v naší duši, aby byla i naší přímlovkyní. Blaze nám, když tato Matka přemilá, Matka předivná, Panna mocná, Panna dobrotivá, když tato pomocnice křesťanů přijme nás do ochrany své! Blaze nám, když si ji zvolíme za Paní Přímlovkyni a Matku svou! Blaze nám, když ji prosíme pro krev Ježíše Krista za nás prolitou, by nás v počet světců svých a za služebníky stále přijmouti ráčila!*) Pak můžeme k ní volati: „Matičko má, pohled! Víno horlivosti mé dochází! Zásoby mé duše budou brzo úplně vyčerpány! Matičko má, ochabuji v práci, ochabuji v modlitbě, stávám se lhostejným k hříchu! Matičko má, víno dochází, Ty se za mne přimluv u svého syna! Ty mi vy-

*) Záslubná modlitba sodalít Marianských družin.

pros u něho magnum illud usque in finem perseverantiae donum, onen veliký dar vytrvalosti v dobrém až do konce!"

3. Spasitel vyhověl prosbě Matčině. Neřekl jí: „Nepomohu chudasům,“ nýbrž: „Ještě nepřišla hodina má.“ To jest: Pomohu, ale musím vyčkati chvíle, kterou Otec ustanovil. A hodina ta přišla, a Spasitel pomohl, pomohl zázrakem tak velikým, že se ho možná ani Matka Boží nenadála, zázrakem, jenž hlásal a dosud rozhláší velikost a moc Syna Božského. Proměnil vodu ve víno, proměnil nikoliv nějakým dlouhotrvajícím jednáním, nýbrž tichým úkonem vůle své, bez všelikého pohybu, beze slov, bez dotýkání rukou, proměnil ji v šestí velikých nádobách – ne, to nedovede pouhý člověk, to dovede jen všemohoucí Bůh. Uvěřil v Krista Pána učení jeho, neboť tím zázrakem zjevil Božskou slávu svou!

Až dosud proměňuje Spasitel vodu v drahocenné, vzácné víno. Byli na světě již lidé málo nadaní, odstrkovaní, posmívání, ale přičiňovali se a vedle toho modlili se k Vykupiteli a Vykupitel dal jim moudrost, již nikdo nedovedl odolat, dal jim sílu, již nikdo nedovedl překonat, dal jim úspěchy, jež jim jiní záviděli. Tak proměnil Spasitel tu vodu prostředního nadání ve vzácné víno. A my lidé jsme pouhými lidmi, dnes zde jsme a zítra jsme v hrobě, jsme jako sněh, který dnes bře pokrývá zemi a zítra roztaje. Ale když jsme u sv. křtu, u sv. zpovědi, tu dává nám Spasitel posvěcující milost, a ta nás slabé, chatrné lidi proměňuje v dítky Boží, v chrámy Ducha sv., v údy tajemného Těla Kristova, jakési smě božství klade v nás! Zas vodu ve víno vzácné proměňuje Kristus Pán! A když svatí v nebi pozorují sami sebe, pozorují nebeské štěstí a statky, jimiž Bůh je zahrnuje, když srovnávají blažený stav svůj s tím poníženým, ubohým stavem, v jakém žili na světě, pak mohou též zase plni vděčnosti volati k P. Ježíši: „Ó Pane, vodu ve víno vzácné jsi proměnil!“ — Je pravda, nevyplní Spasitel vždycky našeho přání hned. I my často ve své úzkosti tlučeme na jeho dveře a nedočkavě tlučeme a takřka lhůtu mu předpisujeme volajíce: „Pane pomoz, ale hned! Hned, hned pomoz, Pane!“ Ale slyšíme zevnitř odpověď: „Ještě nepřišla hodina má.“ Někdy nás nechá čekati dlouho, ale když přijde hodina jeho, pak zase ukáže svou lásku a svou moc.

Drazí posluchači, a teď si představme své srdce, plné nestálosti, plné nedokonalostí, srdce své, v němž jsme se sami již tolikrát zklamali, srdce křehké, ubohé, chudobné, plné náklonností zlých. Představme si všecku jeho chudobu a bídu a povzdechněme k Vykupiteli: „Pane, Tys vodu ve štoudvích ve vzácné víno proměnil. Učiň ten zázrak i v nitru mém. Mé srdce štítí se práce. Proměň je v srdce horlivé a ohnivé! Mé srdce nedbale se modlí. Proměň je v srdce, jež v Bohu a modlitbě nalézá svou slast. Mé srdce pohrává si s hříchy. Proměň je v srdce, jež jako smrti bojí se každého hříchu. Mé srdce je nesilné a vrtkavé. Proměň je v srdce vytrvalé, jež nezvratně kráčí cestou dobra. Ó Pane, Tys všemohoucí, Tys nejvyšší dobrotivý, viz bídu, viz chudobu a nedostatky mého nitra, proměň v mé duši vodu ve vzácné víno!“ — — —

(Závěr.) Drazí studenti, lekáte se, že vám dojdou zásoby horlivosti? Chtěli byste, aby dobrý byl nejen počátek života vašeho, nýbrž i život celý? Chtěli byste si vyprositi ten veliký dar vytrvalosti v dobrém až do konce? Pak i vy plňte jak oni služebníci štoudve vodou, to jest plňte svědomitě všechny své povinnosti, konejte vše, nač síly vaše stačí. Ale mimo to mo-

dlívejte se často o ten veliký dar, a především P. Maril a P. Ježíše jako hosty si zveme do srdcí svých, o jejich ochranu prosme, jejich radami a rozkazy se řídme, v jejich mocnou pomoc důvěřujeme a pak se splní i na nás to, co křesťanům slibuje ve své I. epistoletě sv. Petr (5, 10): „Bůh pak všelike milosti, který povolal nás . . . vás zdokonalí, utvrdí a upevní.“ Amen.

Ned. III. po Zjev. Páně.

Nenosme v sobě hněvu a mstivosti!

Zmocňuje se nás často hněv, když nám bylo uklivdno. Někdo nám ublížil, nás pomluvil, nás urazil: jak se všechno v nás bouří, jak celá bytost naše se zdvihá k odvetě: „Oko za oko! Zub za zub! Ránu za ránu!“ A přece musíme odpustiti, zapomenouti, nesmíme v sobě nositi hněvu a mstivosti. Když byla teď právě předčítána epistola, tu sv. Pavel, ten veliký znalec lidského nitra, bystrý pozorovatel všech jeho hnutí, rázný, nevyrovnatelně moudrý vůdce duší, tento sv. Pavel jako by stál mezi námi, jako stával ve shromáždění prvních křesťanův, a nám hřmal do duší, hřmal i prosil zároveň: „Nikomu neodplácejte zlým za zlé!“ — „Možno-li, pokud jest na vás, mějte pokoj se všemi lidmi!“ — „Nemstěte se sami, miláčkové, . . . neboť jest psáno: „Mně patří pomsta, já odplatím,“ praví Pán!“ — „Lačni-li nepřítel tvůj, nakrm jej; žízní-li, dej mu píti.“ (Řím, 12, 16-20) Věřím, naše přirozenost se někdy proti této povinnosti vzpírá. Ale Bůh nepovolí. Odpustiti musíme, hněv a mstivost musí pryč z našeho nitra. Uvažme tedy dnes:

1. že nám bývá někdy obtížno odpustiti,

2. že odpustiti musíme.

1. „Mně patří pomsta, já odplatím,“ praví Pán. Ale člověk mstivý chce pomstu vykonati sám. Proto chtěl by, aby jeho protivníku vedlo se zle, aby byl co možná zničen. Vidí, že protivník je v neštěstí, mohl by mu podati ruku a vytáhnouti jej, ale člověk mstivý ruky nepodá, člověka, na nějž zanevřel, ještě hlouběji do neštěstí sráží! Mohl by svého protivníka potěšiti, ale on nepotěší, on raději bolesti přidá! Mohl by říci, že pomluvy, jež se o protivníku šíří, jsou nepravdivé, ale on toho neučiní, on z nich má radost, on třeba je ještě zveličuje! Kolik lidí už navždy zničila, kolik zla, kolik slzí už na světě zavinila mstivost! Člověk mstivý jest jako Herodias, která nemůže zapomenouti sv. Janu Křtiteli, že veřejně káral její hříšný život, Herodias, ve které msta tak dlouho vře a hučí, dokud neuvidí před sebou na míse zkrvavené hlavy svého soupeře! Kolik takových Herodiad již žilo a žije!

Ale nepocitovali jsme hnutí mstivosti i my ve svém vlastním srdci? Vzpomínejme: když nám někdy někdo ublížil, jak jsme proti němu zanevřeli! Anebo nám ani neublížil, my jsme jej jen měli v podezření, že nám ublížil, a jakou zlost, jaké snad i zášť jsme měli proti němu! Jak jsme potom k němu byli nespravedliví! Co jsme se s ním v duchu nahádali, co jsme si v duchu nanáskali, že nás stále pronásleduje a co od něho vystojíme! A jeho ani možná nenapadlo nám ublížiti. Jak jsme jej podezřívali!

Jak jsme si jeho jednání křivě vykládali! Jak jsme mu podkládali zlé úmysly, kterých neměl! Jak jsme ochotně věřili každé pomluvě o něm! Jak jsme viděli na něm samé chyby, jak jsme nechťeli uznati žádné jeho přednosti! — Hle, jak nás ovládla neláska a mstivost! Jak nám bylo těžko zapomenouti, smřiti se, žiti zas v lásce s ním! — A mezi tím, co takové myšlenky mstivé vřily v našem nitru, muž Boží, sv. Pavel, stál takřka za námi, a tichým, sotva slyšitelným hlasem šeptal nám v ucho: „Nikomu neodplácejte zlým za zlé! . . . Nemstěte se, miláčkové!“

2. A sv. Pavel radí dobře. Vždyť povaha mstivá, tvrdá, nelaskavá je neštěstím pro člověka. Mstivost ubíjí v nás všechny ušlechtilější city, olupuje nás o klid duše, činí nemožným, abychom byli jednou spaseni.

a) Mstivost utlouká v nás všechny ušlechtilější city. Když si pochvaluje, že můžeme druhého do neštěstí přivést, když si libujeme, že někomu se něco zlého stalo, to jednáme jako zvrhlý Cham v Písmě sv., jenž zahlédl, že otec dopustil se chyby, a vrátiv se ven, se zlomyslným smíchem vykládá o tom svým hodným bratřím. Jednáme jako ďábel, jenž škodolibě jásá, když se mu podařilo k hříchů svěsti člověka. Jednáme nikoliv jako včelka, která hledá v květech jen med, nýbrž jako onen odporný druh much, který vyhledává na lidech a na zvířatech jen bolavé vředy, aby na jich hněsu mohl hodovat. Jednáme jako hyeny, jež se pasou na mrtvolách. Co je v člověku vyššího a ušlechtilějšího, to všechno bývá najednou mstivostí ubito! Přátelé, a my bychom nepřátelské myšlenky proti bližnímu v sobě přechovávali? My bychom se zanášeli myšlenkou, že mu neodpustíme, nebo že mu odpustíme, ale až si na něm zlost vylejeme? My bychom mstivost v sobě hýčkali? Smíme si s ní tak pohrávati? Kdo nám za to ručí, že mstivost v nás pak se nezmůže tak, že jí jednou ani nebudeme moci ovládnouti? A chtěli bychom býti též jedenkrát jedním z těch nesnesitelných, politování hodných lidí, kteří pořád musí mít někoho, aby mu mohli ztrpčovati život? Studenti, mstivost ve vás může zničit vše, co je ve vás vyššího, lepšího, lidštějšího! Sv. Pavel dobře věděl, proč psal slova: „Nikomu neodplácejte zlým za zlé! Nemstěte se, miláčkové!“

b) Mstivost nás připravuje také o pokoj srdce. — Všimli jste si již vápna, jež ve veliké, plytké nádobě zedníci připravují k maltě? Jak vše! Jak klokotá! Jak je neklidné! Kolik bublinek se na něm vytvoří, praskne, ztratí, vytvoří jiných! Takové je srdce člověka, jenž myslí na pomstu. Nemá klidu. Pořád myslí na svého domnělého soka, pořád se s ním v duchu potýká. A přece, co je pro člověka tak dobré jako pokoj srdce? Dobře se táže sv. František Saleský: „Co jest celý svět u přirovnání s pokojem srdce?“ A sv. Alfons k těmto slovům dodává: „Skutečně, co prospívají ti všechny poklady a pocty světa, nenalezáš-li nikde klidu a zůstává-li tvé srdce stále neuspokojeno?“ Proto přeje křesťanům sv. Pavel: „A pokoj Boží, který převyšuje veškerou chápání, ochrání srdce vaše!“ (k Fil. 4, 7). Jak klidná je duše těch, kteří žijí s bližním v lásce! Jak nerušeně vedou se oddati Bohu, modlitbě, svým pracím! Jakou mají již v klidu svého svědomí odměnu za to, že přemohli svou mstivost! Veliký znalec lidského nitra španělský učenec Alvarez ze XVI. století napsal, že nebe jest otčinou těch, kteří byli zde na zemi nohama šlapáni. Obměňuji tuto větu a pravím: Ti, jimž se dějí klivdy, kteří jsou nohama šlapáni, a přece dovedou, jako kdysi Kristus Pan na kříži, odpustiti ze srdce svým nepřáte-

lům, ti nosí nebe ve svém srdci! Chceme-li být šťastní, musíme šťastnými činit jiné!

c) Není konečně možno, abychom došli spasení, když budeme nenávidět a škodit bližním svým. Pak by nám řekl Bůh Otec: „Hleď, můj Syn při poslední večeři svým apoštolům nohy umýval, aby dal i tobě příklad, jak máš rád všelkou i nejnižší službu bližnímu prokazovat, a tys bližnímu sloužit nechceš, tys jeho prospěch, kdes mohl, hubil, tys ho chtěl zničit! — Já, Otec nebeský, vším dobrým jsem tvého bližního zahrnoval, i svého Syna jsem za něho dal, aby mohl být spasen, já jsem to byl, jenž jsem tvému bližnímu jeho štěstí a přednosti dal, a tys jej chtěl o ně oloupit! — Tys vídal jeho bídu, utrpení, starosti. Tys nepomohl, nepotěšil. Naopak jsi jej, když jsi mohl, činil ještě nešťastnějším. Co jemu učinil, mně jsi učinil! — A vymlouváš se, že jsi chtěl na něm vykonat spravedlivý trest? Nečetl jsi, jak já, Bůh velebný, jsem prohlásil: „Mně patří pomsta, já odplatím?“ A když jsi se chtěl ty pomstít, ty jsi tím na mne volal: „Ne tobě, Bože, patří pomsta, mně patří, já odplatím!“ Ty, ubohý člověče, chtěl jsi z mé ruky vydržet mé nedotknutelné právo! Přátelé drazí, jaká by byla naše věčnost, kdybychom tak zpupně svou mstivostí sahali do Božích práv?

Ale zase byli-li jsme laskavi k jiným, dovedli-li jsme ze srdce odpustit spáchanou křivdu, dovedli-li jsme milosrdenství prokázat svým nepřátelům, když ho potřebovali, když tak vše dovedeme milovat, pak platí o nás slova Písma sv: „Milujeme-li se vespolek, Bůh v nás zůstává a láska k němu v nás jest dokonalá.“ (I. Jan 4, 12.) Neznám jistější cesty k Bohu, než když šťastnými činíme jiné! Pak řekne nám jednou Spasitel: „Amen, pravím vám, co jste učinili jednomu z nejmenších těchto bratřích mých, mně jste učinili.“ (Mt. 19, 41.) Každý máme své chyby, s bázní a třesením budeme stát před soudcem nejvyšším spravedlivým v té strašně vážné chvíli po smrti své. Jak budeme tu rádi, budeme-li moci poukázat na činy svého milosrdenství, své lásky, svého odpuštění, abychom mohli, na kolenu klečíce a objímajíce nohy soudce svého, zaslechnouti slova: „Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou.“ (Mt. 5, 7.) —

Cítili jste již někdy proti někomu hnůt hněvu neb zášť ve svém srdci? Pozorovali jste někdy v sobě mstivost? Nosili jste snad někdy v sobě delší dobu nenávisť proti někomu? Pryč s tím jedem z našeho srdce! Musí ten jed pryč! Musí! Ke zhoubě naší, ke zhoubě jiných by byl! Vryjme si pro celý život hluboko do duší, opakujme si často ta vzácná slova sv. Pavla: „Nikomu neodplácejte zlé za zlé.“ „Možno-li, pokud je na vás, mějte pokoj se všemi lidmi.“ „Nemstěte se sami, miláčkové“ ... neboť jest psáno: „Mně patří pomsta, já odplatím, praví Hospodin.“ „Lačni-li nepřítel tvůj, nakrm jej, žízni-li, napoj jej.“ Amen.

Moudrost úradků Božích

„Pane, zachovej nás, hyneme.“ (Mt. 8, 25) Proč Kristus Pán dopustil ten smrtelný strach apoštolů? Proč hned předem bouře nezakázal? Bylo třeba, aby u apoštolů byla pevně utvrzena víra v božství Krista Pána. Bylo nutno, aby apoštolům se dostalo pronikavého poučení pro budoucí působnost, že ani ve chvílích nejkritičtějších nepotřebují zoufat, že moc Krista Pána dovede utišiti bouři každou, i nejstrašlivější. I tato chvíle smrtelné hrůzy se stala velikým dobrodiním Božím pro apoštolů a pro jejich budoucí léta, ačkoliv toho v prvním okamžiku netušili.

Ani my lidé nechápeme často úradků Božích. Zdává se nám, že Pán Bůh to neb ono dobře nekoná, že světa moudře nepořádá, že nenakládá s námi tak, jak by měl, že nedává nám to, co zasluhujeme. Často i reptáme proti němu. A někdy nespokojené reptání lidí proti Pánu dostupuje takové míry, že žalmista Páně říká je slovy: „Proč vzbouřili se národové a lidé proč smyslili marné věci? Postavili se králové země a knížata sešla se v jedno, proti Hospodinu a proti Pomazanému jeho. (A volali:) Roztrhejme pouta jejich a shodme se sebe jeho jejich.“ (Ž. 2, 1–3.)

Je pravda, jsou někdy nevyzpytatelné úradky Boží. Stěžujeme si: „Proč seslal na mne Pán Bůh tu neb onu věc? Proč mě neučinil jen tím neb tím? Proč má jiný více nežli já? Proč mi vzal otce, matku, bratra, syna? Proč dopustil na naši rodinu tu neb onu zkoušku?“ Ano, nevyzpytatelné jsou úradky Boží. Ale přes to nesmíme reptati proti nim, s pokornou úctou musíme se skláněti před nimi, vždyť nepochopitelná moudrost ukryta je v nich.

1. Ve mnohých případech reptáme proti Pánu Bohu, ač sami jsme zavinili to, co nás stihlo. Neštěstí, do něhož jsme se dostali, není než přirozeným následkem našeho dřívějšího života, našich chyb, a my výčitky činíme pak Pánu Bohu! Jednáme jako lidé, kteří lehkomyšlně porouchali veliký, složitý stroj, a když pak stojí a pracovati nechce, a bylo by třeba, aby pracoval, pak vyčítají Pánu Bohu, že práce se jim nedaří! Jednáme jako člověk, který si opilstvím podryval zdraví, a později, když již se následky dostavily, ve vleklé své chorobě reptá proti Pánu Bohu, že jiní jsou tak zdraví a on že se jen bídně musí vléci životem! Věru, jak nespravedlivě se často chováme k Pánu Bohu! Na něho svalujeme vinu, a my sami měli bychom se vrhnouti na kolena a bít se pokorně v prsa a se slzami vzdýchat: „Má vina, má vina, má velmi veliká vina!“

2. Ale nemysleme na tyto případy. Vezměme případy, kdy jsme zavinili svých hořkých zkoušek. A tu můžeme býti jisti, že není ani jediné trpké zkoušky, která by nebyla k našemu prospěchu, ze které bychom nevytěžili pro sebe něco dobrého. Jako naši předkové, tak i my můžeme v každé, i v nejtrpčí zkoušce vyznati: „Co Bůh činí, dobře činí.“

a) Je pravda, nechápeme vždy, proč Pán Bůh to neb ono na nás sesílá. Ale smíme odsuzovati a promlouvati proti úmyslům a plánům Božím, protože jim nerozumíme? Postavte prostého venkovana ke spleťtým knihám účetním a ptejte mu je — bylo by to moudré, kdyby tento venkovan řekl pohrdlivě: „V těch sloupcích, číslicích a řádcích se nevyznám, ty knihy nestojí za nic a celé vaše účetnictví nemá smyslu.“ Myslete si jiného pro-

stého venkovana, dejte mu do rukou vznešené básně Březinovy, byl by to moudrý venkovan, kdyby řekl: „Písmena vidím, slova čtu, ale smyslu nerozumím, a v těch knihách vůbec smyslu není, vždyť rozum můj ho tam nenalézá.“ Nebo jedná moudře nezkušený člověk, který přijde do lékárny a myslí si: „Proč ten pan lékárník tak opatrně zachází s jedy? Proč je váží na vážkách tak citlivých? Proč jen tak maličkou částičku přimíchává do předepsané masti? To je přece přemrštěná opatrnost.“ Ne, není to přemrštěná opatrnost, lékárník dobře ví, proč tak jedná. — Nuže, ani pozemským věcem dobře nerozumíme, ani pozemského jednání jiných lidí, a moudrých lidí, nechápeme, a my bychom chtěli úplně chápat všechny úmysly a úradky Boží? Náš rozum lidský osměluje se říci Pánu Bohu: „To, co děláš, není moudré, vždyť já toho nechápu!“ My chceme Pána Boha posuzovati, jej poučovati, jej opravovati, jemu dávat rady! Čeho se to jen odvažujeme proti Tomu, v němž jest veškerá moudrost a veškeré vědění? — Drazí studenti, Pán Bůh je nejvyšší moudrost a nejvyšší láska, On dobře ví, co dělá a proč dělá, a můžeme-li se přenechat řízení moudrých a poctivých lidí, ač vždy dobře hned nechápeme důvodů, proč tak neb onak jednají, tím důvěrněji můžeme se svěřiti řízení Boha nejvyšší moudrého a nejvyšší dobrotivého. Co On činí, dobře činí.

b) Ostatně již možná i sami jsme si musili v životě leckdy říci: „Když nás tehdy to neb ono stihlo, byl jsem všecek nešťasten. Ale později jsem poznal, že právě to mi bylo k dobrému. Kdyby se to nebylo stalo, bylo by dnes se mnou zle. Nevěděl jsem tehdy, k čemu mi to bude dobré. A bylo mi to dobré, teď to uznávám.“ Ano, ty zkoušky, které nám prozřetelnost Boží sesílá, bývají často bolestné, ale ony z nás vykřesávají drahocenné jiskry, o nichž jsme dříve sami nevěděli, že je v sobě máme, buď v nás sly, zjednávají nám zásluhy, jichž bychom si nijak jinak nebyli mohli zjednat!

c) Že můžeme se s plnou důvěrou svěřiti úradkům Božím, to poznáváme i z toho, že právě lidé nejmoudřejší ve svých zkouškách nereptají, nýbrž důvěrně se odevzdávají do vůle boží, ba čím jsou zkoušky ty těžší, tím pevněji si opakují: „Co Bůh činí, dobře činí.“ Mladého Josefa egyptského odvádějí do otroctví. Pláče, teskní. Tolik vystál již od svých bratrů, a teď ho ještě ke všemu jako němou tvář prodali! Představuje si, jak otec bude truchliti. Cesta je dlouhá a namáhavá. A pak přišlo otroctví, pak ještě i vězení. Ale Josef se časem uklidnil, a uplynula léta, a Josef poznal sám na sobě, že co Bůh činí, dobře činí. — Vizme Joba: opuštěn sedí na dvoře, veškeré tělo plno vředů, manželka jízlivě mluví, přátelé podezřívají, a ve všech svých bolestech, chudobě a opuštěnosti opakuje si Job: „Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal. Jak se Hospodinu líbilo, tak se stalo. Budiž jméno Hospodinovo požehnáno.“ (Job 1, 21.) Doba uplynula, bouře zkoušky utichla, a Job měl nový důkaz sám na sobě, že co Bůh činí, dobře činí. Vizme staříckého Tobláše: od veřejné moci byl pronásledován, zchudl, oslepl, syn v cizině, týden za týdnem plyne v té těžké bídě, a Tobáš nezoufá, a přijde chvíle, kdy pln radosti vyznává: „Všechno, co Pán se mnou učinil, dobře učinil.“ — Přátelé drazí, my nemáme ani tušení, kolik moudrosti, kolik lásky jest ukryto v řízení Božím, jež nás vede. Je v těch úradcích Božích cosi tak velikého, že vtělený Syn Boží, jenž je moudrost svrchovaná, sám o sobě vyznává: „Můj pokrm jest, abych učinil vůli toho, kterýž mne po-

slal.“ (Jan 4, 34.) A když sv. Petr mečem chce jej na hoře Olivetské vysekati z rukou těch, kteří jej chtějí zajmouti, kárá jej Kristus Pán: „Schrovej meč svůj do pochvy. Což nemám pít kalicha, kterýž mi dal Otec?“ (Jan 18, 11.) Přátelé, kdybychom znali moudrost a lásku, jež se tají v úradcích Božích, v němém obdivu, s vroucí vděčností a v posvátné úctě kořili bychom se jím!

d) Ale což teprve, až uvidíme odměnu, kterou Hospodin na věčnosti udělí těm, kdož pokorně se nechávali vésti řízením jeho! Jásali dělníci v podobenství evangelia, kteří po celý den bez práce zůstali a nikdo se nad nimi nesmíloval a nikdo jich nenajal, až hospodář k jedenácté hodině, jásali, když při výplatě hospodář jim přidal, tak že mohli koupiti potřebné věci svým dětem! Jásati budou všichni, kdo plnili vůli Boží, kdo nereptali na světě proti ní, jásati budou, až vyplatí jim mzdu nebeský hospodář! Sv. Germano, ty dítě šlechetné, ty jsi se měla na světě tak zle, tys byla malíčká, hrbatá, odstrkovaná, hladu a zimy tolik jsi užila na světě, tobě se vysmívali, a tys to vše s odevzdaností do vůle Boží snášela, sv. Germano, teď když máš již odměnu za svou trpělivost, pravda, jak jsi ráda, žeš musila tolik na světě trpět, pravda, teď cítíš to ještě lépe, že co Bůh činil, dobře činil! Sv. Stanislave, tys za doby svého studia ve Vídni zažil od svého staršího, silnějšího bratra tolik ústřků, tolik ran a bítí, že to ani říci nelze, a tys proti Pánu Bohu nereptal, tys trpěl, pravda sv. Stanislave, kolik zásluh jsi si za těch dvou krušných let studia ve Vídni zjednal! Blahoslavený Jene Křtiteli Vianney, farář arský, ty jako student tak těžko jsi se učil, tak málo jsi byl nadán, tak se ti vysmívali, že máš tvrdou hlavu, a tys proti Pánu Bohu nereptal, tys pracoval ze všech sil a se modlil, až překážky byly překonány, pravda, blahoslavený Jene Vianney, k jakým nesmírným zásluhám pro nebe daly ti tyto překážky přiležitost? Pravda, že co Bůh činil, přece dobře činil? Sv. Dominiku, tvůj život byl jediná dlouhá námaha, jediná nepřetržitá oběť a krvavé sebezaprásní, tys ve světě nic neužil, tys, jak lidé říkají, ze svého života nic neměl, protože na tvých bedrech spočívala starost o tolik tisíců duší — sv. Dominiku, a pravda, že jsi teď těm svým námahám rád, že dobře tě vedl Pán Bůh? — Drazí přátelé, když svatí v nebi hledí zpět na svůj život, plný námah, plný těžkých zkoušek, tu není jim hořko, nereptají, nýbrž jsou plni radosti, a z hloubí svého srdce vyznávají: „Co Bůh činil, dobře činil! — —

„Pane, co chceš, abych činil?“ Tak tázal se sv. Pavel před Damaškem (Skut. ap. 9, 6) a od té chvíle ve všem se řídil vůlí Boží. Přátelé drazí, kdykoliv nějaká zkouška přichází na nás, nějaká povinnost má být vyplněna, v té chvíli jako by stál vedle nás Hospodin a svou rukou podával nám onen kříž, onu povinnost a nám pravil: „Synu, všs, co dnes na tobě chci? Vezmi si jej. Je ode mne. Uvidíš, bude ti k dobrému. Nuže vezmi, nes!“ Odpovíme mu se žalmistou Páně: „Připraveno jest srdce mé, Pane, připraveno jest.“ (Ž. 58, 8.) Opakuje si se žalmistou Páně: „Pán řídí mne, a ničeho se mi nebude nedostávat.“ (Ž. 22, 1.) Učiňme si heslem slova Písma sv.: „Pro mne jest dobré přidržeti se Boha: skládati v Pánu Bohu naději svou.“ (Ž. 72, 28.) Neboť co Bůh činí, dobře činí. Amen.

Veliké lásky potřebujeme.

„Oblecte se jako vyvolenci Boží, svatí a milí, v srdečnou milosrdnost, dobrotu, mírnost, shovívavost, milájeje jeden druhého a odpouštěje si vzájemně.“ (Kolosa., 3, 12-13.)

Píše sv. Pavel svá dnešní slova, ta mužná, sladká, nebojácná slova o lásce, píše je právě pro dnešní sobeckou vypočítavou dobu, aby ji burcoval k lásce? Či píše svou dnešní epištolu každému z nás zvlášť, že tak přiléhá k našim duševním potřebám? Nemyslí sv. Pavel tehdy ani na dnešní dobu, ani na nás. Myslí jen na Kolosské, které chtěl poučiti. Ale patří tyto jeho rady k oněm zásadám, jichž potřebují všechny časy, patří k radám, jež zůstávají věčně mladými, věčně moderními, věčně nezbytnými, protože jsou odpovědí na nejpálčivější potřeby lidské duše. A ta ve svých základních, stinných stránkách i ve svých základních dobrých vlohách zůstává v podstatě po všechny věky táž. Často jeví lidské srdce náklonnost k sobectví, a proto vždy je třeba slov, jež vedou, jež táhnou k lásce. A pravda, drazí posluchači starší: až člověk pozná, jaké hrůzy způsobuje ve světě sobectví ve svých různých podobách, až pozná, jak je světu třeba lásky, pak zastaví se na chvíli, když vyslechl dnešní epištolu, zamyslí se a povzdechne si: „Buďte pozdraveny, vy svaté věty, jež tolik dobrého můžete způsobiti ve světě! Díky Tobě, sv. Pavle, za tato slova, jež učí milovati, jež otevírají do našich srdcí cestu lásce!“

Na dvě otázky si dnes dejme odpověď:

Proč musíme mít v sobě lásku křesťanskou?

Jak můžeme ji projevovati?

1. Proč musíme své srdce zasobiti a bohatě zasobiti láskou? Proč člověk, jenž vstupuje do života, nezaopatřiv se hojně jí, skončí tak nešťastně, jak četa vojnů, která pustila se v zimě do pustých, liduprázdných krajin, nevzavši s sebou potraviny?

Předně protože svět bez lásky je roztržen, protože není-li lásky, pak mezi člověkem a člověkem, mezi sousedem a sousedem, mezi společenskou vrstvou a společenskou vrstvou, mezi národem a národem je propast, které ani sebe dokonalejší paragrafy nezasypou. Když osvěcení mužové lámali si hlavy, jak urovnati staletý zhoubný rozpor mezi církví východní a západní, tehdy psal sv. Bernard papeži Evženovi III. památná slova: „Ani hory, ani doly, ani moře, ani řeky nedělí Východ od Západu, ale nedostatek lásky.“ Nemají-li lidé lásky, pak mohou se stýkati třeba denně, bydleti spolu, potkávat se, hory jich nedělí ani doly, ani moře ani řeky, a přece jsou od sebe daleko, nepřebroditelně daleko, protože je dělí nedostatek lásky. Vyžehňte ven ze světa, ze srdcí lidských lásku, svatou křesťanskou lásku — jak bude vypadati život náš? Není na světě šípkového keře, o jehož trní tolik lidí by si bylo rozedřelo své bosé nohy a roztrhlo svůj šat, kolik se lidí jednou o pichlavé trny našeho sobectví krvavě zraní!

Milovati musíme dále proto, že láska zvyšuje naše síly.

Dobře praví J. V. Sládek :

Je láska vše, vítězí nade vším,
vše unáší, jak moře za přílivu.

A dále praví, že láska je

nadějí starce, muže sílí k činu,
a mládež činí velkou svatým žákem.

Láska dovede nejlépe zbystřit náš zrak, abychom postřehli, čeho je v životě třeba, čeho se lidem kolem nás nedostává, láska v nás uvede v činnost všechny schopnosti a všechny páky, abychom všeho využili ve prospěch bližních, zvláště trpících: Dobrota a láska krácejí světem, pomáhajíce, rozdávajícíce, zlepšujícíce, zachraňujícíce. „Koho láska vede, nemine se s cilem,“ zpívá kdesi Vlad. Šťastný. Láska musí být pohnutkou, jež nás žene do práce, láska nás musí doprovázet jak anděl strážný při vši naší činnosti, láska musí být nám počátek i konec veškerého našeho mravního života. Proto sv. apoštol píše (I. Kor. 13, 1, 3): „Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, lásky však kdybych neměl, byl bych jako měď zvučící a zvonec znějící. A kdybych měl proroctví a znal všechna tajemství a veškeru vědu, a kdybych měl všechnu víru, takže bych hory přenášel, lásky však kdybych neměl, ničím bych nebyl. A kdybych rozdál na pokrmy chudých veškeren statek svůj a vydal své tělo k spálení, lásky však kdybych neměl, nic by mi to neprospělo.“ A dobře stojí v epistole: Veliká, nezbytná je víra: veliká jest naděje; ale ještě větší než tyto, jest láska!

Četli jste Zeyerovu povídku „Kristina zázračná“? Dojemný je zvláště její konec. Umírá Kristina mezi klášterními sestrami. Sestra Blažena ve vytržení svém bledá a s vyčerpáním zrakem třese umírajícím tělem. Chce ještě něco od Kristiny zvědět, a ona jí umírá! Vdech, tichý, dlouhý a hluboký ozval se se zbledlých rtův, a oči Kristininy pomalu se otevřely. Bolestně, tiše šeptá: „O Blaženo, proč mučíš mne? Bůžila jsem se k Pánu a taháš mne zpět od nejvyššího blaha v dávnou bídu mou! O nedrž mne a nech mne odejít.“ Blažena klela na kolena a zašeptala: „Promiň mi, však pověz mi, než se vrátíš v ráj, jak spasíš duši svou?“ Kristina zazářila velkou krásou duchovní a pravila: „Sestro moje, proč se tážeš mne? Což neřekl ti to Kristus sám, tobě i nám všem: Miluji! Toť zákon jeho jediný!“ ... Oči její opět se zavřely pomalu, a ode rtů jí zmírající tato slova plynula: „Lásky, lásky víc ...“ A oněměly svaté rty, a umřela Kristina a vešla v nesmrtelnost na věky, mezitím, co sestry klášterní se polohlasem, jako ve snu kolem lože modlily: „Kristino, ty vyvolená, oroduj za nás, by více lásky bylo mezi námi! By lásky bylo víc ve rmutné době rozbouraných vášní, v pusté době, plné temných, nenávistí! Lásky, lásky víc ...“

Lásky, kéž je lásky v našem srdci víc! Jazyky lidskými kdybychom mluvili i andělskými, lásky však kdybychom neměli, ničím před Kristem Pánem nejsme!

2. Jak máme projevovat lásku? Dokud hyla sv. Maří Magdalena z Pazzis ještě malým sedmiletým dítětem a chodila do školy, nosila si vždy na přestávku ještě svačinku v košíčku. Chodila vedle vězení,

a z něho hleděly vždy ze zamřížovaných oken vyhublé postavy vězňů, nastavujících ruce a prosících o chléb. Vyhublí byli, protože tehdy vězni nebývali živeni tak jako dnes. Bývalo líto dítěti těch bledých lidí s vpadlými očima, sáhla do košíčku a svou svačinu dala jim. To dělávala pak denně, a jak jí bylo dobře v srděčku. Jak viděla stále před sebou ten vděčný pohled vězně, jemuž chléb darovala! Jak jí znělo pořád v uších to jeho „Pán Bůh zaplať“! A doma, přišel-li k nim žebrák, jak prosívala maminku, aby ona mu směla donést almužnu, a jak jí bývalo v dušičce od radosti až tak jaksi divně, když se do světnice ode dveří vrátila.“)

Necítili jste v sobě, drazí posluchači, podobné radosti, když jste někdy prokázali nějaký dobrý skutek? Nemáme věru vždy příležitosti, abychom konali mimořádně veliké skutky lásky. Není však kolem nás denně tolik příležitostí, kdy ji přece můžeme projevit? Náš bližní má nějakou chybu a je nám snesitelný; není to skutek lásky, když přemůžeme svůj odpor k němu? Stalo se nám něco nepřijemného, hlava nás bolí, všechno nás proto dráždí a jsme rozmrzeli a nedůtkliví; není to skutkem lásky, když přemůžeme svou náladu a nedáme jí jiným cítiti? Náš bratr, naše sestra, naši rodiče, náš spolužák potřebují nějaké službičky; kolikrát za den máme příležitost k těmto drobným dobrým skutkům? Tušíme, že slovo, jež máme již na jazyku, bodne a zarmoutí někoho z posluchačů — není to láska, když je zadržíme ještě v čas v ústech? Cítíme, že radost způsobíme někomu nějakou maličkostí, čteme mu na očích tajné přání; proč bychom mu nezpůsobili tu radost? — Je pravda, jsou to jen drobné skutky lásky. Ale hleď, můj posluchači. Ty střádáš peníze. Nemůžeš šetřit hned po desítkorunách a stokorunách, tak veliké úspory si ukládati nemůžeš při svých skromných poměrech. Ale ty střádáš každý haléř, jež dostaneš, a z těchto penízků drobných, o sobě málo cenných, rostou pak koruny, jež pak šetříš pro stará léta. Zle jest s člověkem, který neumí si vážit drobných haléřů. Ten sotva něco naspoří. A tak i těch drobných příležitostí k lásce musíme se chopiti, na něž noha naše naráží při každém kroku, a na nich musíme se učití lásce veliké. Proto praví sv. Pavel: „Láska je shovívavá, dobrotivá; láska nezávidí, nechlubí se, nenadýmá se, není ctižádostivá, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlé, neraduje se z nepravosti, nýbrž raduje se s pravdou; všechno snáší, všemu věří, všeho se naděje, všechno přetpívá.“ (I. Kor. 13. 5-7.)

Chcete se, drazí posluchači, naučiti veliké lásce? Vizte Krista Pána v evangeliu. (Luk. 18.) Slyší volání ubožácko: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Je hnut soucitem, smiluje se, uzdraví. Vstupuje do Jerusalema, ví, že bude vydán pohanům, že budou se mu posmívat a ho bičovat a na něj plivat a že ho zabijí. Ale rád i sám sebe i svůj život přinese v oběť za lidi. Tak daleko jde jeho láska! Blaze nám, drazí posluchači, když jeho příkladem se budeme řídit, neboť pak na posledním soudu ukáže nám skutky dobré, jež jsme v životě vykonali a řekne nám: „Veliká byla tvá víra, veliká byla tvá naděje, ale ještě větší byla tvá láska. Co jsi učinil jednomu z nejmenších bratří mých, mně jsi učinil. A proto pojď, požehnaný Otce mého, vládní královstvím připraveným Ti od ustanovení světa.“ Amen.

.) Via Hattler Kathol. Kindergarten 201.

Sebepoznávání a ochotné přijímání poučení.

Nechutný, špatně stravitelný, těžký je chléb, k jehož těstu nebylo použito kvasu. I naše duše potřebuje kvasu. Kvasu slova Božího a kvasu milosti. Vždyť sami o sobě býváme často tak drsní, tak světáči, tak neztravitelní pro své okolí. Život jiným svými hrubými poznámkami a svým tvrdým jednáním ztrpčujeme, pelyňku. Jím ještě bez příčiny přikapáváme do beztak hořké číše života; a když sami sebe pozorujeme, tu postřehneme v sobě často vlastnosti, že projede nám při tom postřehnutí celým tělem pocit tak nepřijemný, jako bychom kousali chléb, v němž je plno písku, a každým okamžikem cítíme skřípnouti drobný kamének mezi zuby. A přece naše duše musí být prokvašena nebeským kvasem, musí být příjemná Bohu i lidem, musí být — abych tak řekl — tak lahodná, tak chutná jako zdravý, jemný chléb.

Ale má-li duše naše tak být zušlechťena, musíme vyhovět dvěma podmínkám: musíme znáti sebe samy; musíme ochotně přijímat poučení od jiných.

1. Musíme znáti sebe samy. A zná sám sebe, kdo umí bodně hluboko se zadívat do svojí duše, kdo ví, k jakým chybám je nakloněn, kterých hříchů se dopouští nejčastěji, která slabost je jeho chybou hlavní. Jako z kořenů vyrůstá strom a na stromě listy a ovoce dostávající potravu zdola z kořenů, tak každá naše myšlenka, každé naše slovo a čin jsou jako ovoce a listí rostoucí na stromě naší povahy, a ty široce a hustě rozvětvené kořeny povahy, z nichž přichází potravu, toť ty náklonnosti našeho nitra, zvyky a vlastnosti. A to své nitro, ty kořeny své povahy musíme znáti dokonale, řekl bych, musíme znáti každou jich žilku, každé vlákno, každou buňku.

Ale to „Poznej sebe sama!“ je velmi těžké. Hlavně ze dvou příčin. Předně naše samoláska nám kalí úsudek. — Jsme my lidé přece jen zvláštní tvorové. Máme každý sebe tak velice rádi, vidíme na sobě jen to, co je na nás dobrého, a přehlížíme to, co je zlého. A na to, co je na nás dobré, díváme se sklem zvětšovacím, a na zlé sklem zmenšovacím, a lahodí nám, že naše obrazovost pořád nás obeřádá lichotivými představami a vzpomínkami na naše přednosti a na naše úspěchy, a tak žijeme stále ve sladkém uspávacím sebeklamu. Jako člověk opilý má rozum zakalený a v hlavě mu víří myšlenky bez ladu a skladu, tak nás té naše samoláska též opije, že nejsme schopni nestranného úsudku o sobě, a považujeme se za lepší a důležitější a nezbytější a obdivovanější než ve skutečnosti jsme.

Druhá příčina, proč se neznáme, ba skoro že se až bojíme se poznati, je nejasná předtucha, že bychom se až sami sebe polekali, kdybychom se viděli, jak skutečně jsme. My to cítíme, jaký nepřijemný pořádek bychom viděli, kdybychom dveře svého srdce dokotán otevřeli, do nich se postavili a teď začali prohlížeti náklonnost za náklonností, čin za činem, úmysl za úmyslem, myšlenku za myšlenkou. Cítíme, že bychom si připadali sami sobě nesnesitelnými a že bychom se musili sami na sebe dozlobiti, a proto dveře svého srdce zavíráme a zamykáme, a klíč od nich zahazujeme s mosta dolů do hluboké řeky, aby nikdo nemohl si té komůrky našeho srdce prohlédnouti, ani my sami!

To jsou dvě hlavní příčiny, proč sami sebe neznáme. Ano, neznáme sebe. Jsme cizinci ve svém vlastním srdci. Na všechno máme dosti kdy, o všechno se chceme starati, všechny lidi chceme znáti na líc i na rub, ale do svého

nitra nevstoupíme, bychom si tam prohlédali své náklonnosti a činy a své snažení. A nevíme, že se nám zatím vkradlo do duše malé jedovaté hádě zlých náklonností a že nepozorovaně a nerušeně vyrůstá, a že ta zraje, až jednou sesílí a doroste, zakousne se do nás a otráví nás a zmaže všechno, co v nás bylo dobrého!

Studente, vyznáš se ve svém vlastním nitru? Vší máš si hnutí svého srdce? Znáš již všechny své nebezpečné náklonnosti? Co je tvou chybou hlavní? Lehkomyslnost v pojmání života? Neposlušnost? Myšlenky nepočetné? Nedostatek lásky k bližnímu? Pýcha? Pohodlnost? Nedostatek lásky k Bohu? Nebo něco jiného? Pravda, miláčku můj, to neví nikdo na světě leda Ty a ten Věševědoucí na výšinách!

Když byl Benjamin Franklin ještě mladistvým jinochem, navykli si různým chybám. Asi ve 22. roce došel k poznání, že to tak dále jednoduše nejde. Umnul si pevně, že začne jiný život. Ale čím více se namáhal zprostiti se svých zlovyků, tím více pozoroval, že s takovým všeobecným předsevzetím: „Napravím se“ nepoškodí nic. Že musí určitě vědět, v čem se má napravit. Opatřil si tedy zápisník a do něho si zaznamenal své chyby. Při této práci učinil neočekávaný objev. Vyjádřil jej později slovy: „K svému překvapení jsem shledal, že jsem měl nekonečně více chyb, než jsem si myslel.“ Od té doby každý večer si zaznamenával, které chyby se dopouští přes den nejvíce, a se zadostiučiněním později pozoroval, jak časem chyb přece ubývá. A když ve stáří toto své sebepozorování písemně vylíčil, připojil zajímavou poznámku: „Píši o tom máje na zřeteli prospěch svých potomků, by zvěděli, že jejich děd vedle božího požehnání má hlavně co děkovati tomuto sebepozorování za trvalé štěstí svého života.“ *) — Neukládá se vám, studenti, abyste činili si o svém nitru záznamy písemné; ale nebojte se často a důkladně a přísně sami sebe pozorovati a nic si neodpouštět.

2. Druhý prostředek, kterým se můžeme uchrániti mnohých hříchů, záleží v tom, abychom ochotně přijímali rady a pokyny, které nám někdo dává. Studenti, není ten člověk vaším nejlepším přítelem, který vám nejvíce lichotí. I jidáš se ke Kristu Pánu lichotil a zulbal jej (Mt. 26, 49) a byl to zrádce jidáš. Ale máte-li člověka, který vám řekne pravdu do očí a který vás otevřeně upozorní na vaše poklesky, jako svého velikého dobrodince si vaďte takového člověka! A kdyby vám ta pravda a rada jeho byla třeba i trpká. obě ruce takovému člověku zlíbejte! A kdyby to byl třeba i váš nepřítel, jenž vás upozorňuje třeba i drsně na vaše nedostatky, studenti, to vám potvrdí každý, kdo se musí pracně životem prosekávat, že užitečnější takový nepřítel, jenž pravdu řekne do očí, než přítel, jenž pravdu nám slabošsky zamlčuje nebo otrocky přikyvuje ke všem našim chybám. Blaze vám, najdete-li vždy lidi upřímné! Oběma rukama a vši silou je u sebe držte, aby vás neopustili! Oni vás upozorní na všelike zlé návyky a nezpůsoby, jimž v mládí možno lehce odvyknouti, které však, porostou-li s námi, mohou nás jednou učiniti směšnými a nemožnými. Ba přímo takového člověka poproste: „Prosím Tě, buď tak dobrý, vidíš-li na mně nějakou vadu, řekni mi to otevřeně!“ Veliká zkušenost životní jest uložena v tom starém zařízení klášterním, že řeholníci musili se vzájemně upozorniti na chyby. Čím více očí se na věc dívá, tím důkladněji může býti prohlédnuta! Ještě jednou: jako posla od Boha vám daného vaďte si člověka, jenž vám mluví pravdu! — —

Než se vojenští lékaři po bitvě rozejdou se svého shromaždiště do částí bojiště, jež jednotlivcům byly od vrchního lékaře přiřknuty, mnohý prohlédne si ještě jednou svou lékárníčku příruční, má-li tam všechny potřebné léky. Vědí, že kdyby snad jen jediný lék scházel, že tu neopatrnost může smrti zaplatiti některý raněný. Vy též každou neděli se zde shromažďujete na tomto ústředním shromaždišti. Tam ve svatostánku je náš lékař nejvyšší. Týden, jenž po této nedělní mši sv. následuje, toť část bojiště, kterou nám vykazuje náš lékař nejvyšší. Nezapomeňte nikdy vzít si odsud do týdenní práce a stále je při sobě nositi dva léky, jež život duší zachraňují: přísné sebezpozorování a ochotné přijímání pravdy a dobrých pokynů, byť nepřijemných. Amen.

V. Neděle po devítníku a postní.

Devítník.

Práce mladého člověka na vinici Boží.

1. Kdo žil nějakou dobu v kraji vinorodém, vídal na vlastní oči, kolik práce dá réva. Celá vinice musí býti zkopána a zkypřena, půdě musí býti dodány výživné látky, révy musí býti ořezány a podepřeny, před zhoubným hmyzem a nákazou chráněny. Jak se hemží často na jaře vinice pracujícím lidem! A kdyby těchto dělníků nebylo, kdyby půda nebyla připravena, kdyby réva byla ponechána sama sobě, jak chudička by byla úroda! Jak to bývá bolestné pro majitele vinice, když se rozhlíží po svých vínohradech a vzdychá: „Dělníky kdybych dostal! Kdybych jich měl sebe více, pro všechny bych tu měl zaměstnání dosti. Mzda, kterou bych jim vyplatil, by se mi mnohonásobně nahradila. Jen dělníky kdybych dostal! Trochu jich mám, ale to nestačí! Půjdu hledat ještě nějakých!“

Jako tento prosící, najímající hospodář jde k dělníkům, zrovna tak i Pán Bůh přistupuje k tobě a ke každému z nás a najímá nás. „Pojď na vinici mou!“ Vždyť kolem nás po světě rozkládá se širošířá vinice Boží a na ní je tisíce příležitostí k práci. Máte jedenkrát v životě zastávati důležitá povolání, budete mít příležitost tolik dobrých skutků vykonati ve svém okolí, když se řádně vzděláte — nuže knihy vám podává Pán Bůh a praví: „Pojď na vinici mou!“ Vaše duše, budete-li se o ni starati, může býti plna nesčetných, těžkých, bujných, lahodných hroznů ctností a záslužných skutků, — na vaši duši ukazuje vám Pán a zve: „Pojď na vinici mou!“ Ve světě, až dorostete, najdete mnoho lidí trpících, jimž radou neb skutkem můžete pomoci, ba snad celým vrstvám společenským. řádně-li se na život připravíte, budete moci zlepšiti jich postavení a usnadniti jich živobytí, — jak vás volá Pán: „Pojď na vinici mou!“ Kolik je duší, které žijí v tůči, a vy svým slovem, svým příkladem můžete je jednou zachrániti — „Pojď na vinici mou!“

Stáli jste již někdy možná ve hlubokém lese, kolem vás plno rozložitých, vysokých stromů, stromů, jichž řady šly do nedozírných dálek, před vámi, za vámi, vpravo, vlevo; nebylo možno těch stromů spočítati. Ale ještě více je na světě kolem nás příležitostí k práci. A čím více do života se zahledíme, tím více vše v nás hraje a námi hýbá, protože tím více příležitostí k práci vidíme. A k nám mluví Pán Bůh: „Dělníků je málo! Dělníků potřebuji! Pojď i ty na vinici mou!“

2. Ale možná zarazila vás dnes v evangellu jedna věc. Přišla prvá skupina dělníků hned na úsvitě; pracovali tedy 12 hodin. Přišla poslední skupina o 11. hodině večer — dle našich hodin o 5. hodině k večeru; pracovali tedy 1 hodinu. A přece mzdu dostali stejnou. Jak je to možno? Předně hospodář smluvil s prvými mzdu jednoho peníze za den; nebylo jím tedy uktivdno,

když hospodář těm, kteří později přišli, přidal. A hospodář měl jistě vážnou příčinu, že tak jednal. Možná, že viděl, že pracovali tiito druhí horlivě, s chutí, a veselou myslí, a proto se zalíbením hleděl na jejich dílo. A pracovali možná první rozmrzele, stěžující si do horka, a reptající proti obtížné práci, žárlivě hledíce na jiné, a proto jich práce nelíbila se pánu. Zůstaňme při této domněnce. Draží posluchači, když knihu, když jakoukoli jinou práci berete do rukou, nekonejte jí neradi, nesténejte pod ní jako pod obtížným břemenem, nevzpínejte se pod ní s tajeným hněvem aneb i otevřeným vztekem, jako se vzpíná zhýčkaný kůň pod jezdcem a čeká jen na vhodnou chvíli, až bude moci svrhnouti se svého hřbetu obtížné břímě. Do čeho se dáváte, do toho se dávejte s chutí, jako cestovatel, objevitel, který nezadržitelně a neohroženě klesá si cestu překážkami pralesa, jako muž silné, smělé vůle, který v práci nalézá svou radost a své štěstí. Stoj co stoj musíte v sobě vychovat veselou mysl a lásku k práci! Znáím mladého muže; velmi hodný člověk, ale má velikou chybu: příliš podléhá náladám. Když se mu stane něco nemilého, pak nosí v sobě pořád svoji bolest, stále jí v sobě ještě rozdirá, bývá mrzut, nikdo mu nevyhoví a je nesnesitelným trápitelem svým rodičům i svému okolí. Studenti, navykejte si býti pánem svých nálad, ne jejich otrokem! Stane-li se vám něco nemilého, zpytujte se, nejste-li vinní sami, a jste-li vinní, napravte svou chybu. Ale v každém případě hleďte spolknouti svou trpkost, zapomenouti na nepřijemnost, setřepajte se sebe jak můžete nejdříve svoji rozmrzelost, jako setřepáte, když venku sněží, na chodbě ve škole snít s šatů, snažte se, byste zas nabyli veselé myslí, protože veselá mysl a láska k práci činí nás milými Bohu i lidem a zpřijemňují život nám. A snažte se zachovat si srdce nevinné, protože jen v duši hříchem netrápené přebývali tak rády ony dvě milé, nerozdílné svaté sestřičky: veselá mysl a láska k práci.

3. Namítneš však: Až hodinu před ukončením práce přišli na vinici někteří dělníci, a dobře dopadli. I já chci žítí řádně, i Bohu sloužit, ale až . . ., až hodinu před ukončením práce, až na sklonku života. Nyní se ještě vybouřím, užiji — užiji života dokud je čas, prve než starosti zsedlíví vlas! Příteli, a víš, kdy na tebe udeří hodina výplaty, abys krátce před tím začal lepší život? A víš, nepřekvapí-li tě hodina ta neočekáveně brzo a neodnese-li tě s sebou možná v té chvíli, když ještě pohár radosti budeš držeti pravici u svých úst? A víš, budeš-li mít chuť a sílu, abys se vyděl před smrtí z těch hříšných zvyků, jimiž jsi se v životě kol dokola obklopil a jichž počet jsi stále rozmnožoval? Potom: Sám pro sebe chceš vybrati nejtuchnější, nejvydatnější léta života, a bližnímu a duši své chceš nechat obryzené kosti, jichž nikdo nechce? Chceš sám z číše života vypít příjemný nápoj, a Bohu a bližnímu nechat jen kal, jenž na dně zůstane? Bohu chceš nabídnouti zbytky svých sil, které jsi spotřeboval ve službách jiných pánů? — Neukazuj na dělníky, již jen poslední hodinu pracovali. Kdybys věděl, jak se rmoutili: „Že jsme nepřišli dříve! Co jsme mohli podělati práce! Jak jsme mohli přispěti ke zvýšení úrody! A chodili jsme bez cíle a chodili jsme sem a tam a hledali jsme práci! Kolik jsme mohli udělati, kdybychom byli začali hned s ostatními! Že jsme jen nevěděli, že tento pán najímá dělníky!“ Jak rmouti jednou člověka myšlenka: „Co ze mne mohlo již býti! Co dobrého jsem již mohl udělati ke slávě Boží, pro bližního, pro sebe, kdybych byl začal již od nejútlejších let! Vybouřil jsem se, je pravda, ale co z toho mám? Mládí pryč, síla pryč, příležitost k práci pryč, jen hořkost v srdci a tiché výčitky svědomí

zůstaly; co ze svého bouření mám? Začal jsem již jinak, teď již žiji dobře, ale škoda, škoda, že jsem začal tak pozdě!“ Nejednomu člověku z duše zpívá Zeyer:

Mládí, moje mládí,
zabozené žití,
kž tě nehty mohu
z rumu zpět vyrýt.

(Nové básně, 1907, str. 106.)

Studenti! Nespolehejte se na stáří! Bohu sloužití, hřchu se báti, dobro konati, připravovati se na to, byste jednou mohli bojně dobra konati, tomu všemu si navykejte již od nejútlejších let. Dobré je muži, když ponese jho již od mladosti své, volá prorok (Pláč Jerem. 3, 27). A jinde praví Písmo sv.: „Quae in juventute tua non congregasti, quomodo in senectute tua invenies?“ (Ecclesiasticus 25, 5.) — —

Zde ve svatostánku je nebeský hospodář a přistupuje ke každému z nás a praví: „Pojď na vinici mou! Má vinice je rozsáhlá, tisíce příležitostí k práci je na ní, a dělníků je málo. Pojď na vinici mou!“ Klekněte, studenti, a prosme Krista Pána, aby nám dal sílu, bychom hned od nejútlejších let byli horlivými dělníky na vinici jeho. Amen.

Ned. I. po devětníku.

Budme upřímní k jiným i k sobě.

„Napominám vás, bratři, skrze milosrdenství Boží, abyste vydali tělo své v oběť živou, svatou, Bohu libou.“ (K Řím. 12, 1.) A život sv. Pavla, jak jej líčí dnešní epistola, byl obětí takovou. Přinesl sám sebe sv. Pavel Hospodinu v oběť živou, svatou, Bohu libou. Když ve St. Z. přinášeli Pánu oběť zápalnou, tu hledíce na dým z oltáře vystupující rozpomínali se, že jsou před Pánem jenom dým a popel. Hledíce na hořící, pálený obětní dar obnovovali svůj slib, že Hospodinu obětují i sami sebe, své tělo, duši, svůj život, že chtějí býti obětí živou, svatou, Bohu libou. Tak obětoval sám sebe sv. Pavel! Tak i my máme Pánu Bohu přinést v oběť své tělo, svou duši, svůj život, všechno, co jsme a co máme. Má být život náš svíce, která shoří na oltáři Hospodinově. Má být čistým, drahocenným darem obětním, jenž je spálen na ohni lásky.

Jest však život náš takový, že může být podán v oběť Bohu? Kdyby někdo svíce polámanou, pokřivenou, znečištěnou, které již nikdo nechce, chtěl věnovati Hospodinu, byla by to opravdová oběť? Kdyby byl někdo chtěl věnovati jako obětní dar zvíře tak bezcenné, že se ho jinak zbavit nemůže, nebylo by to spíše urážkou než uctěním Boha? A kdybychom my mu věnovali srdce hříchy obtížené, život vinami poskvřený, bylo by to jednání šlechetné? Posluchači drazí, pozorujeme-li na sobě nějaké hříchy, jen pryč s nimi, bez milosrdenství je potřebujeme, odvykejme jim, aby život náš byl bez poskvrny, abychom mohli sebe přinést Hospodinu v oběť živou, svatou, Bohu milou!

Dvou chyb si dnes všimněme, které mohou naši duši velmi škoditi, totiž neupřímnosti k jiným a neupřímnosti k sobě samým.

1. Neupřímnosti k jiným se dopouštíme, když se do očí chováme k někomu jinak a za zády zase jinak. Když do očí svému druhu vykládáme, že jsme jeho přáteli, že jej máme rádi, že si ho velice vážíme; ale po straně jej pomlouváme, jeho chyby rozhlašujeme a jeho se zřikáme. Neupřímností jest, když jednomu přichvalujeme to a druhému pravý opak. Když ústa mluví jinak a duch myslí jinak. Když ústy přisvědčujeme, ale v nitru nesouhlasíme. Když ústy odsuzujeme, ale uvnitř schvalujeme. — Jak hyzdí člověka taková neupřímnost! Jakou hanbou by to bylo pro nás, kdyby se i o nás musilo říci, že jsme lidé dvoji tváře, dvojiho srdce! Kdo by si nás pak mohl ještě vážiti? Kdo by nám mohl věřiti? Pak by i nám každý mohl vhoditi v tvář výčitek, kterou učinil Kristus Pán fariseům: „Vy čistíte zevnějšek poháru a misky, ale vnitřek váš je plný loupeže a nepravosti.“ (Luk 11, 39) Pak bychom jednali jako Jidáš, který ústy svými jako oddaný přítel líbá na hoře Olivetské Spasitele v tvář, ale v srdci chová bidácké myšlenky zrádcovské. Jednali bychom jako Herodes, který do očí říká, že by se rád poklonil Novoroznému králi, ale v srdci chová nejčernější záměry krvelačnosti a mstivosti. — Draží posluchači, pozorujete též někdy na sobě pokušení k přetváře? Dopustili jste se již nějakého pokrytectví vůči svým rodičům? Nebo představeným? Nebo jiným lidem? — Pryč s přetvářkou! Pryč s dvoji tváří! Běda člověku dvojiho srdce! Přímí, poctiví musíme býti ve svém jednání! Musíme žiti tak, abychom jako sv. Pavel o sobě mohli říci: „To jest chloubou naší . . . , že ve prostotě (= upřímnosti) a čistotě boží život jsme vedli na tomto světě. (II. Kor. 1, 12.)

S neupřímností souvisí lichocení. Lichotíme jinému, když vychvalujeme někomu do očí jeho krásu, jeho bohatství, chytrost, vědomosti, jednání. Když omlouváme, ospravedlňujeme a chválíme před ním jeho hříšné činy. Když zveličujeme v jeho přítomnosti jeho přednosti, abychom příjemně lehtali jeho sluch a abychom se mu zalibili. Když pochlebujeme někomu, to jednáme jako obyvatelé Tyru a Sidonu, kteří potřebovali krále Heroda Agrippy, a aby si ho naklonili, šli k němu. A když Herodes se posadil před nimi na trůn a začal k nim mluvit, tu provolávali: „Toť hlas Boží a ne lidský.“ A vidouce, jak to Herodovi lahodí, provolávali ještě silněji: „Toť hlas Boží, a ne lidský.“ (Skutk. ap. 12. 20 n.) — Ale smí se křesťan snižiti k lichocení? Lichotí jen lidé slaboši, kteří nemají odvahy mluvit dle svého přesvědčení. Lichotí jen lidé sobci, aby tím jistěji dosáhli svých cílů. Lichotí povahy bidácké, které patolízalsky se plazí před mocnými toho světa. Ale člověk poctivý se k lichocení nesníží, ten hledí z očí do očí, ten unese zodpovědnost za svá slova, ten řekne pravdu, i když je to pravda hořká. Člověk řádný si opakuje slova proroka Isaiáše (5, 20): „Běda vám, kdo nazýváte dobro zlem a zlo dobrem.“ Ten si opakuje slova Písma sv.: „Ti, kteří říkají bezbožnému „Ty jsi spravedlivý,“ takoví bývají proklínáni od národů.“ (Přís. 24, 24) Ten se snaží, aby o sobě mohl říci se sv. Pavlem: „Nikdy zajisté neužil jsem řeči pochlebné“ (I Sol. 25.) Ten se snaží, aby i o něm Kristus Pán mohl říci: „Aj pravý Izraelita, v němž není lsti.“ (Jan 1, 47.)

2. Býváme však často neupřímní i k sobě samým. Bude se to snad zdát neuvěřitelným, co teď řeknu, a přece je to pravda. My se často chceme ukryti před sebou samými! My se chceme sami sobě zdáti jinými, lepšími, než skutečně jsme! Nechceme znáti pravého stavu našeho nitra! — Jak omlouváme často sami sebe před sebou, abychom se jen nemusili spravedlivě odsouditi! Jak býváme důvtipní ve vynalézání omluv! Když jsme se dopustili nějaké

chyby, chlácholíme své svědomí: „Však se to stalo jen jednou! To je toho!“ Když chceme se dopustit nějakého nedovoleného činu, tišíme své napomínající srdce: „Však jenom dnes! A potom už nikdy!“ Když máme na sobě nějakou slabost, ospravedlňujeme se: „Jsem všichni chybulci. A nejsou jiní ještě horší než já? Kdyby jen byli všichni takoví jako jsem já, dobře by bylo na světě!“ Nebo chodíme s nějakým člověkem, který již nejednoho zkazil, nebo chodíme na místo nebezpečné, a hájíme své jednání: „Zkazili se od něho jiní, pravda. Ale já si dám pozor. Já se nezkazím. Já jsem v dobrém již dosti okován.“ Nebo vystupujeme proti bližnímu, říkáme sobě i jiným, že to jen chceme dobré věci hájit, a zatím je to jen vyložené nepřátelství a mstivost. Oddáváme se neodpuštělné, hříšné rozpustlosti a říkáme: „Jsem mladý, nemohu přece pořád chodit se svěšenou hlavou jako stařec.“ — Jako překupník, který dobromyslnému rolníku prodává na trhu koně, zakrývá jeho chyby, a aby od nich odvrátil pozornost, pořád jen vychvaluje nesporně dobré přednosti koně, tak my sami před sebou chceme zakrýt svoje chyby, nebo chceme aspoň zakrýt jejich ošklivost, a díváme se pořád na svoje přednosti, abychom neviděli nedostatků svých. — Ale je to poctivé? Je to mužné, zakrývá si pravdu a prchá před ní? Není čestnější pro nás, když poznáme pravdivě sami sebe, když se upřímně podíváme na nedostatky své duše, abychom je mohli s pomocí boží vyhovít? Přátelé, když sami závčas poctivě poznáme pravý stav své duše, když proti svým chybám soustavně bojujeme, pak můžeme si říci se sv. Pavlem: „Velmi rád se budu chlubit svými slabostmi, aby síla Kristova přebývala ve mně.“ (II. Kor. 12, 9.)

(Závěr.) Dvanáctiletý Kristus Pán pravil v chrámě rodičům svým: „Zdali jste nevěděli, že já musím být v tom, co jest otce mého?“ (Luk. 2, 49.) V tom, co jest Otcovo, chce být, Otcí chce náležet, chce být obětí, jež patří Otcí. A celý jeho život, všechna ta 33 léta, to není leč jediná nepřetržitá oběť, oběť za lidstvo, oběť Otcí podávaná, oběť živá, svatá, Bohu milá, oběť bez poskvrny, protože žádného hříchu nebylo na něm. Kéž i náš život je bez poskvrny, kéž naše srdce je především prosto vši neupřímnosti i k jiným, i k sobě, kéž provedeme to, oč nás prosí sv. Pavel: „Napomínám vás, bratři, skrze milosrdenství Boží, abyste vydali tělo své v oběť živou, svatou, Bohu libou.“ Amen.

Ned. II. po devětníku.

Jsme slepci u Jericha.

Slepec u Jericha. Je nám ho líto, když v duchu jej vidíme, jak sedí vedle cesty, když slyšíme žalostivý jeho hlas, když hledíme do jeho od bídy vyhublé tváře, do vyhaslých očí, na dlaně vztážené nad cestu, aby přijaly od pocestných almužnu. Obdivujeme jeho důvěru, která pevně doufá, že Kristus Pán pomůže, a která volá a volá a neumlká, až je vyslyšena. Radujeme se s ním, když velebí Boha, ježto se mu vyplnilo, oč prosil. — Není to příběh dojemný?

Ale ještě z jiné příčiny je nám ta událost nesmírně drahá: v osudu, životě

tohoto slepce vidím život, osud každého z nás. I my jsme slepci, sedícími u Jericha, a řeknu hned: ubohými slepci; i vedle nás kráčí Kristus Pán, i nám chce říci: „Prohlédni, víra tvá tě uzdravila;“ i my můžeme jednou, překonání velikostí dobroty Krista Páně, hlasem velikým vděčně velebiti Boha. Abychom si tyto pravdy ještě více uvědomili, rozvedme si dnes podrobněji podobnost mezi oním chudásem u Jericha a námi.

1. Byl to slepec a žebral. Byl polkování hodný. Říkával si možná: Bože, jak jsem nešťasten! Nikdy paprsek sluneční neosvítí mého oka; pro mne je stálá noc bez přetržení; černá temnota mne obklíčuje. Jak jsem nešťasten, a jak jsou jiní šťastni! Jiní chodí volně — mne musí stále někdo za ruku vodit, když vyjdu na ulici. Jiní se tak pěkně užijí — já jsem odkázán na almužnu a milosrdenství jiných. Což, teď je mi dobře, je před velikonočními, průvody poutníků jdou s hor k Jerusalemu po této cestě, to si vyžebrám dosti; ale tyto příznivé dny brzy utekou, a pak zas musím do té staré bídy. Bože, Bože, jak jsem nešťastný!“

Jsem také takový slepec, odkázaný na almužnu. — Ale co že to pravím? My že jsme slepci? My že žebříme o almužnu? My, kteří si v životě vystupujeme tak sebevědomě, jako oni nezkrocení dobyvatelé, o nichž praví básník Vladimír Houdek*):

Ti nevěřili v nic, jen ve svou sílu vlastní
a jenom hrdostí své síly byli šťastni . . .

A nevěřili v nic, jen v sebe, v sebe, v sebe . . .
Jich duch pln vzdoru byl . . .

S takovým sebevědomím vypravili se k městu, jehož hrot trčel v dál.
Ale jich výsledek?

O hladu, bez vzdechu, už dvacátý den brali
se Sílň pustinou. — Hrot věže strměl v dál . . .

Však dávno hladem už jim zuby zaskřípaly.
Sílň prázdnou pustinou. — Hroť věže strměl v dál . . .

Bezvolně seplali jen ruce v zadumání . . .

A Sílň pomřel! . . . —

Ano, míváme doby, kdy nevěříme jen v sebe, v sebe, v sebe, kdy si myslíme, že můžeme jenom hrdostí své síly býti šťastni, že si úplně dostačíme, že se ničeho nelekáme, že ničeho a nikoho nepotřebujeme. Po 5, 10, 20, 40, 60 let žijeme v tom hrdém sebevědomí. Ale u jednoho dříve, u jiného později dostaví se chvíle, kdy cítíme, jak jsme malí, když jsme sami na sebe odkázáni, jak jsme nedostateční, jak síly nám už docházejí, a hrot věže, ideály, k nimž chceme dojít, strmí ještě v dál, a my hyneme, jak oni dobyvatelé Houdkovi hladem na poušti. Opravdu, jsme zde na světě těmi slepci u Jericha, musíme si na poměrech pracně dobývat, vyžebrávat kus své existence, kus svého života, trochu té slávy, špetku lidského uznání, trochu vědomostí. Sám

*) „V pavačinách servů.“ V Praze 1901, str. 5.

Zeyer, veliký náš Zeyer, když se zadíval sám do sebe, když si rozvažoval, jak je malý, zavzdychal si:

Smutno je mi, Bože můj,
jak v poli hruší,

tesk a úzkost přebývá
v žalostné mé duši.

Ptáci aspoň, Bože můj,
prozpěvují hruší,

ale němo k zoufání
je v mé pusté duši.*)

Nejsme než slepec, který sedí u Jericha a žebra!

2. Slychával slepec o Kristu Pánu, o jeho dívech, o jeho moci a lásce. Uzářilo v chudasovi přesvědčení: „Kdybych se s Ježíšem Nazaretským setkal a jeho poprosil, ten by mi snad dovedl pomoci. Ježíši, synu Davidovu, je možno i to, co nikomu možno není.“

Může Spasitel pomoci i duším našim? — Může. Vždyť je všemohoucí. Když jsme byli dětmi, líbival se nám obrázek sedícího božského dítěte. Líbily se nám jeho kadeře a dobroitvá očka. Ale co to mívalo božské dítě namalováno v rukou? Napřed jsme myslivali, že je to jablko: ale rodiče poučili nás, že tato koule znamená svět, a že obrázkem má být vyjádřeno, že Kristus Pán má veškeren svět v moci své. Ano, veškeru moc má v sobě Kristus Pán, v rukou jeho jsou osudy národů i světů! Ta nesmírná moc jeho! Jako když kočí na kočáru drží v rukou otěže všech párů, které jsou zapřaženy, tak má v rukou svých Kristus Pán otěže celého světa, a nesčetné zákony přírodní, jež vložil do světa, nejsou než výkonnými jeho sluhý. V něm ukryta je moudrost, ze které všechna moudrost lidská pochází, a veškerá i nejvyšší moudrost lidská jest jen nepatrným drobkem proti moudrosti jeho. On jest tvůrcem a zdrojem veškerého života a rozvoje, on dal světu síly, jež umožňují vývoj a pokrok, a veškeren život a rozvoj na světě není než mdlým odleskem nekonečného života, jenž jest ukryt v něm. On je tvůrcem a zdrojem veškeré krásy, jež je rozptýlena po světě, a všechna krása lidí i světa není ničím proti kráse jeho. — Přátelé, jděte světem, a co najdete zde velikého, krásného, moudrého, oblažujícího, vše, co uchvacuje naši duši, to vše je buď bezprostředně neb prostředně dílem, darem Ježíše Krista a vše to veliké nalezneme v něm, ale v míře mnohem vyšší, než může dát svět! V něm jsou léky na všechny rány duše, v něm odpovědi na všechny otázky, v něm ukojení veškeré touhy, v něm bohatství, jež může zakrýt chudobu všech našich duší, v něm moc, jež dovede doplnit všechny naše nedostatky. Jásá svatopisec při vzpomínce na božskou moudrost: „Et venerunt mihi omnia bona pariter cum illa“, „a obdržel jsem spolu s ní všechny statky“. (Moudr. 7, 11.) A tak o Kristu Pánu můžeme říci: „Obdržel jsem v něm vše, po čem toužiti může srdce mé, obdržel jsem to v míře takové, jak sám jsem se neodvážil tušiti!“ Co nikdo už nám dáti nemůže, to nám může dát Ježíš Kristus!

3. Slepec slyší od lidí, že Spasitel jde touto cestou. Že jest už blízko. Začne volati: „Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Ale jakým zvláštním hlasem volá! Jaká vášnivá touha, jaká nepřemožitelná důvěra v tom výkřiku zní! „Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Úzkostí, jež cítí v nešťastných chvílích, v nichž si rozjímal své neštěstí, útrapy, jichž tolik musil snášeti v životě, jeho sladké sny o chvílích, kdy by vysvobozen

byl ze své slepoty, naděje, Ježí v Krista Pána skládal, vůbec všechny city od let v duši hromaděné a tlumené, teď vyrazily ven a spolu zvučí v tom výkřiku: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Napomínají ho, obořují se naň, domlouvají mu, vykřikují naň — ať je ticho! ať dá pokoj! ať má přece rozum! ať neruší pořádku! —; ale slepec neslyší a necítí, on slyší jen touhu svého srdce, cítí jen bídu svou a vyhublé své ruce křečovitě spíná a vyhaslé oči k průvodu upírá a volá silněji a silněji: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ A když již byl předveden před Krista Pána na jeho pokyn, když zaslechne jeho otázku — ale jaký je ten hlas Krista Pána zázračně lahodný, jak v něm zrovna cítiti božský soucit a božskou dobrotu a velkomyslnost! — když slyší slepec otázku: „Quid tibi vis faciam?“ „Co chceš, abych ti učinil?“, tu chvěje se ubožák neznámým štěstím na celém těle jako osykový list a prosí: „Domine, ut videam“, Pane, ať vidím!

Pane, ať vidím! Tak můžeme prositi i my. Vždyť i vedle nás chodí ne-slyšným krokem Kristus Pán, před každým z nás, před tebou, přede mnou, se zastavuje a táže se pln lásky: „Co chceš, abych ti učinil?“ Nenechávejme ho přejíti, vrhněte se jako slepec jeriášský před něho a prosme: „Pane, ať vidím! Ať poznám, co je mi k dobrému, co je mi k neštěstí!! Ať mám sílu provést předsevzetí svá!“ Ale nesmíme tak volati úknavě, malověrně, musíme volati tak toužebně, tak důvěry plně jako onen slepec. A kdyby nás i nevy-slyšel hned, musíme čekat, musíme dále ráno večer ve svých modlitbách volávat: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ — Přátelé, jsou naše modlitby tak toužebné, tak horoucí, tak důvěry plné jak byly modlitby jeriášského slepce?

4. Výsledek prosby? — Praví Kristus Pán k slepci: „Prohlédni, víra tvá tě uzdravila.“ Což jako šupiny padá slepci s očí, slyšeti možná jeho výkřik: „Bože, jak je ten svět krásný!“ Snad po prvé ve svém životě vidí krásu světa, krásné modré nebe a na něm usmívající se zlaté slunce, krásu zelených stromů, vidí před sebou státi svého dobrodince — Bože, jak je jeho tvář krásná a milá, a jeho oko tak hluboké a neodolatelně kouzelné! — a kolem Krista Pána jeho průvodcové apoštolé. Studenti, takové štěstí, jaké slepec nyní v sobě cítí, nemá v prsou dosti místa, to musí ven, musí ven, a proto slepec hlasem velkým velebí Boha!

Draží studenti, když budeme též celý život s důvěrou utíkat se k Ježíši Kristu, ráno, večer, při pracích svých, v bolestech svých, v úzkostech svých, v radostech svých, pak i my jednou uslyšíme: „Prohlédni, víra tvá tě uzdravila.“ Pak budeme viděti, že nebyly nadarmo naše naděje, budeme před sebou Ježíše Krista, jeho krásu, jeho poklady, budeme viděti, jak mocná je ruka jeho, která nás chránila, jak krásný, nevýslovně krásný je život, který před námi otevřel, a my též půjdeme za ním a hlasem velkým budeme velebiti Boha. Amen.

Užitek pokušení.

„Toto všechno Tobě dám, jestliže padna budeš se mi klanět.“ (Mt. 4, 10.)
Všecko by slíbil v této chvíli ďábel. Slíbil by málem, že i pro zlaté hvězdy do výšin vyletí, a že všechny jen myslitelné radosti snese a složí je na zem k nohám Krista Pána, vše že mu udělá. Jen když jedinké podmínce vyhoví: padne-li a bude-li se mu klanět. Pokušení, které začalo napřed jen z pozdálí: „Jsi-li Syn boží, rci, ať kamení toto chlebové jsou!“, pokušení čím dále tím zvýšenější silou působí, až na konci pokušitel již jako sekerou bije, chce Syna božského takřka uchvátit a kroužit s ním do výšin a pořád výš a pořád výš, a pokušitel napíná veškeru svou ďábelskou chytrost a myslí sil: „Buď teď, anebo nikdy! Teď již mi neodolá!“ A přece za pár okamžikův odchází pln vzteku, a v hlavě mu hučí slova Páně: „Odejdi, satane!“ Právě v pokušeních, v nichž chtěl pokušitel zaplésti Krista Pána do svých sítí, právě v nich zazářila nepřemožitelná svatost a moc Páně, a ukázalo se i pro nás, že i pokušení, která měla způsobit náš pád a naše neštěstí, mohou pro nás být právě spasitelnými chvílemi našich vítězství, našich zásluh, našeho štěstí.

Kterak jsou nám užitečná pokušení?

1. Tím, že nám připomínají, že pro jiný svět jsme stvořeni.

2. Tím, že nás vybízí, abychom sebrali své síly a obraceli se i k Pánu Bohu o pomoc.

1. Jsme zde na světě jen hosty, jen návštěvou, jako poutníci, kteří se zde zastavili; ale náš vlastní domov je jinde. Když na toto své posmrtné určení zapomeneme, pak prohráli jsme celý svůj život. Pak v popel a v rum obrátili jsme dny svého žití. Jako když podmínovaný kus města letí do povětří, a z krásného místa, na němž domy ještě před chvílí pyšně stály, nezůstává nic leda kus rozervané půdy a trocha pustých trosek, tak zapomeneme-li na Pána Boha a na duši svou, až jednou budeme stát před Ježíšem Kristem, uvidíme, že celý náš život vyletěl do povětří, že jsme si jej podminovali sami, že vše, na čem jsme si zakládali, o čem jsme celý život pracovali, je vyhozeno, roztrháno, zničeno!

A tak lehko člověk zapomene, nač zde na světě je. Naše povolání spotřebuje pro sebe velikou část našich sil. Moderní kultura stojí před námi s úspěchy tak okouzujícími a ohromujícími, že ji chvílemi až až věříme, když nám máměvše do ucha šeptá: „Ráj na zemi ti udělám, není ti třeba toužít po ráji jiném!“ Svět kolem nás je tak krásný, rej života je tak čarovný. Zdává se nám až, že moc, sláva, požitky, bohatství, úspěchy, učenost, krása spouštějí se k našim nohám, a svět nám slibuje: „Toto všechno tobě dám, jestliže padna budeš se mi klanět!“ Jak lehoučko člověk v tom čarovném reji života, v té honbě za úspěchem začíná z hlavy sliby omámené vytrácet myšlenku na Boha a na duši! — Štěstí, blahobyt, úspěch, jak ty tři věci nám dovedou uçarovat, nás ukolébati, omámiti, uspat!

Co dovede nás udržeti v ostražitosti? Protivenství a pokušení. Když Kato podával v římském senátu dobrozdání, co učiní s městem Karthaginou, které bylo úhlavním nepřitelem Říma, tehdy prohlásil před překvapenými senátory: „Karthago nesmí být rozbourán! Jinak Římané ochabnou v lenosti a bezstarostnosti! Běda Římu, nebude-li Karthaginy!“ Zrovna tak když na nás dotírají

pokoušení, nezdár, protiivenství, křivdy, neštěstí, jimi jsme udržováni v ostrážitosti a bdělosti, tak že plníme příkaz Páně: „Bděte a modlete se!“ Jsou ony jako tmy, kterými nechal posypati Hospodin naši cestu životem, abychom při každém kroku, když se nám zarážejí do nohy, si uvědomovali, že jsme zde na světě jen návštěvou jako pocestní. Jsou jako písek, jímž nechal posypati dobrý Otec náš chléb našeho vezdejšího života, abychom při každém kousnutí a soustu si vzpomněli, že ještě jiný chléb je pro nás nachystán. Je při každém pokušení tise slyšeti i jako volání a klepání našeho Spasitele, jenž zvenčí za dveřmi našeho srdce starostlivě se ozývá: „Nezapomněl's na mne a na svou duši? Nezapomněl's?“ — Věru, užitečna jsou pro nás i pokoušení a protiivenství, a proto praví sv. Pavel: „Skrze mnohá soužení musíme vcházet do království Božího.“ (Skut. 14, 21.) A ti, kdož v nebesích jsou přioděni rouchem slávy, kdo jsou a odkud přišli? Sv. Jan ev. odpovídá: „Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna“ (Apok. 7, 14): to jsou ti, kteří přišli ze strádání velikého.

2. Užitečna jsou pokoušení i proto, že nás vybízejí, abychom využili svých sil a obrátili se o pomoc i k všemohoucímu Bohu. Vždyť pokoušení nás činí pokornými, a pokorně musí uznati svou slabost člověk každý. Vždyť tak slabý tvor je člověk! V této válce stihla náš národ značná ztráta. Mladý, teprv 38-letý mimořádný profesor české techniky v Praze dr. Frant. Vellisek zemřel neočekávaně. Co zbylo z nadějí, které povolané kruhy v tohoto mladého profesora skládaly? Co z plánů, jež sám chtěl uskutečniti v životě? Co z hlavy, na níž s takovým údivem hledívali posluchači, když tak těžké záhady měřické v sále techniky s takovou lehkostí řešila? Takový učenec, a jak hravě se i s ním vypořádala smrt! Hle, jak jsme my lidé nicotní a slabí! A v pokušení můžeme až téměř rukama hmatati svou slabost a nicotnost. V nich sebe přistihujeme takřka na pokraji propasti hříchu: jen jediný krok ještě, a již bychom byli dole. Jiní padli, hodnější a lepší nežli my, jak bychom my tedy nemohli padnouti.

a) Tak člověk je nucen, by sebral své síly, aby se udržel. Jako strom na horách, aby ho víchřice neskládila, zapouští široko do země své kořeny, tak že i víchry, jež by dole na rovině všechny stromy pozvyvracely, jeho kmenem ani nepohnou, tak člověk v pokušení stává se otužilejším, pevnějším, do větších blouby a šifky zapouští kořeny. V pokušení poznává člověk sám sebe, přemýšlí o sobě, o prostředcích, jak by se mohl udržeti, a tak porozumí lépe sám sobě i lidské duši vůbec. Ba i když padne — drazí posluchači, kde je na světě člověk, který by nikdy ve svém životě nechybil — i tato chyba hodného křesťana nutká, aby zvýšenou horlivostí svou chybu napravil. Vždycky se mi zdává, že by sv. Petr se neb. i tak široce pustil do apoštolských prací, že by nebyl na sebe bral tak nadlidských námah, kdyby ho nebyla pobízela i neurčitá touha, aby odčinil, čím se proti Kristu Pánu ve velkopáteční osudné noci provinil. Tak i naše pochybení bývá pro nás ostruhou, která nás bodá k dalšímu běhu a k další horlivosti, a kameny pokoušení, jimiž po nás házeli ďábel, aby duši naši zabil, zdvíná anděl strážný náš, aby z nich vytvořil korunu slávy kol hlavy naší.

b) Ve chvílích pokoušení cítí dále člověk, jak potřebuje Boha. Pak naučí se prositi, jak kdysi učenci v Emauzích: „Pane, zůstaň s námi, neboť se připozdívá.“ Pak vrhá se k nohám Páně a křečovité se jich drží a úpi: „Pane, dále už nemohu. Se svými silami jsem již hotov. Pomoz Ty, ó Pane můj!“

Pak ctiť, jak boží všemohoucností musí doplniti slabost svou, dostává se Bohu blíže a naučí se zpívat se žalmistou Páně: „Mihí autem adhaerere Deo bonum est — dobré je pro mne, že jsem spojen s Bohem.“ —

Užitečna mohou nám tedy býti i pokušení. Slyšíme sice kolem sebe svůdné šepotání: „Všecko bude tvé, budeš-li se klaněti nám.“ Tak lákají, tak slibují, tak lbou modly světa. Draží studenti, chtěl bych, abyste teď s pomocí Boha trojjediného v sobě vytvořili veliké předsevzetí, ne předsevzetí takové, jež se rozplývá tam při kostelních dveřích, při odchodu z kostela, jako praskne hned bublinka, již vytvořila padající dešťová krůpě na hladině potoka; nýbrž předsevzetí opravdové, podle kterého se i žije. Nuže, to velké předsevzetí teď si vytvořte: Že s pomocí boží nepoddáte se žádnému pokušení, nýbrž že se ve všem chcete nechat řídit jen svatou vůlí boží. Že nepokleknete před žádnou modlou, již se klaní svět, že se nedáte omámiti žádným slibem a nadějemi šalebnými, nýbrž že Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužiti chcete. Amen.

Ned. II. v postě.

Moudrost boží, zdroj našeho štěstí.

Z jakého důvodu proměnil se Kristus Pán před apoštoly? Ví, že za kratičko bude trpěti. Apoštolé budou jej viděti poníženého, opuštěného, k smrti utýraného. Budou viděti, jak proti Vykupiteli při celém soudním řízení i na popravišti stojí skoro celý svět. Jak Vykupitel je pokopen, zničen, rozšlapán. — Je obava, že v té chvíli bude zviklána jejich víra v Ježíše Krista. Zapomenou na četné zázraky, jimiž dokazoval své božství a jichž byli očitými svědky, a nechají se úplně ovládnouti tím zdrcujícím pohledem, jež bude skýtati Golgotha. — Ale Vykupitel chce je vyzbrojiti a obrnit pro tu chvíli, chce v jejich duších udržeti to přesvědčení o svém božství, jež v nich tolikrát svými zázraky vyvolal, chce toto přesvědčení sesílit, chce mu dodati nebesky mohutné pevnosti a trvanlivosti. Proto proměnil se před nimi. To jest tu božskou svou velebnost, kterou dosud v sobě tlumil a skrýval, nechal najednou vyzářiti skrze tělo své, jako když rozsvítíme v krásně barevné skleněné kouli světlo, a teď nádherné paprsky světelné skrze sklo procházejí ven; a stál nyní před apoštoly v celé své nebeské, úchvatné, nevyčísitelné kráse. V takové božské kráse, že sv. Petr zapomíná na vše, co je čeká dole pod horou, a jen tady by chtěl stále žíti a kochati v té svaté Kristově kráse, a vzrušen a ve vytržení mluví: „Pane, dobře jest nám zde býti!“

Studenti! Vy též vstoupíte jednou do života. Budete vídati též Krista, jak je pronásledován, — víte, co tím myslím, — opuštěn, zdánlivě přemožen a zničen. V takových chvílích i v lidech samostatných víra se viklá, i lidé, kteří kdysi jako apoštolé ke Kristu ve žhavé lásce se tulili, od Krista utíkají a zamykají se bojácně v chaloupkách svého přesvědčení, i mnohý člověk dobrý, který jinak ve vroucích modlitbách nadšeně šeptává: „Hosanna synu Davidovu! Ježíši, Tobě žij! Ježíši, Ty jsi jsem živ i mrtev“, i

ten člověk sveden s ostatními volá: „Ukřižuj ho!“ Ptejte se, studenti, lidé starších a zkušených, jak takové chvíle, kdy se nám zdá, že Kristus je ve světě přemáhán a zničen, člověka zastrašují a od Krista zahánějí! O kéž byste i vy mohli se sv. Petrem vstoupiti na horu Tábor a zahleděti se do té božské krásy Pána Ježíše! Kéž by se i před vámi rozvinulo božství Ježíšovo v těch svých uchvacujících půvabech! Kéž by i vaše víra v jeho božství byla dnes utvrzena, kéž by i jí dnes dodal Vykupitel svou neviditelnou milostí pro celý život váš nebeský mohutné intensity a síly!

Zastavme se teď v duchu na chvíli na hoře Táboru. Zahleďme se do svaté tváře Kristovy. A aspoň jedné vlastnosti Jeho si dnes všimněme, totiž *Jeho moudrosti*.

Vzpomeňte si na naše české předky. Jak vzácnou jim bývala dobrá česká kniha! Chloubou rodiny bývala, na čestném místě své chýše si ji chovávali, jako posvátný klenot jí ukazovali svým hostům, jako drahocenné jmění přecházela od děda na otce a s otce na syna. V ní za dlouhých zimních večerů čítávali, napaměť téměř věděli, co se v ní na jednotlivých stránkách vypravuje, jejím obsahem se takřka živil. A když nastaly doby našeho národního probuzení, když si náš národ uvědomil své Bohem dané právo, že smí žít životem svým, nečetli jste ještě nikdy, jaké oběti venkované přinášeli, aby si mohli vypůjčiti českou knihu? To je ta touha člověka po vědění a moudrosti. Jakým je to štěstím pro mnohého člověka snaživého, může-li si zasednouti k studijnímu stolu v bohaté universitní knihovně a zcela se věnovati svému studiu! Po chrámu božím bývá mnohemu toto místo nejdražším na světě!

Ostatně nač shledávati příklady jinde? Do svého vlastního nitra se zahleďte, jaké vnitřní uspokojení cítíte, když čtete knihu, která před vámi nové myšlenkové světy rozvírá, nebo když vás nějaký člověk zkušený a učený svými slovy jako za ruku vás uvádí do toho rozkošného ráje pravdy. A vězte mi, to, co jest pro zavržené jedním z jejich trestů nejhroznějších, je ta okolnost, že jejich paklivá touha po vědění nebude nikdy ukojena, že budou stále se potáceti v těch černých temnotách nevědomosti a bludu!

Ale jak málo lidí může na světě svou touhu po vědění ukojiti! Třeba rolník neb dělník, jak rádi by si též přečetli něco vzdělávacího, a nemají vhodné knihy. Nebo nemají kdy, aby si ke knize zasedli. Nebo jsou tělesnou prací již příliš vyčerpáni, takže duch ani nemůže již přijímati poučení. Možná nejednou, studenti, když jste šli se svými knihami ulicemi do gymnasia, úkradkem doprovázel vás a vaše knihy závistivý pohled nějakého mladého dělníka, jenž si pravil: „Ó vědění, svatý poklade vědění, proč jsi jen pro mne pokladem tak nepřístupně zamčeným?“

Avšak vezměte i ten příznivý případ, že člověk může se oddati hledání pravdy. Jak malé jest to naše vědění! A kdybyste snad znali všech těch 28 velikých svazků velikých Ottova slovníku naučného od A až do Z, přece byste si musili říci: „Dost je toho, co vím, ale ještě více je toho, co nevím.“ A kdybyste procestovali více krajin než Holub nebo Livingston, přece byste si říci musili: „Mnoho jsem viděl, ale co je to proti tomu, co jsem ještě neviděl!“ A kdybyste znali více cizích řečí než Mezzolanti, jenž mluvil 59 jazyky, kdybyste byli lidmi tak geniálními, že byste ovládali dokonale všechna díla veliké universitní knihovny pražské, která má

260.000 svazků, kdybyste měli tolik vědomostí, kolik je jich sneseno v knihách největší knihovny světa, v knihovně pařížské, která má 2.600.000 svazků, přátelé, kdyby vaše hlava pod tíží vědomostí až téměř klesala, přece byste musili doznati: „Mnoho je toho, co vím, ale milionkrát více je toho, co nevím!“

Kdybyste ve dny, kdy leží na zemi tolik sněhu, byli vzali ne dlaň trochu bílého sněhu, co by byla ta trocha vloček na vaší dlaní proti těm vločkám, jež na krajině leží? Kdybyste v květnu nabrali do hrsti svěžích travinek, kolik je těch travinek ve vašich rukou proti travinkám, jež se na všech lukách v okolní krajině zelenají? Kdybyste načerpali z Atlantického Oceánu jedinou číši vody, co jest ta troška ve vaší sklenici proti vodám, jež v Oceánu zůstaly? A kolik je těch pravd, jež my známe, jež lidstvo zná, proti těm pravdám, jež ukryty jsou lidskému rozumu?

A to lidské srdce! Jak ono touží po moudrosti! Kde ji najde? Kde je pravda úplná? Pravda, jež naše poznání nejen uspokojuje, nýbrž ještě přesahuje? V Bohu! V Bohu nám budou odhalena všechna tajemství, u nichž jsme na světě s hlavou zadumanou stávali. „Moudrosti jeho není konce,“ píše Písmo sv. (Ž. 146, 5) a sv. Pavel volá: „Ó hlubokosti bohatství moudrosti a vědomostí božích!“ (Řím. 11, 33.) Ano, ty nekonečná pravdo a vědění boží, kdo změřil kdy tvou velikost a hloubku a výšku? Jako když oblak jasný na hoře Tábor obestřel Krista Pána a jeho společníky, tak nás ty pravdy obklopí! Jako když Israelští šli pouští, a byli žízniví, a od žízně umírali, a vody nikde nebylo, a Mojžíš přistoupil ke skále a dotkl se jí holí svou, a hned tekla osvěžující voda, a Israelští hasili plnými doušky svou palčivou žízeň, tak my jedenkrát budeme pít z těch osvěžujících pramenů věčné pravdy, budeme pít po celou věčnost, a nikdo nás nebude moci odehnati! „Žízní-li kdo, ať přijde ke mně a pije,“ volal kdysi Kristus Pán (Jan 7, 37) a sv. Bernard pln nebeské touhy jášá: „Ó moudrosti, jíž tehdy vše, co na nebi a co na zemi jest, dokonale poznáme, ze samého zdroje moudrosti znalost věcí všech pijíce.“

Chcete věděti, jak blaženou se bude cítiti duše, až čísti bude v Bohu ty veliké svaté pravdy? Bude jako srnka, jež v lesní samotě na bujném palouku se pase a vesele a s chutí si na zelené, šťavnaté travičce hoví. „In loco pascuae ibi me collocavit.“ (Ž. 22, 1.) Drazí posluchači, i člověk, který jinak po nadpřirozeném spojení s Bohem po smrti příliš netouží, když povází, že v Bohu bude míti rozřešení všech svých záhad, o nichž zde na světě dlouho do noci hloubával, že pozná tajemství, o nichž se mu zde na světě nikdy ani nezdálo, že bude moci věčně čísti — abych to tak řekl — v té veliké knize boží moudrosti, a že na každé její stránce, na každém řádku bude se setkávati s pravdami netušené důležitosti a ještě netušenější krásy, pak i srdce takové chladné rychleji tluče, oko se rozplápolá a ramena se rozepnou po Bohu a ústa volají: „Bože, neodpuzuj mne od sebe, Bože, té knihy věčné pravdy nezavírej nikdy přede mnou, Bože, ničím na světě nenechám se od Tebe odtrhnouti.“ —

Rozplývalo se od stěsí srdce ve sv. Petrovi, když patřil do jasné tváře proměněného Krista Pána. A bude-li nám jednou na Táboru nebeském dopřáno patřiti tvář v tvář na Boha věčné moudrosti, pak rozplývati se bude blahem celé naše nitro, a my též budeme volati: „Pane, dobře jest nám zde býti.“ Amen.

Proti trudnomyslnosti.

„Tu jde a vezme s sebou sedm jiných duchů horších, než jest sám, a vejdouce přebývají tam, i stávají se poslední věci člověka toho horšími, než byly první.“ (Luk. 11, 26.) Jsou stavy duševní, které nás činí zvláště přístupnými hříchům, které hříchy do duší svůdně lákají, takřka jim otvírají dveře i okna duší. Takovým nebezpečným stavem je zasmušilost. Člověk, který se jí oddal, který se stal trudnomyslným, malomyslným a zoufalým, bude propadat novým a novým hříchům. Abychom se o tom přesvědčili, uvažme dnes,

jak je trudnomyslnost nebezpečná,
čím bývá zaviněna.

1. Není zbytečné mluvit o zasmušilosti k lidem mladým? Vždyť přece mladí bývají veselí a jare a plní radostí ze života. Ano. Bývá. Ale neviděli jste ještě nikdy, jak rychle se střídají v mladých duších nálady? Jsou chvíle, kdy, cítí v sobě tolik síly, že se jim zdá, že musí jít starý svět strhnout a vystavět nový, lepší; že až do základů zamíchají celou lidskou společností; že roztráskají stávající společenské řády a dají novou tvářnost zemi. Ale jsou chvíle, kdy se ozývá nechuť k životu, k lidem, životní nuda, omrzelost, přesycená neb zklamaná skleslost. — Přichází se křesťanství, škodí tělu i duši tato trudná těžkomyslnost. Jako peklo je místem proto tak hrozným, že do něho nepadá ani jediný světlý paprsek naděje v lepší budoucnost, tak duše člověka, v níž se rozestřela černá noc beznadějnosti, omrzelosti, světobolu, zoufalství, sentimentální melancholie, pessimismu, taková duše stává se sama sobě peklem nesnesitelným, takový člověk nosí si své peklo sám v sobě. V takovém stavu člověka nic netěší, ani práce, ani dovolená radost, ke všemu je hluchý a slepý a mrtvý. O takovém stavu praví Duch sv. v Písmě sv. (Ž. 103, 20): „Přichází noc, a obcházejí v lese kol kolem dravci.“ Věru, dobře to praví Duch sv.: Jako dravci za tmy noční opouštějí svá doupata doulaťce, že teď nejspíše ukofistí nic netušící oběť, tak často v noci zasmušilosti, která obestřává naše srdce, vylézají ze svých doupat zhoubné vášně. Člověku je vše jedno, nic ho neděsí, nic netěší, nic ho neleká, nic nežene vpřed. Dobře praví Písmo sv.: „Souborem všeho zla je zármutek srdce“ (Sir. 30, 25) a na jiném místě: „Mnohé zabil zármutek a není užítku v něm.“ (Ekk. 30, 25.) Jako když v noci v ložnici začnou se vyvíjeti v kamnech z uhlí otravné plyny a začnou naplňovati světnici, a lidé tvrdě spící nic necítí, a plyny jsou silnější a silnější, až omámí a nadobro usmrtí nešťastné obyvatele, a na druhý den najdou sousedé v ložnici již jen otrávené ztuhlé mrtvoly, tak kdyby se začaly vyvíjeti, studenti, ve vašem srdci plyny těžkomyslnosti, kdybyste se nechali omamovati otravnými výpary zasmušilosti, v těch plynech jedovatých zhuben by byl veškeren život těla i duše.

2. Čím bývá zaviněna zasmušilost životní? Uvádím aspoň dvě příčiny: ztráta víry, hříšný život.

Ztráta víry. Námořník. Jeho loď byla ztroskotána bouří. Vše zahynulo. Jen on zavčas sestoupil na člun a zachránil holý život. Je bez kompasu, bez pokrmu. Temná noc. Mraky husté staví se mezi něho a nebe. Anž

hvězdička neblíká na obloze. Kdyby aspoň věděl, plaví-li se dobrým směrem! Kdyby tak tímto svým veslem mohl rozehnati bezcílné mraky, které ho tak krutě dělí od hvězd. Marné touhy. Bezcílné mraky husté dále zakrývají hvězdy. „Ó kdybych aspoň směr znal!“ Marné touhy. Bez cíle — v promočeném šatě — třesa se zimou — sám a sám na lehkém člunu — za tmavé noci. — Tak když člověk ztratil víru, když mu pohasly hvězdy na nebi, když hustá mračna pochybností a nevěry se postavily mezi něho a Krista, mezi něho a mezi pravdy svaté víry, které Ježíš Kristus nám na nebi rozsvítil, aby nám zářily zlatým oslňujícím světlem a ukazovaly cíl, jak plavit se máme na své pozemské plavbě. Když tyto hvězdy pobledly a pohasly, první, druhá, třetí, všechny, když černá tma naší duši obestře, pak zmocní se nás často těžkomyslnost. To jsou ty strašné chvíle, na které naráží Homer, když zpívá: „Nic věru bídnějšího není nad člověka nikde“ (Ilias, XVII, 446), v nichž Plautus připadá si jako jeden z kuželků rozestavených v kuželně, mezi nimiž řádí koule, koule nemilosrdného osudu, v nichž jedna z osob Shakespearových si připadá v rukou osudu tak, jako chycená moucha v rukou nezbedy, který jí křídla a nožky utrhuje a zdoluhavě vraždí. To jest ten světobol, který na nás svýma vyťřeštěnými očima hledí z děl Byronových, Leopardiho, Lenauových... Studenti, byli jste někdy na půlnoční mši sv. ve vesnickém kostelíčku? Možná, že když jste vstoupili tehdy, že bylo ještě tma. A přistoupil kostelník a rozžehl všechny svíce na lustru. Jasno hned bylo v kostele. Vy jste se dívali na zářivě hořící lustr, jak se zvolňoučka kolébá na provaze. Jen na lustr jste teď myslili, jak pěkně svítí. I ve vašem srdci rozžehl Ježíš Kristus skrze sv. církev a skrze vaše rodiče světlo víry. Ó, prosím vás, chraňte si tento lustr víry, mírně se houpající ve vašem srdci, ať vám na něm ani jediná svíce neshasne. A kdyby kolem vás se rozkládala i černá tma utrpení, kdyby na vás doléhaly chvíle trudu, bude-li ve vás hořeti živá víra ve všechny pravdy Ježíše Krista, pak budete mít v sobě světla dosti. Světla důvěry a světla naděje!

Bývá někdy příčinou trudnomyslnosti i hříšný život. Když člověk obtížil své svědomí hříchy, když v sobě stále cítí ten rozpor mezi tím co udělal a co udělati měl, jaký jest a jakým by býti měl, pak cítí v sobě bolestnou hlubokou trhlínu. Pak člověk takřka prchá jako kdysi Kain sám před sebou, protože všechny hříchy, jichž se dopustil ve svém životě, za ním hrozivě zdvihají hlavy a křičí za ním a vyčítají mu jeho vlnu. Je potom div, že takový člověk s nitrem rozervaným je rozmrzen na sebe a na celý svět a že pochmurná trudnomyslnost ovládne jeho povahu? Drazí posluchači, čím čistší je naše srdce, čím více se bojíme hříchů, čím rychleji a upřímněji ve sv. zpovědi setřásáme se sebe vlnu, tím jasnější je naše mysl, tím radostněji jde nám od ruky naše práce, tím lehčeji se přehoupneme přes překopy, které život kope a hromadí před našima nohama, tím větší je naše láska, naše úcta k životu, naše radost ze života. „Hlas radosti ozývá se ze stanů lidí spravedlivých.“ (Ž. 117, 15.) To jest, jako ze stanu, v němž bydlí lidé dobří, ozývá se jen radost, tak všechna slova, práce, projevy, které přicházejí ze srdce jeho, jsou jako projevy radosti, jež naplňuje celé naše srdce. Kéž i o nás platí: „Hlas radosti ozývá se ze stanů lidí spravedlivých!“

Jak pomůžeme si, když někdy blížiti se budou myšlenky truchlivé na

nás? Když na Saula zas padla trdnomyslnost, býval volán David a ten zahrál na harfu a rozplašeny byly těžké myšlenky královny. A když nás bude trápit těžká starost, sáhneme k harfě modlitby, utecme se ve vroucí modlitbě k Bohu, utecme se k božskému Srdci Páně: „Nic nemohlo potěšit duše mé. Vzpomněl jsem si na Boha a rozvesell jsem se.“ Nepotěší nás světský hovor, nezapláš nám zármutku vždy ani kniha. Jako holubice z archy vyslaná nikde neměla venku klidu, protože nenalezla, na čem by spočinula noha její, a vrátila se do archy a tam jí bylo tak dobře, tak si odpočala od svého letu, tak když duše naše zaletí k Bohu, v Bohu se skryje jako v arše své, tam najde klidu, tam je útěchy dosti pro všechny Amen.

Ned. IV. postní.

K čemu potřebuje student pomoci boží.

Když za války do velikého města, které má silný nedostatek potravin, je přivezeno několik vagonů bramborů, tu obyvatel velkoměsta, jenž je právě na nádraží, zadívá se na brambory a povzdechne si: „Dobré jsou i ty. Ale pro kolik to stačí? Je nás zde tolik tisíců! Oblast, jež má býti zásobena, je tak rozsáhlá, lidí, již mají býti nasyceni, je tak mnoho! Co je těch několik vagonů na tak mnohé? Jak je mi těžko při té myšlence!“ Tak si vzdychá obyvatel velkoměsta. Podobně učenící ve dnešním sv. evangeliu. Je zde na 5000 mužů, pak ještě ženy a děti a pro všechny je zde pět chlebů ječných a dvě ryby. To má stačiti? A stačilo. U Boha není nemožná ni žádná věc. (Luk. 2, 37.) Rozmnožil chleby zázračně a všechny ty rozsáhlé zástupy byly nasyceny.

Studente! Veliká úloha čeká tebe v životě. Máš býti světlem, které má svítiti i jiným. Máš jednou svým věděním zásobovati i duše jiných, máš býti jejich vůdcem. Máš však také spasiti duši svou. Kdo si tyto velké úkoly uvědomí v plné jich velikosti, kdo si představí překážky, jež budou znemožňovati jejich provedení, kdo si vzpomene, jak síly naše jsou nedostatečné, naše vůle nestálá a mdlá, naše schopnosti nepatrné, studente, když si myslíš na svoji nedostatečnost, není též tak úzko, jako sv. Ondřeji, když počítá: „Těchto pět chlebů ječných má stačiti pro tyto tisíce?“ Neboj se, hochu můj! Když ty svých pět chlebů ječných, své síly, svou přičinnost Kristu Pánu podaš, i tobě On pomůže, abys provedl obojí těžký úkol svůj, totiž:

1. Zjednal si potřebné vědomosti pro budoucí povolání. *
2. Spasil duši svou.

1. Musíš především pánu podati pět svých chlebů ječných. To jest, musíš konati, nač tvé síly stačí. Musíš se přičiniti, učiti, přemýšlet, namáhat, jak je ti to možno. — Co bys chtěl v životě dělati, kdybys tam vstoupil bez dostatečného vědění? Nedaleko Radhoště jest blízko nádraží v jisté vesnici budova tovární. Mladý člověk ji začal stavěti, ale když zdi byly již hotovy, došly podnikateli peníze. Už léta tam ta budova stojí, nedostavěná, neomítnutá, bez řádné střechy, a zejmé její otvory pro okna

jako oči vytěštěné, ve dne v noci hledí do světa a v těch strašných očích možno čísti hrůzu: „Tož navždy zůstanu tak? Tož vždycky už budu tak nehotová, jak mě tehdy odběhli?“ Kolik je lidí, kteří jednou studovali, ale kteří teď jsou jen jako taková živá, chodící, nedostavěná, opuštěná budova tovární, nedostavěná, protože studovali jen nedbale a v jejich vědomostech je plno zejících otvorů a trhlin! Člověk, který hned od svého dětství, od svého mládí nepřipravuje se svědomitě na své budoucí povolání, ten pomalu odumírá národu, ten nemá ceny pro svůj lid.

Zdá však se vám, že vaše práce je příliš zdlouhavá? Že jste se třeba celý den musili učit a přece že jste se nejen o nepoznatelný krůček dostali vpřed? Ano, nerostou nám výsledky práce tak rychle, jak bychom si přáli. Ale vizte tento chrám. Kolik cihel zde musilo být na sebe položeno, než byly vystavěny tyto zdi a pilíře! Kolik rukou zde pracovalo! Kolik dní trvalo, než chrám byl vybudován, kolik lidí hemžilo se na lešení! Kolik krůpějí potu skanulo do těchto zdí! A všimněte si vnitřní výzdoby chrámu. Ano, naše oko přelétne tyto obrazy ihned, ale co se napracoval malíř, než namaloval jediný obraz na klenbě! Co se napracoval umělec, než vyřezal jedinou sochu! Nevrostl tento chrám ze země za jedinou půlnoc, celé měsíce a celá léta se na něm pracovalo, ale ty drobné práce spojeny v celek vytvořily tu velebnou budovu, již dnes se obdivujeme. -- My nebudujeme sice chrám hmotného, ale připravujeme se na život. I my jsme v jistém smyslu staviteli chrámu. Jen pohnáhlí roste naše práce. Ale každá půlhodina, kdy pilně pracuješ nad knihou neb nad sešitem, jest novou cihlou a tyto tisíce cihel, na sebe narovnaných a spojených, budou jednou tvořit chrám tvého života. Jen pečlivě používej každé chvíle, jen přemáhej necht a pohodlnost, jen pracuj vytrvale, klad bez přestání cihlu na cihlu a kdyby to byly cihly sebe drobnější, zdi tvého chrámu přece porostou do výše! „Čiň horlivě, co vždy může učiniti ruka tvá,“ napomíná Písmo sv. (Kaz. 9, 10.) A když při této své práci budete se utíkat k Pánu Bohu, ten, který požehnal pro Josefa Egyptského Putifarovi v Egyptě a požehnal Putifarovi tak, že měl hojnost doma i na polích, ten, který požehnal sv. Petrovi, že hojně ryb zahrnul, až lodička se potopovala, ten dá požehnaní své i vašemu přičinění!

2. Ale máme ještě druhou úlohu a to nejdůležitější: Je-li již obtížno vědomostmi se zásobiti pro život, je úloha druhá ještě obtížnější. Vždyť ve světě je tolik příležitostí k hříchu! Tak lehoučko člověk je ztratil, svou víru a ctnost! Tak snadno se zkazí! Tak často stává se s duší, co ne-jeden z vás udělal, když jste ještě byli dětmi: měli jste hořící zápalku. Pěkně hořela. Vhodili jste ji do vody. Zasyčela, zhasla. A proud jí pak zhaslou unášel s sebou. Tak duše mnohého hochů hoří láskou k Bohu, hoří pracovitostí a všemi ostatními ctnostmi. Vstoupí do světa. A ta duše, která až dosud jasně hořela ctností, na vodách světa jen vydá pár posledních paprsků. Ale jen několik. Pak zasyčí a zhasne. Zhasla v ní víra, zhasla modlitba, zhasla přičinlivost, poctivost, zhasla v ní zkrátka ctnost. Hochu drahý, nezhasíná ten svatý plamínek již i v tobě?

Možná však, že si pravíš: „Nemám příležitosti, abych ukázal svoji lásku k Bohu.“ Opravdu? Nemáš příležitosti? I k tobě mluví Kristus P.: „Podvihněte oči svých a podívejte se na krajinu, že jsou již bílé ke žní.“ (Jan, 4, 35.) Vzpomeň jen na své knihy, na jiné příležitosti k práci k mo-

dílbě — že nemáš příležitosti, ukázatí svoji lásku k P. Bohu? Pozdvihni jen oči svých, pohlédni na své dny, nejsou to krajiny, jež jsou již blíže ke žni?

Anebo si nařkáš: „Již jsem se sám v sobě zklamal, jsem příliš slab, nedovedu přemoci pokušení.“ Vzhůru srdce, příteli! Je psáno v Písmě sv.: „Všecko, co narodilo se z Boha, přemáhá svět.“ (I. Jan 5, 3.) Setřes se sebe malomyslnost! Pán Bůh chce býti s tebou! A kdybys snad i byl chybil v životě, neboj se: Bůh srdce zkroušeného a pokorného nezamítne! Odpustil sv. Petru, jenž jej zapřel a učinil jej hlavou apoštolů. I tobě odpustí, když budeš k němu volati: „Pane, rozpomeň se na mne!“ —

Dobře k nám volá teď v době postní sv. církev: „Hleďte Pána, pokud je možno jej naléztí. Vzávejte jej, pokud blízko jest!“ (Is. 55, 6.) Hleďte jej hned od svého mládí. Nezapomínejte na modlitbu, nepřestaňte milovatí Krista Pána, bojte se hříchu, vyhýbejte se příležitosti k hříchu! Quaerite Dominum, dum inveniri potest! Kéž podaří se vám provéstí v životě i druhou, těžkou vaši úlohu: spasiti duši svou! —

(Závěr.) Pěkrášnou epištolu nechává předčítati sv. církev ve mši sv. v úterý uplynulého týdne: Žena jakás volá k Eliseovi řkouc: Služebník tvůj, muž můj, zemřel, a ty vš, že služebník tvůj bál se Hospodina: a hle, věřitel přišel, aby vzal si dva syny mé, sobě do otroctví.“ Řekl jí Eliseus: „Co chceš, ať učiním tobě? Pověz mi, co máš v domě svém?“ A ona odpověděla: „Nemá služebnice tvá nic v domě svém, než maličko oleje.“ I řekl jí: „Jdi a vypůjč si ode všech sousedů nádob prázdných, a vypůjč si jich mnoho. A vejdi a zavři dveře své, když vnitř budeš ty i synové tvoji a nalévej z něho do všech těch nádob: a když budou plné, vezmeš je.“ Šla tedy žena a zavřela dveře za sebou i za syny svými, oni podávali nádoby a ona nalévala. A když plné byly nádoby, řekla k synu svému: „Podej mi ještě nádoby.“ A on odpověděl: „Nemám.“ I přestal léci olej. Tedy šla a oznámila to muži Božímu. A on řekl: „Jdi, prodej olej a zaplať věřiteli svému: ty pak a synové tvoji živi budete z ostatku.“ (IV. Král. 4, 1—7.) — Studenti, i vy máte těžké práce před sebou, jako těžkou povinnost měla před sebou tato vdova. Vaše pouhé lidské síly na to nestačí. Proste nyní, až začne mše sv., proste Pána, aby i váš olej, vaše schopnosti, vaši dobrou vůli Pán rozmnožil všemohoucností svou, abyste vždy dostáli povinností svým tak úplně, jako ona chudá vdova israelská dostála závazkům svým. Amen.

Mater dolorosa.

Zpíváte také rádi píseň o Panně Marii bolestné „Stabat mater — Stála matka“?

Ó jak smutna, zkormoucená
byla Máti vyvolená,
jížto za Syna Bůh dán!

Ó jak mdlela, jak se chvěla,
když ho mezi lotry zřela
krváceti z mnohých ran.

Jak rádi zpívali předkové naši tuto píseň! A nejen předkové naši. U všech křesťanských národů bývá zpívána. Vždyť vyjadřuje tak dojemně nesmírné hoře Matky boží sedmibolestné. Skladatel písně té viděl takřka před sebou Matku bolesti, slyšel takřka její lkání, plakal s ní, nechal na sebe působiti její bolest, jež jako moře je hluboká, a v tomto nejvyšším vzrušení soucinném vytryskla mu z duše tato píseň, jejíž každé slovo je smočeno v slzách, v slzách soucitu a lásky k trpícímu Spasiteli a jeho svaté Matce.

Příští pátek je svátek sedmibolestné Panny Marie. Proto i my dnes uvažujeme o této trpitelce. Uvažme, že ona jest

- a) trpící matkou Kristovou,
- b) obětavou matkou lidstva,
- c) matkou jednoho každého z nás,

1. Panna Maria trpěla jako *matka Pána Ježíše*. Vždyť byla jeho *Matkou*, Láskou matky k synovi! Stáli jste již někdy ve světnici, když matka se loučí se synem, odjíždějícím na bojiště, když syn naposledy kleká před ní, a ona mu dělá na rozloučenou kříž na čelo? Hle, jak pláče, jak to své dítě milovala! Slyšeli jste již někdy naříkat matku, jež právě pochovává jediné své dítě, již zhasla jediná naděje jejího života? Když Hagar byla se svým dítětem vyhnána na poušť, a když jí došla voda, a Hagar viděla, že smrt je neodvratná, položila hocha pod strom jakýs a odešla, co by lukem dostřelil, a řekla si: „Aspoň nebudu viděti umíratí svého drahého hocha,“ a usedla si a rozplakala se, až daleko se pouští ozýval její nářek. (Gen. 21, 14 n.) Tak miluje své dítě obyčejná matka.

Což teprve vytrpěla na Golgotě Matka boží!

Který syn byl kdy zmučen, zmrzačen, zneuctěn, *jako Kristus*? A ona se na to dívá! Dívá se nahoru, na hřeby, jež jsou zaraženy do svatých nohou — jest jí tak, jako by ty hřeby byly v jejích nohách a jako by z jejích šlápějí valily ty potoky červené krve! Dívá se na svaté ruce, jež všude jen žehnávaly a uzdravovaly, ty hřeby, jež v nich působí šílenou bolest, jako by v jejích vlastních dlaních pálily a škubaly! Trny zaražené do jeho hlavy pálily a mučily v hlavě její, smrtelná žízeň jeho, protože celé tělo je ve strašné vypalující horečce a všechny útroby jsou vypráhlé a ústa poprýskaná, tato mučivá žízeň je i žízň její — zkrátka jeho bolest je její bolest, a proto volá: „Velká jako moře jest bolest má!“

Kristus dále trpí za všechny *hříchy světa*. Jako bavíř pracující v podzemní šachtě najednou je zasypan a stále nová tíže se naň sype a už skoro úplně

zmizel a ještě pořád se nad ním skály trhají a dolů hří: tak vidí matka boží, jak se na jejího Syna sypou hříchy celého světa, jak neudržitelná tíže naň dořhá, jak se mu pod tou tíží hlava sklání a pot na čele vystupuje, jak se tím břemenem dusí a dusí, a ona tu tíží lidských hříchů, tíží větší, než kdyby celá země se na ní sesypala, cítí sama na sobě: „Veliká jako moře je bolest má.“

Kristus dále trpí jako *Bůh člověk*, jeho tělo jest pro stálé spojení s božstvím citlivější než tělo pouhých lidí, jeho rány pálí a bolí tisíckrát více než rány obyčejného člověka, ony vyvolávají v něm bolest nekonečnou, bolest, o níž my jiní lidé si ani představy učinit nedovedeme. Ale Panna Maria ty nekonečné bolesti cítí, jejich nesmírnost chápe a na sobě zakouší, a proto volá ještě úpěnlivěji: „Veliká jako moře je bolest má.“

A konečně to něžné *srdce* Panny Marie! Kdyby byla měla jen srdce tak těžko vznětlivé a netečné, jako jsou naše lidská srdce, byla by se těm bolestem vyhnula. Ale její srdce bylo tak citlivé, jako srdce žádné jiné matky. Její cit byl jemnější, svou svěží věrou dovedla si bolesti Páně mnohem živěji představit než my, muka Synova bolela jí více než by jí byla bolela její vlastní muka, protože Syna milovala daleko více nežli sebe, když dlv potom, že lomí rukama a volá: „Veliká jako moře jest bolest má.“

Drazí přátelé, když při smrti Páně, bezcenná, mrtvá příroda se takřka roztruchlila, slunce se zatmělo, skály pukaly, země se třásla, jaké asi bolesti musily se ozývat v tom nejvyšším citlivém srdci Matky boží! Dobře to napsal sv. Bernardin Siennský: „Takový byl bol sv. Panny, že kdyby se byl rozdělil na všechny tvory, všichni by ihned pomřeli.“ — Říká se, že na Golgotě trpěl jeden mučedník. Ne dva tam trpěli, jeden na kříži a druhý pod křížem, královna mučedníků. A *žádný mučedník světa a žádné doby nevytrpěl tolik*, co vytrpěla ona! Vždyť mučili jí jejího Ježíše! Brali jí jejího Ježíše! K smrti ubíjeli jejího Ježíše! Drazí, kdyby jí tam z prsou byli rvali srdce ven, nebylo by jí to tolik bolelo, jako když jí jejího Syna, jejího Boha, jejího Ježíše uloupili. „Veliká jako moře jest bolest má.“

Křesťane, není uloupen Ježíš tvému srdci? Není ti vyrván z tvého nitra? Udržuješ jej svou láskou, vzorným křesťanským životem v srdci svém? Či jsi jej snad ztratil? Jestli ano, pak si z toho možná nic neděleáš, ale udeři jednou hodina, a ty poznáš, cos to ztratil, a pak zde budeš státí též jako ta Matička bolestná na Golgotě, rukama lomě, se srdcem mečem bolestmi proboděným, s okem slzami zalitým a budeš nařikati: „Ztratil jsem Ježíše! Umučen je Ježíš mého srdce! O povězte, kde ho naleznu, kdo mi vrátí mého Ježíše?“

2. Matka bolestná je dále obětavou matkou *lidstva*. Po ní žádal Bůh ještě těžší oběť než kdysi po Abrahamovi. Abraham měl Bohu obětovati to, co měl na světě nejdražšího, svého jediného syna, do něhož skládal tolik nadějí do budoucnosti. Ale když Bůh vyslovil přání, i tohoto syna jediného chce obětovati Abraham. Tak po Matce bolestné žádá Bůh, aby obětovala za zachránění lidstva svého jediného Syna. Drazí posluchači, Panna Maria, abych to tak řekl, vidí před sebou kalich bolesti, má jej vypít, cítí, jak hořký a trpký jest jeho obsah, až hrůzou se třese, když do kalicha hledí, ale přece mluví: „Otče nebeský, mám se smířiti s myšlenkou, že Syn můj musí býti obětován, aby lidstvo bylo zachráněno. Ten kalich bolesti máme oba vypít až na dno. Otče, je-li možná, odejmi tento kalich od nás. Ale ne naše, ale tvá vůle se staň. Otče, nemůže-li lidstvu býti jinak pomoheno, nuže budiž, obětuji ti toho

svého trpícího Syna. Otče, dvě lásky bojují v mém srdci, jedna k Synovi, druhá k lidstvu, abych pomohla lidstvu k záchraně, buďž, i tuto oběť přináší mé mateřské srdce.“ Jaká to rekovná láska! Jaký heroismus sebezapření! Jaká to nadlidská velikost! Tak Matka boží milovala svět, že Syna svého jednorozeného dala, aby žádný, kdo v něho věřil, nezahynul, ale měl život věčný! Dobře k ní volá sv. církev: „Nežetřila jsi života svého, abys úzkostí a zármutku zbavila národ svůj.“ (Iud. 12, 25; epištola svátku.)

2. Matka bolestná jest konečně i *Matkou naší*. Zaopatřoval jsem kdysi malou, asi 10letou žačku. Když bylo po udělení posledního pomazání, najednou bylo děvče zachváčeno velikými bolestmi žaludku, že svíjelo se jako červ a jenom volalo: „Mamičko! Mamičko!“ „Co chceš, Matyldko?“ „Mamičko, pro Boha vás prosím, pomozte mi!“ — Drazí, jsou chvíle v životě, že my se od starostí svíjíme jako to dítě, a hledáme pomoci. A máme též matku, k níž můžeme též s důvěrou volat: „Matičko, pomoz!“ Je to matka bolestná. Ji jsme byli doporučení za dítky. Svatí Otcové souhlasí v mínění, že slovy: „Hle, Syn tvůj“, odevzdával za syna své Matce nejen sv. Jana, nýbrž všechny lidi a každého z nás. „Hle, Syn tvůj! Hle, matka tvá!“ To k tobě mluví Vykupitel, tebe odevzdává do ochrany své Matky, tebe činí dědicem té lásky, které se jemu dostávalo. Jen se vmysli do té myšlenky: Ta mocná, láskyplná královna nebes je mojí matkou! Já jsem jejím dítětem! Slyšíš to, můj posluchači: Tys milovaným dítětem Matky bolestné! Hle, Matka tvá! Blaze nám, když u ní hledáme posily pro své povolání a když je třeba i pro své utrpení. Vojín ležl ve velikých bolestech blížek smrti. Více ran vjelo do ramen a do těla, a obě nohy scházely. Důstojník zastaví se u lůžka a táže se, jak to vydržel. Vojín hledá cosi pod poduškou. Už to našel. Je to růženec. Ukazuje jej a praví: „Bez tohoto bych to nebyl snesl.“ Blaze člověku, jenž je si vědom slov Kristových: „Hle, Matka tvá!“

Dokud jsem býval malý, nerozuměl jsem, proč náš lid tak miluje písně: „Stálá matka litující“, „Matka pláče, ruce vzpíná“, v nichž se ličí bolesti Panny Marie. Nevěděl jsem, proč v rodinách visívá na stěně obraz královny mučedníků, proč u cest a na návrších stává postava Rodičky Kristovy, lomící rukama, s mečem v srdci, proč v kostelích před oltáři a obrazy bolestné Matičky se tolik lidé modlívali. Ale když jsem dorostl a viděl jsem, co je ve světě béd a strastí, pak jsem porozuměl. Křesťané, kéž by se mi podařilo dnes docílit toho, bych ve vás zvýšil lásku k bolestné Matičce, byste si živě celý život byli vědomi, že ona je matkou vaší vy a jejími dětmi. Amen.

Neděle květná.

Umučení Páně školou obětavosti.

Venite, quotquot criminum
funesta labe inficit:
in hoc sa'utis balneo
qui se lavat, mundabitur.

„Přijďte všichni, jichž se dotkla zhoubná nákaza vln; kdo v této lázni se omývá, očistěn bude.“ Tak se modlí sv. církev ve svátek nejsv. krve Páně. A o každém, kdo si rozjímá umučení Páně, kdo duši svou pohružuje do jeho bolesti, do jeho nejsv. ran, kdo se vřije do jeho úzkosti a opuštěnosti, kdo se takřka noří do nejsv. krve Páně, o každém platí též:

in hoc salutis balneo
qui se lavat mundabitur.

Ale což, není to nmoderní, starosvětské, zamyslet se zbožně nad umučením Páně? Může i modernímu člověku ta zmučená postava Kristova něco dát? Může se i budoucí inteligent od ní něčemu přiučit? Zkrátka může se i moderní člověk duševně obohatit, když v duchu postojí chvíli na Golgotě pod křížem:

Jen jednu věc dnes rozvádím, již se můžeme pod křížem Kristovým naučit, totiž jak se zde učíme obětovati se. Celý život řádného člověka je řetězem obětí. Toť se rozumí, mohu si, chci-li, život i usnadnit, mohu vše odbývat jen tak, aby to bylo odbyto, mohu bez vyšších snah se zde jen protloukat, od hodiny k hodině, ode dne ke dni, od roku k roku. Mohu si život zaříditi, hodně pohodlně, že se v ničem nenamáhám, že si žádných obtíží neukládám, že všem svým lenošným choutkám hovím. Ano, jde to, abych se svým těžkým povinnostem vykroutil tak, že vlastně žádných obětí nepřináším, — ale jakou cenu a jaké účinky má takový život? — Před 4 lety stál jsem na nádvoří největšího rakousko-uherského ústavu pro výchovu zpustlých a zanedbaných dětí, asi na 900 dětí jsem tam viděl, dětí, z nichž sice část bude moci býti vychována v lidi řádné, ale z nichž nejedno bude jednou tvořit škůdce a kal a přítěž lidské společnosti. Když jsem se díval na tyto děti, z nichž mnohé mělo již pestrou minulost za sebou, napadla mě myšlenka: „Kdo je vinen? Kolik je mezi dětmi takových, že by sem nebyly musly přijít, kdyby jejich rodiče byli uměli obětovati se pro rodinu?“ Opravdu, jinak by vypadal svět, než vypadá, kdyby ta lenošná polovičatost, ten strach před obětmi všeho života jako červotoč neprohloďoval! Jaké postavení by mohli zaujímat jednotlivci i rodiny, kdyby uměli přinášeti účelné oběti! Jak vysoko by stála naše vlast, kdyby všichni její příslušníci vyplnili své místo plně, kdybychom vždy naplali všechny své síly, kdyby naším heslem bylo též to slovo Písma sv.: „Exsultavit ut gigas ad currendam viam!“

Draží studenti, uměti žít znamená uměti přinášeti oběti. Kdo neumí oběti přinášeti, kdo si nedovede nic odříci, i když je třeba si odříci, kdo se nedovede donutit k žádné povinnosti, protože by mu působila trpkost, ten neumí ještě ani životní abecedy. A kdyby vám vaše oběti připadaly tak těžkými, jak

těžkým bylo Abrahamovi, když vedl svého Isáka na horu, kdybyste měli obětovati třeba i svůj nejmilejší zvyk, protože potřeba toho žádá, vzmužte se, přátelé, oběťte i tu svou zamilovanou věc, oběťte i vy svého Isáka! Bez oběti nemůžete přispěti ke slávě boží, bez oběti nezachráníte své duše, bez oběti nedopracujete se pozemského štěstí, bez obětí jakživ se vám nepodaří uplatit ten veliký dluh, jež máte u lidstva. Je to pravda, každý z nás je velkým dlužníkem lidstva. Lidstvo rukou našich rodičů nás vyživilo, skrze lidi jiné umožnilo společenské řády, v nichž vyrůstáme, skrze naše učitele nás vzdělalo a vypravilo pro život, církve sv. ukázala nám naše cíle nadpřirozené a udlí nám ve sv. svátostech nebeské síly. Po celou dobu svého mládí jako bychom stále chodili vypůjčovat do té velké záložny lidstva a žili jen z těch půjček. Co by z nás bylo, kdyby se nás lidé nebyli ujali? Ten dluh musíme uplácti, to jest otázkou naší cti. A upláctíme jej, když pracujeme pro blaho lidstva. Ale pracovat pro blaho lidí časné i věčné je spojeno s obětmi. a čím více lidí chce duše apoštolská před věčným neštěstím zachrániti, čím více kdo pracuje pro časný blahobyt jiných, tím větší oběti osobní musí přinést.

Ale oběť! Jaké to nepříjemné, tvrdé slovo pro moderního člověka! Odříkati si! Zapírat se! Omezovat se! Jak to zní cize modernímu uchu!

Kde se naučíš, studente drahý, obětovat? Kde lépe než u Ježíše Krista ukřižovaného? Pohleď naň v duchu. Aby tebe a všechno lidstvo zachránil, všeho se zřekl, své božské blaženosti a velebnosti, lidského majetku a pohodlí, nemá příbytku, kde by hlavu sklonil. Zadívej se naň na kříž. Nemá šatu, jímž by se přikryl, nemá pleny, jíž by si rozpálenou hlavu před paprsky slunečnými zakryl, nemá jediného údu, v němž by ho bolest jako obeň nepálila, nemá ani kapky té obyčejné laciné vody, aby si jí horkost a žízeň zchladil. Již mu nezůstalo nic, leda trocha červené krve v srdci, hled, i krev ti dává, abys viděl, že si nic nechce nechat, jen aby tebe mohl zachrániti před věčným zatracením! — Přátelé moji, kde naučíme se ve světě takové obětavosti jako pod křížem? Věru, kdyby nám ta zmučená postava Kristova nic jiného nedala, leda že nás naučila obětovat se, ó, pak dala nám již mnoho, více než nám celý svět dáti může!

Za druhé Ježíš ukřižovaný učí nás přinášeti oběti s *chutí a radostí*. „Kdybych rozdál na pokrmu chudých veškeren statek svůj a vydal své tělo k spálení, lásky však kdybych neměl, nic by mi to neprospělo.“ (I Kor. 13, 3.) — Čeho by docílily vaše sebe větší oběti pro Boha a pro lidi, kdybyste je přinášeli s tvář nevrlou, mrzutou, s odporem a reptáním? „Kdybych rozdál na pokrmu chudých veškeren statek svůj a vydal své tělo k spálení, lásky však kdybych neměl, nic by mi to neprospělo!“

Hle, s jakou radostí a láskou přináší svou oběť za nás Kr. P.! Jak často a rád ve svém životě myšlenkou na své utrpení se obíral, jak rád o ní mluvil, jak rád chodil na místa, o nichž věděl, že tam umučení bude provedeno, jak se nemohl dočkat chvíle, kde oběť svou bude moci přinést! „Quomodo coarctor, usquedum perficiatur,“ (Lc. 12, 50) povzdechl si kdysi toužebně před apoštoly. A když se již utrpení dostavilo, s jakou láskou to vše snášel! Pane náš, pravda, sterými ranami jsou rozryta záda Tvá; ale Tvá ústa šeptají, že tys i tisíckrát více ran chtěl ještě strpět, jen kdybys nás všechny mohl spasit. Mnoho trnů bolestně ryje v Tvé hlavě; ale Ty bys jich chtěl třeba i desetkrát více mít, jen kdyby nám to pomohlo. Tři hodiny na kříži v nesmírných bolestech jsi visel; ale Ty bys byl ochoten i sta hodin v bolestech ještě straš-

nějších zde lpíti. Tvé oko zhasínající hledá ještě nás, Tvůj zsinálý ret zmlá-
jící šeptá modlitbu za nás, Tvá ramena rozpiatá chtějí sevřít do svého bož-
ského náruči nás a přitisknout nás na božské srdce své!

Položil jsem na počátku exhorty otázku: Můžeme se i my moderní lidé
něčemu naučiti z umučení Páně? Můžeme i my něčím duši svou obohatiti,
když rozjímáme o něm? Přátelé drazí, kdybychom si utrpení Páně vroucně
rozjímali, kdybychom chodívali do té školy kříže, pak by z nás byli lidé jiní,
pak by svět vypadal jinak, než vypadá! Hle, Ježíš Kristus rozpíná po nás
ramena svá. Ó vrhněme se do Jeho náruče. ať srdce naše přijde na to svaté
srdce Jeho, ať čelo naše se položí na čelo Jeho, a On nás přitiskne k sobě a
řekne nám: „Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut accendatur“
(Luk. 12, 49), aby se to rozhořelo všude a ve všech srdcích ohněm obětavosti,
jež ráda přináší i oběti sebe těžší. Amen.

VI. Neděle po velikonocích.

Ned 1. po velikonocích.

Myšlenka na všudypřítomnost boží.

Teď jsme viděli v duchu sv. Tomáše klečeti zahanbena u nohou Kr. P. O několik let později chodí již jako apoštol s místa na místo a všude roznáší víru v evangelium, po Palestině, po Persii, po Indii. Jako když kostelník na velké svátky chodí po kostele od oltáře k oltáři a rozžehá světlo za světlem, až hoří všechny svíce v celém kostele, tak chodí sv. Tomáš po samotách, vesnicích i městech a tím světlem lásky k Ježíši Kristu, které svítí v jeho duši, rozžehá i světlo lásky v jiných duších, jichž se dotkl. A pořád nové svíce rozsvěcuje, už jich hoří sta a sta, ale sv. Tomáš vidí, že jsou tisíce tisíců, jež ještě rozsvíceny nejsou a proto chodí a rozžehá stále horlivěji, cosí jej přímo tlačí do nových podnikův a do nových obětí a nezastaví se ve svém díle, až v Kalamíně v Indii kopí mu probodne hruď.

Co pobízelo sv. Tomáše do takové činnosti, že si ani oddechu nepopřál? Jak to, že ho nezastrašily hlad, bídné noclehy, únava těla, cesta pustinami, překážky působené lidmi? Jak to, že čím dále království Kristovo rozšířil, čím více duší zachránil, že žízeň jeho duše nebyla ukojena, nýbrž byla ještě mnohonásobně stupňována? — Sv. Tomáš chtěl nahradit Kr. P. to, čím se o Veliké noci proti němu provinil. Vzpomínka na chvíli, kdy zahanben před Kr. P. stál, na to, co všechno tehdy zažil, tato vzpomínka vryla se mu nezapomenutelně do paměti a stala se proň nevyčerpatelným zdrojem velkých, ničeho se nelekajících podnětů k práci.

Nositi v sobě živou vzpomínku na Kr. P., pamatovati na to, že P. Bůh je stále při nás, tyto myšlenky jsou až dodnes nevyčerpatelným zdrojem velkých, ničeho se nelekajících podnětů k práci. Abychom si to tím lépe uvědomili, uvažme teď:

1. Jak užitečno je nositi v sobě živé vzpomínky na Ježíše Kr.

2. Jak máme tyto vzpomínky v sobě pěstiti.

1. Je cosi až nesrozumitelného v jednání sv. Tomáše. Všichni ostatní apoštolové jej ujišťují: „Viděli jsme Pána.“ A sv. Tomáš odpovídá vzdorně: „Neužím-li, nevložím-li, neuvěřím.“ Sv. Matěj Magdalenka oznamuje: „Mluvil jsem s Ním. Klečela jsem před Ním.“ Marná řeč. Ušedníci z Emaus svědčí: „Viděli jsme Ho. Šel s námi. Mluvil s námi. Seděl s námi. Při lámání chleba jsme jej poznali.“ Sv. Tomáš tvrdošíjně trvá na svém: „Neužím-li v rukou jeho rány hřebův a nevpuštím-li prstu svého na místo hřebův a nevložím-li ruky své v jeho bok, neuvěřím.“ Je v tomto jednání sv. Tomáše ukryta neústupná, vzdorná svěhlavost, nepřístupná nevěra, nepovolná pýcha; chtěl by málem i

samému Kr. P. předpisovati, co udělati, chce-li, aby mu uvěřil. A teď vidí sv. Tomáš před sebou Krista Pána. Cítí, že částečně k vůli němu sem přichází. On, nevyzpytatelný Bůh, pán nebes i země, k vůli němu, ubohému, nicotnému, hříšnému člověku. Cítí na sobě dobrý, milý, okouzlující, božský pohled Ježíšův. ten pohled, jehož přesvatému kouzlu nikdo odolati nemůže, slyší lahodný Krista P. hlas, v němž cosi nebeského, nevypověditelně vábivého se tají. Všecko, co za uplynulých tří let pobytu se Spasitelem obdivuhodného na něm viděl, co velikého o něm slyšel neb si pomyslí, co kdy pocítil velikou touhu Kristu P. cele se oddati, všechny tyto vzpomínky jakoby zdálky teď k sv. Tomáši se blížily se všech stran, jak když se k pastýři na Alpách houštinami blíží z dálky se všech stran rozptýlené stádo a jasněji a jasněji zvučí jejich zvonky. To vše působí na duši sv. apoštola, je mu jako by se celá božská velebnost přítomného Kr. P. teď na něho spouštěla, jako by padala na jeho rozum, na jeho cit, na jeho vůli, a překonán padá sv. Tomáš na kolena a z celého srdce vyznává: „Pán můj a Bůh můj!“ —

Víte, draží posluchači, proč náboženství bývá u nás mnohdy úplně neúčinné, proč jeho vliv na naše smýšlení a jednání bývá roven nule? Protože jsme v sobě neprocítili velikých jeho tajemství, protože jsme se neseznámili s hlubokým jeho obsahem, protože jsme si mysleli, že stačí, když jsme si jich jen letmo a zdaleka trochu všimli. Ne, to nestačí. Musíme do blízkosti před Kr. Pána, jako Mu byl blízko sv. Tomáš. Chléb, který vidím za výkladní skříní, mi není nic platen, má-li mne sytiti, musím jej požíti. Ježíše Krista musím takřka duši své dáti, aby mohl mně dát své síly. Je dále psychologickým zákonem, že čeho neznám, toho nemohu milovati. Když neznám Kr. a pokladů, které jsou ukryty v něm, pak je nemožno, abych jej z celého srdce miloval. A poznáváme jej v rozjímavé modlitbě, když si jej živě představíme, když uvažujeme o jeho moudrosti, dobrotě, zázracích moci, božství, a především o božské jeho lásce, když takřka před svým zrakem necháme vystoupiti božskou jeho postavu a plní úcty se pak na ni zahledíme.

Studenti, z hloubi duše vám doporučuji jednu věc. Když vstoupíte někdy odpoledne do kostela na několik minut a nic vás zde nebude rušiti, nebo když při mši sv. máte několik okamžiků volných mezi jednotlivými slokami, představte si živě J. Kr., jako by stál před vámi a mluvil s vámi. V té chvíli posvátné jako by i k vám skláněl se Kr. P. a vám pravil: „Vlož prst svůj sem a viz ruce mé!“ Jako by vám bral ruku a kladl ji ve svůj bok a pravil: „Hleď, zde to srdce, jež tě tolik milovalo!“ V té chvíli svaté jako by Hospodin vás zavolał k hostině a sám vám prostřel tabuli a podával vám pokrmy sladkých nebeských pravd. — Je možné, aby zůstal bez účinku takový styk člověka s J. Kr. v rozjímavé modlitbě? Jako malé dítě patřic na ústa matčina učí se od ní mluvit, vyslovovati ty sladké zvuky řeči mateřské, tak my, patřice na tvář, na život, na příklad J. Kr., ponenáhlu osvojujeme si jeho šlechetné, obětavé smýšlení, jeho vznešené ctnosti. Chcete věděti, jak se to stalo, že někteří lidé dovedli se sebe setřásti všechny hříchy, že v nich potom vítězství ducha nad tělem, ideálu nad hříšností bylo tak úplné? Ti lidé klečovali u nohou Kristových, od Něho se učili, jakými mají býti, v rozjímání hleděli si vytvořiti pevný ideál, za kterým mají spěti, hleděli si vyprositi i sílu, aby své úmysly mohli provésti. Dobře praví Žalmista Páně: „Nisi quod lex tua meditatio est, tunc forte perissem in humilitate mea“ (Ž. 118, 92). „Kdybych nebyl si rozjímal zákonu Tvého, to bych snad byl zahynul v ponížení svém.“

Arci zlé náklonnosti odvádějí nás od této vnitřní modlitby. Říkají nám: „Nech toho Škoda času. Neumíš to, nepůjde ti to“ atd. Ale když chtěli Filistini učinit Samsona neškodným, napřed vyloupili mu obě oči „Teď už nám neuteče. Včil už nám není nebezpečnou jeho síla.“ Oslepili ho. A zrovna tak když na Kr. P. nikdy nehlédíme, když si svatých pravd nikdy nerozjímáme, pak jsme nábožensky oslepeni, pak je Kr. P. od nás pryč, daleko, pak se i v nás ozývá, napřed jen tichounko, ale pak silněji a silněji, jak kdysi ve sv. Tomáši: „Neuzřím-li, neuvěřím.“ — Před Kr. P. musíme klekat, jeho velikost si rozjímat, v jeho životě hledat si vzor, abychom viděli, co nám ještě schází, pak i naši duši bude se spouštět božská jeho velebnost a budeme i my vyznávati: „Pán můj a Bůh můj!“

2. Sv. Tomáš v onen večer nejen procítil v sobě víru v božství J. Kr. To, co zažil onen večer, nosil v sobě celý život svůj. Stále si na to vzpomínal. Obraz z mrtvých vstalého Vykupitele, jak jej tehdy viděl, zůstával v něm stále svěží, harvy jeho nevybledaly, pamatoval si to tak věrně, jako by se to teprve včera bylo stalo. Chodil po svých apoštolských cestách, jako by byl jej stále doprovázel po boku, jako by stál Kristus Pán vedle něho, když kázal, jako by byl mu dodával odvahy, jako by jej byl v překážkách těšil, vybízel, povzbuzoval, mu domlouval, když někdy chybil. Ta vzpomínka na Kr. P. se sv. Tomášem všude chodila a jej silila a tak byla příčinou, že dal sv. Tomáš pro šíření království božího mezi lidmi, pro spasení lidí všechny své síly, své zdraví, své pohody, své tělo, svůj rozum, sebe celého a vše, co měl, svůj život, svou krev.

Malička Bernardina, dcera Josefa Florianiho v JihoTyrolském městečku Roveredo, měla neobyčejně živou víru ve všudypřítomnosti boží. Časem úplně se pohýžila do té představy, a když se jí někdo tázal, co je tak zamýšlena, odpovídala: „Myslím na to, jak je mi můj nebeský Otec přítomen.“ Vzpomněla-li si na své chyby, hned jí napadlo, jak jimi Boha přítomného uráží a jak se mu nelíbí pro ně. O lítosti dávala se při tom do pláče. Bylo jí, jako by jí P. Bůh byl vyčítal, čeho se to jen dopustila *) — Opravdu, jsme-li si toho plně vědomi, že P. Bůh je stále s námi, máme-li při tom ještě živě na zřeteli, kdo je Bůh a kdo jsme my, není možno, abychom se dopustili těžkého hříchu. Musíme se tedy vzít do myšlenky, že P. Bůh je stále s námi, že nás doprovází, že ví o všech skutečích našich, slovech, myšlenkách, že sleduje nás stále tak důkladně, jako bychom byli samojediní na světě. A když jsme v práci, když nemáme kdy, abychom déle se pozdrželi u myšlenky, že Kristus Pán je nám všude přítomen, pak stačí, když aspoň krátkou modlitbou stříelnou si povzdechne: „Můj Ježíši, smilování!“ „Ježíši, Bože můj, Tebe nade všechno miluji.“ „Ježíši, všechno z lásky k Tobě!“ „Ježíši tichý a pokorný srdcem, učiň srdce mé podobné srdci svému!“

c) Osmého dne po Veliké noci zjevil se Kr. P. sv. Tomáši, a za nějakou dobu odešel apoštol do osad palestinských, do Persie a Indie, aby tam rozvinul svou apoštolskou činnost. I dnes je osmý den po Veliké noci. I vy teď opustíte kostel, abyste se rozešli do svých příbytků. Vaší Palestinou, vaší Persií a Indií jsou; studentí, vaše knihy. V nich máte rozvinouti svou činnost. Kéž i vy si dnes odnesete s sebou v srdci živou vzpomínku na Kr. P., kéž tato vzpomínka učiní vás ve vašich pracích tak horlivými, jak činila horlivým sv. Tomáše. Amen.

Křesťan a příroda.

Zase byly teď předčítány úryvky z Písma sv. Kdykoliv je nám čtena epistola a evangelium, jako by se Kristus Pán a některý sv. apoštol postavil uprostřed nás a udíleli nám své rady a předkládali nám nebeské pravdy. — V Písmě sv. jest obsaženo zjevení Boží nadpřirozené. Ale Hospodin nemluví k nám jen ve zjevení nadpřirozeném; mluví i přírodou. A touto mluví k nám zvláště nyní na jaře, kdy vše se rozvíjí v plné kráse a kdy vše se probouzí k novému životu. A protože příroda je velkolepým dílem, do něhož Tvůrce náš nesčíslné množství důkazů své moci, moudrosti a lásky uložil, budeme dnes uvažovati, čím je příroda křesťanu. Poněvadž není možno v krátké promluvě poměr ten úplně rozebrati, uvážíme aspoň, že:

1. Příroda je naší těšitelkou.

2. Příroda vede nás k Bohu.

1. Příroda je těšitelkou, již nám dává Hospodin. — Blahou chvílí je pro člověka, když stojí na př. na kvetoucí louce. Stáli jste tam již také? Kolik barev různých, kolik na př. jemných odstínů zeleně jste mohli napočítati. Nebo všimli jste si tam již, kolik různých tvarů listů, jaké nespočítatelné bohatství těchto tvarů vás obklopovalo? A všimli jste si, jaké hebké bývají ty lističky květů, tak jemňounké, že ani nejjemnější hedvábná látka se jim nevyrovná? A ty jemné přechody barev na téměř kvítku! Ten lahodný soulad barev! Kolik drobných uměleckých věcí obklopuje nás, když stojíme na takové louce! Věru, ani Salamoun ve vši své nádheře nebyl tak oděn, jako to kvítí polní. (Mt., 6, 29.) — A ta vůně, již později louka vydechuje! A ta zeleň jak oko osvěžuje! A ta krása, ta umělecká jemná krása křidelek motýlů, jež čas od času se mihnou kolem nás! A ten zpěv skřivánků a jiných ptáků, kteří kolem nás a nad námi ve výšních hloubích své písně! A plnou duší pijeme tu krásu!

Anebo vstoupíme do lesa. Jak se nám mile dýchá v ozonu a těžké pryskyřičné vůni, jímž vzduch prosyčen! Jak se těšíme při pohledu na velikány, kteří po dlouhá desetiletí zde mlčky stojí vedle sebe a němě vyčnívají nad okolí! Kolik zajímavostí skýtá pohled na mravence, který si po vyjeté lesní koleji nese své břímě směrem k mraveništi, na veverku, která nad námi se stromu na strom poskakuje!

Toť aspoň několik věcí, které nás tak jímají na jaře svou krásou. Mohli bychom si vzpomínati dále, na hrušně a jabloně, poseté nesčíslnými bílými, narůžovělými květy, na žluté blatouchy, rostoucí podle potoků, na krásu světla, jež slunce do vesmírů rozesílá, na krásu hvězdnatého nebe, na něž hledíme za vlažného večera. Ale to, nač jsme si teď vzpomněli, to nám již stačí k tomu, abychom si představili, jak je blaze člověku, který stojí v přírodě a zadumá se, a zamyslí se do jejích krás.

Jaká čistá radost nás naplňuje! Malé dítě je rádo a je mu dobře, když je na klínu matčině a matka hladí jej měkkou svou rukou po čilku a po vláscích; podobně jest i nám volno a příjemno, když můžeme pozorovati krásy, jež Pán Bůh do přírody vložil. A jako když v některém bytu byla nakažlivá nemoc, musí býti dům napřed lékařsky očištěn — desinfikován — a touto desinfekcí zničí se zhoubné bacilly nemoci a teprve potom smí s větší bezpečností rodina bydleti v onom bytě, tak když necháme k sobě mluvit a na sebe půso-

blíží přírodu, tu jako by desinfikován byl náš duch, jako by s nás spadla tíže a dusnost a jakási větší volnost naplnila nás! —

Jaké jsou ty radosti v přírodě osvěžující a čisté! Proč o ně tak málo dbáme? Proč hledáme si radosti jiné, v dusných místnostech hostinců, v kinematografech, na rozčilujících náměstích? Proč opomíjíme pít tu křišťálovou pramenitou vodu, již nám Pán Bůh podává v přírodě a pijeme raději slanou mořskou vodu městských zábav? Či proto se vyhýbáme tomu velkolepému divadlu přírody, že vstupné do něho je tak laciné? Ne, nebuďme neteční ke ke krásám jejím, vždyť příroda je těšitelkou, kterou nám posílá sám dobrotvý Bůh.

2. Příroda vede nás k Pánu Bohu. Kolik již lidí, když pozorovali její krásy, plno obdivu vyznávalo se žalmistou Páně (34, 10): „Hospodine, kdo je podoběn tobě?“ Jest příroda jako velká kniha a každý strom, každá bylina, každé ptáče, každé zvířátko, každý potok a hora a hvězda jsou jako písmena této knihy a celá ta kniha vypráví nám chvály Boží. Když patříme na díla přírody, když otevřeme jí duši svou a nasloucháme jejích hlasům, když tyto nívy a lesy a posvátné ticho rozkládají se kolem nás, tu zdává se nám, jako by cos velkého, jako by sám Pán všemohoucí v tom velebném klidu blížil se k nám a postavil se vedle nás a s námi mluvil a dával nám cítiti svou dobrotu a krásu a moc a velebnost. V takových chvílích jako by k nám mluvila celá příroda a jako by tisíce hlasů nám kladlo své otázky a tázavě hledělo na nás. Vždyť každé kvítí, každý listek, každý květ, každé síbílko jako by k nám volalo: „Kdo mne stvořil? Nevíš? Zamysli se, jak moudrý musil býti, jenž tak krásné věci stvořil, jak dobrý jistě byl, jenž tolik a tak velikých věcí stvořil, jak dobrý jistě byl, jenž tak člověku zemi upravil!“ Jako když slavný veliký orchestr hraje velebné oratorium a veliké množství nástrojů hudebních je zde a každý má svou úlohu a všichni účinkující sbírají všechnu svou pozornost a všechny své schopnosti a toto jejich oratorium zní tak velebně, tak velebně, že není jediného posluchače, který by nebyl hluboce dojat, tak celá příroda jest jako jediný orchestr, v němž každá květina, každé ptáče, každá bylina, každá rybička, každá hvězda svým způsobem zpívá díky a slávu Hospodinu. Můžeme v přírodě jásati jako jásali tři mládenci, když byli zachráněni v Babylonii z pece ohnivé: „Dobrořečte Pánu všechna díla Páně: chvalte a nade všechno vyvyšujte jej na věky. Dobrořečte slunce a měsíc a hvězdy Pánu: chvalte a nade všechno vyvyšujte ho na věky. Dobrořečte hory a pahrbky Pánu: chvalte a nade všechno vyvyšujte ho na věky. Dobrořečte byliny Pánu: chvalte a nade všechno vyvyšujte ho na věky. Dobrořečte moře i řeky (a studny) Pánu: chvalte a nade všechno vyvyšujte ho na věky. Dobrořečte ptáci nebešii Pánu: chvalte a nade všechno vyvyšujte ho na věky. Dobrořečte všichni nábožní Pánu . . . : chvalte a velejte jej, nebo po všechny věky trvá milosrdenství jeho.“ (Daněl, 3, 57—90.)

Opravdu, může vésti k Bohu člověka příroda! Když se konal v Innomosti sjezd přírodopýtců, tu světoznámý badatel Robert Mayer ukončil svou řeč zvoláním, že filosofie je *přípravou na křesťanství*. Podobně kdo nad přírodou bez předsudků se zahloubá, toho ona zavede ke křesťanství a k Bohu. A jiný světoznámý badatel, chemik Liebig, píše: „Velikost a nekonečnou moudrost Stvořitele světů pozná jen ten, kdo se snaží porozuměti jeho myšlenkám v nesmírné knize, již je příroda.“ Co se dalo v duši slavného hvězdáře Secchiho, jednoho z největších učenců minulého století, muže neobyčejně

zbožného, když seděl za tiché noci na hvězdárně u svých přístrojů a vnikal do tajemství a do rozměrů hvězdných světů? Jak vzrůstala v takových chvílích v něm úcta k tomu Bohu všemocnému, jenž všechny ty světy stvořil?

K Bohu má nás vést i příroda, proto také Kristus Pán nám dal příklad, jak si jí máme vážiti. On sám v přírodě často učival. V přírodě často dlouho do noci se modlival. Svá přirovnání bral často z přírody: přirovnávání o kvítí polním a o ptáčku na střeše, o sítí zahrnující ryby, o koukole mezi pšenicí, o rozsevači, o zrně hořčičném, o ovci ztracené. A po jeho příkladu i jiní svatí měli hluboký jemný cit pro dary, jež nám Pán Bůh v přírodě dává. Spisovatel dánský Jan Jørgensen ukazuje to na sv. Františku z Assisi *) Jak byl citlivý! Potká člověka, jenž vede k zabiti beránka: dá člověku svůj plášť, aby beránku zachránil život. Jde po chodníku, po němž leze brouček: opatrně obkročí, aby maličkému tvorů Božímu neublížil. V Greccio vede jej cesta kolem hnízda čermáčku: dojat sklání se nad ním a mládětky, jež v něm se choulí. V Sieně staví hnízdo hrdličkám. Plaví se po jezeře Rieti; aby mu způsobil radost, dal mu chycenou živou rybu: sv. Františku je jí líto, dá ji zas do vody a těší se, když vidí, jak ryba veselé sebou mrská. Chce, aby v zahradách klášterních kromě zeleniny byly i květiny: aby každý, kdo jejich krásu uvidí a jejich vůni ucítí, byl upozorněn, že Bohu má děkovati. Jak dojemné to bylo, když sv. František nazýval květiny a ptáky bratřími a sestrami, vždyť i je stvořil dobrotlivý Pán jako nás! Jak dojemný to výjev, jež zaznamenává knížečka „Kvítko sv. Františka“, kde se popisuje, jak sv. František přišel na jisté místo a u cesty stojí několik stromů a na jejich větvích plno a plno ptáků a kolem stromů na louce též plno ptáků a sv. František je pln něžností žehná! — Vše v přírodě vypráví mu o Bohu Tvůrci a o jeho lásce, moci a moudrosti, jest příroda přípravou na sv. evangelium. V evangeliu mluví k nám Pán Bůh nejzřetelněji a zjevuje nám svá tajemství nejhlubší. Ale již i v přírodě nám leccos naznačuje a napovídá, i v přírodě můžeme se nejedné pravdě svaté naučiti a v ní se utvrditi. Jest příroda předstíní evangelia. I ona je darem Božím pro nás a v ní mluví k naší duši Hospodin každým kvítkem, každým zpěvem ptáčím, každou hvězdou, i příroda má nás vést k Bohu dobrotivému. Amen.

Ned. III. po velikonočních.

Nutnost a vlastnosti poslušnosti.

Boha se bojte, králo v uctivosti méjte. I. Petr 2, 17.

„Miláčkové, vedte život dobrý mezi pohany, aby . . . pro skutky vaše dobré, pozorující je, velebili Boha v den navštívení“, volá dnes v epištole k nám všem sv. Petr. (I. Petr 2, 12.) Máme žít ve světě tak, máme se chovati tak, aby lidé, pozorující naše skutky, velebili Boha, čili abychem svým životem a svým veškerým vystupováním a každým jednotlivým činem svým rozmnožovali slávu boží mezi lidmi, a aby tak Bůh byl víc a více milován. „Praeco

*) Der heilige Franz von Assisi, do něm. přeložila Henriette hr. Holstein-Ledeburg. Kempten-München. 2 1913, str. 237 n., 412 n. a zvl. 494—504.

Jednu ctnost jmenuje apoštol hned v druhé části své epištoly: „Poddání buďte všelikému zřízení lidskému *pro Boha* . . . Boha se bojte, krále v uctivosti mějte!“ (I. Petr 2, 13, 17.) Chce tedy sv. Petr, abychom byli *poslušni*. Je dobře, že o poslušnosti se rozepisuje; vždyť lidé, zvláště děti, tak často se proti ní proviňují! Jak často se dopouštějí neucty, neposlušnosti, vzdoru proti rodičům; jak často se žáci chovají neuctivě, neposlušně ve škole k svým představeným! Jak často zarmoutí lidi staré, domácí paní! „Boha se bojte, vrchnosti v uctivosti mějte!“ Dobře, že dnes mluví o poslušnosti epištola; uvažme i my dnes 1. proč musíme poslouchati, 2. jak musíme poslouchati.

1. a) Musíme býti poslušni svých rodičů a představených, protože *předně zastupují místo boží*. „Poddání jim b' die *pro Boha*“ stálo v epištole. — Zdvihněte kámen a pusťte jej z ruky; bude padati k zemi. Země svou přitahlivostí potáhne jej k sobě. Vizte světlo, které sem oknem vniká; odkud je? Slunce je rozesílá od sebe do vesmíru. Naše země stále a stále se závratnou rychlostí se točí kol své osy, obíhá kolem slunce; neviditelná síla udržuje ji v tomto pohybu. V přírodě tedy pracují skryté, mocné síly. Pán Bůh je do přírody vložil, část své moci světil přírodě, přenesl na přírodu, a ta pak pracuje, působí jeho jménem. Zrovna tak Pán Bůh nevede, nevychovává děti bezprostředně sám; místo sebe posílá dětem rodiče a představené, aby ti jeho jménem dítka a dorůstající vedli a připravovali na život, a těmto rodičům a představeným pak odevzdává část své božské důstojnosti a svých práv. Proto píše sv. Pavel: „Dítka, poslouchejte svých rodičů ve všem; neboť to jest milé Pánu.“ (Koloz., 3, 20) Proto mohou rodiče vzdorovitému synu neb dceři právem říci totéž, co řekl Mojžiš a Aron k Izraelitům, již na poušti reptali, proč prý je vyvedli sem na poušť do hladu, proč prý je nenechali v Egyptě, kde sedávali prý u plných hrnců masa a najídali se chleba do syta: „Hospodin slyšel reptání vaše, *kterým jste reptali proti němu*; neboť což my jsme? Vaše reptání není proti nám, *nýbrž proti Hospodinu*.“ (II. Mojž. 16, 7.)

b) *Poslušností nejlépe se hoch připraví na budoucí život*. Napsal ve svých „Vyznáních“ sv. Augustin slova, která jako neočekávaný meč vjedou myslícímu čtenáři do duše: „Každý nezřízený duch je sám sobě trestem.“ Je to pravda: kdo nezřídil, neuspořádal své duše, ten nepotřebuje trestu odjinud, ten jen trestem sám sobě a bude se sám trestati po celý svůj život. Láká nás vzdor, nevázanost, neodvislost; toužíme po tom, aby nám nic neobmezovalo svobody a choutek; a dobře praví výtečný znalec lidského nitra, Tomáš Kempenský: „Není každá žádost z Ducha sv. . . . Těžko je pravdivě rozsouditi, zda duch dobrý či zlý nabádá tě, bys toužil po tom či onom . . . Mnozí nakonec zklamali se . . .“ Ano, zklame se každý hoch a každá dívka, kteří se nechají vésti duchem neposlušnosti, vzdoru a odboje, protože neposlušnost je bude pořád dále odvádět od spořádaného života a stanou se sami sobě trestem nejstrašnějším. Kam je zavede jejich neposlušnost? Co z nich udělá?

Ale když se dítě nechá vésti od svých rodičů, pak ctností v jeho srdci přibývá, pak stává se lepším a lepším, tato touha líbit se rodičům nedá mu

pokoje a nutí je stále, aby pořád pečlivěji odkládalo své vady, aby pořád více prospívalo v ctnosti. Poslušnost mu pomáhá, aby si své ctnosti zachovávalo a stále více je rozmnožovalo. Činí je stále silnějším proti pokušením z vnějška. Vždyť, jak praví krásně ižž Tomáš Kempenský, *rychleji bývá přemožen nepřítel vnější, je-li nitro člověka neporušeno*“.

c) Musíme dále býti poslušni, protože *Pán Bůh poslušnost bohatě odměňuje neposlušnost přísně trestá*. Jsou místa v Písmě sv., jichž člověk nedovede, čísti, aby nebyl ořesen až v hloubi duše. Takové místo jest výrok: „Požehnání otcovo utvrzuje domy dítek, ale kletba matčina bourá je od základů.“ (Sir. 3, 5) To jest: když děti dělají jen radost svým rodičům, když jich nikdy nezarmoutí, takovým dětem žehnají rodiče, a Bůh jim žehná též a upevňuje jejich domy, jejich podniky, aby stály pevně v tomto světě, vede takové děti k štěstí. „Požehnání otcovo utvrzuje domy dítek.“ A na jiném místě praví Duch sv.: „*Jako kdo poklady shromažďuje*, tak je ten, kdo ctí matku svou.“ (Sir. 3, 5.) — Ale když dítě rodičům svým navzdory jedná, jim zármutek působí svým životem, když tak svolává jejich kletbu na svou hlavu, drazí přátelé, „kletba matčina bourá domy dětí až do základů,“ stojí v Písmě sv.! A kdyby dítě takové mělo na nějakou dobu úspěchy sebe skvělejší, dříve nebo později se to přece ukáže: „Kletba matčina bourá domy dětí až do základů!“ Ne nadarmo stojí psáno: „Okno, které posměšně hledí na otce, ať krkavci je vyklovají!“ (Přisl. 30. 70.)

d) Jak bychom se tedy směli neposlušně neb neuctivě chovati ke svým rodičům neb představeným? Pán Bůh na ně přenáší část své důstojnosti a svých práv; sami sebe bychom vytrestali, kdybychom se oddávali nevázanosti; tresty boží bychom svolali na svou hlavu, kdybychom svým rodičům působili zármutek; odměnu boží smíme očekávat, budeme-li jim dělati radost.

Ale máme ještě jeden důvod: *příklad Ježíše Krista*, který přišel, aby nás naučil poslušnosti. Byl všemoh. cí. Byl nejvyšší. Byl nebes i země Pán. Vše z ničeho stvořil. A přece poslouchal. Koho? Chudíčkého tesaře z Nazareta. Chudíčké své matky. Syn boží poslouchal. A my, kteří jsme jen prach a hlína, chceme v hrdém vzdoru vzpírat se svým rodičům? My nechceme plnit, leda svou vůli a své choutky? Posluchači drazí, až se bude zas ve vás vzdouvatí vzdor a pýcha a umíněnost proti rodičům, pokořte se, přemozte se; vzpoměte na toho, jenž byl pánem nebes i země, a jenž přece Otce svého byl poslušen až k smrti, a to k smrti kříže! (Filp 2, 8.) Když „křesťany“ se zveme, když jeho jméno nosíme, pak mít v sobě musíme i jeho svatou poslušnost!

2. *Jaká musí býti naše poslušnost?* Na sklonku 16. století patřila k mocnému v té době rodu Ilabsburskému také arcivévodkyně Markéta. Byla neobyčejně ctnostná a bohabojná. Když byla ještě dítětem, vytvořila se jí bolestná rána na noze. Nemoc mohla býti pro nohu osudnou. Lékař navrhoval dvoji prostředky k léčení: jedny méně bolestné, ale bylo nejisto, zda pomohou. Dále prostředek jistější, ale bolestnější. Otec si přál, aby bylo hned použito tohoto bolestnějšího, ale jistějšího prostředku. Markéta neodporovala a nechala operaci vykonati, a ač bolest byla hrozná, nevykřikla ani jedenkrát při ní. Když se jí později kdosi táral, jak jen mohla zůstat při operaci tak trpělivá, odpověděla: „Tak to chtěli moji rodiče, a Pán Bůh chce, abych jich byla poslušna. Poslušnost jest balsámem pro mnohé a veliké bolesti.““)

7 Hattler, S. J. Katholischer Kindergarten 1902, str. 348.

Ano, je poslušnost požehnaným balsámem pro duši mladého člověka. Ale musí to být *poslušnost radostná a ochotná*. Neplatí nic poslušnost, která sice na venek vše koná, ale uvnitř je plná nechuti a zlosti. Musíme poslouchati *rádi*. Pravá poslušnost dále nečeká, až je přímo vyzvána; stačí, když rodiče neb představení vysloví pouhé přání. Ba, člověk vpravdě poslušný nečeká ani, až je přání projevováno slovy; vyčte rodičům na očích, co by si přáli. Pravá poslušnost neodkládá až na zítřek; vykoná rozkaz ihned, bez odkladu. Jedná tak ochotně a velkodušně jako apoštolé, kteří uslyševše výzvu Páně ihned opustili své síle a šli za ním. (Mat. 4, 20.)

„Jsem vyznavačem velikého krále,“ říkal o sobě sv. Frant. Serafinský. Musíme i my všichni svým životem ukázati, že jsme vyznavači velikého Boha, že jsme poslušní služebníci toho, jenž byl poslušen až k smrti, a to k smrti kříže. Synové a dcery, budete-li poslouchati, čtíti, milovati své rodiče a představené, budete-li jim jen radost působiti, pak i když vám nebudou moci zanechatí velikého bohatství, vám přece zanechají poklady veliké; zanechají vám své modlitby, zanechají vám své požehnání otcovské a mateřské, a „požehnání otcovo upevňuje domy, budoucnost dětí“. Amen.

Ned. IV. po velikonočních..

Budme opatrní v řeči.

Cosí velikého slibuje Kristus Pán apoštolům, cosí, čím bude vyvážen i zármutek, jež budou mít z jeho odchodu: „Jest vám užitečno, abych já odešel, neboť neodejdu-li, Utěšitel nepřijde k vám; odejdu-li, pošlu ho k vám.“ (Jan 16, 7.) Ohlašuje jim též, co jim Duch sv. dá: „Když přijde onen duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě... a přišší věci zvěstuje vám.“ (Jan 16, 13.) To jest: Duch sv. způsobí, aby v apoštolech vzrůstalo chápání věcí božských, naplní je víc a více poklady sv. pravd, pomůže jim, aby více a hlouběji vnikali do nebeské moudrosti. „Je vám užitečno, abych já odešel; neboť neodejdu-li, Utěšitel nepřijde k vám; odejdu-li, pošlu ho k vám.“ — Ale také nám chce dát Kristus Pán Ducha sv. I nás chce Duch sv. vyvoliti za přibýtek svůj, za působitiště své, i nám chce pomoci, abychom lépe chápali věci božské, abychom hlouběji vnikli do tajemství života a věčnosti. Blaze nám, když ochotně přijmeme Ducha sv. k sobě, když se necháme jím řídit. Jako kdysi ve svatých apoštolech, podobně bude rozvíjeti svou blahodárnou činnost i v nás.

Ale epištola dnešní nás upozorňuje, co musíme konati, čeho se musíme chrániti, chceme-li, aby Duch sv. zavítal k nám. Nebudeme-li dbáti těchto podmínek, pak nemáme práva čekati na jeho příchod. Dnes všimněme si alespoň jediné z těchto podmínek: „Budiž každý člověk rychlý k slyšení, ale zdlouhavý k mluvení.“ Uvažme dle těchto slov, 1. jak *přílišná mnohomluvnost* je škodlivá; 2. jak *opatrnost v řeči* a rozvážnost je užitečná.

Hlavně ze tří příčin škodí *přílišná mnohomluvnost*: svádí nás k různým hříchům, uvádí v nepořádek naše nitro, hubí náš náboženský život.

a) Když člověk mnoho a zbytečně mluví, *snadno upadne do hříchu*.

Dobře praví Písmo sv.: „Mnoho mluvení nebývá bez hřichu.“ (Přís., 10, 19.) Vždyť člověk, který mnoho mluví, není s to, aby si dobře rozvážil každé slovo. Jak snadno se mu pak stane, že řekne něco, co není pravda! Jak lehoučko může v proudu řeči prozradit nějaké tajemství, které měl v sobě jako v hrobě ukrytí! Jak snadno může v proudu řeči na bližního říci, co není ještě dokázáno, a tak dopustit se pomluvy neb aspoň na cti utrhnutí! Jak často může v takovém hovoru říci něco, čím bližního krvavě zarmoutí! Dobře nařká již pohanský mudrlec Seneka: „Kolikrátkoli mezi lidmi jsem byl, horším jsem se navrátil.“ Věru, správně praví Písmo sv.: „Mnoho mluvení nebývá bez hřichu.“

b) Přlišná mnohomluvnost *uvádí v nepořádek naše nitro*. Viděli jste již v nějaké továrně, v níž mají dobrého ředitele, jaký vládne železný pořádek všude v celé budově? O všem se ví, kde co je, každý vůz, každý stroj, každý výrobek, každý kousek uhlí, každá částička suroviny, vše je na svém místě, v dílně, v nádvoří, ve skladišti. Takový železný pořádek musí být i v našem srdci. Vše v něm musí být uspořádáno, vše na svém místě, rozříděny musí být naše poznatky, abychom kteroukoliv chvíli hned mohli sáhnouti a s nimi pracovati. Ale když člověk stále mluví a u všeho všetečně se zastavuje, pak *nemá kdy uspořádati* si obsah duše, pak je v něm vše přeházeno, v nepořádku, bez ladu a skladu. Pak i kdyby měl značné vědomosti, co jsou mu platny, když jich v sobě nalézt nemůže? — Člověk takový nemá ani kdy, aby dojmy a zkušenosti, jež si v životě nasbíral, si promyslel a *zpracoval*. Ty zkušenosti zůstávají v něm hromadami surovin, které byly nakupeny v jeho duši, ale které zůstávají bezcenými, protože nebyly zpracovány. Mnohý takový člověk, ač mnoho viděl, slyšel a čel, zůstává přece celý svůj život jen nerozumným dítětem a za celý svůj život nenaučí se životní moudrosti! — Ba ještě hůře. Člověk takový povídavý a všetečný dává na pospas svou duši světu. Jako když někde je bedna s drahocenným obsahem, ale je otevřená a nechráněná a každý, komu se zachce, si z ní nabírá, i malé děti, jež do vody lehkomyšlně házejí, co si z ní vzaly, tak člověk povídavý otvírá každému svoje nitro, ať si jen každý nabere, kdo chce a nač chce. Je potom div, že si člověk takový připadá tak vyloupený, vykradený, prázdný, mělký, vypovídaný, nespokojený sám se sebou?

c) Mnohomluvnost *škodí především našemu náboženskému životu*. Člověk takový je příliš zaujat hřmotem svých řečí, než aby mohl nábožensky žít, aby mohl slyšet šepot a vnukání Ducha sv. Řidič vzducholodi a jeho průvodce téměř neslyší ve výšinách svého hlasu, protože hřmot a hlomoz stroje vše přehlušuje. A zrovna tak naše stálé řeči, hlomoz našich slov ohlušuje naši duši, že potom neslyší tichých rad Ducha sv., že nemá kdy, aby mu popřála sluchu. Duše takového člověka jako by pořád kdesi se toulala, pořád chozila po cizích návštěvách, pořád bloudila jen po pozemských věcech, a Pán Bůh ji nikdy nemůže zastihnouti doma. Pán Bůh přišel, chtěl ji navštívit se svými milostmi, ale nemohl se dostatí dovnitř, protože tam bylo plno zájmů světských. A Pán Bůh smutně i se svými milostmi vracel se od duše zpět... Nezbylo tam pro něho místa... Jak by pak neměl duchovní život u člověka povídavého a všetečného upadat?

Není tedy velikým neštěstím pro člověka přlišná mnohomluvnost? Dobře má Písmo sv., když praví: „Řty člověka nemoudrého jsou záhubou

2. Naopak je velikým štěstím pro člověka, navykne-li si ihned od mládí mlčenlivosti, rozvaze a *opatrnosti v řeči*. Stalo se vám možná někdy, že jste napsali dopis. Řekl jste si: „Dal jsem si dobře pozor, v tomto listě jistě není ani chybičky.“ Ale cosi nedalo vám pokoje, četli jste pozorně ještě jednou, a shledali jste, že tam přece ještě chyběla nějaká čárka neb háček neb tečka. Tak když si dáme čas a uvažujeme v ústraní o svých řečích a o svém jednání, odkryjeme leccos, v čem jsme pochybili, a můžeme vše zavčas napravit. Opravdu, když zamilujeme si mlčení a tichou úvahu, pak lepší vrátíme se z této samoty zpět do života.

V mlčení navykáme si ovládati všechna svá slova a všechno své jednání, dobře uvážiti vše, co konáme. Ale mlčení a rozvaha časem dodávají nám i *jistoty* a správnosti v konání. Všim právem napsal výtečný znalec lidského nitra bl. Tomáš Kempenský (O násl. Krista. I. kn., 20, 21): „Nikdo bezpečně veřejně nevystoupí, leč kdo rád bývá v soukromí. Nikdo bezpečně nemluví, leč kdo rád mlčí.“ Drazí posluchači, nechtěli byste též patřit mezi ony úctyhodné lidi, kteří sice mnoho nemluví, ale když otevrou ústa, tu každé slovo jejich jakoby drahocenné zlaté dukáty na stůl sázel? A jakým vnitřním uspokojením plní taková moudrost! Až do dneška platí, co napsal kdysi Plutarch: „Příjemný a veselý život nepřichází od zevnějších věcí, nýbrž ze svého nitra jako z nějakého pramene přináší člověk blaho a radost ve svůj život.“

b) Nejen *pozemské moudrosti* dodávají rozvahu a mlčelivost. Jsou prospěšny zvláště *životu náboženskému*. Tak krásně mluví Hospodin o lidské duši u proroka Oseáše. (2, 14): „Povedu ji do samoty a hovořiti budu k srdci jejímu.“ Ano, do samoty si nás vodí Pán, aby byl s námi sám, abychom tak tím pozorněji mohli vyslechnouti rozkazy a rady jeho. V samotě Kr. P. po 40 dní připravuje se na veliké své učitelské dílo, v samotě sv. Benedikt rozvažuje o svém podniku, jenž později veliké části Evropy dal jinou, lepší tvářnost, v samotě velcí umělci tvořili plány svých velikých prací, v samotě uzrávají veliké myšlenky a veliká díla. Dobře řekl kdysi sv. Diodokus, že samota je matka velkých myšlenek. Dobře napsal bl. Tomáš Kempenský (O násl. I. 20, 6): „V mlčení a klidu *prospívá* duše zbožná a učí se znáti tajemství Písem sv.“ Ona nemocná žena v evangeliu (Mt. 9, 20–22) si pravila: „Dotknu-li se jen roucha jeho, uzdravena budu;“ a dotkla se a uzdravena jest. Tak když my jsme v ústraní, když oddáme se zbožným myšlenkám, to jako bychom v samotě se směli dotknouti lemu roucha Krista Pána, a síla vychází z něho a uzdraví chorou naši duši a sílí ji k nové samostatnosti, horlivosti a vytrvalosti.

Škodlivá je člověku přílišná mnohomluvnost. Užitečná pro čas i věčnost, pro život pozemský i posmrtný je mlčelivost, samota, opatrnost v řeči a rozvaha. Má pravdu sv. Jakub, když nás napomíná: „Budiž každý z vás člověk rychlý k slyšení, ale zdlouhavý k mluvení, zdlouhavý k hněvu.“ Budeme-li se řídit jeho radou, pak i v nás bude mocí vzrůst *„všípené slovo“* (evangelia), které může *spasiti* duše naše“ (Jak. 1, 21), pak i k nám bude mocí přijít onen Duch pravdy, který nás může naučiti *všeliké pravdě*. Amen.

K čemu potřebujeme Ducha sv.

Víc a více se blíží den, kdy si připomínáme, jak seslal Kristus Pán svým apoštolům Ducha sv. Avšak ne pouze apoštolům, nýbrž i všem věkům budoucím, všem těm, kdož jednou budou stát v kruhu okolo Ježíše Kr., vyznávající jeho víru. I my jsme křesťany, podobně k nám mluví: „Ještě mnoho jiného mluviti mám vám, ale nemůžete snést nyní. Když však přijde onen Duch sv., naučí vás všeliké pravdě.“ (Jan 16, 13.) Abychom tím více vnikli do smyslu hlubokých těchto dvou vět, uvažme teď:

1. Nejsme dosti zralí, abychom *chápali* všechny náboženské pravdy,

2. *Duch sv.* může a chce nás naučiti všeliké pravdě potřebné.

1. Nejsme schopni, abychom již teď *pochopili* všechny náboženské pravdy. Jsme příliš přikováni k zemi, jsme příliš zaměstnáni péčí o věci pozemské, těžko chápeme již věci tohoto světa; oč neschopnější je teprve náš rozum k chápání věcí nadsmyslných, božských! — Věci pozemské svým počtem, svou rozmanitostí, svou blízkostí, svěžestí, vnadami zaujímají nás tak, že jen na ně myslíme, jen jim přikládáme cenu, že jsme jimi jako očarováni. Hlas evangella zní nám až příliš z daleka, takže mu ani úplně jasně nerozumíme, obraz Krista Pána, nebe, peklo, očištec a j. obrazy náboženské ztrácejí se až příliš v dálce, takže na nás nepůsobí žádným hlubším dojmem. — Co nám nabízí svět, krása, vyznamenání, požitky, sláva, zábavy, úspěch, bohatství, to se nám zdá tak žádoucím, tak opojným, že bychom bez toho ani žít nemohli. To, co nám slibuje Kristus P. ve sv. evangeliu, to se nám zdá jaksi zastaralé, málo cenné, že se nám ani nechce ruku po tom zdvihnouti. Pravdy náboženské připadají nám tak, jako bychom dostávali darem starou, sežloutlou knihu. Jako by nám někdo, jako kdysi onomu děvčeti v Blaníku, nasypal do klína bezcenných odpadků, a my je z klína odbazovali, jako by nám nestály ani za to, abychom se s nimi nosili.

Jest naše smýšlení příliš světské, příliš světem očarované, a proto nechápeme věci božských. I k nám dnes plným právem smí říci Kristus Pán: „Ještě mnoho jiného mám mluviti vám, ale nemůžete snést nyní!“

2. a) Takoví byli do jisté míry i *apoštolé*, když Kristus P. mluvil k nim slova dnešního evangelia. „Ještě mnoho jiného mluviti mám vám, ale nemůžete snést nyní!“ Nechápali jasně pravd Božích. Vzpomeňte si jen, jak se chovali v době umučení Páně! Jak se báli! Jak byla otřesena jejich víra, naděje! Jak se jim zdálo, že v nic se obrací všechno, čemu je kdysi Kristus P. učil, že nic nebude ze všech nadějí a připovědi! Věru, mnoho jim měl ještě mluviti Kristus Pán, ale bylo by to bývalo tehdy zbytečno, nebyli by to mohli ještě chápati!

Ale přišel onen slíbený Duch svatý, a skutečně *naučil je* všeliké pravdě. Apoštolům při příchodu Ducha sv. bylo, jako by se bylo velikým světlem rozblesklo v jich hlavách. Cítili v sobě živě od té chvíle, jak až do poslední písmenky jsou pravdiva všechna slova Páně. Viděli skoro před sebou, skoro tak blízko a tak jistě před svým duchem krásy království Božího, jež nachystal Kristus Pán pro své věrné. Cítili najednou v sobě velikou *sílu*, která je nutila, aby se za svou víru nestyděli a aby bez bázně před celým Jerusalemem hlásili se k ní. Co si najednou dalo jim *moudrost*, že dovedli své učení hájiti proti ústům lidí, kteří je obklopovali. Co si dalo jich slovům kouzelnou přé-

svědčivost, že dovedli vyvrátit tisíce předsudků roztroušených v srdcích posluchačů. Co si dodalo jich slovům *kouzelné moci*, skoro bych řekl až všemohoucnosti, takže dovedli hned svým prvním veřejným vystoupením zjednat pro svoji velikou svatou věc tolik oddaných stoupenců, že jediným kázáním dovedli tolik posluchačů strhnouti k novému, lepšímu životu. — Teď cítili sv. apoštolové sami na sobě, jak velikou věc jim sliboval Kristus P., když jim pravil: „Až přijde onen Duch svatý, naučí vás všeliké pravdě.“

Když lékárník ve veliké lékárně rozhlíží se po své místnosti, po dlouhých řadách přihrádek a nádob s léky, zdává se mu, že z této místnosti úleva a mnohdy přímo zdraví roznáší se do celého okolí; tolik nemoci bylo již léky zde připravenými zastaveno, tolik bolestí utištěno, tolik lidí zachráněno před jistou smrtí. A s jakou lehkostí, beze všeho dlouhého vzpomínání sahá zkušený lékárník po léku, jehož je právě třeba! Jak se vyzná v těch nesčetných přihrádkách a v těch stech a stech bílých porcelánových nádobách s černými nápisy! S jakou jistotou, s jakou obratností pracuje zde jeho ruka a jeho duch! Opravdu, lékárna je místem, z něhož se šíří zdraví do okolí. — Zrovna tak každý sv. apoštol měl být lékárnou, odkudž měly být brány léky, aby uzdravován byl chorý svět. Pravdy svaté, jež jim Kristus Pán oznámil, právomoci, jež jim udělil, to byly ty léky. Ale přišel Duch svatý, tyto léky ještě netušeně rozhojnil, učil sv. apoštoly, jak jich mají užívat, on takřka neviditelně podával jim do rukou léky, jichž právě bylo třeba, připomínal jim myšlenky, kladl na jich jazyk slova, jak jich právě bylo třeba, byl lékárníkem ve velké, svaté lékárně a tak mohli apoštolové léčit duše choré, bolestí ducha těšit, zachraňovat lidem též život, ale ne život pozemský, nýbrž věčný!

b) Kéž by i srdce naše, dr. př., *mělo v sobě Ducha sv.*! Kéž by i k nám přišel onen Duch pravdy a naučil vás všeliké pravdě! Kéž by i v nás rozvinul božskou činnost svou! Vždyť i kolem nás jsou nesčíslné překážky předsudků a námitky, které nás zadržují, lekájí a matou. Ale když Duch sv. je v nás, když jej připustíme k sobě k slovu, ten pomůže nám prohlédnout všechnu nesprávnost předsudků; ten nám ukáže, že evangelium je knihou sice již 19 století starou, ale přece věčně mladou, věčně drahocennou, tak drahocennou, že s ní nemůže se měřit co do obsahu a ceny žádná kniha celického světa. Duch sv. dává nám poznati, že pravdy náboženské, které nosíme si ukryty ve svém klíně, nejsou jen bezcennými odpadky, nýbrž pravým, ryzím zlatem, a každíčká pravda že je novým kusem drahocenného zlata. A když Ducha sv. v sobě vroucně chováme, stále novým pravdám učí nás, stále nové kusy zlata klade do našeho klína. „Až přijde onen Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě.“

Duch sv. činí nás také bdělými a záčas upozorňuje nás na blízkí *nebezpečství*. Když dítě malé vidí v lese zralý ručník, chce za ním běžeti, a chce si jej utrhnouti a požíti. Ale starší bratr běží za dítětem, chytí je a nedovolí mu, by bobule ručkové snědlo, a praví: „To nesmíš trhati! To nesmíš jíst! To není lžešně! To je ručník! To je jed!“ Když student venkovský přijde do Vídně a vejde do neznámého hodinářského závodu, obchodník chce podvésti nezkušeného hochu a chce mu vnutit lesklý padělek, jako by to byly hodinky zlaté, tu starší zkušený bratr šeptá studentovi ze zadu: „Ty, nekupuj! Budeš litovati!“ Když v obci v noci začne hořeti v některém stavení, a celá osada spí, běží někdo ke zvonici, a za pár okamžiků už zvon volá s věže dolů do všech chalup: „Vstávejte! Hoří! Zachraňte se!“

Zrovna tak Duch sv. upozorňuje *na nebezpečí naší duši*. Křesťane, tys třeba

chtěl číst knihu nějakou, o které jsi věděl, že je nebezpečná buď tvé víře nebo tvé mravnosti. Necítil, jak v Tobě hlas Ducha sv. ozýval jak zvon vesnický, zvonící za tiché noci při požáru na poplach: „Nečti! Probuď se! Co to chceš dělat? Pryč s tou knihou! Dej si říci, vrať to! Probuď se, vzpamatuj se, hoří!“ Když jste seděli u knihy, a její obrázky neb její slova hříšná se vám líbila, neslyšeli jste v sobě hlas: „Pryč od té knihy! Netrhej! Nejez! To není osvěžující třesné! To je rullík! To je jed! Netrhej! Otrávíš se! Pryč od té knihy!“ Když jste byli pohromadě s lidmi, kteří hříšné řeči mluvili, jimiž jste se mohli zkazit, necítili jste, jak první stráž, Duch sv., důtklivě, varovně se ve vás ozýval: „Nepřítel! Zle je! Probuď se! Smrt duši nese nepřítel!“ Když jste v sobě nosili nějaký hříšný úmysl, necítili jste v sobě nutkání, tiché, důrazné vybízení: „Pro Bůh, co to chceš dělat?“ Když jste žili v jakémkoli nebezpečí, že byste mohli upadnouti do hříchu, necítili jste v sobě nepokoj, úsilí Ducha sv., který vás chtěl dostat do nebezpečí? Když kolikrát věc nějaká pozemská zdála se vám tak okouzlující, tak nezbytná, neslyšeli jste, jak Duch sv. vám jako onen zkušený bratr studentovi v hodinářském krámkě tiše šeptal: „Nevěř, budeš litovati!“ Kolikrát již tak upozorňoval nás Duch sv. na blízkost nebezpečí, jako když náš zvon za bezstarostné noci zvoní na poplach, jako když starší bratr zachraňuje mladšího před škodou, mladší sestřičku před otrávením.

Křesťané! Jaký jest a bude život každého z vás, nevím. Ale to vím, že i pro každého z vás přijde jednou doba velkých pokusů a velkých rozhodnutí, kdy se ukáže, zda vaše ctnost, vaše láska k Ježíši Kristu, vaše všechny dobré snahy byly upřímné, opravdové, poctivé, či zda to všechno bylo jen vnější zdání. Ale bude-li Duch sv. s vámi, i v těch dobách tuhých zkoušek obstojíte, protože lidé, kteří se řídí radami Ducha sv., kteří v sobě nechají pracovat i Ducha sv., provedou svou úlohu životní i za těžkých poměrů, jako ji provedli svatí apoštolé, neboť podepřeli svou slabost silou Ducha sv. Amen.

Nanebevstoupení Páně.

Šťěstí duší spasených.

Spasitel vede učeníky ven z Jerusalema směrem k Betanii na horu Olivetskou. Jak jsou apoštolé rádi, že zase smějí býti se svým Pánem, s ním jíti, mluvit! Jak jsou rádi, že smějí s ním z města pryč, na horu, do samoty, kde nikoho nepotkávají, kde nic jich neruší ve svatých rozmluvách. Žádná nevítaná návštěva, žádný pátravý, zvědavý zrak! A mluví s nimi na hoře jich dobrý Mistr, ještě jednou jim žehná, ještě jednou na ně upře svůj hluboký láskyplný zrak a pak vstupuje na nebesa. Vstupuje na nebesa, aby se tam ujal veškeré moci, která jemu jakožto Bohu-člověku patří, aby tam převzal tu slávu, vítězství a odměnu, kterou si byl i jako člověk svým životem a smrtí zasloužil, aby vešel do říše blaženého míru. — Kdo pochopí lásku, s jakou otec nebeský přijímá svého Syna? Kdo vyjádří štěstí, blaho Syna Božího, když přichází k svému Otci?

Odešli apoštolé ven z Jerusalema, na hoře teď stojí a do výšin upřeně hledí za Místrem svým, jenž ubírá se k Otci. I my nyní opusťme na chvíli

hodiny svůj Jerusaleme, své pozemské starosti, pojďme nahoru za apoštoly a patřme s nimi do výšin, kam se odebral Kristus Pán. A prosme jej, aby i naše duše, až jednou odloučí se od těla — a dříve nebo později ona se odloučí — aby i naše duše přišla k Bohu, jako k němu dnes vstoupil On, vykupitel náš. Máme příčinu, abychom o tu milost se modlili co nejvroucněji; vždyť duše, která k Bohu přišla, nalezne v něm nejvyšší možné blaho, najde v něm dosti odměny i za ctnosti nejobtížnější.

1. V Bohu nalezne duše spasená nejvyšší blaho. Již zde na světě jsou nám mnohé věci velmi milé. Jak je nám milé, když na př. v přírodě stojíme před rozkvetlou hrušní, na ní tisíce a tisíce bílých květů, a kolem nás šveholí ptáci. Jak jsou nám milí hodní lidé, se kterými se stýkáme! Jak má rád student houslista své housle, kterým může ve chvílích bolu požalovat a v nichž může vyzpívat veškeren svůj žal! Nebo jsou mnohé knihy tak krásné, že celé týdny pátráme po nich a když je máme, dlouhé hodiny u nich prosedíme, ba i noci a zdraví obětujeme, jen abychom se mohli o krůček, o dva dostat hlouběji do překrásné říše vědy. Nebo jakou radost má měšťan ze svého domu, který si svou vlastní prací a za své úspory zjednal. Jak těší venkovana louka, role, která patří jemu, dvě kravičky, o něž se tak pečlivě stará a na nichž si tolik zakládá. Jak se přičiňuje mnohý, aby se domohl toho neb onoho postavení a když se ho domohl, jak si ho váží! A kolik je ještě jiných věcí, které námi činí svět tak drahým, že mnohemu člověku je až do pláce, když si vzpomene, že by to měl jednou vše opustiti, a že to také jednou opustiti musí.

Ale když Pána Boha získáme, co jsou všechna dobra pozemská proti němu? Když jsou žně, a to žně bohaté, to bývá plná stodola obilí a klasů. Ale na roli ještě též zůstalo zde klas, tam klas, tam klas. Co však jsou tyto roztroušené klásky proti snopům, jež jsou ve stodole? A zrovna tak co je na světě milého, dobrého, moudrého, krásného, velikého, šlechetného, to jsou jen roztroušené, zde a onde pohozené klásky. Ale v Bohu je všechna moudrost, všechna krása, všechna velikost, dobrota, láska! Vždyť on je Tvůrcem, zdrojem všeho dobra a všech statků a vši dokonalosti, v něm ukryta jsou dobra v takovém stupni a v takové míře, že to přesahuje všechno naše chápání a všechny naše touhy! A tento Bůh se sám dává duši spasení! Právě Duch sv.: „Tomu, jenž zvíťazí, dám jistě se stromu života, který jest v ráji Boha mého“ (Zjev 2, 7). Ano, budeme požívat ovoce se stromu života, tímto ovocem je Bůh nekonečný sám! () přátelé, až Pán Bůh otevře před námi hlubiny bytosti své! Až budeme viděti před sebou všechnu jeho svatost, lásku, moudrost, nepochopitelnost, všemohoucnost! Pak budeme viděti Boha Otce a jeho dobrotivost, jak tebe a mne a nás všechny od počátku miloval, jak nás vedl, jak i zkoušky nejbolestnější obracel na konec k dobrému. Budeme viděti Vykupitele svého a jeho pět ran, jež pro tebe a pro mne utřil, Vykupitele, který, když jsme někdy klopýli a padli v životě, k nám přistoupil a milostí svou nás zvedal, který, když jsme bloudili a hřešili, nás hledal a volal a nás jako ovci ztracenou zpět nesl Bohu, který, když jsme byli slabí, nás podpíral, který, když se nám na moři života někdy ztroskotala loď a my jsme již již tonuli ve vlnách hříchu anebo ve vlnách výčitek svědomí a zoufalství, k nám přistoupil a nás zachránil a tiskl nás k sobě jako své přátele a bratry. Budeme viděti Ducha sv. a jeho dílo, jak s božským svým uměním pracoval v životě v našich duších, jak nás vybízel k dobrému, jak nám dodával milosti, vytrva-

losti, abychom nepopustili, nýbrž setrvali až do konce.^{*)} Ó, jak nám bude, až budeme rozumět těm přesvarým cestám a úmyslům Božím! Až budeme patřiti do hlubin tajemství Božích! Až budeme volně čísti v té knize tajemství života a věčnosti, z níž i člověk nejučenější na tomto světě nedovede leč převalabikovat 5, 6 stránek! Kdo zvítězí, tomu dám jísti ze stromu života, který je v ráji Boha mého! Pak budeme plni radosti a volati se žalmistou Páně (Ž. 83., 1, 2, 5): „Jak příjemní jsou stánkové tvoji, Hospodine! Od touhy omdlévá a touží duše má po předsíních Páně! Mé srdce, má bytost celá jásá k živému Bohu! Blahoslavení, kteří přebývají v domě tvém! Na věky věků velebiti budou Tebe!“

2. U Pána Boha najdeme také dosti odměny i pro ctnosti nejobtížnější. Vždyť není odměna v nebesích u všech stejná. Píše sv. Pavel, máje na mysli ty, kdož z mrtvých vstanou: „Jiný je lesk slunce, jiný lesk měsíce a jiný je lesk hvězd; ano hvězda od hvězdy liší se leskem. Tak bude i vzkříšení z mrtvých.“ (I. Kor. 15, 42, 43.) Zahledme se večer na hvězdné nebe: hvězda od hvězdy se liší leskem; některá září slaběji, jiná mocněji. Tak čím více budeme pro Boha, pro bližního, pro své pravé blaho pečovati, tím jasněji bude jednou zářit hvězda naše! Jiný je lesk slunce, jiný lesk měsíce, jiný je lesk hvězd! A proto nedělejme jen to, co musíme, a ani o vlas více, než co musíme; pracujme více, přičiňujme se co nejhorlivěji, velkodušně postavme všechny své síly do služeb Boha, bližního, své duše, řekněme si se sv. Polykarpem: „Quanto graviora pertulero, tanto maiora praemia percipiam! Čím těžší věci přestojím, tím větší odměny se mi dostane!“

Je těžko ve světě si zachovati *zbožnost*. Ale ctihodný Jindřich Saiso ze 14. stol., jenž nám po sobě zanechal překrásnou „Knížečku věčné moudrosti“, napsal slova: „Čím více svatí Boha zde na zemi měli na mysli a jeho si žádali, tím více ho mají pak v nebi věčně požívat. Neboť sladký chléb nebeský Bůh, chutná v ústech každého světce dle toho, jak je schopen ho požívat. A tato schopnost se měří dle touhy, jakou kdo měl v pozemském životě po tomto nebeském chlebě a jak se snažil, aby ctností konal a chyb se vysíhal.“^{**)}

Je těžko zachovati si *čistotu*, čistotu v myšlenkách, slovech, v celém životě. Ale o duších takových praví sv. Jan v evang: „A uslyšel jsem hlas s nebe jako hukot mnoha vod a jako rachot velkého hromu a ten hlas, který jsem uslyšel, byl jako hlas citterních pěvců, kteří brají na ctery svě. I zpívaly jako píseň novou a nikdo se nemohl naučiti té písni leč ony.“ (Zjev 14, 2, 3.) Ten hlas, jímž zpívaly duše čisté a jež zaslechl prorocký duch evangelistův, byl hlas radostný a libezný jako hlas citter; a byla radost jejich neslýchaná, takže hlas jejich byl mohutný jako hukot vln mořských; a zpívaly píseň, již nikdo nemohl zpívat leč ony — co duším, jež si zachovají čistotu, Bůh udělí, to nebude popřáno nikomu jinému; zpívaly píseň novou, tím má být vyjádřeno, že odměna, již se jim dostane, bude převyšovati i jejich vlastní předtuchy! Blaze vám, duše čisté! I vy jednou budete zpívat píseň novou, již nikdo nemůže zpívat než duše čisté!

Je těžko zůstatí věrným Bohu, když *těžké soužení* na nás doléhá, když snad posměch i muka a smrt nám hrozí. Ale zas stojí v Písmě sv. o duších, které prodělaly brozná utrpení: „Nebudou lačněti ani žízniti . . . neboť Beránek

*) Viz J. Zahm, Das Jenseits, Paderborn 1916, str. 280.

**) Cituje J. Zahm, Das Jenseits, 1916, str. 264.

bude je pástl a dovede je ku pramenu vod živých a Bůh setře všelikou slzu s očí jejich.* (Zjev. 7, 16. 17.) Sám Beránek nevinné ty duše, jež trpěly pro spravedlnost, bude pástl, t. j. bude je vším blahem zásobovati, všemi dobry obohacovati. Dovede je ku prameni vod živých, t. j. za to, co vystáli mezi lidmi, dovede je k pramenům, z nichž duše jejich budou čerpati neustálou, nekonečnou radost, potěchu, blaho, štěstí.*)

Je těžko zůstatl dobrým i v *prostředí zkaženém*, viděti kolem sebe příklad zlý, a přece se nenechatl svěstl. Ba žstl tak, aby *příkladem* naším ještě byly získány duše pro Boha. Ale takových příkladů potřebuje svět. Takových hrdinů je třeba, aby zachráněny byly duše váhavé a kolísavé.

Ano, je spojeno s obětmi konání mnohých ctností. Ale nač bátl se těch obětí? Quanto graviora pertulero, tanto maiora praemia percipiam! Čím těžší věci přestojím, tím větší odměny obdržím! —

Stáli jsme nyní v duchu s apoštoly na hoře a patřili jsme upřeně za Spasitelem, jenž vstupuje k svému Otci. Vrátili se pak apoštolé s hory domů. I my nyní rozejdeme se s oživenou myšlenkou, že i naše duše může jednou se dostatl k Bohu svému, a že budeme-li žstl bohumile, že se k němu dostane jistě. A proto plní horlivostí konejme své povinnosti a žijme ctnostně, neboť pak nám Bůh nekonečný sám, v němž je všechno dobro, slibuje: „Já budu odměnou tvou převelikou.“ (Genes. 15, 1.) Amen.

Ned. VI. po velikonočích.

Kterak máme svědectví vydávati Kristu Pánu.

Když cestovatel se ubírá lesem v Karpatech, přijde často, velmi často na místo, kde mezi stromy stojí prostižké kříže a před nimi hroby. Jsou ty rovy někdy malé, jako by jen jedna, dvě osoby dřímaly v nich svůj posmrtný spánek. Jsou však někdy dlouhé a široké, a žádný člověk možná neví, kolik mrtvol v leckterém z nich je pohřbeno. Anebo člověk jde nivou, jde pohroužen ve své myšlenky, a zase stojí najednou před prostým dřevěným křížem, a ten hlásá svým nápisem, co se pod ním ukrývá, a napovídá, co se na tomto místě před nějakou dobou dalo.

Nepomyslíl by si cestovatel, jakých výjevů svědkem byl tento zapadlý kousek lesa neb pláň. Ale prostižký pomník němě hledí naň a vyzývá jej: „Zastav se! Pomodli se! Tady pode mnou odpočívají těla lidí, jichž otcové a matky, bratři a sestry a možná i dřtky jsou tak daleko odsud. Chtěli by sem přijstl, chtěli by se vyplakati u hrobu toho, jenž jim byl tak drahý; ale bydlí příliš daleko; a kdyby konečně i sem přijstl chtěli, nikdo možná neví, že jejich miláček právě zde odpočívá! Ani sem přijstl nemohou, tož ty se aspoň zastav, poklekni, pomodli se!“

Chudý dřevěný kříž v lese svědčí, vyznává, jak drahocenné poklady jsou zde zakopány v lesní půdě: těla lidská, jež byla chrámy Ducha sv., údy tajemného těla Ježíše Krista. A zrovna tak my máme svým životem svědčiti, vyznávati, že zde ve své hruďl ukrýváme též drahocenný poklad,

*) Sr. Sukál, Zjevení sv. Jana Apoštola. V Praze 1872, str. 408.

víru v Ježíše Krista, v toho, jenž jediný dovede spasiti a trvale šťastnými učiniti lidské duše. Duch sv. vydává v Písmě sv., v dějinách, v životě svědectví o Ježíši Kristu. Ale i k nám mluví dnes Spasitel v evangeliu: „I vy svědčiti budete o mně.“ (Jan 15, 27.) Má také nejvyšší právo na to, abychom ho vyznávali, vždyť je naším Stvořitelem a Vykupitelem.

Kterak však můžeme vydávati svědectví o něm?

Tím, že dle jeho přikazů žijeme.

tím, že se k němu bez bázně hlásíme.

1. Když dle jeho přikazů žijeme. Každé naše slovo musí býti takové, aby ten, kdo nás pozoruje, mohl říci: „Ejhle křesťan! Ejhle, každé jeho slovo svědčí, že je učenskem Ježíše nejsvětějšího!“ Každá naše myšlenka, každý náš skutek, veškeré naše chování, vše, co podnikáme, musí býti takové, aby, jak praví epištola, ve všem oslaven byl Bůh skrze Ježíše Krista.“ (I. Petr. 4. 11.) Musíme žíti tak bezvadně, tak bezúhonně, jak to dnes sv. Petr v epištole rozvádí, musíme v každém ohledu plniti své povinnosti tak, aby nikdo nám nemohl nic vytknouti, aby si nás mohl každý vážiti. Naše pokora, poslušnost, pracovitost, pravdomluvnost, zbožnost, píle, trpělivost, ty budou svědčiti o Ježíši Kristu! Ty budou jej vyznávatí a oslavovatí!

Ale má-li býti život náš tak dokonalý, musíme dbáti zvláště dvou věcí: musíme se chrániti i malých začátků chyb, nesmíme spouštěti se své horlivosti:

a) Těžké následky mohou býti způsobeny i *malými začátky*. Člověk si zvykal poněmhu na malé lži, na malé nedbalosti při práci, při studiu, na malé krádeže, na malé přestupky proti lásce k bližnímu. Ale tyto začátky mohou skončiti velmi nešťastně. Kolikrát již z malé jiskry vznikl veliký požár! Kolikrát již z nepatrných chyb vyvinuly se zlozvyky, jež podkopaly člověku veškeru budoucnost! — A zdá se vám, že takových drobných chyb v naší povaze není? Když díváme se na krůpěj vody pouhým okem, zdává se nám úplně čistá. Podíváme se na ni dobrým drobnohledem — kolik drobných maličkých tvorů se v ní prohání! Jaký je to oživený svět! A podobně, kdyby se nám zdála i duše naše čistou, zahledíme-li se na ni hodně důkladně, kolik se v ní hemží různých chybiček a chyb! Kolik postřehneme v takové chvíli pečlivého pozorování v sobě různých podezřívání, mstivosti, přetvářky, samolibosti, malomyslnosti! Opravdu, kolik chyb se hemží v naší duši! Jenže my se nesnažíme, abychom se dobře pozorovali!

A jak ty chybičky mohou býti nebezpečné! — Jsou bakterie, které jsou tak nepatrné, že musí drobnohled tisíckrát zvětšovati, máme-li je pod ním uviděti. Ale taková bakterie každá, je-li v příznivých podmínkách, již v několika sekundách se dělí ve dvě polovice, a každá z nich v několika vteřinách zas ve dvě polovice, a tyto zase atd. Jsou-li poměry příznivé, s takovou rychlostí se bakterie rozmnožují, že v hodině z jediné je jich již 16¹/₂ milionů. Tak vypočetli přírodopiscové. Běda pak tekutině, prostoru, hmotě, kde se tyto bakterie rozšířily, jsou-li to bakterie životu škodlivé! V kratičké době je vše jimi prosáklé a prostoupeno, a zhynouti musí v takových poměrech i život sebe zdravější. A zrovna tak zlo, které se dostalo do naší duše, chce růsti, chce se rozmnožovati, a může se státi, že za krátko nás zaplaví úplně a že naši povahu dočista zkazí. Kolikrát již byl na světě člověk velmi hodný, ale pak dostalo se do jeho duše zlo,

rostlo a rostlo a za dva, tři roky byla povaha jeho zkažena nadobro.

Dr. posl., chraňme se i malých lží, malých krádeží, malých nedbalostí v práci, malých nedbalostí v modlitbě, chraňme se vůbec i maličkých chyb: vždyť nevíme, co by se z nich jednou mohlo vyvinouti.

b) Máme-li zůstat hodnými, musíme se snažit, abychom *nespustili se své počáteční horlivosti*. Mnohý člověk když začíná své povolání, je pln horlivosti. Vzpomeňte si, když jste vstupovali na studia. Jak jste si umlňovali, že se budete učit, že musíte patřit k nejlepším žákům. Nebo nastoupil člověk svůj nový stav. Jak si všeho všťmá, jak horlivě hledá poučení, jak se mu zdá, že je té práce ještě málo; jak je vše pečlivě provedeno! Ale po této době první horlivosti nastupuje časem jistě ochabnutí. Stává se lhostejným k svému povolání, už prací svých nekoná tak horlivě a pečlivě, už se mu staly možná přímo břemenem. I k němu může Pán Bůh, co řekl andělu církve eleské: „Znám skutky tvé i práci a trpělivost tvou . . . Ale mám proti tobě, žeš opustil lásku (horlivost) první. Pomni tedy, odkud jsi vypadl a čiň pokání a konej skutky první.“ (Zjev. 2, 2, 4, 5.) Je pravda, čerstvé barvy na štítu, který visí nade dveřmi obchodu, na slunci časem vyblednou, nový kabát časem se otře a stane se ošumělým, ostrý nůž se časem zatupí; ale naše horlivost prvotní nesmí popustiti, musíme práci své konati stále s týmž ohněm, jako když jsme začínali, vždyť jenom když vytrváme v horlivosti po všechny své dny, bude moci život náš oslavovati Krista, budou vydávati svědectví, budou vyznávatí činy naše a slova naše, že svatý je Mistr náš, jenž nás takovému životu naučil.

2. Máme Kr. P. vydávati svědectví i tím, že se k němu *otevřeně hlásíme*. V dobách krvavého pronásledování křesťanů v Japonsku v r. 1616 byl mezi jinými mučeníky i muž jménem Jan Ingor. Byl napřed nějakou dobu ve vězení. Bylo jisto, že bude popraven. Měl se ve vězení velmi zle. Jen jednu věc mu dovolili: že ho směl občas navštívit jeho 6 letý synáček Petr. Jak se těšil vždy otec na tuto návštěvu! Jaký to byl pro něho svátek! A když ve vězení své dítě po vláscích hladil, často mu říkal: „Petříčku, tebe, myslím, též zabijí. Ale neboj se, to přijdeme pak k Pánu Ježíši a tam nám bude dobře. Nebojíš se, můj hochu?“ A Petr se nebál. Pravil dědečkovi, u kterého po uvěznění otce bydlel, pravil i k dětem na ulici: „Tatínek se má velice zle. Má veliký hlad. A ta světnice, co v ní bývá, je moc smutná. Má stěny velice mokré. Kdyby jen tatínka raději brzo popravili. Přijde k Pánu Ježíši a tam mu bude dobře. A mne též zabijí, protože jsem křesťan. Bude to boleti, ale ať; však mi u Krista Pána bude dobře! Tam budu u Pána Boha a u Panny Marie a mezi anděly.“ — Přišel den, kdy otec byl popraven. Petr nevěděl nic, že otec jest již mrtev. Byli posláni úřední sluhové, aby přivedli i hochu pod meč. Petr právě spal. Vyburcovali jej. Probudil se, lekl se, vida státi vedle se tyto silné muže s tvrdou tváří. Spustili naň, ať jde ihned s nimi. Pochopil, oč jde. Zaradoval se. Tak již přijdu k P. Ježíši? S radostí šel k popravišti. Petříčku, vidíš tam ten zkrvácený trup a tam tu useknutou hlavu? To je tatínek! Vidíš tam ten krvavý špalek? Na tom ufali tatíčkovu hlavu, a je rudý od tatínkovy krve. Petříčku, neboj se! Tatínek umřel pro P. Ježíše. A vidíš tam ještě ten druhý trup, a pak vedle ještě jiný, menší a tam opodál ještě dvě hlavy? To je hlava tatínkova dobrého přítele Michala

Pikoyemona a jeho 12letého hochu Tomáše, vš, toho Tomáše, se kterým jsi se často a rád hrával. Ti též oba byli usmrceni s tatínkem твоjím, protože byli křesťany, a jsou již též u P. Ježíše. Nelekej se té krve, Petříčku, neboj se přiznatí též P. Ježíše! — A hoch se nebojí. Sám rychle přistoupí ke špalku, poklekne, sepne ručky, jako tichý beránek položí hlavu tam, kde před chvíli byla sfata hlava tatíčková. Meč se za-leskne vzduchem; i hlava dítěte spadne v prach země k hlavám ostatním. *)

Malé dítě vydalo svědectví o Ježíši Kristu. Zeměto raději, než aby bylo odpadlo. I my se musíme bez bázně hlásiti k svému Vykupiteli. Musíme to učiniti k vůli Ježíši Kristu, jenž jsa Bohem nekonečným zasluhuje takového vyznání od nás. Musíme tak učiniti proto, abychom zjednali spásu duše sami sobě. Musíme tak učiniti k vůli jiným lidem. Vždyť je na světě mnoho lidí dobrých, ale nesamostatných. Dovedou jíti za dobrou věcí jen tehdy, když někdo jiný jde před nimi. Oni sami vždy bojí se jíti první. Jsou jako břečtan. Je břečtan krásná bylina. Ale musí mít nějakou oporu, nějaký kmen, aby se kol něho do výše vinul. A veliká část lidí potřebuje též nějakého kmene, aby se ho mohla zachytit, aby se pak píala k nebi. Nenajde-li takového kmene, zakrní a hyne. Jakým je dobrodiním pro takového nesamostatného, najde-li ve světě někoho, koho se může zachytiti, kdo je mu oporou a vůdcem!

Slyšeli jste už jméno hraběte Řehoře Šuvalova, Rusa? Prodělal hrozná muka, protože byl vychován v nevěře, ale zmocnila se ho veliká touha, dopátral se, ve kterém náboženství je pravda. Měl něco přes 35 let, když v duši jeho zuřila ta bouře pochybností náboženských nejhroznější. Jako věčný žid jezdil a hledal. Jezdil po Italii, Švýcarsku, Německu, Francii, Rusku. Studoval a pátral. Zdálo se mu, že katol. náboženství je pravé, ale bál se učiniti rozhodný krok. Neklid duševní, muka duševní byla hrozná. Jako nemocný, když je v hrozných bolestech, pořád hlavu pokládá, aby si ulevil, pořád podušku spravuje, pořád cosi hledá a naléztí nemůže, tak Šuvalov hledá odpočinek pro svou ubohou duši a jezdí z Benátek do Bernu, z Bernu do Berlína, z Berlína do Petrohradu, z Petrohradu do Paříže. Na jedné ze svých cest setkal se také s knížetem Theodorem Gallicinem, tehdy již katolíkem. Ten rozřešil mnoho pochybností nešťastnému mladému muži a dodával mu odvahy, aby učinil rozhodný krok. Šuvalov jej konečně učinil, našel pravdu, našel klid pro svoji ztýranou duši a později napsal pln vděčnosti o svém dobrodinci tato slova: „Požehnaný buď tento výtečný přítel zde i na věčnosti za dobro, které prokázal mně a mnohým jiným.“ **) Drazí posluchači, nepřáli byste si, abyste též svým otevřeným hlášením se ke Kr. P. jiným pomohli najíti pravdu? Jak by Vám bylo blaze, kdyby i o Vás jednou mohl někdo pln vděčnosti říci: „Požehnaný buď tento můj přítel zde i na věčnosti za dobro, které prokázal mně a mnohým jiným!“ — —

Je v tom něco velikého, když svým životem a svým otevřeným vyznáním vydáváme svědectví Kristu P. Že při tom se nám někdy dostane i posměchu neb utrpení, co na tom? Ta rána v duši, která nám byla posměchem způsobena, se za několik dnů neb aspoň časem zahojí, na klívdu,

*) Die Hattler, Kathol. Kindergarten. Freiburg i B. 6. 1902, str. 77-80.

**) Hammerstein-Kosina, Několik vynikajících katolických povah XIX. století. V Praze 1902, str. 60.

jež se nám stala, zapomeneme, ale blažená věčnost, kterou jsme svou věností a rozhodností duším pomohli získati, věčnost šťastná potrvá navždy! A proto ještě jednou slyšíme, jak nás v epištole napomíná sv. Petr, abychom tak žili, „aby ve všem oslaven byl Bůh skrze Ježíše Krista, jemuž je sláva a vláda na věky věkův“. Ještě jednou si vzpomeňme, jak nás v evangeliu napomíná Kr. P.: „I vy svědectví budete vydávati o mně.“ Amen.

VII. Neděle I.-VI. po sv. Duchu.

Ned. I. po sv. Duchu.

Tajemství Nejsv. Trojice — naše radost.

1. Nevšimli jste si, jak je kratičká dnešní epištola nesmírně dojemná? — Když někde veliký sbor zpěváků a hudebníků předvádějí veliké umělecké dílo, přichází v něm občas i místo, kdy na pokyn taktovky ředitele sboru napřed jen jediný nástroj se tiše rozezvučí, jediný hlas sotva slyšitelně začne pět, a pak druhý, třetí, čtvrtý, polovice, všichni, a silněji a silněji, a už zvučí všechno sbor, a všechno jásá a všechno zpívá a všechno hraje, až místnost se téměř chvěje a třese pod těmi plnými zvuky. Tak když se sv. apoštol ve dnešní epištole vymyslíl do toho, co Pán Bůh koná a *co Pán Bůh jest* a *jaký Pán Bůh jest*, tu se v něm probouzela a rozehrála myšlenka za myšlenkou, až v jeho duši všechno radostně zpívá a zvučí, až srdce jeho je přeplněno radostnými city, že se pod nimi až takřka potácí a klesá, a aby ulevil své přeplněné hrudi, vypuká v jásot: „O hlubokosti bohatství a moudrosti a vědomosti Boží! Jak nevyzpytatelní jsou soudové jeho a nevystihlé cesty jeho! Neboť kdo poznal mysl Paně? Aneb kdo byl jeho rádcem? Aneb kdo prve dal jemu a bude mu odplaceno? Vždyť z něho a skrze něho a k němu jsou všechny věci; jemu sláva na věky. Amen.“ (Řím. 11, 33-36)

Je dnes svátek nejsv. Trojice Sv. církve rozvažuje si, co je nejsv. Trojice. A rozvažuje si to, vypuká i ona v jásot: „O hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti Boží!“ — Slavili jsme v zimě Narození Páně. S velikou slávou bývá ten den slaven, vždyť v něm oslavujeme lásku Boha Otce, který nám sesílá na svět Syna svého. S velikou slávou bývá slaven hod Boží velikonoční, protože v něm chceme velebiti druhou božskou osobu, Boha Syna, který za nás umřel a který slavně z mrtvých vstal. S velikou slavností bývá slaven hod Boží svatodušní, vždyť je to svátek třetí božské osoby, Ducha sv., jenž sestoupil na apoštoly, jenž chce sestoupiti i na jiné lidi. A dnešní svátek vyznává tajemství, že tyto tři božské osoby jsou pouze jediný Bůh. Máme dnes svátek všech tří božských osob, nejsvětější Trojice. Drazí posluchači, jsou-li teplé. žhavé jednotlivé paprsky procházející zvětšovací sklem, jak horké, žhavé bude teprve ohnisko, kde se všechny ty paprsky scházejí! Je-li silný, mohutný každý ze tří potoků, jak m huťné musí býti jejich vlny, když všechny ty potoky se spojí v jedinou řeku! A když svátek každé jednotlivé osoby bývá slaven s velebností, jak by měl býti slaven teprve den dnešní, jenž je svátkem všech tří božských osob! — A přece svátek ten slaví se tak úže! Kolik lidí vůbec neví, že dnes máme svátek Nejsv. Trojice! Jak dnešní den se ztrácí, zaniká v církevním roce! Co tím chce nám naznačiti církev sv.?

Chce říci: „Větší jest naše všecku chválu“. (Sir. 43, 33.) To jest: Marně bychom se namáhali, kdybychom chtěli nejsv. Trojici pochopiti a dostatečně oslaviti. Větší jest naše všecku chválu. Draží studentů, když se vmyslíme do toho, co nejsv. Trojice jest a co pro nás vykonala a kolik tajemství se v ní tají, pak též myšlenka za myšlenkou se v nás probouzí a zvučí, cítí za čím se hýbá, až též je srdce naše přeplněno radostnými city a voláme: „O hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti Boží! Jak nevyzpytatelní jsou soudové jeho a nevystihlé cesty jeho!“ Když kdysi překypovalo radostí a vděčností srdce Tobiáše, kterému Bůh i syna z daleké cesty šťastně zpět přivedl i ztracený zrak navrátil, tehdy řekl k němu anděl: „Dobrořečte Bohu nebeskému a přede vším, co žije, vyznávejte ho, neboť učinil s vámi milosrdenství své.“ (Tob. 12, 6.) Tak i my můžeme volati: „Dobrořečme Bohu nebeskému a přede vším, co žije, vyznávejme ho, neboť on učinil s námi milosrdenství své.“

2. Ale vždyť tajemství Nejsv. Trojice je tajemství, kterého rozum lidský pochopiti nedovede!

a) Ano, je to tajemství. Ale proto bychom před ním váhavě stáli, že ho nedovedeme plně pochopiti? Což není život kolem nás plný tajemství? Není příroda plná tajemství? Kolikrát již jste v životě stáli před úlohami, na které váš rozum nestačil! Kolik je v přírodě věcí, kterých rozum lidský ještě nevypátral! Jeden z největších současných přírodopisců v Německu, univ. prof. dr. Reinke vydal před nedávnem knihu: „Příroda a My“ („Unser Wissen ist ein Stückwerk“). A veliký Newton na sklonku svého života o sobě prohlásil: „Co asi myslí svět o mých pracích, to nevím; sám sobě však připadám jako dítě, které si hrálo na břehu moře; časem nalezl jsem snad pěknější kamének nebo úhlednější mušli než moji spoluhráči, ale přede mnou se rozprostíral stále neprozkoumaný bezmezný oceán pravdy.“*)

Již i příroda obsahuje tedy tolik záhad pro nás; kolik záhad teprve jistě v sobě ukrývá její Tvůrce? Přírody nedovedeme ve všem pochopiti; jako bychom tedy ve všem dovedli pochopiti jejího Tvůrce? Můžeme se tázati s Písmem sv.: „Snad šlepeje Boží vystihněš nebo dokonale Všemohoucího vyzkoumáš?“ (Job 11, 7.) Jž mnohá kniha je tak hluboká, že každá věta její obsahuje vzácnou myšlenku; kolik tajemství bude v sobě obsahovati teprve věčný, všemohoucí Bůh? Dobře praví sv. Augustin: „Nihil digne dicitur de Deo, o Bohu nemůžeme říci nic, co by ho bylo důstojno,“ t. j.: nedovedeme vyjádřiti jeho velikosti. Ba sv. Pavel, před nímž Pán více než před kým jiným odhalil tajemství svá, volá v úžase: „Jak nevyzpytatelní jsou soudové jeho a nevystihlé cesty jeho!“ — Jak bychom tedy mohli býti tak bláhoví, abychom řekli, že tajemství nejsv. Trojice je nemožné, protože ho nechápeme?

b) Toto tajemství je jistě pravdivé. Ježíš Kristus a Duch sv. nám je oznámili. — Přednášel ve venkovském městě o účetnictví vysokoškolský profesor. Přednášel úchvatně. Rozdal mezi posluchače i listiny s různými výpočty. Posluchači nebyli tak vyspělí, aby se byli mohli o správnosti těch údajů všech přesvědčiti svým vlastním počítáním. A přece byli přesvědčeni o správnosti čísel na listinách. Osvědčená poctivost přednášejícího, jeho věhlas, jeho vědecká důkladnost jim ručila za správnost. — A třeba my křesťané nedovedeme

*) J. Reinke, Die Natur und Wir. Berlin 1901.

**) O. Zöckler, Gottes Zeugen im Reich der Natur, 2. 1906, str. 173.

si docela jasně vysvětliti ve všem tajemství nejsv. Trojice, tož přece věříme skálopevně a bez pochybností můžeme věřit v tu pravdu. Vždyť nás Ji učil ne nějaký univerzitní profesor, který i při největší opatrnosti přece jen může se zmylíti. Nás Ji učil ten, jenž je vševědoucí, jenž je nejvyšší svatý, jenž se zmylíti nemůže, nás této pravdě učil Ježíš Kristus, jehož slovo nepominu, i když nebe a země pomínou. Nás Ji učil Duch sv., který „zpytuje všechno, i hlubokosti božské“. (I. Kor. 2, 11.)

3. Ale jása dnes sv. církev: „Dobrořečme Bohu nebeskému a přede vším, co žije, vyznávejme ho, neboť učinil s námi milosrdenství své.“ Máme dnes plni vděčnosti velebiti Boha. Opravdu, velebiti jej musíme, vždyť je důkazem velké lásky k nám, že nám Bůh zjevil tajemství nejsv. Trojice.

a) Tím, že nám bylo zjeveno toto tajemství, poznali jsme, že v Bohu ukrývá se mnohem větší obsah, než by mohl tušiti pouhý rozum náš. Kdyby v něm bylo pouze to, kdyby by byl pouze takový, jak si jej dovede pouhý rozum lidský představit, takový Bůh by nám nestačil. Kniha, kterou jsme již mnohokrát četli, se nám konečně omrzí. Přednáška, kterou jsem již mnohokrát slyšel a kterou musíme zas poslouchat, je nám konečně všední, ba až odporná. Cesta krajem, kterým jsme již mnohokrát jeli a v němž již vše známe, nás nudí. Takové věci už nemají nám co dáti. Ale když máme knihu, která nám podává nové obzory, když slyšíme přednášku s novým obsahem a novými půvaby, když jedeme krajem s novými krásami přírodními, jak tu stoupá náš zájem, jak se probíráme ze své netečnosti, jak se v nás vše probouzí k nové činnosti! A dnešní den nám připomíná, že v Bohu jsou ještě krásy a obsah, kterého náš rozum ani netuší, že nás tam čekají nové obzory, že nás tam čekají nové divy! Celé hodiny klečival učený Suarez, když si rozjímal dokonalost boží. A pořád nové věci odkrýval v rozjímáních jeho duch a pln štěstí byl v takových chvílích. Jak blažena bude teprve duše, když před ní rozvine Pán všechna divuplná tajemství! Bude jásat se žalmistou Páně: „Na místě kde je pastva, Hospodin mne postavil, k vodě, kde je občerstvení, mne vyvedl.“ (Ž. 22, 2.) Jak šťasten bude náš duch, až bude se sytit na pastvinách tajemství Božích, až bude se občerstvovat u vod lásky Boží!

b) To, že nám bylo zjeveno tajemství nejsv. Trojice, je také důkazem dobroty Boží. Vždyť Bůh nám v něm zjevuje věci, které se týkají nejskrytějšího života jeho. Zasvěcuje nás v něm do pravd, které jsou ukryty v hlubinách božství. Bývají v rodinách zachovávány zprávy rodinné, které bývají pečlivě tajeny před služebníky a vůbec před cizími lidmi, a do kterých bývají zasvěcováni jen odrostlí synové a dcery a nejdůvěrnější, nejspolehlivější přátelé rodiny. Je to důkazem vysoké důvěry, když někomu taková zpráva je řečena. — Nuže, nám Pán Bůh zjevuje věci o své nejskrytější podstatě a o svém nejtajemnějším životě. Právě Kristus Pán k apoštolům: „již více nenazývám vás služebníky, neboť služebník neví, co činí pán jeho, ale nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám oznámil všechno, co jsem slyšel od Otce svého.“ (Jan 15, 15.) I nám zjevuje tajemství nejvyšší. I nás tak činí přáteli svými. Jsme přáteli božími! Pán Bůh zasvěcuje nás do nejvyšších tajemství svého bytí! Jsme přáteli božími! Slyšíš to, křesťane drahý? Ve dnešní den jako by Pán Bůh vinul ruku svou kolem naší šíje, rozvíral před námi knihu tajemství svých a držel ji před naším zrakem a pravil nám: „Přečti si tuto stránku. Neboj se, čti! Abys viděl, že u světuji i věci, jichž byl nebyl tuší! Křesťane můj, tak tě mám rád, že i to veliké tajemství svého bytí ti oznamuji!“

Znal jsem již jako hoch dřevěné stavení ve své rodné obci. Na něm vysoko u štítu byl nápis prastarý, chráněný stříškou. Byl nápis ten psaný ještě hranatým švabachovým písmem a zněl: „Ve jménu nejsvětější a nerozdílné Trojice vystaveno je stavení toto l. P. 1791 od . . .“ atd. Často a často již jako hoch hledával jsem nahoru k tomuto nápisu. A dodnes mě dojíímá jeho smysl. Tedy ten, jenž stavení to vystavěl, hned v začátcích, když začal stavěl, postavil je ke cti Nejsv. Trojice a světil je její ochraně. Její ochraně zasvětil možná všechny, kdož budou v tom domě přebývat — Jako toto stavení, tak také my a celý náš život jsme byli hned ve svém dětství postaveni do služeb nejsv. Trojice, vždyť jsme byli pokřtěni ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. — Ve svých světnicích míváme obraz její, abychom si tak často vzpomněli, že ji máme sloužit. Ji oslavovati, k ní se utíkat o ochranu. — Svatým křížem se žehnáme a jména božských osob při tom vyslovujeme při všech svých modlitbách, před každou svou prací, a vůbec v důležitých chvílích, abychom vyznali, že ji patříme, ji že chceme velebiti ve všem. — Ó kéž je celý náš život, každý náš den, každá práce naše, každý čin, každé slovo, každá myšlenka taková, by jimi oslavena byla Trojice nejsvětější. Kéž nejen ústa naše, nýbrž i činy naše a celý život náš takřka zpívají: „Sláva Otci i Synu i Duchu sv., jakož byla na počátku i nyní i vždycky až na věky věkův.“ Amen.

Čím jsou nám svatí.

Úchvatný obraz: sv. Jan, před nímž Hospodin odhmul oponu nebes, vidí před sebou zástup veliký světců. Zástup, jehož nikdo spočítati nemohl, ze všech národů, ze všech zemí, ze všech věků. A všichni ti světci přioděni bílým rouchem nevinnosti, a v rukou jejich palmy, odznak vítězství, a srdce překypuje blahem, a ústa blahem opojená velikým blahem jásají: „Spása a dik Bohu našemu, jenž sedí na trůně, a Beránkovi, jenž krví svou spasení zjednal nám!“ — Ó, kdybyste věděli, drazí posluchači, jak je to rozkošná chvíle, když člověk ničím nevyrušován může zahleděti do hlubokých duší světců; zamysleti se nad svatým jich životem; přelétnouti svým zrakem dalekosáhlou jich činnost! Kdybyste věděli, jakým je to pro nás štěstím, když můžeme přijíti do blízkosti slavného žáru jejich lásky! Dobře měli naši předkové, že tak rádi čítávali o životech světců, že životopisy ty po Písmě sv. byly jich knihou nejoblíbenější. Co může získati naše duše, budeme-li i my čítati o světcích! A svatí této naší úcty zasluhují. S obdivem na ně patřiti musíme, a to:

- 1 pro jejich *vítězný boj proti hříchu,*
2. pro *hloubku jejich náboženského života,*
- 3 pro *všestrannost jejich působení.*

1. Je mnoho lidí na světě, kterým se hnusí povrchnost, nedbalost, šlendrián, prostřednost. Trpce si vyčítají takoví lidé, že všechny jejich náběhy k polepšení života zůstávají bez výsledku, protože jsou již příliš zapleteni do síti hříšných zvyků. Jsou rozhorčeni na sebe, protože vidí, že nejsou ani studení, ani horcí, že chtějí i nechťejí, že nevědí, mají-li se rozhodnouti pro Krista či pro hříchy,

a proto chvílku jsou služebníky Kristovými a chvílku sluby hříchu. Trápi je to, když cítí, že již přilísť ipí a shánějí se po tretkách, jimiž ověšuje své služebníky svět, po tretkách, které nesytí, nýbrž jen hlad po nových tretkách vyvolávají. Je ve světě mnoho takových duší, nespokojených se sebou samými. Ale nemají odvahy, aby rázem udělali konec své obojakosti. Potřebují, aby někdo jim byl vzorem a šel před nimi. Potřebují Mathatíáše, aby se jim postavil v čelo. Kdysi, za krále Antiocha, byla mnohým Israelitům protivna modloslužba, u nich tehdy rozšířená; ale báli se veřejně vystoupiti se svým přesvědčením. Každý se bál býti prvním. Ale Mathatíáš neohroženě se prodral do popředí a volal: „Kdo má horlivost pro zákon Hospodinův, nechť vyjde za mnou!“ (I. Math. 2, 27.) Tehdy hlas Mathatíášův vyburcoval spáče, a Israelité vzhopili se k boji za svobodu a k vítězství.

Tak každý světec a každá světkice jsou jako Mathatíáš, jenž nás přichází burcovat a jenž k nám volá: „Hleď, přemohl jsem vše, co mě duše vadilo; vzmuž se též, dej se do toho; uvidíš, přijde to!“ Život světců je jako živým protestem proti zbabělému nařikání a postonávání, že člověk je již tak slabý, že není možno, aby zůstal dobrým. Jest mohutným protestem proti slabošskému mudrování duševních lenochů a slabochů, kteří, aby výčitky svého svědomí utišili, namlouvají sobě i jiným, že člověk se musí úplně přizpůsobiti prostředí a době, v nichž žije, a že za nynějších okolností není možno, aby člověk zachránil svou duši. Život světců je nevýratným protestem proti tvrzení, že člověk nedovede odolati kouzlům světa! Ne, člověk může zůstat dobrým křesťanem i dnes, před námi u jejich nohou leží přemožený svět, zkrocený a umlčený zlé náklonnosti pevným zrakem hledí na nás a mužným hlasem reka mluví k nám: „Vidíš? Zvítězil jsem! A byl jsem též z masa a kostí jako ty a vídal jsem též kolem sebe zlý příklad a cítil jsem jeho kouzlo jako ty. A přece jsem zvítězil. Zvítězíš i ty, budeš-li chtít. Tož se neboj! Půjde to! Opásej se a pojď za mnou bojovat proti hříchu!“

2. Diviti se musíme na svatých *hloubce jejich náboženského života*. Žili ve světě. Ale nebyli hříčkou světa, jako jsme hříčkou jeho my. Našli pevný bod, kterého se drželi a kterého se nepustili. Tento pevný bod byl Bůh. Mnoho se světců modlili, a pokaždé, když se modlili, to oběma rukama chytali se Boha svého. Pokaždé při modlitbě takřka proměnili svou duši v osamělou, tichou kapličku a v ní konali svou boboslužbu: přinášeli Pánu oběť své chvály a šeptali mu svoje prosby. Modlitbou svou připravovali své srdce, aby Bůh se zalíbením na ně shlédl a udělil jim milosti své. Dr. pť., Bůh chce nám dát na polích úrodu, ale ukládá nám, abychom napřed orali, kypřili a seli a tak připravili pro úrodu půdu. A Pán chce lidem v bohaté míře rozdíleti své nebeské dary, ale člověk se musí na ně modlitbou připraviti. Proto se svatí tolik modlivali. Ó té požehnané jejich modlitby! V ní máme vysvětlení, jak to, že Bůh přímo zahrnoval jejich duše nebeskými dary, že jejich rozum byl tak jasný, že k nim přicházeli lidé prosit o radu v nejtěžších záležitostech; že duše jejich byla, abych tak řekl, bohatě zásobenou nádržkou, k níž přicházeli si nabíratí lidé z daleka; že jejich život byl nepoakvrněný, prozářený jakýmsi nebeským světlem, prohřátý jakýmsi nebeským ohněm, takže plní obdivu vzhlížíme k nim!

V modlitbě opatřovaly si duše světců teplo nadpřirozeného života, i když kolem nich byla všude náboženská tma — víte, co myslím — a náboženský chlad, a třeba i třeskutý mráz. I kolem nás je často mezi lidmi zapomenutí

na Boha, se světlílost, náboženská lhostejnost, náboženská tma a chlad a mráz. Když vojín za třeskuté zimy jde v Alpách na hlídku a není dosti teple zaopatřen, mohlo by se mu stát, že i se svou výzbrojí na vrcholcích v té kruté zimě zmrzne. Kolik lidí v dnešní době mrzne v ohledu náboženském! Posluchači můj, chceš ty si zachovat teplo nadpřirozeného života? Modlívej se, pohleď na svaté, jak ti se modlí! Modlíváš se každé ráno? Každý večer? Modlíváš se tak vroucně, jak se modlivali světci?

3. Konečně diviti se musíme svatým pro *mnohostrannost jejich působení*. Představujeme si mnohdy světce jako sochy mramorové, chladné, netečně a bezcitně stojící uprostřed potřeb a běd světa. Nebo si je představujeme jako tiché dobráčky, bez přání, bez velkých cílů a činů, bez mohutné síly. Ne, takoví svatí nebyli. „Blížní je mi dán, abych na něm projevil svou lásku k Bohu“, pravila sv. Kateřina Sienská, a tato slova jsou životním programem světců. Pravá láska musí se projevit skutky, a proto z duše všem světcům promluví sv. Gertruda, když se modlí: „Pane, kdyby bylo možno, abych ti přinesla všechny lidi, to bych s radostí ode dneška až do posledního dne bo-sýma nobama po světě chodila a každého z nich třeba na svých ramenou Ti přinesla.“ Vidíme mezi světci sv. Františka Sal., jak stojí uprostřed náboženského neštěstí své doby a po dlouhá léta ve dne v noci pracuje, by duše přece před zabynutím vyírhl a spasil. Vidíme mezi nimi Pannu Orleánskou, jak chce zachránit svou vlast. Sv. Jana z Boha, jak neslýchané věci podniká ve prospěch nemocných. Sv. Jana de la Salle, jenž chce udělati konec zhrubné nevědomosti mládeže a jí zjednat potřebné vědění. Sv. Bernarda, jemuž jsou svěťováni i nejdůležitější a nejobtížnější úlohy státnické i nejrozsáhlejšího slohu. Sv. Klementa Hofbauera, který na drobnou práci pro lidi vyčerpává veškeru svou sílu a svůj život. Sv. Augustina, sv. Tomáše Aquinského, kteří podávají lidstvu díla učená, jež patří k nejvelkolepějším, jež kdy lidský duch vytvořil. Sv. Cyrilla a Metoděje, kteří nesou za nesmírných námah evangelium Kristovo do zemí, v níž dosud bylo téměř neznámo.

Ano, velkými dobrodinci lidstva byli světci! Byly duše jejich jako blahoslavené studny, z nichž se rozlékaly na všechny strany potoky soucitu, lásky a činů, které zúrodnily pole světa!

Setkal jsem se kdysi se starším, upracovaným pánem, který pro český národ mnoho vykonal. Mezi jiným pravil: „Zítřa odjíždím do hor. Dokud jsem byl mladší, nestál jsem o ně; neznal jsem jejich krás. Ale poznal jsem, čím pro nás hory jsou a jak krásné jsou, a teď mě to k nim táhne, tak neodolatelně táhne! Tak rád jsem na horách, v zimě i v létě.“ Dr. pť., kéž i my, lidé, poznáme krásu povahy světců, jejich šlechtnost, jejich ctnost, velikost milosti, jichž se jim od Boha dostalo, velikost jejich díla! Jak budou nás ti svatí k sobě vábít! Ó zaopatřte si neb vypůjčte si nějaké dobré životopisy svatých, v nich čítejte, jich příkladem se řiďte, o jejich přimluvu se modlívejte, zajděte si, tak řekl, na ty hory svatosti, a poznáte, kolik nebeských krás je tam ukryto od Pána Boha. Amen.

Sv. Pavel.

„S Kristem přibít jsem na kříž; žiji pak nikoliv více já, nýbrž žije ve mně Kristus“ (Gal. 2, 20) Ta slova jsou životním programem sv. Pavla. Ale kdo byl ten sv. Pavel, jehož myšlenky tak často se předčítají s kazatelnou? Ano, pro nás lidi 20. století je často jméno sv. Pavla jen prázdným zvukem, při němž si málo, ba někdy skoro nic nemyslíme, je nám jen jako bankovkou z minulého století, která kdysi moc platila, ale dnes je již jen kouskem papíru; a nepovážíme, že sv. Pavel byl jedna z nejobnivějších povah, které kdy zasáhly do dějin světových, jedna z nejnadšenějších duší a nejbystřejších hlav, které se kdy postavily do služeb Krista Pána a do služeb lidstva, jeden z nejlepších nástrojů Ducha sv., muž, jehož myšlenky mají dodnes životodárnou sílu, muž, jehož celou velikost vyjádřil sv. Jan Zlat. pěti krátkými slovy: „Cor Pauli cor Jesu erat“ — volně přeloženo: smýšlení a snahy Pavlovy byly smýšlením a snahami Kristovými. O sv. Pavlu dnes promluvíme a to:

o jeho lásce ke Kristu Pánu,
o jeho veřejné činnosti.

1. Bývaly doby, kdy sv. Pavel nebyl vyznavačem Krista Pána, kdy byl by považoval za urážku, kdyby jej byl někdo nazval žákem Ježíše Nazaretského. Pavel byl Židem, který svou víru z celé duše miloval, který vyrůstal v okolí, jež mu namlouvalo, že křesťanství je sekerou, kterou má být podřazena milovaná jeho židovská vlast a milované jeho náboženství. Byl Šavel z těch povah, které dovedou ohnivě milovati, ale též ohnivě nenáviděti, a proto se stal přímo fanatikem protikřesťanským. Myslí, že prokáže nejlepší službu Bohu svému, veliké dílo pro vlast svou, když pomůže zahladit, a třeba mečem, kříží a kamením zahladit rodící se křesťanskou víru. Ale víte, co se stalo před Damaškem. „Šavle, Šavle, proč mně pronásleduješ?“ „Kdo jsi Pane?“ „Já jsem Kristus, jemuž ty se protiviš.“ „Co chceš, Pane, abych činil?“ A černá noc a slepota je v jeho očích a černá noc je v jeho duši, černý, hustý zmatek v něm víří, víří tak divoce, jako když rozbourená vichřice vši silou naráží do skalnaté stěny kotliny a prudce se od skal odrazivši, divoce krouží a vším zmítá a vše probíhá v celé kotlině. Však nechal padnouti Kristus Pán do té tmy duše několik paprsků své moci, a utchnout pohnutím vichřice, a více a více svítalo Šavlovi, a když třetího dne nabyt Šavel zraku, už bylo hodně jasno i v duši. A šel do samoty na poušť, dlouho, několik celých let tam pobyl, na kolenou prosíval Boha, aby mu dal poznati pravdu, aby jej vysvobodil ze všech pochybností, aby si mohl všechno v duchu srovnati. A Hospodin dal v bohaté míře své svědo. Drazí posluchači, doby takového mlčení a odloučenosti a hloubání bývají často dobami, v nichž rodí se činy, jež mění svět; Duch svatý vodi člověka napřed do jeskyní a na poušť mlčení, než jej vyvede na závratné výšiny činnosti. Když se vrací po letech Pavel z pouště petrejské, to již dobře věděl, jak dříve byl na omylu o Kristu, o jeho úmyslech, to byl již pomocí milostí boží skálopevně přesvědčen, že nad to, co Kristus radil lidstvu, nemůže býti vymyšleno užitečnějšího, že tak, jak Kristus Pán lidi miloval, nemůže jich milovati nikdo, že takových obětí, jaké Kristus Pán pro ně přinesl, nemůže přinésti nikdo; že to, co v Kristu nachází, nenajde lidstvo nikde jinde. Od té doby chce být Kristův (Gal. 5, 24), chce Krista mít u sebe a v sobě (II. Kor. 3, 5), chce s Kristem

býti přibit na kříž (Gal. 2, 6), Kristus je mu životem (Phil. 1, 20) On smčle se přiznává: „Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Soužení-líž aneb-li úzkost neb hlad neb nahota neb nebezpečnoství nebo pronásledování neb meč? . . . Jsem jistě přesvědčen, že ani smrt ani život ani andělé . . . ani věci přítomné ani budoucí ani síla ani výška ani hloubka ani která stvoření jiná nebude nás moci odloučiti od lásky boží, která je v Kristu Ježíši Pánu našem.“ (Řím 8, 35—39. Vydal Kristu Pánu tělo své v oběť živou, svatou, Bohu libou! Studenti, kdybyste měli tušení, jakému štěstí životnímu kráčeli byste všichni, budete-li též tak ohnivě milovati Krista Pána, přinesete-li též Kristu Pánu své tělo, svůj život v oběť živou, svatou, Bohu milou!

2. Úctu si vynucuje sv. Pavel nejen svou láskou ke Kristu Pánu, nýbrž i svou veřejnou činností. Kdybyste vstoupili, studenti, do veliké dvorany vojenské nemocnice a v ní dlouhé řady lůžek a na nich muže zraněné a nemocné, jak od bolesti se polí a sténají a křičí, nebylo by vám jich líto? Nuže, sv. Pavel stál ve světě. A svět tehdejší byl jako nesmírně široká, nesmírně dlouhá dvorana plná duší nemocných, hynoucích v hříchu. Dobře věděl sv. Pavel, jak děsnému neštěstí tyto duše spějí všichni. Jak by se zde dovedlo ještě ovládati srdce soucitné, jako bylo srdce sv. Pavla? Mnohá matka cítí tak s dítětem, že když dítě je nemocno, matka trápí se též, ba trpí snad více než trpí dítě samo. Zrovna tak sv. Pavel cítil na sobě neštěstí tehdejších duší. On mohl zvolati: „Quis infirmatur, et ego non infirmor? Quis scandalizatur ego non uror?“ „Kdo jest nemocen, abych já nemoci necítil s ním? Kdo se *pohoršuje*, abych já nebyl jako v ohni?“ (II. Kor. 11, 29.) On mohl právem o sobě říci: „Učinil jsem se služebníkem všech, abych jich více získal. . .“ (I. Kor 9, 19.) A jinde: „Všechněm vyhovuji, nehledaje, co mně jest užitečno, nýbrž co mnohým, aby spasení byli.“ (I. Kor. 10, 33.)

Do apoštolské činnosti žene sv. Pavla nejen živý soucit; žene jej i myšlenka, že Bůh jej posílá. Bůh o něm řekl, že má být nádobou vyvolenou, která má nésti slovo spasení před pohany a krále a syny israelské (Skut. 9, 15.) I sv. Pavlovi platí příkaz Kristův: „Jdouce do celého světa učte všechny národy.“ (Marek 16, 15.) Ví, že ruka boží spočívá na něm, a tedy jede. Ví, že má zmocnění s hůry, a tedy mluví se strhující výmluvností, mluví se silou, s jakou dovede mluvit jen ten, kdo je si vědom božského poslání. Jde do světa s nezadržitelnou silou, právě nejčilejší střediska tehdejšího světa vyhledává si za působišť, by co nejpronikavější činnost mohl rozvinouti, by co nejvíce lidí zachránil. Setkáváme se s ním v Damašku, Antiochii, Tarsu, Seleucii, Smyrně, Efesu, Troadě, Soluni, Athenách, Korintu, v Jeruzalemě, Caesarei, Římě. Nejde bořit, jde stavět, nejde dolamovati třtin nalomených, nýbrž hojit, nejde shasínat dohořívajících knotů, jde křesat jiskry z oblázků, jde křesat nový život z duší. Jde ukazovat chodníky, jež vedou vzhůru ke štěstí, jde otvírat lidstvu knihu tajemství, jež dosud pro ně byla uzavřena. Má nevelikou postavu, málo hezkou tvář, první dojem jeho vystoupení je tedy dosti mdlý; to však nedovede otrásti jeho důvěrou, že dilo se konečně přece zdaří. Upozorňovali ho, že těžko lze provést obrodu světa, protože stíny hříchů byly již příliš hluboko vnikly do duší; sv. Pavel věděl, že co není možno člověku, je možno Bohu. Na každém kroku narážel na obliče, kterých není možno ani vypověděti; ale sv. Pavel měl geniální dar v nadšení vytrvati, ba v překážkách dokonce zmlazovati křídla svého nadšení. Věznili jej, bičovali,

kamenovali, mrskali jej; on se modlil. Klnuli mu; on žehnal. Vyhrožovali, že zaplatí životem svou smělost; nenařiká, vždyť ví, že život jeho nepatří jemu, nýbrž jeho úloze a padnouť ve službách svaté věci že je ctil. Jsou lékaři na obvazistích nedaleko bojště, kteří jsou již téměř vysíljeni, a ještě obvazují a ještě pomáhají, a pořád nové vojny raněné přinášejí, a lékař je již téměř vyčerpán, ale pořád ještě pomáhá a jen lituje, že nemůže pomoci všem. Tak sv. Pavel touží jen po jediné věci: pomoci všem. „Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.“ (I. Kor. 9, 22.) „Všem stal jsem se vším, abych všechny učinil spaseny.“ A jen toho lituje, že je ještě tolik duší, kterým pomoci nemohl. Opravdu, pro lidstvo sv. Pavel sám sebe vydal v obět živou, svatou, Bohu milou.

Končím kratince: Mladí přátelé moji, kolik dobrého budete moci jednou vykonati, jak žehnati budou vám jednou lidé, osvojíte-li si též tak ohnivou lýsku k Bohu a k bližnímu jako sv. Pavel, přinesete-li i vy své tělo a svůj život pro Boha a pro bližního v obět živou, svatou, Bohu milou. Amen.

Sv. Justín.

Studenti, tři otázky: Víte něco o sv. Justinu mučedníku? Je vám známo jak toužebně pravdu hledal? A jak, když ji našel, žil? O tom dnes budeme uvažovati.

Je mi životopis sv. Justina tak drahý. Vždyť v něm vidím vždy obraz moderního člověka, kterému shasla světla víry, který tmou se prodírá k světlu, který pátrá, bloudí, přemýšlí, téká, hledá, který v pralese bloudění volá k sobě pravdu a když ji konečně mezi stromy zahlédne, když se k němu pravda přiblíží, po ní ruce vztáhne, ji za ruku uchopí jak přítel přítele v největším nebezpečení, ji rukou křečovitě drží a sobě vytrhnouti nedá. Naléztí pravdu v životě! Naléztí odpověď na otázky, nač je člověk na světě, co je po smrti! My, drazí posluchači, protože jsme vyrostli v ovzduší víry, nedovedeme si těch bojů ani představití. Tolstoj kdesi píše: „Dokud jsem neznal smyslu života, nebyl jsem schopen něco dělati, nebyl jsem schopen žiti.“ Jiný světloznámý spisovatel Heine prosí až téměř šíleně: „O, rozluště mi hádanku života, mučivě prastarou hádanku . . . řekněte mi, co znamená člověk?“ Jiný oslavovaný spisovatel si pod tíží těch otázek připadá, jako by musil běhat bos bez ustání po cestě hustě posypané žhavým uhlím. (Schopenhauer) Na koho jedenkrát otázky ty si sednou, tomu se stavějí před oči ve dne v noci, tomu tlukou na srdce opět a opět, jak nevázaní výrostci staříčkému výměnkáři na okna chaloupky a když snad člověk myšlenky ty i zažene na chvíli prací, zábavou, pak odcházejí, ale než zmizí, ještě jednou se ohlédnou, jako by pravily zlomyslně: „Bláhový, myslíš opravdu, že se už nevrátíme?“ A za pár hodin už tlukou a bouří na okna duše zas, a zas je slyšení ten jejich hlas: „Už víš odkud? Už víš nač? Už víš kam? Slyšíš, víš už?“ A dokud člověk jasné odpovědi nenašel, dotud bouřivají ty otázky na okna, až sklo řinčí, až člověk polekán vyskočí! — Jaká muka v těch dvou kratičkých vě-

Kr. P. ve Flavia Neapoli, městě samarském, jež kdysi se jmenovalo Sichem. Rodiče byli pohané. Je pravděpodobné, že zaslechl Justin ve svém mládí leccos i o křesťanství; ale to byly jen pohozené drobtý, jež na sebe jeho pozornost neupoutaly, protože ta se nesla směrem docela jiným. Hledal pravdu v tehdejších kvetoucích školách filosofických. Šel ke Stoikům, líbila se mu jich nauka, že člověk musí být pánem svého nitra a svých vášní — ale za krátko poznal, že to, co mu dávali, jest jen malíčkovou částí toho, co potřebuje, a toho, všeho, co potřebuje, že mu Stoikové dát nemohou — a opustil navždy jejich školu. Šel k Peripatetikům, kteří se chlubili, že duch jejich mistra, nesmrtelného Aristotela, dosud ožívuje veškeru jejich nauku, — ale za krátko poznal, jak hluboko stojí tehdejší Peripatetikové pod Aristotelem a zklamán odchází zas. Myslí, že na škole Pythagorovců najde, co hledá, ale ani tam nenalézá a jde pryč. Jde do škol novoplatonismu, který v té době slavil své vzkříšení, ale i tam ještě zůstává srdce neuspokojeno. Jde na cesty, chce mnoho slyšet, chce si vydupat odpověď na svoje otázky; chce ji mít, i kdyby si měl pro ni jít třeba do krajů nejvzdálenějších, zcestuje tehdejší vzdělaný svět, peníze na to má — vše marno, srdce je prázdné. Je mladistvý Justin jako mladý, snaživý dějepisec badatel, který je na stopě důležité myšlenky, ví, že se nemýlí, ale nemá dosti dokladů, a proto jezdí, hledá v archivech a knihovnách, jezdí do Prahy, do Vídně, do Třeboně, do Štokholmu, Berlína, Londýna, Paříže, Říma, všude badá, do úmoru badá, a bezvýsledně vrací se domů a zklamán hledí z oken železničního vozu, jenž jej veze zpět. Je jako mladý student, který knihu za knihu půjčuje, čte a půjčuje zas, a knihu za knihu odkládá s povzdechem: „A přece to ještě není to, co hledám.“ Je jako Matka boží, která s pláčem a úzkostí hledá u příbuzných, po vesnicích a po Jeruzalemě svého ztraceného dvanáctiletého Ježíše.

Ale sv. Justin také našel pravdu. On sám vypráví: Procházel jsem se po břehu mořském sám a sám. Tu stařec jakýs cihodného zjevu mne tam potká. „O čem přemýšláš?“ Řekl jsem. A začal mluvit stařec neznámý a odhalil mi nedostatečnost vši lidské moudrosti; že lidská moudrost již i k pravdám světským jen tak tak s bídou často se dopracuje a to ještě ne ke všem; že však je úplně neschopna, aby nás přivedla do boží blízkosti a nám umožnila patření na Boha. Pak upozornil mne na boží zjevení, jež uloženo jsouc jako símě ve svatých knihách vyvoleného lidu izraelského, v těch dobách se splnilo v Ježíši nazaretském. Ať prý si vezme Písmo sv. a v něm ať hledá pravdu, ale ať s badáním spojí pokornou modlitbu o světlo s hůry.

Koho myslí sv. Justin tím starcem? Byl to muž skutečný? Nevíme. Či je to jen symbol, zosobnění toho, že v Justinovi v samotě najednou probudily se náhle k životu myšlenky, které zde a onde z křesťanství zaslechl a nepovšimnuty v podvědomí dřímaly? Nevíme. Obojí výklad je přípustný. Ale to víme, že od té doby sv. Justin často sedával nad Písmem sv., že sedával čím dále tím upřeněji, že se vroucně modlival o světlo s hůry, že snažil se nechat se proniknouti Duchem Kristovým, že otázka po otázce nalézala odpověď, že trn pochybností za trnem z duše mizel, že rána za ranou se bojila, že už našel to, co tak dlouhá léta hledal, a že to, co našel, předstihovalo daleko všechny předtuchy. A to víme, že překypující radost z nalezení Boha pobízela sv. Justina, aby jiným toliž štěstí pomohl zjednat, aby postavil svou učenost do služeb křesťanské věci, aby podnikal cesty po tehdejšímu světu vzdělaném a všude hlásal, kde najdou klidu duše bolestně hledající. A to víme též, že

sv. Justin měl odvahu psát vzácné spisy, jež hájily s hlubokou učeností nauku Kristovu před losem veřejnosti, před kruhy vzdělanců. Knihy tak vzácné, že měly vniknout až do paláce císařského k Antoniovi Piovi a k Marku Aurelioovi, tak vzácné, že Sušil vzal si za úkol je přeložit i do naší drahé mateřštiny. A víme ještě, že skončil sv. Justin jako mučedník radostně svůj život za Krista, aby vešel do pravdy věčné. — —

Vrchlický má ve své sbírce „Co život dal“ také báseň nadepsanou „Giotto a duše“. Světoznámý středověký malíř Giotto sedí večer ve své dílně a v polo-spaní ještě přemýšlí, jak by vymaloval duši. Tak seděl sám, noc ku předu se brala a Giotto stále snil a stále myslel, jak vymalovat mohl by lidskou duši. V tom zdálo se mu, lehké zaklepání na dveře dílny jak by tichem znělo, tak lehké, prstem jako by fuklo dítě. Giotto tušil, že duše k němu přichází teď sama, by kreslil ji — a lehké zaklepání zas chodbou znělo, jak zobáčkem pták, když na zavřená okna v zimě fuká, ale znavený Giotto ve svém usmívá se snění a nechce vstát a myslí, však po druhé přijde zase. A ještě jednou co! zas fukalo, ale teď již slabouničko, a Giotto nevstal, snil, až usnul pevně. Leč ráno cítil prázdno v duši svojí, na myšlenku svou vzpomněl a chtěl duši zas malovat — leč marmo, hlava pusta. A čekal, čekal dlouhé, dlouhé noci a nikdo neklepal a nikdo nešel, a dobrý Giotto utrápl se touhou.

Přátelé drazí, každou neděli fuká J. K. slovy zde této knihy přesvaté — evangelia — na vaši duši. Probudme se ze svého snění, vstaňme, otevřeme, opusťme sv. pravdu Kristovu dovnitř, jako ji opustil sv. Justin, Božím duchem se nechejme řídit, a budeme tak šťastní, jako byl šťasten sv. Justin, když upřímně otevřel pravdě Kristově srdce své a ona se rozhostila v něm. Amen.

Sv. Athanasius.

1. Představme si, jak čtyřicátého dne po narození božského dítěte P. Maria na svých loktech je obětuje Bohu v jerusalemském chrámě. Jakou asi modlitbu šeptají v té chvíli její rty? „Pane, Tys mi to dítě dal. Tobě je obětuji, Tobě je podávám. podávám Ti je s větší ještě láskou, než Ti podával Abel obět svou, než Noe po potopě za své zachránění Ti u plápolajícího svého oltáře děkoval. Bože můj, smím držet na loktech svých Syna Tvého! Kdybych teď měla na svých rukou všechny diamanty, zlato, perly, všechny klenoty světa, všechny nejcennější drahokamy světa, co by to bylo proti tomu, když na svých loktech smím držet vtěleného Syna Tvého? Bože můj, ó dej sílu, ať neumru štěstím!“ P. Maria ví, že v tomto dítěti se ukrývá v netušené míře vše, po čem touží srdce lidské, on že může miliony oblažit, že mu přece zbývá ještě dosti darů, aby šťastnými činil miliony dalších. A proto Matička boží s takovou nevyslovnou láskou a vděčností a úctou drží dnes dítě své na rukou a za nic na světě nezřekla by se toho pokladu svého.

Velikým pokladem pro duši je Ježíš Kristus! Stáli jste již někdy, drazí posluchači, na okraji velké propasti v horách? Pravda žádná jste nedohlédli; zírало se dole v temnotě. Vzali jste kámen; spustili jste jej do hlubiny

a čítali jedna, dvě, tři... a jenom slabounko jste zaslechli, jak kámen dopadl. Kdo by spočítal kameny, jež by musely být spuštěny, aby zasypána byla tato propast? Co jest jeden kámen pro nenasytné její prostory? Takové je naše srdce. Moř mu co chceš světského. Chvilku se tím zabaví, ale za chvíli ozve se ze spodu z hloubky zas: „Házej dále!“ A házej mu statek za statkem, zábavu za zábavou, vyznamenání za vyznamenáním, stoupej si v hodnostech sebe výše, získávej si slávy sebe větší, zjednej si požitků sebe rozmanitějších, házej úspěch za úspěchem dolů do propasti, ty temné nedozrnlé prostory ještě zasypány nebudou, ba ještě jako by se ty šachty a hloubky šířily a rostly. Dobře to vyjádřila Anežka, dcera Otakarova a matka Jana Parricidy^{*)}: „A kdyby celý svět byl můj, a jen na půl prostoru mým nebylo, obětovala bych celý svět, abych i tuto půl pro sebe získala.“^{*)} Jen nekonečný Bůh může lidské duše zaplnit, a protože Kr. P. je Bohem, může zasytit naši duši. V něm je všechna moc, všechna svatost, všecek život, všechna krása, všechna moudrost. Všecka krása na světě, všechna pozemská moudrost, svatost, život bohatství, moc jsou jen nepatrnými zlomečky, nepatrnou kapkou z těch pok'adů, které v něm se skrývají, a proto Krista Pána v sobě mlti jest mlti nejvyšší štěstí, lidským duším umožňovati cestu ke Kristu, Krista přiváděti, zjednávati lidským duším je jeden z nejlepších činů lásky k bližnímu.

2. Byl muž, jenž celý život svůj jen zachraňoval lidem Krista Pána. Byl to sv. Athanasius, biskup v Alexandrii v Egyptě, na poč. IV. stol. po Kr. Za něho vystoupil Arius a začal učit, že Kr. P. nebyl Bohem, že byl člověkem, že není odvěkým Synem Božím, Otci ve všem rovným, nýbrž jen tvorem, a když i tvorem dokonalejším než my, tož přece jen pouhým tvorem. A svoji nauku Arius šířil s takovou chytrostí a odvahou, že mnoho katolíků v sev. Africe, v přední Asii a na Balkáně se jí nechalo svěsti.

S hrůzou pozoroval sv. Athanasius, co se kolem něho děje. Neměl tehdy arci ještě třiceti let; ale to již věděl dobře, že když křesťané přestanou věřit, že J. Kr. je Bohem, že potom celá křesťanská víra není ničím, že pak je křesťanství vyloupenou pokladnou, jen spáleništěm, na němž je z bývalé kvetoucí, životaplné budovy jen trocha začazených, pobouraných zbytků. „Kristus Bůh musí být zachován lidem!“ tak řekl si mladý muž a svými spisy, svými kázáními, svou železnou vytrvalostí, svým soukromým stykem hleděl duším jej zachránit. Všichni, kdo opravdu milovali Spasitele, viděli v Athanasiovi jediného muže, jenž dovedl zadržeti klešající víru. Umřel arcibiskup alexandrijský. Athanasia chtějí mlti arcibiskupem. Athanasius se hrozí; ví, jaké těžké břímě by tím bylo položeno na mladá bedra. Prchne a skryje se. Lid tlačí se do kostela a bouřlivě žádá, by Athanasius byl jeho arcipastýřem, a celé dny a noci modlí se lid ke Kristu a neustal, až Athanasius je přiveden a volba skončena.

Teď nastalo těch 45 let arcibiskupské činnosti, 45 let plných útrap, kdy vše se proti sv. Athanasiovi a jeho věrným spojilo. Ariani mu ztrpčovali každou chvíli života; nejnehoráznější pomluvy byly o něm rozšířovány po světě; císařský dvůr nakloněný Arianům nešťlil se žádného násilí. Pětkrát hnali jej do vyhnanství, do dlouhotrvajícího vyhnanství, daleko, jednou až do trevírských krajů u Rýna; dlouhé doby se musil skrývat

^{*)} Zimmermann. Das Gottesbedürfnis, 1.

v jeskyních pouště a prchati jako štvánek od sluje do sluje : v kostele při bohoslužbě byl přepaden. Chtěli unavit, zlomit jeho vůli. Vše se spojilo proti němu. Chvillemi bouře ustala, ale to bylo jen zřídka a na krátko a pak orkán burácel zas a hrom bil znova. Kdyby byl býval sv. Athanasius člověkem netečným, ke všemu lhostejným a mrtvým, který všemu, i zlému, dovede smířlivě podat ruku, byl by měl život pohodlný. Ale sv. Athanasius byl z těch lidí, jichž hrudí hýbá nezkrotitelná láska k bližnímu, on bídu lidí cítil jako bídu svou, a proto bolest jeho byla nevýslovná, až šílená. Vidí, že by bylo lze tolik lidí spasiti a uvésti do věčného štěstí a on zde ve vyhnanství musí nečinně trávit celé měsíce ! Vidí, jak velké zástupy lidí ještě se ubírají vstříc věčnému zatracení, a on je daleko v domku psancově a nemůže se jim postavit v cestu a rozevřít ruce a zastaviti jim cestu a zvolati k nim : „Pro Boha, lidé, kam se ženete ? ! Lidé, vzpamatujte se !“ Vidí, že tolik duší kolísajících potřebuje slova povzbuzení, on toto slovo na jazyku má a jim ho říci nemůže. Slyší, jak katoličtí biskupové jsou zaháněni a na jejich místo dosazováni biskupové arianští, jak katolické kostely jsou znesvěcovány i páleny, jak katolíci po stech z kostelů jsou voděni do vězení, jak mladí křesťané a křesťanky bývají před kostelem mrskáni a mučeni a jejich těla pohozena za pokrm psům ; to všechno slyší a musí bezmocně skrývati se po jeskyních poutě ! To vše drásalo jeho srdce, drásalo a šíleně bolelo, ale vůle nezlomilo. „Ženete mne do největší bídy, že nemám čím zahnatí hladu a nemám kde položití hlavu — dobrá, žeňte si. Honíte mě jako zločince z místa na místo — dobrá, hoňte si. Do celého světa jste o mně rozházeli pomluvy a zneuctili jste jméno mé — dobrá, přijímám. Ale vy žádáte, abych mlčel, když jsou duše o nejsvětější poklad o J. Kr. olupovány, když zas lidé mají býti oloupeni o to, co jim krev Kristova zjednala, ne, to neudělám.“ A dále se modlil a dále trpěl a spoléhal na Boha, na 40 let nad jeho hlavou zuřila ta bouře — a konečně přece pokynul Pán a bouře ztichla a zachráněna byla pravá víra. A když v r. 373 sv. Athanasius zavíral oči k poslednímu spánku, umíral s blahým vědomím, že Kristus Pán je přece pro duše v Egyptě zachráněn. —

Nač jsem vám dnes předvedl, studenti, život sv. Athanasia ? Každý z vás v tom povolání, jež jednou zastáváti budete, bude mít povinnost ve svém oboru konati skutky křesťanské lásky k bližnímu. Život sv. Athanasia ukazuje vám, byste se sami vychovávali hned od mládí tak, aby jednou i těžkých osobních obětí byla schopna láska vaše. Amen.

Na jisté výjevy ze svého dětství vzpomínáme všichni rádi. Na příklad na ty chvíle, když jsme si směl sednouti na klín své babičce nebo dědečkoví a hladili je po jejich vráščité, šedé tváři a mluvili k nim: „Prosím vás, babičko, vyložte mi něco!“ A babička vyprávěla a my ani nedutajíce lapali jsme její slova. A byli jsme nejraději, když bylo přítomí ve světnici v té chvíli, abychom ještě živěji si představili vše, co vyprávěla. A čím poutavější byl děj, čím dražší a bližší nám byla věc neb osoba, jejíž osud byl líčen, tím rychleji tlouklo v tom šeru naše srdce, tím upřeněji hledělo do prázdna naše oko, tím hlouběji se nám vrývalo do duše každé slovo, tím více v nás se rodily úmysly: „Počkei, až já budu velký!“ — U kolika lidí byly takové černé hodinky směřodonné pro celý život! Blaze dítěti, u něhož dobře bývá použito i chvíl těchto!

Byl světec, v jehož životě tyto chvílky měly nesmírný význam. Je to svatý Basil. Narodil se v Malé Asii r. 330 ze staré šlechtické rodiny. Protože otec šlechtný a nadaný musil se věnovati otázkám veřejným, jsa na slovo vzatým právníkem a řečníkem, výchova hlavně spočívala na matce. Celá rodina byla hluboce křesťanská! Matka hochova, Emmelia, byla dcerou mučedníka, matka pak otcova, tedy hochova babička, sv. Makrina, prodělala v prvních letech svého manželství ještě všechny hrůzy pronásledování Diokleciánova a sedm let ztrávila pro svou víru ve vyhnanství. Mezi tím, co otec Basilův žil v Caesarei a domů jen dojížděl, ostatní rodina žila na venkovském statku a všichni svou péči vynakládala na výchovu dětí. Jak býval ticho maličký Basil, když se svou sestřičkou, jež se po babičce jmenovala též Makrina, každý s jedné strany stáli u stařenky a svými nevinnými očkami jí v tvář hleděli a ona jim vyprávěla, iak tehdy za Diokleciána krev křesťanů tekla, iak křesťanům jednotlivé údy úmyslně jen po částech malých usekávali, aby jim mohli způsobiti více muk, iak je chytali, jak se jim zle vedlo ve vyhnanství a jak přece Krista Pána nezapřeli! Jak horečně pracovala v tom večerním přítomí obrazivost malého, ale nadaného dítěte, jak ty osoby umučených dítek i odrostlých křesťanů zrovna před jeho duchem stály, jak si rozvažoval, jak je to asi bolelo! Takových dojmů dětské srdce nezapomene nikdy, a i v pozdějším věku se člověk k nim často rád vrací a jimi ohřívá blednoucí ideály!

Pak nastala škola; pak pilná příprava na studium vysokoškolské; ve 22. roce byl sv. Basil na vysokých školách v Athenách. Říká se, že mnohého člověka není možno prohlédnouti; tak dovede svou povahu své úmysly, svou minulost zakrývatí. Ale tu často stačí pozorovati, jaké lidi si tento člověk volí za přátele; tam ukáže nejednou pravou svoji tvář. Našel i sv. Basil duši příbuznou, sv. Řehoře Nazianského, mladého, nadaného, sečtělého, snaživého, bezúhonného, a mezi oběma jinochy vyvinulo se ideální přátelství. Spolu chodívali, spolu bydleli, vzájemným rozhovorem hleděli se prokopati a prorýti až do dna záhad, hleděli se povznést až do výšin tajemství, vzájemně si takřka přikládali stále nové dříví na oheň snaživosti, navzájem si byli vůdci k dobrému. Napřed je pouze věda sbíhala, ale brzo nahlédli si navzájem do šlechtných duší a jak byli rádi, že se tak našli! Sv. Řehoř píše: „Nebe mi prokázalo velikou milost; dalo

mi nejmoudře šho, nejvelkomyslnějšího, nejučenějšího jinoha za přítele... Hledal jsem vědu a našel jsem své štěstí. Vedlo se mi jako Saulovi, jenž vyšel, aby hledal dobytče svého otce a našel korunu královskou." Znal jen dvě cesty: do přednášek a do kostela. O sebe se opíraje nezkazili se títo mladíci ve zkažených tehdejších Athenách, jež byly shromáždštěm elegantní mládeže celého římského světa, nenechali se unést tehdejší proudem, který vnitřní bezobsažnost a bezvýznamnost a mělkost hleděl zakryti vnější uhlazeností, kdy mluvkářským, různými dobrodružstvími, vínem, lyrami, písněmi, bouřením hleděli athenští studenti projevovati svojí vyspělost. Chtěl do hloubky, důkladnost byla jejich zásadou, svým vědění a svojí čestností nabývali vždy více převahy ve studentských kruzích a stali se za krátko krystalizačním bodem, okolo něhož se začal tvořiti stále větší a větší kruh snaživých, lépe smýšlejících, vážně na život hledících studentů.

Studenti, je dvojit druh přátel: předně takoví, kteří svou světáckostí, lehkomyšlností, vnitřní rozbitostí nás táhnou dolů, lidé nehotoví, kteří svou neujasněností nás jen matou, ba někdy přímo žhají, kteří v nás podpalují a ničí vše, co v nás je dobrého, vrazí, kteří v nás dohlásí mravní život. A přátelé druhí, jejichž přítomnost nás povznáší, lepšími a horlivějšími činí, přátelé, kteří jsou drahocenným darem božím. Kéž bychom i my mohli jednou říci, co psal sv. Basil v dopise krátce před svou smrtí: „Po celý život měl jsem dobré přátele, přátele z mládí, mezi nimiž jsem zase omládl a se rozohnil, dobré přátele, v jejichž blízkosti ve mně zas obživovalo, co kdysi v mládí mému snažení ve mně plápolalo.“ (Epištola 272. 1.)

Ale to nebyl ještě sv. Basil celý. Ani tehdy nebyl ještě v plném rozvoji, když po návratu z Athen jako 26letý muž stal se profesorem řečnictví a práv v Caesarei, profesorem mladým, obdivovaným pro řídhou výmluvnost, veliké vědomosti, jemné chování společenské. Ani tehdy nebyl ještě plně rozvinut, když z Caesarey se uchýlil do samoty a tam žil po několik let jako poustevník, aby v něm v rozmluvě s Bohem plně vyzrály myšlenky, jež dosud jen jako v semeni nosil, aby tam duši svou zásobil výživným chlebem slova božského pro těžkou dlouholetou cestu, která jej čekala. Až když ve 33. svém roce, tedy r. 363, jej ze samoty povolal arcibiskup caesarejský za svého rádce, a ještě více, když se stal r. 370 po smrti Eusebiově arcibiskupem, ukázalo se, jaká velikost se v něm ukrývá. Draží přátelé, když Vesuv začne chrliti do okolí lávu a dým, člověk se až diví, odkud se tolik té lávy bere. Tak kdo pozoruje život sv. Basila, tomu se zdá, jako by tato duše chrlila do okolí stále novou činnost, ale činnost požehnanou, tak rozsáhlou, že člověk se až diví, odkud v jediném člověku takový vnitřní obsah se bere. Sv. Basil byl učencem, který v mimořádné míře ovládal tehdejší vědění; byl řečníkem, jenž dovedl elektrisovati své posluchače; byl organizátorem, jenž v lidech dovedl odkryti dobré síly a soustřediti je ve společnou práci. Byl státníkem, který dovedl důmyslně říditi své biskupství, státníkem, jemuž nic není příliš nepatrné, žádná časová otázka dosti odlehlá. Byl lidumilem, jehož sídlo bylo útlukem chudiny, nemocných a opuštěných, kolébkou, odkud se vzdělání šířilo po celé Kappadokii. Jako silná lampa na náměstí daleko do tmy svítí, tak svítil sv. Basil svým životem, svým příkladem, svými řečmi, svými činy do okolí. A jako vlny mořské rozbíjejí se o tvrdé skály břehu, tak že jsou

chráněny louky na břehu, tak byl skálou, o níž se třštily vlny arianství. A když Domitius Modestus, pod jehož velením rozsudek onen byl vykonán, přišel i k Basilovi a vyhrožoval, světec klidně odpověděl: „Co mi chceš udělati? Chceš mi vzít majetek? Vem si tento můj šat a mé knihy: víc nemám! Chceš mne poslati do vyhnanství? Všude najdu zemi boží a svého Boha. A smrt a muka? To jsou dobrodinci; ti mne přivedou k Bohu, pro něhož žiji, jemuž sloužím, po němž toužím.“ Zalekl se soudce a sv. Basíl zůstal na svobodě. Zemřel 1. ledna 379. se slovy: „V ruce tvé poručím ducha svého.“

Tak pracovatí dovede jedině ten, kdo v mládí opatruje své smysly rozumové a mravní, jenž úzkostlivě se bojí své smysly jakkoli zeslabiti nebo proplytvati, aby je mohl, až dospěje, všechny vrhnouti na stůl a za ně, abych tak řekl, kupovatí štěstí lidem. Amen.

Mučedníci.

Ti naši ctihodní mučedníci křesťanští! Vždy se mi zdává, kdyby jiní lidé měli tolik velkých vyznavačů ve svém náboženství jako máme my, že by si jich jinak vážili, že by jinak o to pečovali, aby ctnosti jejich staly se co nejznámějšími, aby jejich jméno žilo ve slávě, aby příklad, jež dali, zapaloval v nových a nových duších nové požáry horlivosti a rekovnosti. Vždy se mi zdává, že je to veliký nevďěk k sv. církvi, když se zapomíná na veliké, nadlidské, nadšené trpitele, jež ona odkojila krví Krista Pána, odchovala chlebem těla jeho a jeho učením. Ne, na sv. mučedníky zapomínati nesmíme! Uvážíme dnes:

1. *Jak uměli trpěti,*

2. *kterými prostředky své svatosti dosáhli.*

1. Prvý obraz. V severní Africe r. 477 po Kr. P. Divný průvod! V předu drábi, ozbrojení, siláci. V zadu, v pravo, v levo drábi silní též. A uprostřed těchto ozbrojených průvodců asi 2000 křesťanů, mužů, žen, dětí, bosých, chatrně oděných, zemdlených. Proč je ženou kamsi na jih k poušti? Král tamější Hunnerich nařídil ve své říši nové *prondsledování křesťanů*, a tyto dal schytati a poslati je do písčité horké pouště, do vyhnanství, na výstrahu ostatním. A kolik je mezi nimi malých dětí?

Ale děti, nebolí vás nožky? Vždyť už jdete tak dlouho po těchto částečně hrbolatých, částečně písčitých cestách afrických! A tak zřídka dostáváte se k jídlu, a to ještě jen maličký kousíček! Nemáte hladu? Nemáte žízně za těchto horkých dnů?

„Bolí nás nohy, máme hlad, chce se nám pít. Ale ať si. Z toho si nic neděláme. Trpíme z lásky k Pánu Ježíši,“ odpovídají děti. Děti ohlédněte se tam na ty tmavé vrchy v dálce, vidíte ty tmavé body na šedé silnici? „Vidíme. To jsou naše maminky. Kus cesty směly jít s námi. Vedly si nás za ruce a prosily nás, abychom Pána Ježíše nezapřeli; a my jsme jim pravily, aby se jen nic nebály, že nezapřeme. A potom ti drábi maminky zahnali, a když tyto plakaly, ještě se ti drábi smáli. A my přece budeme

mlu P. Ježíše vždycky rády. A kdyby s námi cokoliv dělali, my od něho neodpadneme.*

Pořád hlouběji jdou do pouště drábi. Ubohé dítky únavou a hladem sotva se vlekou. Ostrými hroty do nich bodají a je i kamením poblíž k další cestě. A když některé, nemohouc dále, padlo, pro výstrahu jiným je přivázáno za vůz, jenž veze potraviny pro dozorce, a vlečeno je hrboilatou cestou, až šat se roztrhá a kolénka a nožky rozederou a zkrvaví. Většina zemřela po cestě. Které přestály cestu, pomřely ve vyhnanství. Ale Ježíši Kristu zůstaly věrný.*)

Druhý obraz. Třináctiletá dívka, nesmírně krásy, jediná dcera bohatých rodičů. Na popravišti stojí. Čím se provinila? Je křesťankou A přece i davy, jež jindy s lačnou nenasytností vybízely mučitele stále k novým ukrutnostem, jsou při této popravě jaksi zamlklé; nejednomu z diváků leskne se i slza v oku. Ta panna, teprv třináctiletá, jež teprve žítí počala, má být státa? Tato hlava, tak půvabná, tyto oči tak tklivé, hluboké, tyto tváře, jímž Bůh propůjčil tolik předností, to vše má být zničeno? Dávtip, jenž dovedl dávat odpovědi tak neslychaně moudré, vědomosti, o nichž si vyprávěli po Římě, srdce zlaté, jež tolik všem pomáhalo, že jako na dobrotivého anděla naň chudí lidé hleděli, mladý život tak mnohoslibný, to vše má zhynouti? — A proto dnes jsou jaksi zaraženi diváci. I katovi, otrlému katovi oči divně vlhnou, rty sebou chvillemi jaksi zvlášť bolestně zachvějí, a jeho ruka jakoby dnes byla zesláblá a nemohla ani meče řádně zdvihnouti. Sv. Anežka modlí se ještě naposled, by Pán Ježíš přijal duši její. Domodlila se. Tichým, ale lahodným stříbrným hlasem 13letého svatého děvčete mluví ke katovi: „Co váháš? Neboj se mi sehnouti hlavu; smrt je pro mne začátkem nového života.“ Klade hlavu na popravčí špalek. Kat zdvihá meč. Udeř. Hlava státa Proud nevinné krve barví svaté tělo.

Třetí obraz. Mladý muž v nejlépších letech, silné, souměrné, krásné urostlé postavy, s mužným příjemným výrazem v tváři. Přivázán v zadu pevně rukama ke stromu. Před ním afričtí střelci lučištníci se špy namířeny. Střílejí. Již několik špů svým ostřím zajelo do těla a uvázlo v něm. Mladý muž cítí, jak mu z otevřených takto ran teplá krev jako potůčky stéká po těle. Kdo je tento mladý člověk, když přece i v takových bolestech nebojácně, ano s jakousi radostí hledí před sebe? Toť sv. Šebestián, jeden z předních a nejsvědomitějších důstojníků tělesné stráže císaře Diokleciána. Toť muž, který tolik křesťanů, lekajících se nastávajících muk, utvrdil v neohroženosti. Toť člověk, který svou rozvahou a svými moudrými radami pomáhal říditi církev v nejnebezpečnějších jejích chvílích: Toť hrdina, který byl vždy tam, kde nebezpečí bylo největší. U Diokleciána patřil pro svou nebojácnost, bezúhonnost a moudrost k důstojníkům nejoblíbenějším, až je ještě mlad. Ale císař se dozví, že Šebestián je křesťanem. A chce zůstat křesťanem! Tu přestává láska! Zde padají všechny ostatní zásluhy! Musí umřít! Musí bolestně umřít! Proto afričtí střelci svými špy střílejí do těla svatcov. Proto je bolestně bičován, až vypouští svou duši. —

Kolik takových obrazů bylo by možno uvést ze života sv. mučedníků! Drazí posluchači, přiznám se upřímně, když si na ně vzpomínám, když se nad jejich svatými povahami zamyslím, tu je mi, jako bych se procházel ne

po naší chudé zemi, plné nedokonalostí, nýbrž uprostřed ráje, v němž voní opojné nebeské vůně! Jakým to štěstím pro člověka, když má příležitost třeba večer někdy neb za dnů zimních čísti životopisy našich blahoslavených, svatých mučedníků!

2. Nás však zajímá ještě jiná otázka. *Jak dospěli světci takové mravní výše? Jak se mohli stát tak svatými?* Aspoň dva prostředky si uvedme.

Dosáhli toho svou vlastní opravdovostí, s kterou se hleděli zbavit všech chyb své povahy. Svatí mnoho přemýšleli o P. Bohu a o sobě, a poznali, že jen tehdy člověk žije správně, když vyloučí ze svého chování a ze svých řečí a ze své povahy bez milosrdenství vše, co se nelíbí vůli Boží. Je to pravda. — I my musíme ze svých činů, řečí, myšlenek vylučovati všechny své chyby, o nichž víme, že se nelíbí Pánu Bohu. Když žena nějaká šije a nit je dobrá, pak přechází látkou hladce. Ale je-li na nitě uzel, a třeba neveliký, pak najednou ženě při šití rukou cosi trhne, a nemožno dále protáhnouti nit a šít, až se uzel rozváže. Jediný uzel tak zdrží v práci. Tak i my máme snad mnoho dobrých vlastností, a plníme vůli Boží jinak hladce. Ale možná v našem jednání, v našich řečích neb v našem smýšlení vytvořily se též nějaké uzly, a pro ně nemůžeme ku předu, nemůžeme se více zdokonalovati. Příteli můj, pozoruješ nějakou vadu takovou i na sobě? Která jest to? Odstraň i ji, buď i ty jako byli svatí, kteří žádné chyby, ani sebe příjemnější chyby nestrpěli v srdci svém, kteří všechny uzly bez milosrdenství odstranili, omyj i ty úplně roucho duše své v krvi Beránkově, jako omyli své roucho oni.

Druhý hlavní prostředek, kterým mučedníci se dopravovali takové rekovné svatosti, byla pomoc Ducha sv. Modlívali se o dary Ducha sv. A Duch sv. přišel, přinesl s sebou svou všemohoucnost, nabídl jim svou pomoc božskou a učinil z nich takřka nástroje všemohoucnosti své. Nejen jeden člověk, uvažuje o mučednících, zvolal v údivu: „Tak malé dítě, a tak nebojácné! Tak mladý jinoch, a tak ohnivý a tak trpělivý v tak hrozných mukách! Tak útlé děvče, a tak věrné Bohu! Tak mladý člověk a tak moudrý! Tak chudý na léta, a tak bohatý na ctnosti a na zásluhy! Věru, to člověk sám ze sebe nedovede, to je Duch sv., který v nich působí, který jim dodává potřebné síly, toť nevyzpytatelná moc Boží, která v těch chatrných nástrojích slaví vítězství! Drazí posluchači, co by z nás mohlo být, kdybychom my též upřímně pročistili nitro své a kdybychom též svědomí té použili té milosti a síly, kterou Duch sv. nám nabízí! Pak bychom na sobě zkusili pravdivost přísloví Kr. P.: „Na světě strasti míti budete; ale důvěřujte! Já jsem přemohl svět!“

Již víte, odkud brali sv. mučedníci svoji sílu? Již víte, proč mučitelé nedovedli odolati moudrosti, která mluvila z nich? Proč s takovou radostnou smělostí vyznávají před soudnou stolicí: „Christianus sum! Jsem křesťanem!“ Vědí dobře, že to, co by ztratili, kdyby ztratili Ježíše Krista, svého dobrého Boha, vtěleného Ježíše Krista, že toho by jim na světě nenahradilo nic a nikdo. A proto vyznávají se svatou hrdostí: „Jsem křesťan!“ Bičují je, až je rozsekáno jich tělo, do krvácejících ran sypou jim rozetřenou sůl a ocet, kusy rozžhaveného železa přikládají jim na obnažené tělo, polévají je smolou a olejem, aby za noci jako veliké pochodně do tmy svítili, s jedovatými hady zašijejí je do pytlů a házejí je do moře, předhazují je na zápasíšti za pokrm divokým šelmám, v písku zápasíště

Jsou poházeny ohryzené kosti, zbytky z jich těl ; ničť je hladem v žalářích, topť je, křižujť je, stínajť je, a mučedníci přece volajť : „Jsem křesťan!“ Ať si musí umřít! Vždyť v Bohu najdou vše a více, než co může dát svět!

Když byli mučedníci vedeni na popraviště, nejednou prodraly se zástupem matky s malými dťtkami a položily je mučedníkům k nohám prosíce : „Požehnejte jim! Modlete se nám za ně!“ Drazí posluchači! Představme si též zástupy sv. mučedníků, vzpomeňme si na velikou jejich svatost, vrhněme se jim k nohám a prosme : „Svatí mučedníci, přimlouvejte se za nás! Vyproste nám, abychom byli tak pevní a stáli v dobrém jako vy jste byli! Všichni sv. mučedníci, orodujte za nás!“ Amen.

Svátky P. Marie a svatých.

Sv. Václava.

Sv. Václav a horlivé přijímání nejsvětější svátosti.

„Svatý Václave, vévodo české země, kníže náš, pros za nás Boha, svatého Ducha; Kyrie eleison!“ V dobách, kdy předkové naši byli v neštěstí neivětším, vysílali k ochránci země naší tuto prosbu. Kéž ve dnešní svátek, kdy i my slova ta zpíváme, kéž vložíme do nich takovou vroucnost, takovou touhu, jakou vkládali předkové naši v dobách nejnebezpečnějších, kdy srdce bylo od úzkosti jako mezi mlýnskými kameny sevřeno a zrak horkými slzami zalit a ruce křečovitě k nebesům sepiaty. Kéž dnes vloží Pán do hrudí našich všechny úzkosti a všechny naděje a všechny vroucí city, jež kdy pocítili věrní Čechové všech dob a všech krajů při zpěvu této písně! Kéž dnes daleko přes klenby chrámové až do nebes proniká i naše prosba: „Kníže náš, pros za nás Boha! Nedej zahynouti nám i budoucím! Pomoci tvé my žádáme, kníže, smiluj se nad námi: utěš smutné, zažeh vše zlé, svatý Václave! Kyrie eleison!“

Cím dosáhl sv. Václav toho, že po celá staletí je jméno jeho vyslovováno s úctou? Že jeho jméno s chloubou nosili a nosí nesčíslní Čechové? Že ještě nyní, po staletích, obracíme se naň ve chvílích nejsv. a nejsv. přijímání? Že k výšinám se k němu nese volání až úzkostlivé: „Nedej zahynouti nám i budoucím?“ Kde nabral sv. Václav možnosti, aby tak mohl prospívat lidu svému za živa i po smrti? Ze kterých zdrojů ji načerpal? Čerpal z více zdrojů. Ale jedním z hlavních byla nejsv. svátost a horlivé přijímání jí. Když se, drazí přátelé, člověk nějaký sytí tímto „chlebem silným“, tímto „pokrmem vyvolených“, touto „mannou skrytou“, když člověk ví po sv. přijímání, že Bůh v něm přebývá a on v Bohu, to duši dostává se netušených nebeských sil. Jak posvětila sv. Václava nejsv. svátost a horlivé přijímání jí! Jakých nadzemských sil mu dodala! Ó kdyby teď nám Pán Bůh ukázal všechny divy, jež způsobilo za 19 století sv. přijímání v lidských srdcích! Kdyby nám teď Pán Bůh ukázal, kolik dobrého bylo již lidstvu prokázáno od těch, kdož vroucně a často přijímali nejsv. svátost a nechali v sobě působiti Ježíše Krista! Jak Syn Boží zapuzuje z duší svých věrných všelikou skleslost a malomyslnost a netečnost, jakou jim vlévá velikou víru a lásku, o níž praví Duch sv. ve St. Zákoně: „Silné jako smrt je milování“ (Vešpře 8, 6), o níž praví sv. Pavel: „Láska je shovívavá, dobrotivá, všechno snáš, všeho se naděje“ (I. Kor. 13, 4, 7)!

*) Litanie o nejsvětější svátosti.

Dnes, kdy ze set a set chrámů našich se nese vzhůru modlitba: „Svatý Václave, kníže náš, pros za nás Boha,“ uvážíme:

Je velikým neštěstím pro nás, vyhybáme-li se nejsv. svátosti a oddáváme-li se malomyslné netečnosti;

Je velikým štěstím pro nás, když v horlivém sv. přijímání Kristus Pán dodává nám nebeských sil.

1. Oddávati se skleslosti a beznadějnosti je neštěstím. — Jsou lidé někteří, které časem nic netěší. Netěší jich svět, netěší jich práce, netěší studium, netěší lidé, netěší nic. Pro všechno mají jen pohrdlivý úsměv a uštěpačné poznámky; jen malátně a tupě, znaveně a znuděně a jako v dřmotě vlekou se životem, nedovedou se rozebráti pro součinnost v žádné práci, nedovedou se vzchopiti k žádnému jaremu, ráznému činu, k žádné obětavé podnikavosti. Takový chorobný, povadlý stav dostavuje se nejen u lidí dospělých, vyskytuje se bohužel i lidí mladých.

Takový stav skleslosti je *chorobou, a těžkou chorobou*. Dobře praví Duch sv. v P. sv.: „Jako škodí mol šatu a červotoč dřevu, tak škodí smutek srdci mužovu“ (Přisl. 25, 20). A jinde: „Nebuďte smutní, neboť radost Páně je náš silou.“ (Il. Ezd., 8, 10.) Jaké činy, jakou práci pro život může člověk čekat od takové duše znavené, znuděné, předčasně sestárlé, blásované, dekadentní, zahořklé? Když se jede od Přerova vlakem k Vídni, tu zarazí cestovatele za Bzencem na jižní Moravě lesky churavé a drobné a řídká seschlá tráva, kdežto před Bzencem je viděti na polích úrodu tak bohatou. A tu se dostane cestujícímu poučení: „Té chudičké trávě a chladnoucím, usychajícím stromkům se divíte? Pohleďte na půdu zde. Je to sám písek. Co zde může růsti? Ještě div, že aspoň tyto hubené lesky se v takové písčině vyživí!“ — Takovou písčinou jest i duše člověka bez nadějí. Co v ní může růsti? Co od něho můžeme čekat? Ještě jednou: co se může v takové vyprahlé duševní písčině dařiti? „Jako škodí mol šatu a červotoč dřevu, tak škodí smutek srdci člověka!“

A bez horlivého přijímání tak lehoučko propadne člověk tomuto smutku. Věci pozemské trvale neuspokoí, dříve nebo později pozná člověk jejich nedostatečnost, mělkost, pomíjivost, snadno dostaví se zklamání a nepřichází-li odjinud posila, nepřichází-li zvláště ve sv. přijímání Kristus Pán, pak člověk malátní a malátní, a kladivo mu vypadává ze zmalátnělé ruky a červotoči omrzlosti začnou rozhlašovati srdce. Co můžeme čekat na písčité, vyprahlé půdě na jih od Bzence leda chorobný, zakrslý lesk?

2. Pravil jsem dále, že je velikým dobrodiním pro nás horlivé, vroucí, časté sv. přijímání. V Ježíše můžeme skládati směle své naděje. Vždyť „ten, jenž ani vlastního syna neušetřil, nýbrž za nás všechny jej vydal — quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit? kterak i s ním nedá nám všeho?“ (I. Kor. 1, 5, 7.) Je to jako by s Kristem Pánem Hospodín daroval nám všechny poklady nebes, kterých potřebujeme pro svůj život, a nač sami nestačíme, od něho můžeme ohdržeti. „Kterak i s ním nedá nám všeho?“ — Když Kristus Pán u nás přebývá, jsme jako onen obr, o němž pověst vypráví, že mu bylo určeno, aby byl nepřemožitelný, dokud se bude dotýkat země; a tak v každém zápase prý, když se nohou země dotkl, obnovovala se jeho nepřemožitelná síla. Až tehdy prý byl přemožen, když dovolil lehkomyšlně protivníku vychytralému, aby jej držel ve vzduchu, takže se nemohl země dotknouti; toho použil listivý soupeř a zardousil

iej. To je jen pověst. Ale jí lze znázornit, že když Spasitel v nás přebývá a my v něm, když se ho takřka dotýkáme svou modlitbou, svou důvěrou a prosbou, že z něho přechází v nás jakási nepřemožitelná síla, naše křídla rostou, naše síla stoupá. Někdy nás Pán vyslyší a dá nám dosáhnouti toho, oč se snažíme. Někdy ve své nevyzpytatelné moudrosti neudělí nám té pozemské věci, o niž prosíme, ale za to udělí nám pro duši naši něco ještě cennějšího. Někdy udělí nám nejen to, oč jsme prosili, nýbrž přidá ještě i to, oč jsme se žádati neodvážili, jako když dle evangelia (Mat. 9, 6) nejen vrátil ochrnutému zdraví, o něž ošetřovatelé prosili, nýbrž vedle toho prokáže mu ještě i dobrodiní větší — hříchů odpustí. Ano, jak Pán Bůh dovede stupňovati naše síly! Kdyby teď přišli mezi nás sv. Dominik, sv. František Xav., sv. Bernard, sv. Jan z Boha, sv. Vincenc z Pauly a jiní mužové, kteří byli chudí a prostí a nechtěl o nich vědět pyšný svět, kdyby ti přišli a vyložili nám, jak křídly svých modliteb zazvonili o brány nebes a jak Bůh jim dal síly, by provedli díla, jež provést se zdá obyčejnému člověku nemožným! Kdyby sem přišli lidé, kteří studovali v chudičkových poměrech, kteří slabé své síly jako oni ošetřovatelé v evangeliu nosili na nosítkách své víry denně před Ježíšem Kristem a dopracovali se života tak užitečného, že se zprvu toho ani tušiti neodvážili! Studenti, *veliké věci dovede v životě tvořiti velká víra*, víra, která často s Ježíšem Kristem se spojuje ve sv. přijímání, od něho vyléčiti se nechá ze své malomyslnosti a za ním spěje k svatému, obětavému, apoštolskému životu. —

Studenti drazí, spojme hlasy své se všemi, kdož volají dnes: Svatý Václave, pomoci my tvé žádáme, kníže, smiluj se nad námi! Spojme hlasy své i s hlasy těch nesčíslných Čechů, kteří v minulých dobách k sv. Václavu tak volávali. Modleme se dnes ke svému ochránci: „Svatý Václave, Tys z nejsvětější svátosti čerpal svoji sílu. Prosím Tě, vypros mi milost, abych i já rád a často a vroucně svého Ježíše v nejsvětější svátosti přijímal. Sv. Václave, jako dítě, které se neopatrně ve hře poranilo na tváři, boj se předstoupiti před rodiče, protože ví, že rodiče hned zpozorují tu ránu v tváři, tak i já bojím se předstoupiti před svého Ježíše, poněvadž vinami zraněna a poskvrněna je duše má. Vévodo české země, vypros mi duši čistou, abych hoden byl přijmouti Boha svého, abych už nebyl živ já se svojí malomyslností a netečností a chybami, nýbrž aby živ byl ve mně Kristus všemohoucí.“ Amen.

Očišťování Panny Marie.

Credo in vitam aeternam!

„Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji.“ (Luk. 2, 29.) Jest stařec Simeon ochoten zemřít. Smrti se nebojí. Ba skoro se zdá, že by si jí i přál. — Jakže? Že by si přál smrti? Té smrti, které se lidé bojí? Na niž ani mysliti nechtějí? — Ano, stařec Simeon se smrti neleká. Vždyť věří v život věčný. Vždyť ví, že pro duši Bohu věrnou po-

činná po smrti život lepší než život pozemský, že dostává se jí statků, jímž ani zdaleka se nevyrovnají statky, jež na zemi opouštěla. Teď, když na loktech drží tělo božského dítěte, cítí svatý stařec onů nebeskou radost, která nás proniká, máme-li Boha. A v nebesích má být spojení s Bohem věčně! Proto není mu již odchod z tohoto světa těžký, proto vyznává: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji.“

Na Simeonovi vidíme, jaké účinky má na člověka víra v život věčný. U koho tato víra v nesmrtelnost je plně vypěstěna a kdo podle ní si i život zařídil, ten se smrti neleká. Ten modlí se se žalmistou Páně: „V pokoji proto spáti budu a budu odpočívat, poněvadž ty, ó Pane, zvláštním způsobem v naději postavil jsi mne.“ (Ž. 4, 9.) O této víře v život věčný, v nesmrtelnost budeme teď uvažovati, a to

jak víra ta často v lidských srdcích vybledá,

jak však přes to je rozumem a Bohem zaručena.

1. Credo in vitam aeternam. Věřím v život věčný. Tak modlíváme se ráno i večer ve „Věřím v Boha“. Ale jsou doby v životě, kdy se nám tato myšlenka hodně vytrácí z vědomí. Žijeme, jako by nesmrtelnost ani nebylo. Jsme tak zabráněni svými pozemskými pracemi a starostmi a snad i zábavami, že nás ani nenapadne vzpomínka na to, že jednou máme žít věčně. Ta myšlenka je pak v nás bezvýznamnou popelkou, která se musí bázlivě skrývat v koutku srdce a nikdy se nedostane ke slovu. Ba kolikrát — jako mořem veliká vzdouvající se vlna — valí se i veškerým lidstvem názor: „Jaká pak nesmrtelnost! Nestojíme o ni! A ani já, myslím, není!“ A s pochybovačným úsměvem a nedůvěřivým vrtěním hlavou doprovázejí lidé v takových dobách pravdy o životě věčném.

Taková vlna valila se lidstvem v posledních desetiletích. A valí se i dnes. Víra v nesmrtelnost u nejednoho člověka slábla, chladla, zchladla, zhasla dočista. Přestali v duši věřit to, co ústy vyznávali slovy: „Věřím v život věčný.“

2. Avšak srdce i rozum člověka a především Bůh sám jsou nám svědky, že bezpečně můžeme věřit v nesmrtelnost.

a) V srdci lidském se ozývá neuspokojenost, poněvadž světské statky nedovedou uhasiti jeho žízně po štěstí, ozývá se v něm i jakás neznámá touha po čemsi lepším než je to, co dává svět. Vždyť svět sám člověka trvale neuspokojí. A kdyby mu přálo štěstí na světě jako Juliu Caesarovi, když byl na vrcholu své moci a když ovládal půl světa a mohl si dopřát nejvybranějších požitků — víte, že i Caesar v době nejvyšší slávy najednou zvolal v hořkém zklamání: „To je všecko?“ A když Alexandr Vel. slyšel, že jsou ještě jiné světy, tu plakal od bolu a touhy. — Věru, prchavé jsou statky pozemské: co dnešek nám daroval, již zítra nám často z ruky násilně vydrže. Nedostatečné jsou statky pozemské: stále hladovým zůstává mnohé srdce, co máme, to se nám zdá být málo, pořád po nových statcích a požitcích-toužíme. A kdybychom i všechny statky získali: přijde smrt a všechno ztratíme. Ach, jak prchá ten náš život! Jsme zde na světě jen jako mráček, jež vítr žene po obloze: nějaká půlhodina, a oblak zajede za hory anebo rozplyne se... Kdo si rozvažuje život a statky pozemské, ten též může o sobě říci:

**Nějaká trudná píseň bezejmenná
na rty sedne mi, když večer sedám u vod.**

b) Ale jest místo, kde touhy naše mohou býti plně ukojeny. V životě věčném. Pře krásně je rozvedena u T. Pesche*) myšlenka jistého otce církevního: „Když na podzim teplo sluneční slábne a stromy jsou zbaveny své skvostné listové ozdoby, tu vidíme, jak vlaštovky rozčileně sem a tam poletují, shromažďují kolem sebe hejna svých mladých a šveholí se střech milostný pozdrav na rozchodnou pohostinné zemi, jež jejich mládatům poskytl přístřeší. A teď letí s rodinou do neznámé dálky! Ta dálka že by neexistovala? Příroda je to, jež v ptáčatech probudila touhu po cizí zemi. A tato cizí země že by neměla býti ničím? Nikoliv, příroda nelže! Příroda, která správně vede malé plavce ovzduším, ta že by byla vložila v lidskou hrud neukojitelnou touhu po budoucím životě, aby se na konci tohoto života viděl zklamán? Toto veliké, ohromné hnutí, které odedávna již všekro lidské pokolení pudí na břeh jiného světa, to že by bylo jen bláhovým vrtochem?

c) Máme však jistotu, že můžeme dojíti života věčného, že nesmrtelná je duše naše. Vždyť Kristus Pán sám praví: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše zabíjeti nemohou.“ (Mt. 10, 28.) A krátce před svou smrtí, tedy ve chvíli, kdy umírající svěťují svým drabům nejdůležitější pravdy, kdy jim zdůrazňují nejdůležitější povinnosti, v té veliké chvíli pravil Kristus P. apoštolům: „V domě Otce mého je přibytků mnoho; kdyby ne, byl bych vám to řekl, neboť jdu, abych vám připravil místo. A jestli odejdu a vám připravím místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já.“ (Jan 14, 2—3.) A ještě jinde prohlásil: „Kdo miluje život svůj, ztratí jej, a kdo nenávidí život svůj na tomto světě, k životu věčnému zachová jej.“ (Jan 12, 25.) O nesmrtelnosti duše mluví zde Kristus Pán. Drazí přátelé, to nemluví pouhý člověk, to nemluví pouhý učenec, to mluví ten, jenž zná všechnu pravdu, jenž je tak svatý, že nemůže mluvit lež pouhou pravdu, sám Ježíš vševědoucí a nejvyšší svatý nám praví: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše zabíjeti nemohou.“ (Mat. 10, 28.)

A v této naději až skoro vítězoslavně jása sv. Pavel: „Víme, že zbouřil se pozemský náš přibytěk stánkový — tělo naše, máme v nebesích u Boha budovu nikoli rukama udělanou, věčnou.“ (II. Kor. 5. 1.) Radostně píše sv. Jan: „Slyšel jsem hlas z nebe, který mi pravil: Píši Blahoslavení jsou mrtví, kteří v Pánu umírají . . . Ano, praví Duch, ať odpočinou od svých námah, neboť skutky jejich jdou s nimi.“ (Zjev. 14, 13.) A když za Antiocha bylo mučeno sedmero bratří Makkabejských a když se blížil syn třetí k mučitelům, aby mu ufali jednotlivé údy, tu ty ruce, jež za chvíli měly býti useknuty, zvedal a pravil s nezlomnou jistotou: „Od Boha je mám a pro zákon boží jimi teď opovrhují, neboť doufám, že je od něho opět dostanu.“ (II. Mat. 7, 11.) A matka Makkabejská povzbuzuje svého syna nejmladšího: „Neboj se toho kata, nýbrž hoden jsa bratří svých podstup smrti, abych tě s bratřími tvými v onom smilování opět nalezla.“ (Mak. 7, 29).

Ale nač hromaditi výroky? Celé Písmo sv., z vnukání Ducha sv. napsané, je nám zárukou, že pravdou jest, co se modlíváme: „Věřím v život

věčný.* A všichni velcí učitelé církevní, všichni opravdoví křesťané všech dob, všech zemí, všech stavů, a celá církev sv. Duchem řízená, s námi radostně vyznává: „Credo in vitam aeternam.“ —

Credo in vitam aeternam! Věřím v život věčný! Když tato víra nás ovládne a když podle ní zařídíme si život, pak pozbývá i smrt pro nás svých hrůz. Pak i my pravíme odevzdaně se Simeonem: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova tvého v pokoji.“ Jen musíme se chránit hlíchu, nesmíme pouze časných statků vyhledávat, musíme rádi a ve všem plnit vůli boží, musíme si zamilovat Ježíše Krista, a pak smrti nebudeme se lekat, neboť jaká to radost a jaké to štěstí pro člověka spravedlivého, když zavírá zde na zemi při smrti oko své, aby ihned otevřelo se oko ducha, aby Boha viděl a Krista a dosáhl toho, co Bůh připravil těm, kteří jej milují. Amen.

Zvěstování P. Marie.

P. Maria nás učí, kterak máme poslouchati Boha.

Cože to praví andělu matka boží? „Ať já dívka Páně, staniž se mi podle slova Tvého.“ Tak pokorně nazývá se služebnicí boží? Tak poslušně se chce podrobiti jeho vůli? Z nás lidí ostatních mnohý často hrůžou ukazuje své přednosti, na prsa připlná si své vyznamenání, tituly ověšuje, může-li, své jméno, sebevědomě vykládati jiným, čím jest, jaký majetek má, které znamení é lidí jeho rodina má a měla. Pýcha nejednoho člověka jde tak daleko že i k Pánu Bohu se chová, jako by ho nepotřeboval. *Tak jedná nejeden člověk.* A matka boží, královna andělů, královna světa, ta pokorně se jmenuje děvkou Páně! — *Nejeden člověk nechce uznati* často předpisů leda ty, které si sám dal, nechce skloniti hlavy své před vůlí Boží, jedná tak, jako by přikázání božích a církevních nebylo — a P. Maria tiše vyznává: „Staniž se mi podle slova Tvého.“ Chceme-li si odvyknouti prázdné pýše, chceme-li se odučiti tvrdé svévoli, dnes na matce boží máme příklad. Proto uvažme dnes podrobněji

jak vznešená je matka boží.

jak dokonalá je její poslušnost.

Nevýslovně veliká byla *vznešenost* P. Marie. — My, lidé, chodíme po světě a pátráme a nahlížíme takřka do duší a hledáme toho, který by byl bez chyby, kterého bychom si mohli co nejvíce vážit. Hleďte takového aněla v lidské podobě a hleďte celá léta a budete hledat bezvýsledně. A najdete-li přece, jak na něm budete viseti, jak se od něho učiti budete, jak těžce se od něho odloučíte. Čtete-li životopisy slavných spisovatelů a vůbec mužů vynikajících, poznáte, jak velice i oni potřebovali přátel, a jak hluboké stopy vtisklo jejich přátelství i jejich povaze i jejich tvorbě. A čím výše stojí člověk takový, čím větší darů se mu dostalo, čím ušlechtilěji se vytvořila jeho povaha, čím dále sahá jeho rozhled, čím rozsáhlejší je jeho vliv, čím větší oběti je pro nás schopen, tím více se cítíme k němu připoutáni. Ale jedné podmínce musí býti vyhověno: musí státi vysoko svou povahou. — Jak nás však zabolí, když zpozorujeme najednou na takovém svém vzoru závažnou chybu! Kdyby nám

byl člověk ten lhovestný, byly by nám lhovestny i jeho nesprávnosti. Ale my si ho chceme vážiti, co nejvíce vážiti, a teď přijde zklamání! Omlouváme ho: „Je to člověk, a všichni lidé jsme chybujiící.“ Ale hned zas dodává, protestuje naše srdce: „Ale toť to přece dělali i eměli!“ Naše srdce protestuje, protože ono chce, ono potřebuje milii někoho, koho by si mohlo vážiti co nejvíce.

Ale kde najdeme člověka, jenž je bez chyby vůbec? Má i nejjasnější úplněk měsíční svá temná místa; má i zářivě svítící slunce své skvrny a svá zatmění: mlívají svá temná místa i povahy lidí nejlepších!

Však jest bytost, na které žádné skvrny temné nebylo a není. Je to P. Maria. O ní nikdo nemohl říci, že by v jejím chování bylo cos odpuzujícího nebo tvrdého. Každou práci vykonávala nejdokonaleji. Kdo tajemství nějaké jí světil, ten mohl býti jist, že slova ta zůstanou pro vždy pro ostatní lidi jak v němém hrobě ukryta. Nikdy nepotřebovala svého jednání dodatečně opravovat, nikdy později omlouvat neb se ospravedlňovat. Tak mohli bychom přebírat její povahu rys za rysem, stále více bychom poznávali, jak její duševní velikost před námi roste, jak záře z ní vycházející je jasnější a jasnější, až bychom bezděčně zvolali se Zeycem: „Jak divuplný, srdce jímající, duši do výsosti povznášející je Tvého bytí neobsáhlý sad!“*) Marii P. opravdu poznati, to znamená Marii P. si zamilovati. Dobře k ní se modlivali v zimě každou sobotu večer naši předkové: „Všecka jsi pěkná, přítelkyně má a poskrvny na Tobě nebylo.“ (Velepišeň 4, 7.) Jako ve St. Z stál ve svatyni obětní stůl z ryzího zlata, aby se znázornilo, že čistá a bez hříchu mají býti srdce lidu, jenž zde Hospodinu oběť přináší, tak srdce P. Marie bylo z ryzího zlata, v něm nebylo ani nejmenšího příměšku hříchu. A jako vedle obětního stolku na sedmíramenném svícnu z ryzího zlata ve dne v noci plápolaly hořící lampy, tak v srdci P. Marie plápolaly stále svaté ctnosti, ne pouze slabě se mihotající, nýbrž plným jasnem zářící. prot že ctnosti její byly rozvinuty v nejvyšším stupni. Dobře na ni, poukazující na bohatství duše její, sv. církev připíná slova Pisma sv.: „Mnohé dcery nashromáždily si bohatství, Ty jsi předstihla všechny.“ (Přisl. 31, 29.) Dobře pozdravuje ji anděl: „Požehnaná ty mezi ženami,“ t. j. Ty obsdržela od Boha darů více, Ty znamenáš pro lidi více než kterákoliv žena jiná. Dobře ji oslovuje: „Zdrávas buď, milosti plná.“ Stojí sice P. Maria hluboko pod Kristem P., prot že Kristus Pán je Bůh, ona tvor. Stojí však nekonečně vysoko nad námi, ostatní lidy, tak vysoko, že k ní můžeme volati s biskupem Basilem ze Seleucie: „Jako Boha pochopiti a vysloviti je nemožno, tak převyšuje i ohromné tajemství Matky Boží každý rozum a každý jazyk.“

Jak nesmírná je vznešenost duše Marie Panny! Je Matka Boží zářícím měsícem, na kterém není tmavých míst, je skvělým sluncem, na němž není skvrn a není zatmění!

A tato veliká Matka Boží, jež tak vysoko nad všemi lidmi stojí, má zásadu: „Ať já dívka Páně, staníš se mi podle slova tvého.“ T. j.: Nechci Pánu předpisovati, co činiti má. Nebudu reptati proti tomu, co On mi ustanoví. Pokorně přijmu, co On sešle. Jsem služebnice jeho, jeho slovem. jeho přáním se budu řídit. Ochotně vezmu na sebe všechny závazky a bičmena, jež z rozkazu Božího pro mne budou plynouti. Je duše moje jako čistý papír; co Hospodin na papír ten napíše, bude platiti. Ejhle, dívka Páně, staniž se mi podle slova Tvého.

Die toho také byl celý její život Když v chudobě v Nazaretě žila, nereptala, tiše se odevzdávala do vůle Boží. Ejhle, dívka Páně, staniž se mi podle slova Tvého. Když v Betlemě pro dítě své ani teplého přibytku nemá, když s ním v úzkosti do Egypta prchá, nereptá, ale poslušně přijímá zkoušky z ruky Boží a opakuje si: „Ejhle, dívka Páně.“ Když na Golgotě srdce její takové bolesti cítí, jakých žádá matka dosud ani při lůžku umírajícího dítěte ani při pohledu na svého zmrzačeného syna ani při pohřbu svého jedináčka nepocítila, ani v těch hrůzách Matka bolestná nereptá, nýbrž pokorně se modlí: „Ejhle, dívka Páně.“ Když slyší na Golgotě strašné rány kladiva, jež bije do hřebů zajiřďejících do údů jejího Syna, když slyší rouhání a proklínání svého Dítěte nevinného, když slyší jeho sténání a vzdechy, když vidí zemi potřísněnou jeho krví, když slyší jeho srdcervoucí: „Bože můj, Bože můj.“ to vše rozřezává, jako pila rozřezává její srdce, a ona přece nereptá, nýbrž, i když z očí slzy se valí, srdce se přece modlí: „Ejhle, dívka Páně.“ A když si vzpomene, že ji teď učinil Kristus Pán matkou všech lidí, že z jejich dětí, z těch bratří a sester Ježíše Krista, z těch údů tajemného těla jeho tolik jich bude na věky nešťastno, že tolik z jejich dětí, z bratří a sester Ježíše Krista bude se na věky svíteti v mukách, v té chvíli pila bolesti jako by řezala pořád hlouběji do jejího srdce, mateřské slzy valí se ještě hojněji, ale duše přece pokorně se modlí: „Ejhle, dívka Páně, staniž se mi podle slova Tvého.“

Celý život její není než jedinou dlouhou poslušností k Pánu Bohu. Na světě byla neznáma, zapomenuta, nevšimána. Byla jako v zahradě zapomenutý, holý růžový keř v zimě. Ale přijde květen, přijde červen a růžový keř rozkvetne a obsypan je nesčetnými květy, a vše, co přijde do zahrady, kochá se v kráse jeho květů a obdivuje hebkost jejich listků a ssaje vůni jejich, jež se rozlévá po celé zahradě. Tak Marie Panna byla na světě zapomenuta a neznáma; tak byl život její ukryt v Bohu. Ale přišel i pro ni květen, přišel její červen, už rozkvetly a rozvoněly se tisícové květy jejich ctností, a nebe i země kochají se v kráse a vůni těch nesčetných divuplných květů, jež vyrostly z její poslušnosti vůči Pánu Bohu.

Takový má být i život náš. V Bohu ukrytí jej musíme. Pánu Bohu musíme takřka podat čistý papír srdce svého, aby na něj napsal, co si od nás přeje, a tímto jeho rozkazem musíme se řídit. Nesmíme připustiti, abychom se v něčem vzepřeli Pánu Bohu, abychom sáhli po tom, co zakázal, abychom se dopustili nějakého hříchu, protože každý hřích je vzpourou proti Bohu, když ne zjevnou, tož aspoň nepřímou. A čím více darů se nám od Pána dostalo, tím pokorněji vyznávejme: „Milosti Boží jsem, co jsem,“ tím srdečnější budme k Hospodinu, tím poslušněji plňme všechna jeho přikázání!

Přátelé drazí, když si učiníme zásadou neprohřešiti se proti přikázáním Božím, plníti vždy to, co Pán Bůh bude od nás žádati, pak i když náš život na světě byl zneuznán, zapomenut, přece i pro nás přijde jednou květen, červen, kdy výsledky naší práce plně rozkvetou. Potom poznáme, jak dobře volili, kdo zvolili si svým životním programem slova: „Ejhle, služebník Tvůj, Pane, staniž se mi podle slova Tvého.“ Amen.

Promluvy k pobožnosti velikonoční.

I. Zhoubnost hříchu.

Rolník v hornatém kraji měl krásný mladický lesík jehličnatý. Štíhlé stromky jedlové a smrkové byly asi 1 1/2 m vysoké. Hošík rolníkův kdysi přišel v ta místa majetku otcova a z nerozumy a svévole kapesním nožem svým ořezal stromům vršky. Nepomyslel, jakou škodu a zármutek působí tím rodičům. Nepovážil, že tím ty mladé jedle a smrky zmrzačil a zdržel jejich vzrůst! Nepředstavil si, jaké žalostné následky bude mít dílo jeho nože! Až otec po několika dnech zašel do lesa a v největším zármutku domů se vrátil a začal vyšetřovati, teprve potom nešťastnému hochovi vzešlo v hlavě světlo! Později byl dán hoch do studia. Ale kdykoliv se vrátil na prázdniny domů a zašel do tatínkova lesa a nohy jej zanesly na místo, kde kdysi v jedličkách a smrcích řádil jeho nůž a zahlédl tyto stromky, křivé, zakrslé, zmrzačené, nízké, kdežto stromy ostatní zde stály hrsté, štíhlé, vysoké, krásně rovno vyrůstající, pokaždé jako zlým svědomím hnán rychle odtamtud odcházel a trpce sám sobě vyčítal: „Ta jejich zakrslost, toť dílo mého nešťastného nůže! Jich smutným osudem jsem vinem já!“

Studenti, i z vás mají býti jednou stromy vysoké, dobře vyvinuté, jež užitek přinášejí všem, kdož naň mají právo. Ale nebývají ze všech studentských stromků štíhlé, vysoké, půvabné jedle, bývají z nich někdy jen křivé, zmrzačené, olámané zákrsky. Nožem, jenž vzrůst navždy zaránil a zkrátil, tím nožem byla lenost neb nestálost neb nestřídnost neb nedostatek zlobnosti neb nečistota, jedním slovem hřích. Čím budeš, mé dítě milé, jednou ty? Dřevním zakřiveným zákrskem či vyvinutou jedlí? — Opět a opět musíme si uvědomovati, že hřích je nožem, který mrzačí náš vzrůst, jedem, který otravuje náš vývoj, mečem, který vraždí naše štěstí, že tedy stůj co stůj musíme se hříchu chrániti. Abychom se ho báli tím více, uvažme teď:

1. hřích ničí naše štěstí pozemské,
2. hřích škodí našemu působení na jiné,
3. hřích svolává na nás tresty boží.

I.

a) Zajímavá otázka: může býti úplně šťasten student, který v sobě nosí těžký hřích? — Zdá se, že může; vždyť není na venek pozorovati nic zvláštního. Ale když pozorovatel důkladný hochu si všimne, neb když student sám

do sebe se zadívá, vidí často, jak na d-ši se ší černé, znepokojující stíny. Zažene je, vrátí se zas. A stále ho trápí: „Cos to udělal? Pěkně! Vyjde-li to ven? Co si o Tobě lidé pomyslí?“ A kam se mladý člověk hne, všude jej ty výčitky svědomí pronásledují, jako když roj podrážděných vos pronásleduje prchajícího člověka a bolestně jej bodá svými žihadly. A když se i takový student, na jehož svědomí leí těžká vina, směje, když i v zábavě je rozveselen, to není upřímný smích nevinného jinocha, ve smíchu jeho je často cosi divného, protože ty stíny v duši jako by se svými blasy do jeho radosti pletly a mluvily: „Směj se jen, směj! Však Ti Tvůj smích zajde!“

Jak blaze je takovému studentu, jak to působí blahodárně i na jeho studium, když chce se zbaviti svých hříchů, jež byly příčinou tichého jeho utrpení a snad i těžké jeho duševní trýzně. Jak blaze mu, když za tím účelem chce prohledati své nitro, aby v něm odkryl viny své, a proto s kajícím králem Ezechiášem modlí se k Hospodinu: „*Recogitabo tibi annos meos in amaritudine animae meae*,“ budu se rozpomínati na léta svá v hořkosti duše své (Is. 38, 15).

b) Ještě jiná okolnost nás k tomu nutí, abychom prchali před hřichem. Hřích jediný zůstane v duši sám; chce se šířiti, tlačiti, vnucovati dále, chce volati k sobě do duše také hříchy jiné. To je to strašné při všem zlu, že se šíří samo sebou a rychle, a dobro roste pomalu a třeba je s námahou. pšititi. Vzpomeňte na ohnící na roli. Kdo ji nasel? A přece nejedna role bývá od ní až žlutá. Vzpomeňte na révokaze. Byly v jižní Francii kraje tak vinorodé, že mnohé osady tamní nabyly svým vínem světového jména. Vnikl tam révokaz a rozmohl se za kratičko tak, že v celých krajích byla réva úplně zničena. tak že dnes tam jen zde a onde je viděti vinný kmen. — Kdo nám za to ručí, že hřích, který teď je v duši naší, nestane se též révokazem, který s neočekávanou rychlostí se může rozšířiti a zničití práci všech let minulých? — Studente, prohledej nitro své! Nebylo by škoda Tvých vloh, Tvých dosavadních námah, kdyby měly býti hřichem zničeny? Nebylo by Ti líto, aby na zmur přišly oběti, jež Tvoji rodiče pro Tebe přinesli a ještě přinéstí chtějí? Mluv i Ty dnes k Hospodinu: „*Recogitabo . . .*,“ prohledám život svůj v hořkost duše své.

II.

Hřích, který by zůstal ve vás, škodil by dále i vašemu působení. Myslete si nádobu s vodou mírně zahřátou. Ponořme do ní značný kus ledu. Led se začne tavit, teplota vody klesne. Ponořme do téže nádoby kus rozžhaveného železa. Teplota vody stoupne. V téže nádobě dva různé předměty, a účinky jsou nápadně rozdílné! — Zrovna tak to bude kdysi s vámi, studenti. I vy budete státi v prostředí, do něhož vás postaví Pán Bůh. A ať již budete na to mysliti nebo ne, svými řečmi, způsobem, jak budete plniti své povinnosti, celým způsobem svého života buď budete zvyšovati teplotu, mravní úroveň ve svém působišti, nebo ji budete snižovati. Buď bude z vás vycházeti do vašeho okolí příklad dobrý, a podřízení vaši vám budou žehnati, a když snad se budete stěhovati na místo jiné, řeknou si: „Škoda ho. Měl nás rád. Byl našim dobrodincem. Pracoval pro nás. Ve všem nám byl vzorem, v práci, v soukromém životě, ve veřejném životě, v modlitbě, v obětavosti. Škoda ho!“ A nebo z vás bude vycházeti příklad zlý, a pak, až budete odcházeti, řeknou: „Ať jenom jde. Však jsme se na dnešní chvíli načekali! Dobře, že už bude pryč. Měl nám prospívat a svou nedbalostí byl našim škůdcem. Měl nás zu-

šlechťovatí, a zatím to, co bylo mezi námi dobrého, ještě dobíjel svým příkladem. Ať jenom jde!" Studenti, buď bude z vás ve vašem působení vycházet příklad dobrý nebo zlý. Aut — aut. Tertium non datur. Třetí možnosti není

Namítá by někdo: „Ale do doby, kdy budou veřejně působiti, je ještě tolik let!" Ano, je ještě tolik let. Ale již nyní od primy kujete si na kovadlině své příští působení. Vychováváte-li v sobě opravdový odpor proti každickému hříchu, proti každé nedbalosti vůči Bohu, škole, rodičům, své duši, bližnímu, pak v sobě tvoříte již teď nerozborný betonový základ, který kdysi unese sebe těžší a sebe rozsáhlejší budovu povinností. Je-li však váš odpor k hříchu jen nějaký, jen tak na oko, pro jméno, zdánlivý, pak v sobě jen navážíte spousty písku, a budova povinností, která bude na něm vystavena, bude nešťastná jistě, protože písek v základech uhýbá a budova padá. Studenti, již nyní si kujete svůj osud. Již teď se rozhodujete, budete-li jednou choditi světem rozsevájíce štěstí či neštěstí, budou-li se za vámi ozývatí vroucí slova díky či výtky tvrdých kleteb a nadávek. Studenti, chcete-li jednou dobře působiti, dobře prozpytujte duši svou, zda se ve vás neukrývají začátky zhoubných hříchů, rozpomínejte se na skutky své v hořkosti duše své!

III.

Ještě v hroznějším světle objeví se nám hřích, uvážíme-li, jaké tresty boží na nás svolává. Vždyť patříme Bohu. Jmenujte mi cokoli z statků, jež vám patří, aby nebyl od Boha. Život? Zdraví? Potrava? Nadání? Láska k vědění, která touží po knize, po chlebě ducha, tak jak touží tělo po pokrmu hmotném? Statky nadpřirozené, jež udělují a rozvíjejí v nás život nový, nebeský? Bože, kdo spočte dobrodini, která ještě máš nachystána pro každého z nás? Nespočítatelně mnoho je krůpějí rosy, která za červnového jitra se perli na kvítí bujné louky. Daleko však více je dobrodini Tvých, veliký Bože, která se perli na životě každého z nás! Drazí studenti, když pečlivý otec hledí na spícího hochu svého, může si říci: „To dítě já jsem vyživil a vychoval.“ Ještě větším právem může Pán Bůh na tebe patřit a tobě říci: „Tebe jsem já vyživil a vychoval.“ Jsme k němu připoutáni tisícovým poutem vděčnosti, a proto na kolenou bychom mu měli děkovati za nesčetné dary nezasloužené a s radostnou ochotou měli bychom plniti každý jeho příkaz.

Plníme však? Bůh táhne přísné čáry mezi tím, co smíme a co nesmíme. Veškerou váhou velebností své prohlašuje: „Nepřestoupte těchto hranic.“ Ale my jednáme, jako by nebylo těch hranic Bohem stanovených mezi dobrem a mezi hříchem. Bůh volá na nás a upozorňuje nás, to že nesmíme, to že je hřích, ale my se vzdorným čelem odpovídáme: „Co je víc?!" Bůh napomíná, ale my zarputile pravíme: „Neudělám!" Bůh přikazuje, a my ho zatvrzele odbýváme: „Nepůjdu!" Bůh hrozí, ale my si bezstarostně pravíme: „Ať si!" Bůh nekonečný, nejvyšší velebný stojí před námi ve svém majestátu, ale hříchy, ukryté v našem srdci, jako by se mu vysmívaly, jak kdysi na Kalvarii si z Ukřižovaného smích dělali fariseové!

Čeho se to jen my lidé odvažujeme? Bouříme se proti Bohu my lidé, kteří dnes zde jsme a zítra neb za několik let i se svým vlivem se rozplyneme v nic jak ranní mlha na horách, my lidé, kteří jsme jen z milosti boží živi, bouříme se my ubozí lidé proti Bohu nekonečnému, proti němuž celý vesmír je jen nepatrným práškem, v jehož ruce jest osud náš i osud celého světa.

Co odvažujeme se tresty Boha spravedlivého vyzývavě svolávat na hlavu svou? Či mám zde vysloviti to jméno, při němž velcí světcí jak osykový list se třásli? Či mám líčiti zde ty hrozné tresty boží v pekle, jimiž lidé pykali za viny své? Mám se zde zmíniti o tom místě, při jehož vzpomínce sv. Alfons I tehdy, když již byl starcem, a měl již za sebou dlouhý život, plný svatosti, práce, modlitby, nevinnosti, horlivosti pro bližního, při vzpomínce na peklo, objímaje vroucně Ukřižovaného, se modlival: „Můj Ježíši, nedej, abych byl zatracen!“*) — Drazí studenti, hříchy, které jsou ukryty v nás, svolávají tresty spravedlivého Boha na naši hlavu. Ty hříchy, které v sobě nosíme, toť jako zmlje, které v sobě odchováváme, aby nás jednou zničily. Studenti, ven s těmi hříchy, pryč s těmi zmljemi z našeho nitra, ó očistě nitro své, rozpomeňte se na skutky své v hořkosti duše své! — — —

Výhybkař na velikém nádraží. Celá léta již u výhybek stával a je přesunoval a nikdy nic nezavinil. Jen jednou si nedal pozor a výhybku přesunul nesprávně a nastala srážka vlaků na nádraží a tolik lidí bylo rozmačkáno, usmrceno, zmrzačeno, tolik majetku zničeno! Jen na jednu výhybku nedal si onen zřízenec v modré čepici pozor, a takové neštěstí! — Jen jediný hřích v srdci vašem ukrytý může míti následky pro celý váš život. Máte dnes prázdno; projděte si nitro své, je-li vše v pořádku, rozpomeňte se, v čem jste dosud chybovali. A když nyní při požehnání vystavím nejsvětější svátost na oltář, zahleďte na ni a modlete se: „Pane můj, Tys nechal si otevřítí tělo své na kříži na tolika místech, abys vycedil pro mne svou krev. Tvá krev teče z nobou, z rukou probodnutých, z hlavy trním korunované, ze zad zbičovaných. Pane můj, pomoz mi, bych dnes dobře poznal viny své, bych mohl omýti duši svou v té drahocenné přesvalé Krvi Tvé!“ Amen.

II. Cena lidské duše.

Povinnosti řádného člověka lze vyjádřiti dvěma slovy: Modlí se a pracuj. Když továrna veliká je v plném chodu, to hučí stroje, mihají se osy kol, sviští řemeny, syčí plyny, hemží se dělníci; ohlušujícím hlomozem a omamujícím rejem je naplněna celá dílna. — Udehlo šest hodin večer. Zastavily se stroje. Utichl hluk. Zhasla světla. Dílna je jako mrtva. Dělníci rozcházejí se domů, aby se oddali sobě a svým rodinám. Tak když jest obyčejný den studijní, to vše v duševní dílně jinochově je v plném chodu: pamět, obrazotvornost, úsuděk, ctit, vůle. Ale jak to, že je dnes a zítra v duševní té dílně ticho? Umíkla každodenní práce, a v popředí zájmu stojí jediná věc: myšlenka na duši. A všechna pozornost, všechna duševní činnost má se soustřediti na ni.

Ale odkud víme, že duše zasluhuje takové zvláštní péče? Odkud víme, že má cenu tak nevyrovnatelně velikou, že musíme, je-li toho třeba, vše obětovati, jen abychom zachránili ji? Odkud to víme? Bůh nám to řekl, a řekl to pro všechny národy a pro všechny časy a pro všechny lidi, a řekl to slovy prostými, ale nedozírně velikými, slovy, o nichž Sušil napsal, že jsou plna přelaskkých tajemství, slovy, jež pronesl Kristus Pán k Nikodemovi: „Tak Bůh

*) Dr. Fr. Novák, Pohledy do života, boboslovcův a kněží. Brno 1902, str. 50.

miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“ (70, 3, 16.)

Rozděleme si obsah těchto slov ve tři části:

1. Neomylný Bůh je to, jenž se o ceně lidské duše zde vyslovuje;
2. Cení ji tak vysoko, že Syna svého jednorozeného za ni dává;
3. Bůh to činí pro duši, aby ji zachránil pro život věčný.

I.

Hodnota ocenění nějaké věci řídí se dle informovanosti, odborných vědomostí, zkušeností, pravdomluvnosti a poctivosti toho, jenž se o věci vyslovuje. Nebudu věřit nerozvážnému mluvčí, který pořád mluví, jen aby mluvil. S opatrností budu brát zprávu člověka, který toho, co vypravuje, sám nezažil, nýbrž má zprávu až z druhé neb třetí ruky; zvláště přešla-li i rukama ceny pochybné. Rozmyslím si dobře, než přijmu úsudek člověka, který věci nerozumí, jehož duch při nejlepší vůli na to nestačí, aby věc správně ocenil. Nedůvěřivě hledím na výpovědi muže, o němž je známo, že nemluvívá pravdu, nýbrž že ji překrucuje dle toho, jak se mu to právě k sobeckým účelům hodí. Jinými slovy: jen tehdy plně se spoléhám na úsudek odhadcův, když mám jistotu, že pravou cenu jistě znal, a když mám jistotu, že povaha jeho je taková, že jistě pravdu poctivě oznámil.

Tak Bůh miloval svět, lidské duše, že Syna svého jednorozeného dal. Zde o ceně lidské duše vyslovuje se Bůh. — Myslete si nejučenějšího, nejpoctivějšího universitního profesora, který celý svůj život bádá, přemýšlel, zkoumal. Otázte se ho, a přizná se upřímně: „Ano, vím hodně mnoho, ale mé vědomosti mají své hranice, a co je za těmi, v tom se nevyznám. — A kdož ví, je-li i vše to, co vím a co patří do mého oboru, plně zajištěno. Pracoval jsem co nejsvědomitěji, ale přece jsem, možná, přehlédl nějakou okolnost, která by byla mou otázkou postavila do jiného světla; možná též, že jsem snad jednotlivostem přikládal větší neb menší důležitost, než jaká jim skutečně náleží. Jsem universitním profesorem, mám osvědčené jméno vědecké. Ale přes to cítím sám dobře, jak omezené je mé vědění, a že budoucí badatelé odhalí v mých spisech dosti omylů, jednostranností a názorů zastaralých.“

Jak by se však zmýliti mohl Pán Bůh? Vždyť Bůh zná do nejmenších podrobností vše, co se nyní děje na světě, zná s největší přesností nejen přítomnost, nýbrž i minulost a budoucnost, zná zákony, jimiž se řídí pohyby nebeských těles, zná je dříve, než Koperník, Kant, Laplace vystoupili se svými objevy, zná zákony, dle nichž pracují ústroje lidského těla, zná je dříve, než nejslavnější lékaři zákony ty z těla vyčtou. Kdo na celém světě zná všech věcí původ, podstatu, určení, cenu tak dokonale jako Bůh? Či vědění jde do takových dálek, do takových hloubek, jako vědění boží? Kdo tedy dovede o ceně věcí dáti úsudek tak spolehlivý, jako nejvyšší moudrý, vševědoucí Bůh?

Pán Bůh však je zároveň i nejvyšší pravdomluvný a svatý. „Pravda Hospodinova zůstává na věky,“ zpívá Žalmista Páně. (Ž 116, 2.) Spíše země by byla rozdrčena v prášek, než by Pán Bůh mohl říci jediné slovo nepravdivé. Nebe a země pomínou, ale slova jeho nepomínou. — Nemůže říci nic nepravdivého, nemůže pravdy překroutit, protože kdo je svatý, ten lhátí nesmí, a Bůh je nejvyšší svatý, tak svatý, že ani svatost nejvyššího světce se mu nevyrovná: „Non est sanctus, ut est Dominus.“ (I. Král. 2, 2.)

Tento Bůh vševědoucí, nejvyšší svatý vyjadřuje se o ceně lidské duše. Ano, kdyby nám její cenu odhadoval nějaký člověk, mohli bychom v pochybnosti brát jeho úsudek, mohli bychom nedůvěřivě si myslit, zdali se snad nezmyl. Ale zde mluví Bůh, zde může se člověk spolehnouti beze strachu na jeho slovo a smí a musí vyznat: „Pane, Ty nejvyšší moudrý, vševědoucí, nejvyšší pravdomluvný, nejvyšší svatý, ten úsudek, který Ty o ceně lidské duše pronášíš, je jistě správný!“

II.

Nuže, jak vysoko cení lidskou duši Pán Bůh? Neodpověděl Bůh na otázku naší jen pouhými slovy; odpověděl tak, jak důstojno je muže, jak důstojno je především Boha, odpověděl činem. „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal.“

Vmysleme se na Kalvarii. Před námi pní na kříži ten, v němžto jsou všechny poklady moudrosti a vědy, ten, jehož moc sahá od východu slunce až na západ, od něhož pochází veškeren život, před nímž jednou v prach budou padat národové země, až přijde ve velebnosti své soudit živých i mrtvých. Tento Syn boží nyní visí v bolestech na kříži jako beránek boží, který snímá hříchy světa. Otec nebeský k němu mluví: „Synu, vidím bolesti Tvé. Patřím na Tebe a znám utrpení Tvé, jako ho nezná nikdo. A Ty jsi můj Syn jednorozený, kterého tak nevýslovně miluji. Co nám ještě uděláš pro záchranu lidských duší? Jak mám ještě těm duším ukázat, jak vysoko je cením? To, co mám nejdražšího, Tebe, Synu můj milovaný, jednorozený, i Tebe jsem obětoval, abych zachránil ty duše!“ A Spasitel s kříže odpovídá: „Otče můj, trpím. Trpím strašně. Ale trpím za záchranu drahocenných nesmrtelných duší lidských, a proto trpím rád. Neprchl jsem, neskryl jsem se, když včera ve tmě na hoře Olivetské pochopové pro mne šli; vsíhlc jsem jim vyšel, aby viděli, že se nebojím smrti. Neprchal jsem v myšlenkách nikdy před dnešním utrpením, ruce jsem po něm vztáhl a na svá prsa je přitiskl, vždyť je to pro záchranu duší. V bolestech dnešních umírám. Ale ať si. Zachránit duše chci. Zachránit je musím. Trpím děsně, ale chci trpět třeba stokrát více, ať trny vnikají do hlavy ještě hlouběji, ať si každá rána na zádech páli jako oheň, ať si v těch bolestech zde na kříži pním ještě déle, všechno přijmu, jen když jim pomohu, jen když zachráněny budou lidské duše!“

Studente, jak drahocenná je duše, kterou v sobě nosíš! Jak draze platí ji nejvyšší moudrý Bůh! Nedává za ni jen balíček tisícovek nebo kus zlata, platí ji draze, mnohem draze, platí ji krví svého jednorozeného Syna! Člověk rozumný nikdy nepřeplatí věci, kterou kupuje: když nejvyšší rozumný Bůh naše duše platí tak draze, jak nevyzpytatelná je jistě jejich cena! Hochu milovaný, rozvážil jsi již kdy, jak nesmírný poklad v sobě nosíš? Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal!

III.

V jakém směru chtěl Kristus Pán pomoci duším? Chtěl zbavit je pozemských útrap a zjednat jim na světě příjemný ráj? Či chtěl jim prospěti nějak jinak? I na to dává odpověď Písmo sv.: „Že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“

a) Aby nikdo, kdo v něho věří, *nezahynul*. Viděli jste již, dr. posluchači, člověka, který již kolik hodin zápasí se smrtí, ale nemůže umřít? Jaký je bleď! Jak jsou rysy jeho tváře od bolesti ztrhány! Jak těžký je jeho dech! Jak chvílemi až chroptí! Jak zakaleno je jeho vědomí, takže nikoho už nepozná! Jak skelné, divné je jeho oko, když chvílemi se otevře a nic nerozeznávajíc po světlici těká! A pořád se chudák trápí a umřít nemůže! Co za těch pár hodin vystojí! Ale představte si teprv utrpení duše zavržené, která, abych tak řekl, věčně umírá a umřít nemůže, kterou obesílá černá noc zármutku, pro níž není rána, trýzeň bolesti, v níž nikdy nenastane úleva, muka svědomí, jež nikdy neutichnou. „Pane, otevři nám, otevři,“ volaly nerozumné panny v evangeliu. (Luk 13, 25) „Pane, otevři nám, otevři,“ budou volati duše zavržené. Už je pozdě volati. „Věčně hladov, bez Boha, věčně žizniv, věčně ve tmách se potácej, věčně bídný, věčně osiřelý, věčně bez lásky, věčně nešťasten.“ *) Jmenujte mi jakékoli neštěstí, jež může stihnout člověka; co je to neštěstí proti tomu, když duše upadne do věčné záhuby? Co mohl většího učiniti pro duše Kristus Pán, než když je přišel zachránit před tímto děsným osudem?

b) Aby nikdo, kdo v něho věří, *nezahynul, ale měl život věčný*. Z vás, studenti, mají být jednou mužové, mužové činu, a již dnes cítíte, jak vše ve vás hraje, když čtete o činech muže nějakého šlechtěného, jak si v duchu malujete, co byste vy dělali, kdybyste byli na jeho místě, jak věncíte v duchu hlavu svou velkým věncem činů jeho. To je ta touha po činech, touha vykonat něco dobrého, která v nás mužích chce se uplatnit. Nechceme, aby naše schopnosti nečinně plesnivély a rozpadávaly se. Chceme žít. Chceme se rozvinout. Chceme požehnané stopy po sobě zanechat. Ale to je to bolestné: když člověk se zde v životě obeznámil, když se vlastně teprve naučil opravdově pracovat, přichází naň nemoc, přichází stáří, přichází smrt -- a jako když víchr foukne do hromádky peří, tak se potom jako lehká pérka rozletí naše schopnosti -- a již odnášejí nás do hrobu. Ale my chceme žít, my všichni na životě, oběma rukama se ho držíme! -- Nuže, proto umírá Kr. P., aby duši naši zachránil život, ne život pouze takový, jaký je na světě, nýbrž život věčný. Život věčný, to jest aby měla duše účast na životě božím, životě nekonečném, nejobsáhlejším, nejsložitějším, nejzajímavějším, nejbohatším, životě, jež dovede člověka naplnit uspokojením takovým, jakým žádné dílo pozemské svého tvůrce naplnit nedovede. Chcete znát poměr života našeho k životu věčnému? Myslete si malou svíčku svítící, a vedle ní nejintenzivnější svítilnu, jakou vytvořil kdy lidský důmysl. Ta svíce nepatrná, toť život pozemský, lampa svým světlem vše oslňující, do velikých dálek svítící, toť život věčný. Myslete si chudičkou rybářskou chatrč na břehu řeky -- a myslete si obrovské velkoměsto se všemi divy stavitelskými, uměleckými, vědeckými, které lidský důvtíp tam nanese. Toť život náš a život věčný. Není možno nám lidem na zemi, abychom nedočkovou rukou odhrnuli oponu věčnosti a všetečným zrakem pozorovali a těžkopádným jazykem vyličili každou jednotlivost života věčného. Jen tolik víme: život věčný bude přesahovati všechny naše předtuchy. „Ani oko nevidálo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují.“ (1. Kor. 2, 9.)

Co mohl Pán Ježíš většího zjednatí pro lidské duše, než když jim zjednal život věčný?

c) Tušíte již, studenti, jak drabocenný poklad je duše, již ukrýváte v sobě? Bůh neomylný cení ji tak vysoko, že Syna svého jednorozeného za ni dává, aby ji zachránil! Až dosud mluvil jsem já. Ale nyní ujměte se každý u sebe slova každý z vás a vytvořte v sobě předsevzetí, zle předsevzetí tak silné, aby vám ho žádný slídivý vyzvědač nitra, žádná zlá náklonnost nezaprodala, aby vám ho žádná děla pokušení nerozstřílela, předsevzetí: „Bože můj, má duše pro život věčný zachráněna být musí! Svě duše hříchu těžkému nezaprodám nikdy! Bože můj, chybil jsem v životě svém; ale půjdu teď ke sv. zpovědi a očistím nitro své. Bože můj, dej mi sílu, abych si zachránil ten poklad drabocenný, ten poklad, který jsi tak miloval, žeš Syna svého jednorozeného dal, abych nezahynul, ale měl život věčný.“ Amen.

III. K sv. přijímání.

a) Studenti! Zde v ciboriu čeká na vás pokrm zázračný, právě živé tělo Ježíše Krista nachystáno je pro vás. Syn boží sám chce přijít k vám, spojit se s vámi, utvořit s vámi spolek na život a na smrt. Kdybychom mohli nyní nahlédnouti do Srdce Pána Ježíše, abychom poznali, jak nás miluje! Pravda, můj Ježíši, proto jsi teď mezi námi, protože Tvá láska Tě nutí mezi nás. Ta láska, která Tě kdysi nutila, abys vzal na sebe tělo člověka a po třicet let v nedostatku a v ústraní žil, která Tě nutila, abys po tři léta po zemi judské chodil všude dobře čině, která Tě nutila, abys na kříži za nás vytrval až k smrti. Ježíši, jak jsi býval rád, když jsi mohl zachrániti duši nějakou, jak jsi čekal na př. u studnice Jakubovy, jen abys mohl učiniti šťastnou duši. Zrovna tak čekáš teď zde ukryt ve velebné svátosti, čekáš na studenty, abys mohl šťastnými učiniti jich duše. Ó, kdo pochopí, jak hluboká, jak žhavá, jak účinná je Ježíše Krista láska!

Ale vzpomeňme si důkladněji: Kdo to touží zde tolik po nás? Je to skrytý Bůh. — A protože je to pravý Bůh, daleko sahá jeho moc. Daleko sahá vliv tepla a světla slunce; na 148 mil. km letí paprsek sluneční, než se dostane k zemi; a kdyby země ho nebyla zadržela, kolik milionů km byl by ještě dále letěl do vesmíru. Na tisíce milionů km dálky působí slunce do vesmíru svým teplem a světlem; ale ještě dále sahá Syna božího moc. Paprsek sluneční v nesmírných dálkách přece jen bledne, chladne, mizí; jsou prostory, jichž slunce již zásobovati nemůže svým teplem a světlem. — Ale moc Krista Pána sahá i tam do říše nových, nám neznámých světů, a i tam vše do nejmenší podrobnosti je jí podřízeno jako u nás. Nezměrná je jeho moc. — Nezměrná je i jeho добрota. Miliony lidí již před ním klečely a prosily za záležitosti nejrozmanitější, milionům lidí rozdal jeho добрota dary nejroznější a přece nebyla vyčerpána, má ještě více než rozdal. Nezměrná je jeho krása. On přitahuje krásou vše, co na světě je krásného, jsa sám nevyčerpatelem prazdrojem krásy. Připouštím, vidíme jen chudíčky způsoby chleba. Ale kdyby zde před námi Kr. P. ten chudíček šat chleba odhodil a zazářil teď před námi v celé své božské velebnosti, jak kdysi na hoře Tábor, ó to bychom nesnesli tohoto jasu, to bychom padli od údivu na své tváře, jak kdysi sv. Petr, sv. Jan, pak bychom volali se sv. Tomášem apoštolem: „Pán můj a Bůh můj.“ (Jan 20, 28)

b) *Proč volá nás k sobě tento Bůh veliký? — Když přiče pronásledované prchá a tak tak že není již dohoněno, to ohlíží se úzkostlivě, neví-li na blízku bezpečná skrýš. Když zahlédne právě skulinu, vnikne, jak může nejhlouběji a tiše sedl, dokud nebezpečí nemine. Tak Kr. P. chce teď vniknouti do úkrytu vašeho srdce; ale ne proto, aby vám byl bezpečen — toho mu třeba není — ale proto, aby se mohl spojit s vámi tím újezí a vám udělit dary své. Jeho nepudí bázeň o sebe do úkrytu srdce tvého, nýbrž láska k tobě, láska, nevýslovná láska k tobě, studente milovaný.*

V čem záleží dary jeho? Jen dvou si všimněme.

a) Předně Kr. P. nese ti nadšení. Nadšení musí člověk v sobě mít. Kde není nadšení, tam je nechuf, loudavost, rozklad. Jen nadšení, horlivost dovedou člověka přenést přes překážky, dodají vytrvalosti v započatém díle. Jak nedostává se často lidem nadšení! — Kr. P. nám je ve sv. přijímání dává. On o sobě prohlašuje: „Oheň přišel jsem vrhat na zemi a co chci, leč aby se vznítíl?“ (Luk. 12, 49) Oheň chce teď vrhat do duší vašich, oheň horlivosti ve studiu, abyste se rázi učili a co nejsvědomitěji cvičili všechny mohutnosti své, byste se mohli zásobit věděním pro léta budoucí, oheň lásky k Bohu, abyste s radostí plnili vše, co Bůh po vás žádá, ať již vám vůlí jeho tlumočí vaše svědomí, ať církev sv., ať rodiče, ať vaši představení ve škole, oheň zbožnosti, abyste v modlitbě nalézali svou rozkoš, oheň nadšení, abyste jednou dovedli zapalovati nadšení v srdcích jiných. Potřebuje život lidí nikoliv vychladlých a vyhaslých a ke všemu lhostejných, potřebuje lidí nadšených a proto vrhnouti chce nyní Kr. P. do duší oheň, abyste se rozhofeli ohněm nebeským.

b) *Dále přichází Kr. P. tě vyléčiti.* Studente, tys včera před sv. zpovědí viděl, kolikrát jsi pochybil, jak slabá je vůle tvá, jak chorá, nemocná je duše tvá. Když žena nemocná v evangeliu rozvažovala si bídu svou, pravila si: „Dotknu-li se jen lemu roucha jeho, uzdravena budu.“ (Mr. 5, 28) Dotkla se a uzdravena je. Až kněz za pár okamžiků vloží Tělo Páně v ústa tvá, ó modli se: „Pane, uzdrav chorou duši mou! Pane je duše moje jako slepá, nerozeznávajíc dobře mezi dobrým a zlým; Ježíši, vrať jí zrak! Je jako hluchá k dobrým radám; Ježíši, vrať jí sluch! Je slabá a neschopná, by provedla předsevzetí dobra; vrať jí sílu! Pane, dotknu-li se těla Tvého, uzdraven býti mohu. Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“

c) Studenti, již je tu ta veliká chvíle, kdy setkáte, spojíte se zde u oltáře se Synem božím. Přistupte sem s takovou důvěrou, s jakou slepci a jiní nemocní v Izraeli blížili se vždy k němu. S takovou úctou a svatou bázní, s jakou kdysi sv. Petr klečel u nohou jeho vyznávaje: „Pane, jsem člověk hříšný!“ (Luk. 5, 8.) A především s takovou láskou a úctou, s jakou Matka boží klečela před Synem svým, když po svém vzkříšení se jí zjevil. Ó, kéž v této velké hodině naplní Pán srdce vaše takovou zbožností, s jakou velcí lidé před nejdůležitějšími kroky svého života ke sv. přijímání přistupovali, kéž všechny vaše city a myšlenky jsou teď nachystány, by důstojně přivítaly toho, jenž se svými nebeskými poklady vstoupiti chce v úkryt duše vaší, Ježíše dobrého. Amen.

Závěrečná exhorta.

Na konci školního roku.

K Ježiši!

1. Judas Makabejský a jeho druhové jsou po boji. Nečekali, že to dopadne tak. Měl Gorgiáš, jejich nepřítel, veliké zástupy vojska, výtečně vyzbrojeného, bojochtivého. Zdá se, že jistě podlehne Judas veliké přesile. Zdálo se, že jest již po svobodě lidu israelského; že už bude rozdrčena jeho samostatnost, že zkusí, co to znamená upadnutí do rukou rozlíceného nepřítel. Ale Judas nepodleh. Věděl, že zde neběží jen o jeho život a život jeho věrných druhů, nýbrž že běží o životy a samostatnost veškerého lidu israelského. A ta myšlenka dodávala jemu a jeho vojsku sil a vši silou vzeptěli se nárazu přesily — a zvítězili! Gorgiáš zaháněn v divém útěku, jeho vojsko potřeštěno, svoboda lidu israelského zachráněna — kdo popíše ty city radosti, jež naplňují jeho hruď, jako když pára v nejvyšší napětí naplňuje kotel parní! Jak to zdržel jeho hruď, že není roztržena, že se nerozleť pod tlakem těch citů? Ne, dále to už hrdina Makabejský nevydrží. Musí uleviti napětí své duše. Musí i ostatní vítězští zachránci svobody uleviti svým citům. I „zpívali píseň a dobrořečili Bohu k nebi, že dobrý jest a že na věky trvá milosrdenství jeho“. (I. Mak., 4, 24.)

I vy, studenti, jste teď na konci svého těžkého díla. Až půjdete po několika dnech s vysvědčením osamělou cestou do vrchů ke svým rodičům na prázdniny, až vlak vás bude odvážeti k domovu, to nálada vaše bude též u veliké většiny nálada radostná, nálada děků. Snad i o vás bude platiti: „I zpívali píseň a dobrořečili Bohu k nebi, že dobrý jest, a že na věky trvá milosrdenství jeho.“

A jak byste neměli dobrořečiti Hospodinu? Kolik semen vědění bylo zaseto za celý ten rok do duše vaší? Zastavili jste se již někdy u role, kterou rolník právě zasel, a která ještě zavláčena nebyla? Pamatujete se, jak to bělavé zrní se odráželo od tmavé zorané hlíny? Pamatujete se, jak hustě tam to zrní leželo? — Duše tvá, studente, je rolí, na níž po celý tento školní rok padalo zrní vědomostí, padalo zrní to v míse hojné, až marnotratné! Jak bohatou přiležitost jsi měl poznatky své rozšířiti! Srovnal jen, studente drahý, jemuž se dostalo tolik přiležitosti ke vzdělání, srovnal jen sebe s venkovským neb dělnickým neb řemeslnickým mláděm, jehož slyš spotřebovuje těžká tělesná práce, jenž nikoho v okolí nemá, kdo by ho poučil; vzpomeň si, jak jsi byl vychováván a upozorňován na vady po-

vahy, které se později mstí v životě, a srovnej sebe zas s oněmi mladíky, jichž nikdo nevede, kteří jen sami na sebe jsou odkázáni. Vzpomeň si zkrátka na všechna dobrodíní, jichž dostalo se tvému rozumu, tvé vůli, tvým citům. Nemáš i ty příčinu s Judou Makabejským a jeho druhy zpívat Hospodinu píseň díky a dobrořečení Bohu k nebi, že dobrý jest a že na věky trvá milosrdenství jeho? Zamysli se ještě jednou na to zrní vědomostí, jež tak hustě bylo rozséváno do tvé duše — zdaž nemáš příčinu volat vděčně se žalmistou Páně: „Benedixisti, Domine, terram tuam“ (Ž. 84, 2) — požehnal jsi, Hospodine, zemi svojí?

Ale pravda, studenti: i jakousi hořkost proti sobě samým cítíte teď na konci roku. Vyčítáte si: „Co jsem jen v tom uplynulém roce hodin ztrávil vlažně a bez horlivosti! Kolik je v něm chvil promarněných! Ó kdybych byl býval každého okamžiku použil tak, jak jsem ho použít mohl, kdybych si byl získal všechny vědomosti, k nimž jsem měl vhodnou příležitost, kdybych byl všechny své schopnosti zapřáhl tak do práce, jak jsem je zapřáhnouti mohl, oč dále bych byl, než jsem dnes! Jak mě bolí ta má povrchnost, línost, pohodlnost, již jsem se často v uplynulém roce dopustil!“ Pravda, studenti, my máme dnes důvod volat nejen vděčně „Te Deum laudamus.“: „Bože chváíme Tebe,“ nýbrž i skroušené a na kolenou: „Te ergo quaesumus, tuis famulis subveni, quos pretioso sanguine redemisti“ — „Tebe tedy prosíme, svým služebníkům přispěj, které předrahou Krví jsi vykoupil“.

2. To je tedy výsledný dojem váš, když ohlížíte se zpět na vykonanou svou práci rozumovou. Teď už nezbývá leč říci si s Písmem sv.: „Utvrdiž to, Pane, co jsi způsobil v nás, s trůnu svatého svého, jenž je v Jerusalemě.“ (Ž. 67, 29). Kéž utvrdí Hospodin vaši práci, kéž požehná jí, aby jednou hojné ovoce nesla, abyste jednou radostně před něho předstoupili nesouce snopy své!

Ale ještě jednu věc bych vám tak rád vložil na srdce, věc, kterou považuji za jednu z nejdůležitějších pro vás: lásku k Ježíši Kristu. Vy víte, kolikrát o Ježíši Kristu jsem během tohoto roku k vám mluvil v exhortách i při vyučování. Vycítili jste, jak mi na tom záleželo, abyste si k němu osvojili lásku ohnivou a lásku nade všechno.

• Předně proto mi na tom záleželo, že tento Ježíš náš je *souborem všeho dobra*. Veliké myšlenky najdeme ve spisech nejslavnějších spisovatelů světa. Nesmírné krásy nalezneme v přírodě a v dílech nejslavnějších umělců. Úžasnou moudrost nalezneme u vynikajících státníků. Nesmírné poklady ukrývá v sobě lůno země. Ale to není nic proti tomu, co nalézáme v Ježíši Kristu. Myslete si všechny statky a dobra a dokonalosti světa a tvorů na jediné místo snesené, myslete si dobra tato mnohonásobně stupňovaná, myslete si je stupňovaná do nekonečna — co jsou ta dobra proti dobrům ukrytým v Ježíši Kristu? Vaše duše, studenti, chce milovat něco velikého, — co by zasluhovalo více naší ohnivé lásky, než dobrý Ježíš náš?

Musíme si zamilovat Ježíše Krista i proto, že v něm nachází nejvyšší štěstí duše naše. O sv. Bernardě, o sv. Matko boží, a vy všichni ostatní svatí, kteří jste pocítili, jaké je to štěstí milovat Ježíše, jaké je to štěstí nevýslovné, pojďte, vyličte nám to štěstí! Co to vrtíš hlavou, sv. Bernardě? Cože to pravíš?

Nec lingua valet dicere,
nec littera exprimere,
expertus potest credere,
quid sit Jesum diligere.

To sotva nitro vydýše,^{*)}
ni litera kdy vypíše:
Jen kdo to zkusil nejvýše,
ví, co je láska Ježíše.

Ó Matičko boží, ó sv. Bernarde, je to opravdu tak velké štěstí milovati Ježíše? Cože to dále, zadumán, opojen štěstím, zpíváš, sv. Bernarde?

Nil canitur suavius,
nil auditur lucundius,
nil cogitatur dulcius,
quam Jesus, Dei filius.

Nil luzněji se nezpívá,
nil lahodněji neznívá,
nil sladšího se nesnívá,
než Ježíš boží, radost má.

Jesu, dulcedo cordium,
fons vivus, lumen mentium,
excedens omne gaudium
et omne desiderium.

Ježíši, zdroj sladkosti,
ty zdroji živý, jasnosti,
ty koruno všech radosti
a vrchole všech žádostí.

Studenti drazí, kdybyste i vy poznali, jakým je to štěstím milovati Ježíše!

Musíme si jej konečně zamilovati, protože je nejvyšším ideálem mravnosti. Duše vaše by se chtěla očistit ode všech příměsí hříchů — v Ježíši Kristu má nejdokonalejší vzor, jak čistou má být. Duše vaše je mdlá a slabá ve vykonávání poznání dobra — v něm jest síla, s jejíž pomocí možno nejen zlo překonat, nýbrž i ctnost vypěstít v rekovně míře.

Ó zamilujme si Ježíše Krista! Učiňme jej svým přítelem, svým bratrem, svým spojencem. Spojme se s ním láskou tak něžnou, tak důvěrnou, abychom k němu mohli volati: Ježíši, Ty vykupitelem naším, to jest tím, jenž nese nám záchranu a sílu a vítězství a spásu. Ó Ježíši, buď mým Ježíšem, když těžké práce konám; buď mým Ježíšem, když síly mé ochabují; buď mým Ježíšem, když se modlím. Ó Ježíši, buď mým Ježíšem, když jsem v pokušení; buď mým Ježíšem, když klesnu v hříchy; buď mým Ježíšem, když jsem v bídách postaven; buď mým Ježíšem, když bdím; buď mým Ježíšem, když spím. Ó Ježíši, buď mým Ježíšem, jsem-li nemocen; buď mým Ježíšem, jsem-li v nebezpečí smrti; buď mým Ježíšem v životě; buď mým Ježíšem, až budu umírat. Ó Ježíši, Tvé jméno ať je v ústech mých, až duch můj bude opouštět tělo; aby poslední slova má byla: *Ježíši! Ježíši! Ježíši!* Amen.

OBSAH:

	Str.
Na vysvětlenou	3
<i>I. Úvodní exhorta.</i>	
Na počátku školního roku	5
<i>II. Exhorty z Apokalypse.</i>	
1. Ježíše Krista mějme stále na mysli .	8
2. Vidění sedmi listův	11
3. Kniha sedmi pečeti uzavřená . .	14
4. Z obsahu knihy o sedmi pečeti	17
5. Odměna věrných	20
6. Žena sluncem přioděná a boj draka proti ní .	23
7. Strašná moc hříchu	26
8. Tresty nečistoty	29
9. Pojímejme život vážně	31
10. Nový Jerusalema	34
11. Umyjme roucha svá v krvi Beránkově	37
<i>III. Neděle adventní.</i>	
I. Adv. Adventní toulky . .	40
II. „ Chraňme se závisti . . .	42
III. „ Proč nesmí student lhát .	45
IV. „ Proč je dobrá kajicnost	47
<i>IV. Neděle po Zjevení Páně.</i>	
Zjev. Páně. Veníte, adoremus	51
Ned. I. po Zjev. P. Povinnosti a zodpovědnost studentova . .	54
Ned. II. po Zjev. P. Jeden z prostředků k dosažení vytrvalosti .	56
Ned. III. po Zjev. P. Nenosme v sobě hněvu a mstivosti .	59
Ned. IV. po Zjev. P. Moudrost úradků božích .	62
Ned. V. po Zjev. P. Veliké lásky potřebujeme	65
Ned. VI po Zjev. P. Sebepoznání a ochotné přijímání poučení .	68
<i>V. Neděle po devítníku a postní.</i>	
Devítník. Práce mladého člověka na vinici Páně .	71
Ned. I. po dev. Budme upřímní k jiným i k sobě	73
Ned. II. po dev. Jsme slepci u Jericha	75
Ned. I. postní. Užitek pokušení	79

	Str.
Ned. II. postní. Moudrost boží, zdroj našeho štěstí	81
Ned. III. postní. Proti trudnomyslnosti	84
Ned. IV. postní. K čemu potřebuje student pomoci boží	86
Ned. smrtiná. Mater Dolorosa	89
Ned. květná. Umučení Páně školou obětavosti	92

VI. Neděle po velikonočních.

Ned. I. Myšlenka, na všudypřítomnost boží .	95
Ned. II. Křesťan a příroda	98
Ned. III. Nutnost a vlastnosti posl. knosti	100
Ned. IV. Buďme opatrní v řeči	103
Ned. V. K čemu potřebujeme Ducha sv.	106
Nanebevst. Páně. Šťěstí duší spasených	108
Ned. VI. Kterak máme svědectví vydávati Kristu Pánu	111

VII. Neděle I.—VI. po sv. Duchu.

Ned. I po sv. Duchu. Tajemství Nejsv. Trojice — naše radost	116
1. Čím jsou nám svatí	119
2. Sv. Pavel .	122
3. Sv. Justín	124
4. Sv. Athanasius	126
5. Sv. Basíl .	129
6. Mučedníci	131

VIII. Svátky P. Marie a svatých.

Sv. Václava: Sv. Václav a horlivé přijímání nejsvět. svátosti .	135
Neposkv. Početí: Žena sluncem přioděná a boj draka proti ní .	23
Očišťování P. M: Credo in vitam aeternam	137
Zvěstování P. Marie: P. Maria nás učí, kterak máme poslouchati Boha	140

IX. Promluvy k velikonoční pobožnosti.

I. Zhoubnost hříchu	143
II. Cena lidské duše	146
III. K sv. přijímání	150

X. Závěrečná exhorta.

K Ježíši!	152
-----------	-----